

OSCAR
WILDE

PORTRETUL
LUI
DORIAN
GRAY

Traducere de Antoaneta Ralian

book
HUMANITAS
fiction

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

OSCAR WILDE

Portretul lui Dorian Gray

Traducere din engleză și note de
ANTOANETA RALIAN

Introducere de
MIHAELA ANGHELESCU IRIMIA

HUMANITAS
fiction

Redactor: Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

OSCAR WILDE
THE PICTURE OF DORIAN GRAY

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească
(ediția print)
© HUMANITAS FICTION, 2014 (ediția digitală)

ISBN 978-973-689-856-3 (pdf)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

INTRODUCERE

Dorian Gray, de la Dorian la Gray

Ca însuși autorul său, *Portretul lui Dorian Gray* cunoaște faima în condiții cel puțin contradictorii. La nici două decenii după dispariția sa fizică, Oscar Wilde era o provocare pentru critici, „convenționalismul făcând din el un tabu, decadența reclamându-și-l. [...] Oscar Wilde a fost produsul exotic al unei epoci comerciale“¹. Tipărită în 1890 ca narațiune-serial în *Lippincott's Monthly Magazine*, capodopera epică a lui Wilde este „îndreptată“ prin iscusite manevre ale chirurgiei morale victoriene, astfel încât să nu ofenseze gustul public. Romanul este expurgat de cinci sute de cuvinte „dubioase“, pentru a ajunge în saloanele mondene, în cafenele, cluburi și reședințe opulente, în colegii universitare și în loji de teatru, purtând, totuși, însemnele păcatului. Este imediat perceput ca jignire la adresa bunelor moravuri și categorisit drept periculos de către recenzenții pudibonzi. Se aud chiar voci care cer judecata în instanță, pentru asanarea spațiului public. Wilde ține piept valului de atacuri, cu un șuvoi de luări de poziție în presă, în apărarea nu doar a propriei opere, ci a artei. A Artei! În 1891 pregătește o ediție de sine stătătoare, căreia îi adaugă o prefață aforistică și mai provocatoare, conchizând: „Întreaga artă e lipsită de utilitate“. Într-o

1 Havelock Ellis, „A Note on Oscar Wilde“, *The Lotus Magazine*, Vol. 9, No. 4 (Jan., 1918), p. 191.

scrisoare adresată lui Ralph Payne, Wilde își arăta recunoștința pentru salutul de bună primire a textului printre cei avizați și remarca, definitiv, că Basil Hallward este ceea ce el, Wilde, crede că este el însuși, că Lordul Henry reprezintă ce crede lumea despre el, Wilde, în timp ce Dorian este ce ar vrea el, Wilde, să fie sau speră să fie în vremuri ce vor veni...

Speranța că va fi înțeles cândva, în viitor, face din refuzul prezentului o atitudine cu atât mai revelatoare. Wilde nu se sfiște să se arate dezgustat de „oamenii de bine“. Îi socotește, pur și simplu, minți inferioare mulțumite cu judecăți standard, minți cumiți, minți fără minte care se adăpostesc de adevăratele conflicte de idei în spatele tiparelor și al locurilor comune cu care este înțesată conversația mondenă. Vede în acești oameni multiplicabili cu miile, cu zecile și sutele de mii biete ființe depersonalizate înregimentate în „normal“, plicticoase, soporifice și suficiente, recunosciibile într-o tipologie restrânsă și la fel de anostă, capabile doar să aibă revelații de doi bani. Menirea artistului, dimpotrivă, este nu să consenmeze, precum cronicarul, adormitoarea suită a zilelor, ci să inventeze. Și, în tradiția spumoasei vorbe de duh (*wit*), Wilde se adresează neiertător tuturor claselor: celor ce trudesc la muncă brută, pentru a-i amuza, celor din clasele de mijloc, pentru a-i scoate din sărite, aristocraților, pentru a-i fascina. *Fascinum* – sau vraja exercitată prin vorbe măiestrite – este, de altfel, principalul mod de a se raporta la lume pe care îl îmbrățișează *alter ego*-urile sale în *Portretul lui Dorian Gray*. Să observăm, în treacăt, rezonanța onomastică a identității personajului titular, cu sublimul ecou *doric* al antichității clasice grecești și surdina dură adăugată sclipirii exemplare de *cenușiul* cotidian.

Oscar Wilde se naște la Dublin, pe 16 octombrie 1854, în zodia Balanței, semn al preocupărilor eminentemente artistice, dar și al mereu reactivatei dinamici a schimbării, al instabilității identitare. Traseul său existențial pare să fi dat dreptate acestor buchisiri ale cărții lumii: „una dintre cele mai remarcabile și mai controversate figuri ale istoriei literaturii engleze sau chiar ale literaturii universale [parcurge] o carieră ce poate fi descrisă, fără exagerare, drept caleidoscopică și totodată catastrofică“.¹ Apogeul recunoașterii absolute Wilde și-l profetizase în tonul său tipic, încă din tinerețea studioasă: într-un fel sau altul avea să devină faimos, iar, dacă nu faimos, atunci avea să devină notoriu. Ani mai târziu, se afla în Statele Unite, unde primise invitația de a ține o serie de conferințe. La intrarea pe teritoriul american, vameșul de serviciu îl întreba, conform regulilor în vigoare, dacă are ceva de declarat. „Nimic altceva decât propriul meu geniu“, răspundea răsfățatul saloanelor literare și al intelectualității rafinate. În pragul declinului pe potrivă de spectaculos, Wilde devenea „*une cause célèbre*“ pentru instanțele judecătorești londoneze, „*un poseur*“ și Marele Preot al Estetismului, acel inutil și amenințător omagiu adus Artei pentru Artă pe care îl ridicase la rang de religie *sui generis* la Oxford și pe care scrobitul *high life* al capitalei imperiale îl disprețuia pe față, gustându-l parcimonios pe ușa din dos, cultivând un soi de „conspirație a toleranței“².

Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde devenea inventatorul autoproclamat al estetismului în miezul *chic* al Londrei

1 Vyvyan Holland, *Oscar Wilde*, Thames & Hudson, London, 1988, p. 5.

2 Ari Adut, „A Theory of Scandal: Victorians, Homosexuality, and the Fall of Oscar Wilde“, *American Journal of Sociology*, vol. 111, No. 1 (July 2005), p. 228.

victoriene, după o serie de susținute exerciții pregătitoare. Plecase de la provinciala Portora Royal School din Irlanda maternă, câștigând dreptul de a deschide o expoziție la Trinity College din Dublin. Era prima încununare a interesului și plăcerii sale nemăsurate pentru clasicii culturii elene. Câștiga un premiu de compoziție poetică în greaca clasică, apoi Medalia de Aur Berkeley pentru studiul limbii, al literaturii și culturii grecești. În capitala irlandeză intra sub influența clasicistului John Pentland Mahaffy, inițiatorul unui *Grand Tour* anume pentru acest student special. Cei doi plecau în Grecia, pentru a vizita locurile de importanță crucială ale fundaționalistei culturi europene. Vraja Atenei avea să fie atât de puternică, încât cei doi trăiau abstrași din timp, ignorând data întoarcerii. La revenirea în Irlanda, ambii primeau cu zâmbetul pe buze amenda menită a sancționa absența nemotivată de la obligațiile profesionale. În minunatul periplu din Grecia exemplară ridicată din Grecia imediată prin lecturi asidue, apoi confirmată la fața locului ca realitate debordant de vie, profesorul își angajase discipolul în lungi dialoguri pe calapodul speciei platonice, pentru a-i dezvolta capacitățile conversaționale! Discipolul își șlefua expresia și adăuga bagajului conceptual acele manifestări ale frumosului pe care numai spiritul le poate mângâia și care au efect contradictoriu asupra lumii. În anii liceului, Wilde citise într-o scrisoare a Lordului Chesterfield către finul său de botez, datată 18 decembrie 1765, că „Spiritul (*wit*) este o calitate atât de strălucită, încât toți o admiră; cei mai mulți aspiră să ajungă la ea, toți se tem de ea și puțini o iubesc altfel decât în ei înșiși“¹.

1 Mark Nicholls, *The Importance of Being Oscar: The Wit and Wisdom of Oscar Wilde Set against His Life and Times*, Robson Books, London, 1980, p. xi.

Cu aceste convingeri în minte și în suflet, dublinezul ajungea în leagănul clasicismului de cea mai rară splendoare: Oxford. Urma să găsească în Anglia ceea ce altfel nu ar mai fi avut în Irlanda. Și spera să se instaleze confortabil într-o Grecie a spiritului, armonioasă, calofilă, etern tânără și frumoasă. Era epoca lui Lewis Carroll, semnatarul încântătoarelor aventuri ale lui *Alice în Țara Minunilor*, și a prietenului său de o viață, clasicistul Henry Liddell, tatăl lui Alice. Împreună cu Robert Scott, Liddell începuse lucrul la opera sa capitală, marele *Lexicon*, dinainte de succesiunea la tron a reginei Victoria. Se spune că adesea, în timpul lucrului, cei doi conversau în greaca clasică. Wilde ajungea la Oxford când *Liddell and Scott's Lexicon*, dicționarul grec-englez standard, era la dispoziția studioșilor în cea de a șaptea ediție! Ajungea la apogeul studiilor clasice, în epoca celebrului Benjamin Jowett, Master al Balliol College, erudit teolog și traducător al operelor lui Platon. Numele colegiului Balliol, a cărui cea de a șapte suta cincizecea aniversare au marcat-o ceremonii somptuoase în 2013, poartă și astăzi amprenta lui Jowett. Vizitatorul contemporan va descinde în fața celebrei Bodleian Library, pentru ca, în doar câteva minute de plimbare pe Holywell Street, să ajungă în Jowett Walk. La numai câțiva pași, în Mansfield Road, se află Kings Mound, reședința în care a locuit temutul clasicist. Despre el se vorbește încă pe un ton comic-sever, căci Benjamin Jowett este beneficiarul unui „Balliol rhyme“, catren amuzant care surprinde personalitatea unui membru de mare portanță al colegiului: „Here come I, my name is Jowett./ All there is to know I know it./ I am Master of this College,/ What I don't know is not knowledge!“

Este genul de erudiție pe care îl visa Wilde, student la Magdalen College. Ulterior, în *De Profundis*, deținutul penitenciarului și prizonierul acestei lumi consemna cele două puncte de cotitură din viața sa, anume momentul în care tatăl îl

trimitea la Oxford și clipa în care societatea îl trimitea la închisoare. Unul, ridicarea de la pământ în paradisul lectorilor, al dezbaterilor de idei, al libațiunilor rituale și al delicțiilor „iubirii grecești“, de la *συμπόσιον* la *ἀγάπη*, celălalt, căderea în infernul construit cu cărămizile bigotismului cultural și ale miopiei sociale. Unul, interludiul existențial în care măsura lucrurilor o găsea prin încrucișarea de idei în dialogurile platonice, în *Phaidros* și *Banchetul*, încredințat că frumosul este principiu de cunoaștere și de existență, filozofia fiind cunoaștere prin principii. Celălalt, aruncarea în hăul dantesc, timp în care citea inegalabilul *Inferno* în original, conștient de lecția Francescăi da Rimini și a lui Paolo Malatesta: „Nessun maggior dolore/ che ricordarsi del tempo felice/ nella miseria“¹. Timpul meditației la zicerile fundamentale din *Călătoria pelerinului* scrisă de John Bunyan după gratii sau din *Paradisul pierdut* compus de John Milton ca versiune modernă a Căderii din Eden: „The mind is its own place, and in itself/ Can make a Heav'n of Hell, a Hell of Heav'n“² sună puritanul adagiu.

Observațiile wildiene, notele de lectură și citatele strânse în intervalul oxfordian 1874-1878 și publicate un secol și ceva mai târziu ne dau imaginea unui perfecționist necondiționat. Numele de care se leagă parcursul său universitar se întind de la Platon și Aristotel la Baudelaire, Swinburne, Pater și Ruskin, de la Hegel și Ernest Renan la T.H. Huxley și Herbert Spencer, de la Theodor Mommsen la Benjamin Jowett. Copioase citate din *Biblie* și din scrierile lui Shakespeare împart volumul *Notelor de la Oxford*³ cu parafraze

1 Dante Alighieri, *Divina Commedia*, I, 121-123.

2 John Milton, *Paradise Lost*, I, 254-255.

3 *Oscar Wilde's Oxford Notebooks: A Portrait of Mind in the Making*, Edited, with a Commentary, by Philip E. Smith II and Michael S. Helfand, Oxford University Press, New York-Oxford, 1989.

după autori favoriți, comentarii și schițe narative anticipând inconfundabilul limbaj wildian din epoca londoneză. Alături de *loci communes* consemnate doct stau trimiteri la Herodot, Tucicide, Polibius și Plutarh. Wilde studia *Literae Humaniores*, adică „literatura mai umană“, în timp ce înaintașul Jowett studiasse și *Res Divinae*. Ambiția sa nu era însă mai puțin impresionantă. Cu o diplomă pe care scria *The Greats* (clasicii antichității greco-latine), cu educația primită de acasă (mama scriitorului era o acerbă promotoare a salonului literar și o înflăcărată naționalistă irlandeză cu gust pentru folclorul celtic), cu incentivul noetic instilat de frecventarea cercului de hegelieni de la Oxford, Wilde se putea afirma în dezbateri filozofice despre cultura egipteană, sculptura elenă și romantica aspirație a spiritului către tărâmurile nemuritoare. Găsim nuanțe din toate acestea în povestirile, piesele și, mai ales, în romanul-capodoperă grație căruia este un reper al literaturii de oriunde.

Wilde fusese botezat Oscar după fiul lui Ossian, bardul-războinic irlandez din secolul al III-lea, deși în familie autoritatea paternă lega numele Oscar de regele Suediei. Tatăl scriitorului era chirurg oftalmolog și se lăuda cu o excepțional de reușită operație de cataractă aplicată regalului pacient. Fingal, părintele legendarului Ossian, figura în versurile ossianice drept eliberatorul Irlandei cunoscută după apelativul celtic Éirinn și anglizat drept Erin. O'Flahertie amintea de ferocele trib O'Flahertie din Galway, iar Wills era un nume recurent în familia Wilde. Cu această încărcătură onomastică Wilde se prezentase la Oxford în fața lui Ruskin, marele prieten al prerafaeliților și admiratorul Renașterii italiene, sub influența căruia studentul de obârșie irlandeză împlinea un alt *Grand Tour*, unul italian, cu popasuri la Torino, Milano, Genova, Florența, Padova, Veneția și Ravenna. În ambianța creată de John Ruskin și Walter Horatio Pater, tânărul Wilde

asociase cultura antichității clasice romane celei primordiale a Greciei, dăduse glas dragostei nețârmurite pentru frumosul ideal, își exprimase la fel de categoric ura față de mașini și bunurile de serie și se arăta de acum în public într-o costumație cel puțin extravagantă. Convingerea că e mai bine să fii frumos decât să fii bun, dar e mai bine să fii bun decât să fii urât îl va însoți la Londra, unde devenea treptat dar sigur *arbitrul eleganței sartoriale*.

Devenea, în același timp, *arbitrul eleganței estetice și estetizante*, după un sejur parizian, în primăvara lui 1883, punctat de dezbateri înfocate în cafenele și dineuri pompoase în restaurante de lux. Își promisese, încă din timpul studenției, să nu ajungă un universitar sec, ci un poet, dramaturg sau narator suculent, așezat, într-un final, în poala zeilor! În 1884 se căsătorea cu Constance Lloyd, fiica unui înstărit consilier regal al Victoriei. Publicase deja versuri citite de jurnalistul și criticul de artă Robert Ross. Acestuia Wilde îi va datora așezarea definitivă în tainele „iubirii grecești“, complicații existențiale rezultate din relația cu „Robbie“ și cu Lordul Alfred Douglas, dar și strădaniile de executor literar și prieten devotat până la moarte. Ross avusese curajul de a apăra homosexualitatea răspicat, în fața unui public reținut și crispat, când ușor vocal, când apăsător mut, niciodată suficient de explicit în abordarea subiectului.

Este contextul în care îl găsim pe Oscar Wilde în Londra actrițelor flamboaiante, de la Ellen Terry la Sarah Bernhardt. Pe cea din urmă, sosită de la Paris strict pentru o stagiune pe scenele mondene ale perfidului Albion, o cunoaște în Kent, la Folkestone, unde acostase vaporul. Wilde se precipită să-i ofere un bun venit exemplar, aruncându-i la picioare un enorm buchet de flori de liliac. Cu aceeași viteză a fulgerului este numit secretarul personal – fără salariu – al divei.

Va cultiva *gestul gratuit* o viață întreagă, prețul plătit fiind semnificativ (*sic!*). În galeriile de artă din centrul Londrei îl cunoaște pe James Abbott McNeill Whistler, cu care discută evenimentele artistice ale zilei. Se prezintă drept „Profesor de Estetică“ și își definitivează propriul portret monden după pretențiile celei mai incredibile *eleganțe totale*. Nu numai că face furori cu tiradele, butadele și intervențiile epigramatice apte a amuți pe cel mai apt orator, ci se afișează în îmbrăcăminte de un gust, o croială și, mai ales, o gamă cromatică orbitoare: pantaloni *pêcheur* și ciorapi de mătase până la genunchi în nuanțe de la maro la grenă, pantofi cu cataramă bombate și veston de catifea vișinie, cămașă de mătase albă cu guler bogat lăsat să se răsfrângă în voie peste gât și peste piept, cravată verde și – important! – la butonieră, o floare ostentativ de ornamentală și schimbată uneori oră de oră, fie aceasta o inflorescență de liliac, o floare a soarelui sau o garoafă verde! Cea din urmă îi va servi ca semn de identificare homosexuală în ultimii ani, cei de mizerie, la Paris.

În „testamentul imaginar“ pe care îl semnează în locul lui Oscar Wilde, Peter Ackroyd îl definește, la persoana întâi, drept „vraci și profet“, „cerșetor și sfânt“, ale cărui minuni lumea le-a disprețuit, pentru a-i adula sărăcia...¹ Animal preistoric pentru unii, câine vagabond pentru mulți alții, Wilde se salvează grație „persuasivelor puteri ale literaturii“². Știe, în sine sa, că este Solomon și Iov, cel mai fericit și cel mai nefericit om, în același timp, că a venit pe lume pentru a se bucura de plăceri nebănuite și a suferi cumplit, că este precum piticii lui Velásquez și fețele încoronate ale aceluiași maestru al imaginilor lumii, o lume de contraste și tensiuni.

1 Peter Ackroyd, *The Last Testament of Oscar Wilde*, Hamish Hamilton, London, 1983, p. 1.

2 *Idem*, p. 3.

Că poartă în propriul nume legende irlandeze ale sacrificiului și izbândeii și că, aidoma evreilor, victime ale captivității, irlandezii s-au născut pentru a cunoaște exilul. Știe că a fost el însuși și în localurile de un orbitor lux decadent din Strand, unde devenise, cu timpul, obișnuitul de la Café Royal, și în mizere bistrouri pariziene, invitat de puținii prieteni rămași, la o supă de supraviețuire și ascunzându-și identitatea sub pseudonimul Sebastian Melmoth. O ultimă mască în lumea măștilor mundane, confecționată după eroul romanului *Melmoth the Wanderer* al lui Charles Maturin, unchi pe linie maternă, și martirul Sfânt Sebastian. Știe, mai ales, că excentricitatea este adesea un semn de inteligență superioară, că frivolitatea i-a servit ca mantie protectoare împotriva necazurilor și că păcatul original al lumii este faptul de a se fi luat prea în serios.

*
* *

Odată parcurs *Portretul lui Dorian Gray*, înțelegem că cele relatate sunt de luat „absolut literal: este vorba despre coruptibilitatea artei, nu despre coruptibilitatea artistului“ și că „printr-o manevră de geniu, s-a pus pânza de pictat într-o sală de studiu: aici încep toate problemele noastre“¹. Din notele oxfordiene ale lui Wilde deducem că firul narativ al romanului este carnea care dă contur scheletului conceptual-ideatic format dintr-o serie de opoziții fundamentale: idealism și materialism, altruism și egoism, minte și creier, pe de o parte, suflet și trup, pe de alta. Adevărul în artă, Adevărul ca Artă, iată obiectul activității de contemplație-speculație, căreia, cu teme clasiciste, îi spunem *θεωρία*. A fi popular, pe gustul celor mulți și imberbi estetic, înseamnă a fi mediocru. „Orice artă este în același timp suprafață și

1 *Idem*, p. 15.

simbol./ Cei ce pătrund dincolo de suprafață o fac pe riscul lor./ Cei ce descifrează simbolul o fac pe riscul lor.“

Romanul a fost socotit, pe rând, „un atac la adresa ipocriziei tardo-victoriene“, „povestea damnării unui bărbat mai în vârstă de către un tânăr frumos“ sau rescrierea fină și nuanțată a tragediei *Faust* de Goethe, eroul titular wildian fiind „prototipul omului dominat de *curiositas* al Sfântului Bernard, după ce și-a vândut sufletul mefistofelicului Lord Henry Wotton“¹. Este o „relatare tip târg cu diavolul“² care reia tensiunea dintre artă și viață tratată în eseuri. Plasat în contextul acestora, *Portretul lui Dorian Gray* capătă dimensiunile majore ale dezbatărilor sale de idei. Suntem martori la declinul unui artist exagerat de conștient de sine și care își proiectează patologic personalitatea asupra celor din jur, asupra modelelor sale, dintre care cel puțin unul îi cade victimă. Basil Hallward îl întâlnește pe Dorian Gray, frumos ca un Antinou modern și exercitând asupra-i puterea de a inventa un nou mod de a picta: „Văd altfel lucrurile. Gândesc altfel despre ceea ce văd. Acum reușesc să recreez viața într-un mod care-mi era necunoscut în trecut“, i se confesează el amicului său, Lordul Henry Wotton. Dar această întâlnire crucială, menită a-i oferi „lucrul ideal“, se irosește. Pictorul intră tot mai mult în rolul de înger al binelui pervertit, aïdoma personajului lui Marlowe și își îndeamnă modelul la diverse malversațiuni, printre care cinismul de a-și părăsi iubita, acțișă de mâna a doua și pradă ușoară într-o relație mincinos fericită. În mod ironic, histrionica răvășire care o

1 Houston A. Baker, Jr., „A Tragedy of the Artist: The Picture of Dorian Gray“, *Nineteenth-Century Fiction*, Vol. 24, No. 3 (Dec., 1969), pp. 349-350.

2 Morgana Fritz, „Utopian Experimentation and Oscar Wilde’s *The Picture of Dorian Gray*“, *Utopian Studies*, Vol. 24, No. 2 (2013), p. 283.

elimină pe tânără din drama vieții se întrupează în conflict dramatic și pentru Dorian, care observă, pe zi ce trece, schimonosirea tot mai evidentă a chipului său pictat și începe să bănuiască adevăratul motor al acestei ireversibile transformări. Din vanitate, egoism, ipocrizie și curiozitate bolnavicioasă purcede la sacrificarea artistului care l-a imortalizat și doar decizia finală de a distruge portretul împovărat de urâciunea trupului și a sufletului îi aduce eliberarea. O eliberare fatală, din viață în moarte, în care schimbarea statutului existențial dintre model și portret spune totul: Dorian Gray cade ucis de cuțitul cu care îl înjunghiasc pe Basil Hallward, portretul lui Dorian Gray își recapătă tinerețea fermecătoare, servitorii și poliția găsesc pe podeaua încăperii un bătrân hidos. Tinerețea se păstrează neatinsă, cristalină și îmbietoare numai în artă, pe care viața încearcă impotent să o copieze.

Pentru Andrew Sanders, reputatul victorianist și istoric literar englez, *Portretul lui Dorian Gray* este „un soi de tragedie cu subtext de piesă-moralitate, în care personajul central, dedat fără șanse de scăpare păcatului, este, în același timp, un sinucigaș disperat și un martir”¹. Groaza de bătrânețe, strigătul patetic de înduplecare a timpului fac, într-adevăr, din romanul lui Wilde „un vis neoalchimic de păstrare magică a tinereții”². Lordul Henry îl avertizează pe Dorian că „timpul e gelos pe [el] și luptă împotriva crinilor și rozelor care-[i] aparțin acum“, că obrazul o să-i ajungă pământiu și ochii șterși, că ar fi bine să profite de tinerețe cât o mai are, pentru că pe lumea asta nu e nimic mai bun sau mai

1 Andrew Sanders, *Scurtă istorie Oxford a literaturii engleze*, traducere, prefață și note de Mihaela Anghelescu Irimia, Editura Univers, București, 1997, p. 464.

2 George Woodcock, *The Paradox of Oscar Wilde*, T.V. Boardman / Co., Ltd., London, 1983, p. 22.

frumos, nu este chiar nimic altceva decât tinerețea. Iar aceasta se duce cât ai clipi. Pentru că lumea noastră este efemeră și tocmai de aceea încercăm să păcălim trecerea ei, dar amăgirea nu este ușor de suportat.

Ca și în alte scrieri wildiene interesate de identitatea incertă a protagonistului și aducând în scenă fantoma acestuia, avem aici un *doppelgänger*, dovadă a interesului autorului pentru magie și practicile oculte. În viața cotidiană Wilde era sensibil la astfel de predispoziții. Refuza, de pildă, „să meargă într-o caleașcă cu cal alb și la cină obiecta dacă pe masă erau flori mov”¹. Îi plăcea îmbinarea elementelor romantice cu sentimentul de fatalitate planând asupra vieții și se bucura ca un copil, ori de câte ori trăia efectiv acest sentiment. După eliberarea din închisoare pare să fi vorbit insistent despre oameni mari meniți eșecului, în mod special despre Napoleon și Cristos. O făcea cu patos și cu amărăciune. Se amăgea cu gustul frumuseții îmbătătoare a ideilor, prim-planul realității cotidiene oferindu-i o iluzie și mai parșivă. În paginile *Portretului lui Dorian Gray* simțim adierea descrierilor lui Pater din *Marius epicureanul*. Decadența romană și deliciul elen al unei vieți de huzur coextensiv cu cea mai profundă meditație transpar în rânduri precum:

Atelierul era învăluit în miresmele bogate ale trandafirilor și când ușoara adiere estivală înfiora copacii din grădină, prin ușa deschisă pătrundeau parfumul greu al liliacului și mirosul suav al florilor roz de scaiete.

Din colțul canapelei acoperite cu carpete persane pe care huzurea Lordul Henry Wotton, fumând țigară după țigară, așa cum îi stătea în obicei, nu se putea zări decât străfulgerarea unui salcâm înflorit, cu ciorchini dulci și galbeni ca mierea, și crengi care tremurau sub greutatea

1 *Idem*, p. 38.

propriei frumuseți, pâlpâitoare ca flacăra; umbrele fantastice ale păsărilor în zbor se proiectau pe draperiile galbene, lungi, mătăsoase, care acopereau larga fereastră, creând parcă un soi de efemer efect japonez, și evocându-i fețele pale ca jadul ale pictorilor din Tokyo care, pe calea unei arte firesc imobile, încercau să sugereze însuflețire și mișcare. Zumzetul monoton al albinelor care-și croiau drum printre firele de iarbă înalte, necosite, sau se roteau cu anodină persistență în jurul cornițelor pudrate cu praf de aur ale caprifoiului cățăraător, făcea ca tăcerea să fie și mai apăsătoare. Vaga rumoare a Londrei răzbătea din depărtare ca un acord grav de orgă.

În mijlocul încăperii, prins pe un șevalet vertical, trona portretul, în mărime naturală, al unui tânăr de o frumusețe extraordinară și, în fața acestuia, la oarecare distanță, sedea chiar artistul, Basil Hallward [...].

Este scena inaugurală, în care pictorul și aristocratul, fiecare, categorie de excepție în felul său, încearcă să lămurească excepționalul artei clasice. Al Artei! Basil, care nu întâmplător are un nume *regal* amintind de clasicul βασιλεύς, se instanțiază drept artistul însuși, așa cum credea Wilde despre sine când „conferenția în fața lui însuși, apărând Arta pentru Artă, Noul Elenism și Noul Individualism”¹. Basil îi declară Lordului Henry că, în mod inconștient, Dorian „î[i] trasează direcțiile unui nou curent, un curent care îmbină marea pasiune a spiritului romantic cu perfecțiunea spiritului artei grecești”, mai exact, „[a]rmonia dintre suflet și trup”. Pictorul deplânge starea în care a ajuns speța umană, „nebulia noastră”, care a despărțit cele două elemente, inventând „un realism vulgar, un idealism găunos”. În termeni estetici și estetizanți, aceasta

1 William Chislett, Jr., „The New Hellenism of Oscar Wilde“, *The Sewanee Review*, Vol. 23, No. 3 (Jul., 1915), p. 357.

este Căderea. Pe ea își va clădi cinicul Lord Wotton distrugerea efebului, încercând să fie pentru Dorian Gray „ceea ce băiatul era, fără să știe, pentru pictorul care modelase extraordinarul portret. O să încerce să-l domine [...]. O să-și însușească acel spirit fantastic al lui. Era fascinant acest vlăstar al Iubirii și al Morții“. Astfel Dorian Gray își pierde înălțimea dorică scaldată în lumina soarelui elen. Astfel se pierde în cenușiul obliterated al lumii căzute. Încetează a mai fi *Dorian*, este redus la identitatea amorfă *Gray*. Rândurile care încheie romanul conțin trista sa involuție, involuția noastră:

Când au intrat au găsit pe perete un superb portret al stăpânului lor, așa cum îl văzuseră ultima oară, în toată splendoarea tinereții și a frumuseții. Pe podea zăcea un mort, în ținută de seară, cu un cuțit înfipt în inimă. Era bătrân, zbârcit și avea un chip respingător. Numai după ce i-au examinat inelele și-au dat seama cine era.

Mihaela Anghelescu Irimia

CUVÂNTUL TRADUCĂTORULUI

La o carte cu o prefață criptică, generatoare de mari controverse, scrisă de autor la *fin de siècle* nouăsprezece, și o introducere modernă și lămuritoare, scrisă la *commencement du siècle* douăzeci și unu –, nu putea lipsi și un comentariu al traducătorului, intermediarul imediat dintre autor și dumneavoastră, cititorul. De obicei traducătorul, în nota sa, se lamentează în legătură cu dificultățile stilistice și lingvistice pe care le-a avut de surmontat și se infatuează cu ingeniozitatea „găselnițelor“, a echivalențelor găsite sau născocite.

Am citit *Portretul lui Dorian Gray* în urmă cu vreo patruzeci de ani și am fost cucerită pe atunci de tramă, de anecdoticul atât de insolit al narațiunii, de frumusețea și simbolul transparent al legendei. (Cred că sub această prismă unilaterală a fost privită cartea de majoritatea cititorilor din acea vreme.) Nu eram încă pregătită mental să sesizez fundalul filozofic, conținutul ideologic al povestirii. Într-un fel, mă conformam ciudatului sfat exprimat de autor în prefață: „Cine pătrunde dincolo de fațadă și de simbol o face pe riscul lui“. Este un risc pe care mi l-am asumat sau, mai bine zis, care mi s-a impus de la sine acum, la disecția anatomiei cărții, urmată de recreare, de reconstituire, de procesul care se numește traducere.

Mărturisesc că ceea ce m-a frapat la recitirea textului cu optica matură de acum, a fost tristul adevăr – universal –

că ceea ce a însemnat avangardism, nonconformism și neconvenționalism temerar la un moment dat – în cazul de față la întâlnirea dintre secolele al nouăsprezecelea și douăzeci – are azi un caracter oarecum vetust. Stilul romanesc al lui Oscar Wilde, spre deosebire de spumoasele sale comedii, este de o redundanță barocă. Un stil spart de numeroase digresiuni derutante. Așa cum sunt, de pildă, cele două fugi în mitologie – fugi în sensul *Fugilor* lui Bach –, în care emiterea, dezvoltarea și conotațiile unei idei insolite sunt metamorfозate într-o driadă trezită din adâncurile pădurii sau o bacantă amețită care strivește ciorchini de struguri sub tălpi. Reverii pline de poezie, care-ți poartă, involuntar, gândul la țigărire „bine tincturate cu opium“, fumate de mefistofelicul Lord Henry și de Dorian, eroul recreat de el.

Una dintre năzuințele traducerii a fost aceea de a aerisi textul, de a înlocui izul de aer stătut cu un vag parfum paseist de „lavandă și dantelă veche“, fără a folosi arhaisme, dimpotrivă, pedălând pe un limbaj cât mai actual.

O a doua piatră de încercare pentru traducător a constat în naturalețe (frescul fiind o condiție de bază a unei traduceri), deci în naturalețea care trebuia imprimată artificialității doctrinelor estetiste care penetrează întreaga carte: personalitatea proteică a lui Oscar Wilde, extraordinara sa complexitate exploatată cu ostentație îl fac să îmbine amețitor și ambiguu protestul ardent împotriva oricărei dogme sau doctrine cu exaltarea și artificialitatea principiilor estetismului, cărora li s-a alăturat încă din anii studenției la Oxford. Estetismul care proclamă frumosul drept unic țel al vieții și îl opune realității umane cotidiene și prejudecăților moralei. Ceea ce duce la o răsturnare spectaculoasă a tot ceea ce înseamnă adevăr fresc sau truism.

„Frumusețea este una dintre formele Geniului – este chiar superioară Geniului. [...] Unii spun că Frumusețea e doar

un aspect superficial. [...] Dar cel puțin nu-i atât de superficială ca Gândirea. [...] Numai oamenii lipsiți de profunzime nu judecă lucrurile după aparențe. Adevăratul mister al lumii constă în vizibil, nu în invizibil...“ Din astfel de valori răsturnate, din celebrele paradoxuri ale lui Oscar Wilde se țese splendida poveste a lui Dorian Gray. Dar geniul (firește invizibil) marelui artist le conferă credibilitate, o credibilitate *sui generis* care se manifestă prin admirația insuflată cititorilor de-a lungul veacurilor și pe care traducătorul trebuie să o capteze, să o prindă din zbor, așa cum trebuie să capteze și poezia impregnată în tonalitatea de fantastic a povestirii – un *science fiction* tip secolul al nouăsprezecelea; așa cum trebuie să capteze romantismul febril care pulsează sub fațada anti-sentimentalismului și adevărurile despre natura umană camuflate sub masca de dispreț a adevărurilor consacrate. Precum și snobismul care zvâcnește și notoria atitudine de *poseur* a lui Wilde sub usturătoarea diatribă la adresa aristocrației engleze și a națiunii britanice în general.

Oscar Wilde mai are un tic romanesc (poate deliberat?). Reiterarea sistematică a unor cuvinte sau metafore, menite să creeze o impresie de realitate a irealității, reiterare ce pare uneori să frizeze manierismul. De pildă, cuvintele „odios“, „hidos“, „monstruos“ sunt etichetate pe toate aspectele legate de realitatea cotidiană, după cum „fascinant“ și „fascinație“ însoțesc perpetuu tot ce ține de artă, adevărata și singura realitate recunoscută de estetisti. Dar termenul repetat obsesiv este „păcatul“. Sfera noțiunii respective cuprinde toate abaterile omenești, de la cele minore până la crimă și viol. În această obsesie lingvistică nu se poate să nu detectăm amprenta indelebilă a habotniciei, a fundamentalismului religios irlandez, inoculat în copilărie. Influența apăsătoare de sub care Oscar Wilde avea să se sustragă cu aceeași deliberată

repulsie ca și celebrul său urmaș și concetățean dublinez, James Joyce. Și totuși amprenta răzbește.

Pentru mine a fost o plăcere, ba chiar o onoare să traduc capodopera lui Wilde, să o recreez în limbajul contemporan intelectual care se potrivește mitului său etern valabil.

În ce măsură am reușit sau nu rămâne să decideți dumneavoastră, cititorii.

Antoaneta Ralian

Portretul lui Dorian Gray

Prefață

Artistul este creatorul de frumos.

Țelul artei constă în a evidenția arta și a-l eclipsa pe artist.

Criticul este cel care își transpune propria impresie despre frumos într-o altă manieră sau într-un limbaj nou. Critica cea mai elevată ca și cea mai joasă constituie o formă de autobiografie.

Cei care descoperă sensuri urâte în lucrurile frumoase sunt corupți, fără să fie însă și fermecători. Ceea ce e un neajuns.

Cei care descoperă sensuri frumoase în lucrurile frumoase sunt oamenii cultivați. Pentru aceștia mai există speranță. Ei sunt aleșii pentru care lucrurile frumoase înseamnă doar Frumusețe.

Nu există cărți morale sau imorale. Cărțile sunt sau bine scrise sau prost scrise. Asta-i tot.

Aversiunea secolului al nouăsprezecelea față de realism este furia lui Caliban când își vede chipul într-o oglindă.

Aversiunea secolului al nouăsprezecelea față de romantism este furia lui Caliban când nu-și vede chipul în oglindă.

Viața morală a omului face parte din materialul cu care lucrează artistul, dar moralitatea artei constă în folosirea perfectă a unui material imperfect.

Nici un artist nu dorește să dovedească ceva. Chiar și lucrurile adevărate pot fi dovedite.

Nici un artist nu are simpatii etice. Tendințele etice la un artist duc la un manierism stilistic de neiertat.

Nici un artist nu poate fi vreodată morbid. Artistul poate să exprime orice.

Gândirea și limbajul sunt pentru artist instrumentele artei.

Viciul și virtutea sunt pentru artist materialele artei.

În ceea ce privește forma, cea mai tipică dintre arte este cea a muzicianului. În ceea ce privește simțirea, măiestria actoricească este cea mai tipică.

Orice artă este în același timp suprafață și simbol.

Cei ce pătrund dincolo de suprafață o fac pe riscul lor.

Cei ce descifrează simbolul o fac pe riscul lor.

Arta nu reflectă viața, ci, de fapt, îl reflectă pe spectator.

Diversitatea de păreri cu privire la o operă de artă demonstrează că e vorba de o operă nouă, complexă și vitală.

Când criticii nu cad de acord înseamnă că artistul e în deplin acord cu sine însuși.

Putem ierta pe cineva care realizează un lucru util atâta timp cât nu-l admiră.

Singura scuză în realizarea unui lucru inutil constă în admirația intensă pe care ți-o stârnește.

Întreaga artă e lipsită de utilitate.

Oscar Wilde

Capitolul 1

Atelierul era învăluit în miresmele bogate ale trandafirilor și când ușoara adiere estivală înfiora copacii din grădină, prin ușa deschisă pătrundeau parfumul greu al liliacului și mirosul suav al florilor roz de scaiete.

Din colțul canapelei acoperite cu carpete persane pe care huzurea Lordul Henry Wotton, fumând țigară după țigară, așa cum îi stătea în obicei, nu se putea zări decât străfulgerarea unui salcâm înflorit, cu ciorchini dulci și galbeni ca mierea, și crengi care tremurau sub greutatea propriei frumuseți, pâlpâitoare ca flacăra; umbrele fantastice ale păsărilor în zbor se proiectau pe draperiile galbene, lungi, mătăsoase, care acopereau larga fereastră, creând parcă un soi de efemer efect japonez, și evocându-i fețele pale ca jadul ale pictorilor din Tokyo care, pe calea unei arte fresc imobile, încercau să sugereze însuflețire și mișcare. Zumzetul monoton al albinelor care-și croiau drum printre firele de iarbă înalte, necosite, sau se roteau cu anodină persistență în jurul cornițelor pudrate cu praf de aur ale caprifoiului cățărat, făcea ca tăcerea să fie și mai apăsătoare. Vaga rumoare a Londrei răzbătea din depărtare ca un acord grav de orgă.

În mijlocul încăperii, prins pe un șevalet vertical, trona portretul, în mărime naturală, al unui tânăr de o frumusețe extraordinară și, în fața acestuia, la oarecare distanță, ședea chiar artistul, Basil Hallward, cel a cărui bruscă dispariție, în

urmă cu câțiva ani, pricinuisse tulburare și dăduse glas unor strănii presupuneri.

În timp ce contempla silueta grațioasă și atrăgătoare pe care o plăsmuisse arta sa, un surâs de satisfacție flutura pe chipul pictorului, un surâs care părea să zăbovească îndelung. Dar la un moment dat a tresărit brusc, a închis ochii și și-a apăsât pleoapele cu degetele, de parcă ar fi dorit să-și imprime în creier un vis ciudat din care se temea să se trezească.

— Basil, asta-i cea mai bună operă a ta, lucrul cel mai bun pe care l-ai făcut vreodată, a rostit, visător, Lordul Henry. Trebuie neapărat să-l trimiți anul viitor la Grosvenor. „Academia“ e prea vastă și prea vulgară. De câte ori m-am dus pe acolo, sau erau prea mulți oameni încât nu reușeam să văd tablourile, ceea ce mi se părea oribil, sau erau prea multe tablouri încât nu reușeam să văd oamenii, ceea ce era și mai rău. Grosvenor e singurul loc cu adevărat potrivit.

— Nu cred că o să-l trimit undeva, a răspuns artistul, dându-și cu furie capul pe spate, în felul acela curios care-i făcea pe prietenii lui de la Oxford să-l ia în zeflema. Nu, nu-l trimit nicăieri.

Lordul Henry și-a înălțat sprâncenele și l-a privit cu mirare pe pictor prin colacii de fum albăstrui, care se ondulau din țigara lui bine tincturată cu opium.

— Să nu-l trimiți nicăieri? De ce, dragul meu? Există vreun motiv? Ce fistichii sunteți voi, pictorii! Vă dați de ceasul morții ca să vă creați o reputație și când ați dobândit-o s-ar zice că sunteți gata să-i dați cu piciorul. Ceea ce-i o prostie, pentru că pe lume există un singur lucru mai rău decât acela de a se vorbi despre tine, și anume a nu se vorbi despre tine. Un portret ca ăsta de aici te-ar situa cu un cap deasupra tuturor tinerilor artiști din Anglia, iar bătrânii ar crăpa de gelozie, dacă bătrânii mai sunt în stare să încerce vreo emoție.

— Știu că o să râzi de mine, a replicat artistul, dar efectiv nu-l pot expune. Am pus în el prea mult din mine.

Lordul Henry s-a tolănit pe canapea, râzând.

— Da, am știut că o să râzi, totuși asta-i adevărul-adevărat.

— Ai pus în el prea mult din tine? Pe cuvântul meu, Basil, n-am știut că ești atât de vanitos, dar, ca să-ți spun drept, nu văd nici o asemănare între fața ta puternic brăzdată și părul tău negru ca tăciunele și acest tânăr Adonis plămădit parcă din sidef și petale de trandafir. Zău așa, dragul meu Basil, el e un Narcis și tu... mă rog, desigur că ai o expresie intelectuală și așa mai departe. Dar frumusețea, adevărata frumusețe sfârșește acolo unde începe expresia intelectuală. Intelectul e în sine un soi de exagerare, și distruge armonia oricărui chip. În clipa când cazii pe gânduri, nu mai ești decât nas și frunte, sau ceva respingător. Uită-te la oamenii de succes din profesiunile intelectuale. Sunt absolut hidoși! Desigur, cu excepția clericilor. Dar oamenii Bisericii nu gândesc. Un episcop de optzeci de ani repetă aceleași lucruri pe care a fost învățat să le înșire la optsprezece ani și, prin urmare, arată mereu perfect încântător. Misteriosul tău tânăr prieten, al cărui nume nu mi l-ai destăinuit, dar al cărui portret mă fascinează de-a dreptul, nu gândește niciodată. Sunt absolut convins. E o creatură frumoasă, lipsită de creier, care ar trebui să se afle tot timpul aici, iarna când nu avem flori pe care să le admirăm, și vara când avem nevoie de ceva care să ne răcorească inteligența. Basil, nu te flata, nu semeni câtuși de puțin cu el.

— Harry, m-ai înțeles greșit. Bineînțeles că nu semăn cu el. E un lucru pe care-l știu prea bine. Adevărul e că m-ar întrista dacă aș semăna cu el. Ridici din umeri? Îți mărturisesc un adevăr. Există o fatalitate legată de deosebirea dintre aspectul fizic și cel intelectual, e genul de fatalitate care a urmărit de-a lungul istoriei poticnelile regilor. E preferabil să nu te deosebești de semenii tăi. Pe lumea asta, urâții și proștii

o duc cel mai bine. Pot să stea indolenți și să caște gura la spectacol. Dacă nu cunosc ce-i aceea victorie, au măcar avantajul că nu cunosc nici înfrângerea. Trăiesc așa cum ar trebui să trăim cu toții: netulburați, indiferenți, scutiți de neliniști. Ei nu provoacă necazuri altora și nici nu se pricopsesc cu necazuri din partea altora. Rangul tău nobiliar și averea ta, Harry, mintea mea atâta câtă e, arta mea atât cât valorează ea, frumusețea lui Dorian Gray – noi vom avea mult de suferit de pe urma acestor daruri cu care ne-au înzestrat zeii, vom suferi crunt.

— Dorian Gray? Așa-l cheamă? a întrebat Lordul Henry îndreptându-se, prin atelier, spre Basil Hallward.

— Da, ăsta e numele lui. Nu intenționez să ți-l spun.

— De ce?

— Ah, e greu să-ți explic. Când cineva îmi place enorm, niciodată nu îi divulg numele. E ca și cum aș desprinde o parte din el. M-am deprins cu discreția. Găsesc că e singurul lucru care poate da mister și farmec vieții moderne. Lucrul cel mai banal devine încântător dacă îl tăinuiești. Eu, când plec din oraș, nu le spun celor din jur unde mă duc. Dacă le-aș spune, mi-aș strica orice plăcere. Știu că-i un obicei stupid, dar se pare că, într-un fel, îți infuzează în viață o doză de romantism. Presupun că mă socotești teribil de prost.

— Absolut deloc, i-a răspuns Lordul Henry, cătuși de puțin, dragul meu Basil. Ai uitat – s-ar zice – că eu sunt însurat, și unicul farmec al căsătoriei constă în faptul că impune cu necesitate ambilor soți o viață întreagă de înșelătorii. Eu nu știu niciodată pe unde e soția mea, iar ea nu știe niciodată ce fac eu. Când ne întâlnim – și acest lucru se petrece ocazional, când luăm împreună masa în oraș, sau suntem invitați la Duce –, ne oferim unul altuia cele mai absurde povești, dar cu cele mai serioase mutre. Soția mea se pricepe foarte bine la așa ceva – mult mai bine decât mine. Nu încurcă niciodată

întâlnirile ei, pe când eu le zăpăcesc mereu. Și dacă mă dă de gol nu face niciodată tărăboi. Uneori mi-ar plăcea să facă, dar ea se mulțumește doar să râdă de mine.

— Harry, nu-mi place cum vorbești despre viața ta conjugală, l-a muștrat Basil Hallward, îndreptându-se spre ușa care dădea în grădină. Eu cred că ești un soț într-adevăr foarte bun, dar că te rușinezi amarnic de propriile tale virtuți. Ești un tip colosal. Nu rostești niciodată o idee morală, dar nici nu faci vreun lucru necuviincios. Cinismul tău e o simplă poză.

— Naturalitatea e doar o poză, ba chiar cea mai iritantă din câte cunosc, a strigat Lordul Henry râzând și ambii tineri au ieșit în grădină și s-au instalat pe banca lungă de bambus, adăpostită la umbra unei tufe înalte de lauri. Razele soarelui alunecau pe frunzele lucioase. Prin iarbă tremurau margarete albe.

Un moment mai târziu, Lordul Henry și-a scos ceasul din buzunar.

— Basil, mă tem că trebuie să plec, a murmurat el, dar înainte de a pleca insistă să-mi dai răspunsul la întrebarea pe care ți-am pus-o acum ceva vreme.

— Ce întrebare? s-a mirat pictorul ținându-și privirea ațintită în iarbă.

— Știi foarte bine.

— Nu știi, Harry.

— Bine, atunci o repet. Vreau să-mi explici de ce refuzi să expui portretul lui Dorian Gray. Adevăratul motiv.

— Ți-am mărturisit adevăratul motiv.

— Ba nu, nu mi l-ai spus. Ai pretins doar că ai investit în el mult din tine. Asta-i o copilărie.

— Harry, l-a întrerupt Basil Hallward privind-l în față, orice portret pictat cu suflet este portretul artistului, și nu al modelului. Modelul este mai curând un accident, un pretext.

Nu el este cel pe care îl relevă pictorul, ci, pe pânza colorată, pictorul se dezvăluie pe sine însuși. Motivul pentru care nu am să expun tabloul ăsta pornește din teama că am dezvăluit prin el taina propriului meu suflet.

— Și care-i această taină? a întrebat Lordul Henry râzând.

— Am să-ți spun, i-a replicat Hallward, dar pe chip i s-a ivit o expresie de nedumerire.

— Sunt numai urechi, Basil, a continuat interlocutorul lui, privindu-l.

— Harry, de fapt nu-i mare lucru de zis, a răspuns pictorul. Mă tem că o să-ți vină greu să înțelegi. Poate că nici n-o să-ți vină să crezi.

Lordul Henry a zâmbit și, aplecându-se, a cules din iarbă o margaretă cu petale trandafirii, pe care părea să o examineze atent.

— Eu sunt convins că am să înțeleg, a răspuns apoi, continuând să cerceteze cu intensă atenție micul disc alb-auriu, pufos. Cât despre crezut, sunt gata să cred orice, cu condiția să fie incredibil.

Vântul a scuturat câteva flori din pomi și ciorchinii de liliac înstelat s-au legănat în aerul mângâios. O lăcustă a pornit să zumzăie pe lângă zid și o libelulă lungă și subțire, ca un fir albăstrui, a plutit pe lângă ei, fluturându-și aripioarele de voal de culoare castanie. Lordul Henry a avut impresia că aude bătăile inimii lui Basil Hallward și s-a întrebat oare ce o să mai urmeze.

— Povestea e foarte simplă, și-a început pictorul spusele. Cu două luni în urmă am participat la o sindrofie la Lady Brandon. Știi bine că noi, bieții artiști, trebuie să ne arătăm din când în când în societate pentru a reaminti publicului că nu suntem niște sălbatici. Dacă-l îmbraci cu un smocking și o cravată albă, până și pe un agent de bursă îl ajuți să capete faimă de om civilizată, așa mi-ai spus tu odată. Ei bine, după

ce am zăcut în salon vreo zece minute, conversând cu niște cucoane împopoțonate sau cu câțiva academicieni plicticoși, am simțit deodată că cineva se uită insistent la mine. Am întors capul și l-am văzut pentru prima dată pe Dorian Gray. Când ni s-au întâlnit privirile, mi-am dat seama că am pălit. M-a copleșit o senzație bizară. Eram conștient că mă găsesc în fața unui om cu o personalitate atât de fascinantă, încât, dacă l-aș fi lăsat să se desfășoare, mi-ar fi absorbit întregul fel de a fi, întregul suflet, ba chiar întreaga mea artă. Nu simțeam nevoia unei influențe exterioare în viața mea. Tu, Harry, știi prea bine că sunt o fire independentă. Am fost întotdeauna propriul meu stăpân, sau cel puțin așa m-am considerat până când l-am întâlnit pe Dorian Gray. Și de atunci – nu știu cum să-ți explic. Ceva părea să mă avertizeze că mă afluam pe muchia unei crize teribile, criza vieții mele. Încercam simțământul ciudat că soarta îmi rezervă unele plăceri extraordinare și, totodată, unele suferințe extraordinare. M-a cuprins spaima și am dat să plec din încăpere. Nu conștiința era cea care mă îmboldea, ci, mai curând, un soi de lașitate. Nu mă mândresc cu faptul că am încercat să evadez.

— Basil, conștiința și lașitatea sunt de fapt unul și același lucru. Conștiința nu-i decât reclama comercială a firmei. Asta-i tot.

— Nu cred lucrul ăsta, Harry, și sunt convins că nici tu nu-l crezi. În orice caz, oricare ar fi fost rațiunea mea, și e posibil să fi fost mândria – pentru că sunt mândru din fire – m-am îndreptat spre ușă. Dar în drum am dat peste Lady Brandon. „Domnule Hallward, doar n-ai de gând să pleci atât de curând!” a țipat gazda. Știi bine ce voce stridentă are.

— Da, e ca un păun, numai că-i lipsită de frumusețea păunului, a replicat Lordul Henry fărâmiând margareta între degetele lui lungi, nervoase.

— Și nu puteam să scap de ea. M-a împins îndărăt spre membrii Curții Regale, spre firețuri și galoane, spre babetele cu diademe înalte și nasuri de papagal. Mă prezenta ca pe cel mai bun prieten al ei. Nu o întâlнисem în trecut decât o singură dată, dar își băgase în cap să mă adopte. Cred că un tablou de-al meu făcuse mare vâlvă pe atunci, cel puțin se vorbea despre el în gazetele de doi bani, ceea ce constituie standardul imortalității în secolul al nouăsprezecelea. Și, brusc, m-am trezit față în față cu tânărul a cărui personalitate mă tulburase în chip atât de straniu. Eram atât de aproape unul de celălalt, numai că nu ne atingeam. Ochii ni s-au întâlnit din nou. A fost o nesăbuiță din partea mea, dar i-am cerut teribilei Lady Brandon să mă prezinte. Poate că nu a fost chiar o nesăbuiță. În fine, era un lucru inevitabil. Am fi sfârșit prin a ne vorbi, chiar dacă n-am fi fost prezentați unul celuilalt. Sunt convins. Și Dorian mi-a spus mai târziu acest lucru. Și el a simțit că eram sortiți să ne întâlnim.

— Și cum ți l-a prezentat Lady Brandon pe acest tânăr minunat? Știi că obișnuiește să schițeze un portret sumar al fiecăruia dintre oaspeții ei. Îmi aduc aminte că odată m-a dus în fața unui moșneguț încrâncenat, cu fața congestionată și pieptul bătut în panglici și decorații și mi-a șuierat în ureche, într-o șoaptă dramatică, probabil perfect audibilă pentru toți cei din încăpere, cele mai șocante detalii. Pur și simplu am plecat de-acolo. Mie îmi place să descopăr singur oamenii. Dar Lady Brandon își tratează musafirii așa cum organizatorii de licitații își tratează obiectele licitabile. Sau înșiră vrute și nevrute despre ei sau îți spune totul în afară de ceea ce ai vrea să afli.

— Biata Lady Brandon! Harry, ești prea aspru cu ea, a șoptit Hallward cu indiferență.

— Dragul meu, cucoana asta a intenționat să înființeze un salon și a reușit să deschidă o bodegă. Cum aș putea s-o

admir? Dar povestește-mi ce ți-a spus despre domnul Dorian Gray?

— Ceva de genul: „Un băiat fermecător – eu și maică-sa eram prietene la cataramă. Am uitat cu ce se ocupă... mă tem că nu se ocupă cu nimic... o, da, cântă la pian... sau poate că la vioară, dragă domnule Gray?“ Amândoi am izbucnit în râs și ne-am împrietenit pe dată.

— Râsul e un început destul de bun pentru o prietenie și, mai ales, e cel mai bun sfârșit al unei prietenii, a comentat tânărul Lord, culegând din iarbă o altă margaretă.

Hallward a clătinat din cap:

— Harry, tu nu înțelegi ce înseamnă o prietenie, a murmurat el, așa cum nu înțelegi nici ce înseamnă dușmănia. Ție îți place toată lumea, cu alte cuvinte îi privești pe toți cu indiferență.

— Vai, ești îngrozitor de nedrept! a strigat Lordul Henry, împingându-și pălăria pe ceafă și înălțându-și privirile spre norișorii scămoșiți ca de mătase albă, lucioasă, care zburdau pe cerul de vară turcoaz. Da, ești îngrozitor de nedrept. Eu știu să fac deosebirea între oameni. Îmi aleg prietenii după frumusețea chipului lor, cunoștințele după trăsăturile de caracter, iar dușmanii în funcție de strălucirea intelectului lor. Niciodată nu poți fi îndeajuns de prudent în alegerea dușmanilor. Eu n-am nici un dușman care să fie nătâng. Toți dușmanii mei sunt oameni cu intelect elevat, prin urmare toți mă apreciază. Găsești că e o vanitate din partea mea? Eu unul mă socotesc destul de vanitos.

— Și eu te socotesc la fel, Harry. Dar, conform categoriilor tale, eu mă număr doar printre cunoștințe.

— Dragul meu Basil, pentru mine ești mult mai mult decât o simplă cunoștință.

— Și mult mai puțin decât un prieten. Presupun că sunt un fel de frate.

— Ah, frații! Nu mă sinchisesc de frați. Fratele meu mai mare nu mai are de gând să moară și frații mei mai mici nu au nici un fel de preocupare.

— Harry! a exclamat Hallward încruntându-se.

— Dragul meu, nu vorbesc tocmai serios. Dar nu mă pot împiedica să nu-mi detest rudele. Presupun că asta provine din faptul că nu putem suporta oamenii care au aceleași defecte ca și noi. Eu unul simpatizez cu furia democraților englezi împotriva a ceea ce numesc ei viciile celor din clasele de sus. Masele simt că bețivănia, prostia și imoralitatea s-ar cuveni de drept să le aparțină lor, să fie trăsăturile lor specifice și că, atunci când unul dintre noi calcă în străchini, încalcă de fapt teritoriul lor. Când sârmanul Southwark a ajuns la tribunalul de divorțuri, indignarea celor de jos a atins cote magnifice. Și totuși nu cred că măcar zece la sută din proletariat trăiește așa cum ar trebui.

— Harry, nu sunt de acord cu nici o vorbuliță din toată perorația ta, ba mai mult, sunt convins că nici tu nu crezi nimic din ce spui.

Lordul Henry și-a mângâiat barbișonul castaniu, ascuțit și și-a atins vârful botinei de piele cu un baston de abanos de care atârna un ciucure.

— Basil, ești un englez din cap până-n picioare. Faci a doua oară același gen de observație. Când expui o idee unui englez autentic – ceea ce e întotdeauna un lucru nechibzuit – acestuia nici nu-i trece prin cap să judece dacă ideea e justă sau nu. Singurul lucru care i se pare important este dacă e credibilă; or, valoarea unei idei nu are nici o legătură cu sinceritatea omului care a exprimat-o. Dimpotrivă, probabilitățile ideii sunt invers proporționale cu sinceritatea, ba chiar cu cât e omul mai nesincer, cu atât e mai pură ideea din punct de vedere intelectual, nefiind poluată de voința lui, de dorințele lui, de prejudecățile lui. În orice caz, eu nu am de gând să

discut cu tine politică, sociologie sau metafizică. Eu prețuiesc oamenii mai mult decât principiile și preferații mei sunt oamenii lipsiți de principii. Haide, mai vorbește-mi despre domnul Dorian Gray. Cât de des vă vedeți?

— Zi de zi. Aș suferi dacă nu l-aș vedea în fiecare zi.

— Extraordinar! Eu gândeam că pe tine nu te interesează nimic în afară de arta ta.

— El e acum arta mea, a replicat pictorul cu o voce gravă. Harry, uneori îmi spun că în istoria umanității nu există decât două ere importante. Cea dintâi e legată de apariția unor noi mijloace de expresie în dezvoltarea artei și cea de a doua este apariția unor noi personalități în artă. Ce a însemnat folosirea uleiului pe pânză pentru pictorii venețieni și ce a reprezentat chipul lui Antinous¹ pentru vechii sculptori greci va însemna, într-o bună zi, chipul lui Dorian Gray pentru mine. Nu vreau să spun că pictez reprezentându-l pe el, că desenez după el, că schițez după chipul lui. Firește că fac toate acestea. Dar pentru mine el nu-i un simplu model, cineva care îmi pozează. Și n-am să-ți spun că sunt nemulțumit de ceea ce am realizat prin el sau că frumusețea lui nu poate fi captată în artă. Nu există nimic care să nu poată fi exprimat prin artă și sunt conștient că, de când l-am întâlnit pe Dorian Gray, operele mele sunt cele mai bune din tot ce am făurit vreodată. Dar într-un fel straniu – și mă întreb dacă vei putea să mă înțelegi –, personalitatea lui m-a orientat către o cu totul altă manieră de artă, spre un stil artistic cu totul nou. Văd altfel lucrurile. Gândesc altfel despre ceea ce văd. Acum reușesc să recreez viața într-un mod care-mi era necunoscut în trecut. „Un vis al formei într-un timp al gândirii“, cine a spus asta? Am uitat. Iată ce a însemnat Dorian Gray pentru mine. Simpla prezență a acestui băiat – căci pentru mine e doar un băiat, deși e trecut de douăzeci de

1 Antinous (111-130), favorit al împăratului Hadrian.

ani – simpla lui prezență – ah, mă îndoiesc că-ți poți da seama ce înseamnă toate acestea. În mod inconștient, el îmi trasează direcțiile unui nou curent, un curent care îmbină marea pasiune a spiritului romantic cu perfecțiunea spiritului artei grecești. Armonia dintre suflet și trup – cât de mult înseamnă aceasta! Noi, în nebunia noastră, am despărțit cele două elemente și am inventat un realism vulgar, un idealism găunos. Harry, dacă ai putea ști ce reprezintă Dorian Gray pentru mine! Îți aduci aminte de acel peisaj al meu pentru care Agnew mi-a oferit un preț uriaș, dar de care am refuzat să mă despart? A fost una dintre cele mai bune lucrări pe care le-am înfăptuit vreodată. Și de ce, mă rog? Pentru că în timp ce pictam Dorian Gray se afla lângă mine. O influență subtilă s-a difuzat dinspre el către mine și pentru prima dată în viața mea am întrezărit acel tărâm miraculos pe care l-am căutat mereu și nu l-am găsit niciodată.

— Basil, e o chestiune extraordinară! Trebuie să-l văd și eu pe Dorian Gray.

Hallward s-a ridicat de pe bancă și a început să se plimbe în sus și-n jos prin grădină. După un timp s-a reîntors.

— Harry, Dorian Gray reprezintă pentru mine o rațiune de existență a artei. S-ar putea ca tu să nu vezi nimic în el. În timp ce eu văd în el totul. Nu e niciodată mai prezent în opera mea decât atunci când imaginea lui nu e de față. El e sursa unei sugestii care, așa cum am mai spus, m-a orientat spre o nouă manieră artistică. Îl regălesc în curbele anumitor linii, în strălucirea și subtilitatea anumitor culori. Asta-i tot.

— Și atunci de ce refuzi să-i expui portretul? a stăruit Lordul Henry.

— Pentru că, deși nu am avut asemenea intenție, am imprimat tabloului ceva din acea curioasă idolatrie artistică despre care, firește, m-am ferit să-i vorbesc. Nu știe nimic în legătură cu ea. Și nici nu va ști vreodată. Dar lumea s-ar putea s-o

intuiască și nu vreau să-mi las sufletul pradă ochilor ei stupizi și hrăpăreți. Inima mea nu va ajunge niciodată sub microscopul ei. Portretul ăsta conține prea mult din mine însumi, Harry, prea mult din mine însumi!

— Poeții nu-și fac atâtea scrupule ca tine. Ei știu foarte bine cât de utilă e pasiunea când e vorba de publicarea unei cărți. În ziua de azi, o inimă frântă asigură un tiraj mare.

— Și de asta îi detest, a strigat Hallward. Un artist poate crea opere frumoase, dar nu trebuie să strecoare în ele nimic din viața lui personală. Trăim o epocă în care oamenii tratează arta ca pe o formă de autobiografie. S-a pierdut sensul abstract al frumosului. Cândva voi revela eu mulțimii ce anume înseamnă acest lucru, și asta e rațiunea pentru care mulțimea nu trebuie să vadă portretul pe care i l-am făcut lui Dorian Gray.

— Nu cred că ai dreptate, Basil, dar nu vreau să te contrazic. Numai rătăcirile intelectuale pot crea contradicții. Spune-mi, și Dorian Gray ține tot atât de mult la tine?

Pictorul a rămas câteva clipe pe gânduri.

— Mă place, a răspuns după un răstimp. Știu că îi plac. Desigur că îl flatez teribil. Simt câteodată o plăcere să-i spun lucruri pe care știu bine că voi regreta că i le-am spus. De obicei se poartă fermecător cu mine – stăm împreună în atelier și sporovăim despre o mie de fleacuri. Din când în când, totuși, el se manifestă cumplit de necruțător, și pare să se delecteze cu faptul că mă rănește. Și atunci, Harry, simt că mi-am dăruit tot sufletul din mine cuiva care-l consideră doar ca o floare de pus la butonieră, o podoabă menită să-i gâdile vanitatea, un ornament pentru o zi de vară.

— Zilele de vară se pot prelungi mult, Basil, a murmurat Lordul Henry. Poate că tu ai să obosești mai curând decât el. E un lucru trist, dar se știe că Geniul e mai rezistent decât Frumusețea. Așa se explică faptul că ne dăm cu toții atâta

osteneală să ne supraîncărcăm mintea. În sălbatica bătălie pentru existență dorim să dobândim ceva mai durabil, drept care ne îndopăm mințile cu tot felul de nimicuri și de date, în speranța stupidă că ne vom păstra locurile. Idealul modern îl reprezintă omul perfect informat. Și mintea omului perfect informat e o oroare. E un fel de *bric-à-brac*, o prăvălie de mărunțișuri prăfuite, toate purtând prețul propriei mărunte valori. Totuși cred că tu te vei plictisi primul. Într-o bună zi ai să te uiți la prietenul tău și o să îți se pară că se plasează dincolo de cadrul desenului tău sau n-o să-ți mai placă tonalitatea coloritului sau mai știu eu ce. Și ai să-i reproșezi în inima ta, ai să-ți spui cu amărăciune că s-a purtat urât cu tine. Și la următoarea lui vizită, vei fi complet rece și indiferent. O să fie un lucru jalnic pentru că o să te afecteze. Ce mi-ai îngăimat mie e o poveste romantică, am putea-o numi o romantică poveste de artă, și ce-i mai rău într-o poveste romantică de orice gen este că atunci când se sfârșește te lasă total neromantic.

— Harry, încetează să mai vorbești în felul ăsta. Atâta timp cât voi trăi, voi fi dominat de personalitatea lui Dorian Gray. Tu nu poți simți ce simt eu. Tu te schimbi adeseori...

— Ah, dragul meu Basil, tocmai de asta pot simți. Oamenii fideli cunosc doar latura trivială a iubirii, și numai cei infideli cunosc tragediile iubirii.

Lordul Henry a aprins un chibrit scăpărându-l de o elegantă cutie de argint și a pornit să fumeze o țigară, arborând un aer plin de sine, satisfăcut, de parcă sintetizase sensul întregii umanități printr-o singură frază. S-a iscat foșnetul unui stol de vrăbii care ciripeau printre frunzele de iederă verzi, lucioase și norii străvezii, albaștri și proiectau pe iarbă umbre care se fugăreau ca niște rândunele. Cât de plăcută era grădina! Și cât de încântătoare erau emoțiile trăite de alții – mult mai atrăgătoare decât ideile lor, așa își spunea. Propriul tău suflet

și pasiunile prietenilor tăi – acestea erau aspectele cele mai fascinante ale vieții. Se gândea amuzat la prânzul plicticos de care scăpase datorită vizitei sale prelungite la Basil Hallward. Dacă s-ar fi dus la prânzul mătușii lui, l-ar fi găsit acolo, fără îndoială, pe Lordul Goodbody și întreaga conversație s-ar fi concentrat în jurul hrănirii celor flămânzi și al necesității construirii de locuințe-tip. Reprezentantii fiecărei categorii ar fi subliniat importanța unor asemenea virtuți pe care nu se simțeau deloc obligați să le practice în existența lor. Cei înstăriți ar fi pledat pentru importanța economisirii, iar leneșii indolenți ar fi glorificat demnitatea muncii. Era încântat că scăpase de toate acestea. Și în timp ce se gândea la mătușa lui s-a simțit brusc săgetat de un gând. S-a întors spre Hallward spunându-i:

— Dragul meu, mi-am adus aminte.

— Ce ți-ai adus aminte, Harry?

— Unde am mai auzit de numele Dorian Gray.

— Unde anume? a întrebat Hallward încruntându-se ușor.

— Nu te îmbufna, Basil. La mătușa mea, Lady Agatha. M-a informat că a descoperit un tânăr minunat care urma să o ajute în East End și care se numea Dorian Gray. Trebuie să adaug că nu mi-a menționat nici o clipă că ar fi frumos. Femeile nu apreciază frumusețea sau, cel puțin, femeile ini-moase nu o apreciază. M-a informat că e foarte onest și că are un caracter frumos. După spusele ei, mi-am imaginat un ochelarist cu părul lins, pistruiat și bocănind cu labelle lui mari. Regret că n-am știut că e prietenul tău.

— Îmi pare bine că n-ai știut, Harry.

— De ce?

— Pentru că nu vreau să-l cunoști.

— Nu vrei să-l cunosc?

— Nu.

— Domnul Gray vă așteaptă în atelier, domnule, a anunțat valetul, ivindu-se în grădină.

— Ei, acum n-ai încotro, trebuie să mă prezinți, a strigat Lordul Henry râzând.

Pictorul s-a întors către valetul care stătea clipind în lumina soarelui.

— Parker, roagă-l pe domnul Gray să mă aștepte. Vin în câteva minute.

Omul s-a înclinat și a făcut cale întoarsă. După care pictorul i s-a adresat Lordului Henry:

— Dorian Gray este cel mai drag prieten al meu. Are o fire simplă, frumoasă. Mătușa ta a avut dreptate în tot ce ți-a spus despre el. Nu-l strica. Nu încerca să-l influențezi. Influența ta i-ar fi nocivă. Lumea e largă și conține numeroși oameni minunați. Nu-mi răpi singura ființă care infuzează artei mele întregul farmec de care dispune. Viața mea de artist atârână de el. Ține seama, Harry, am încredere în tine.

Vorbea foarte rar și cuvintele păreau să se smulgă din el împotriva voinței lui.

— Ce aiureli îndrugi! i-a spus Lordul Henry zâmbind și, luându-l pe Hallward de braț, aproape că l-a împins în casă.

Capitolul 2

Când au intrat în atelier l-au găsit pe Dorian Gray. Era așezat la pian, cu spatele spre ei, răsfoind culegerea de *Scene din pădure* de Schumann.

— Basil, trebuie numaidecât să mi le împrumuți și mie, a strigat el. Vreau să învăț să le cânt. Sunt absolut fermecătoare.

— Depinde de felul în care ai să-mi pozezi astăzi, Dorian.

— Ah, m-am săturat de pozat și nu vreau un portret în mărime naturală, a răspuns băiatul rotindu-se pe taburetul din fața pianului, cu o mutră bosumflată, mofturoasă.

Când a dat cu ochii de Lordul Henry, o roșeață ușoară i-a colorat o clipă obrazii și s-a ridicat în picioare.

— Scuză-mă, Basil, n-am știut că ai venit cu cineva.

— Dorian, ți-l prezint pe Lordul Henry Wotton, un vechi prieten al meu de la Oxford. Tocmai îi povesteam ce model disciplinat ești, dar vorbele tale au stricat totul.

— Nu mi-au stricat mie plăcerea de a te cunoaște, a intervenit Lordul Henry apropiindu-se și întinzându-i mâna. Mătușa mea mi-a vorbit de dumneata. Ești unul dintre favoriții ei și mă tem că și una dintre victimele ei.

— Cred că Lady Agatha m-a trecut acum pe lista neagră, a răspuns Dorian cu o amuzantă mină de pocăință. Marțea trecută i-am promis să o însoțesc la un club din Whitechapel și am uitat complet. Trebuia să cântăm împreună la pian la

patru mâini – chiar vreo trei piese, cred. Nu știu ce-o fi gândind despre mine. Mi-e teamă s-o mai vizitez.

— Ah, am s-o împac eu pe mătușa mea. Ține mult la mine. Și nu cred că are vreo importanță că n-ai fost acolo. Publicul o fi crezut, probabil, că sunteți doi. Când se așază la pian, mătușa Agatha face un zgomot cât pentru două persoane.

— E urât ce spuneți despre ea și nici pentru mine nu e prea măgulitor, a răspuns Dorian râzând.

Lordul l-a măsurat din priviri. Da, era într-adevăr extrem de frumos cu buzele lui roșii, fin conturate, ochii albaștri scânteind de franchețe, părul auriu, inelat. Era ceva în figura lui care îți inspira încredere pe dată. Radia întreaga candoare a tinereții, dar și pasionata ei puritate. Simțeai că se păstrează încă nemaculat de lume. Nu era de mirare că Basil Hallward îl venera.

— Domnule Gray, ești prea încântător ca să te pierzi în activități filantropice – mult prea încântător.

Lordul Henry s-a trântit pe divan și și-a deschis tabachera.

Pictorul își amesteca de zor vopselele și își pregătea penelurile. Părea îngândurat și când a auzit cuvintele rostite de Lordul Henry, a ridicat privirea, a ezitat un moment și apoi i-a spus:

— Harry, vreau să termin azi tabloul ăsta. Ai gândi despre mine că sunt bădăran dacă te-aș ruga să ne părăsești?

Lordul Henry a zâmbit și și-a întors privirea spre Dorian Gray.

— Ești de părere că ar trebui să plec, domnule Gray? l-a întrebat.

— O, vă rog, Lord Henry, observ că Basil se găsește azi într-o dispoziție morocănoasă și nu suport să-l văd îmbufnat. Și apoi, aș dori să-mi spuneți de ce nu trebuie să mă amestec în activități filantropice.

— Domnule Gray, nu știu dacă am să-ți spun lucrul ăsta. E un subiect atât de plicticos, încât te obligă să vorbești cu seriozitate despre el. Dar acum că mi-ai cerut să rămân, te asigur că n-o să plec. Basil, cred că n-ai nimic împotriva, nu-i așa? Mi-ai spus de multe ori că te bucuri când modelele tale găsesc pe cineva cu care să stea de vorbă.

Hallward și-a mușcat buzele.

— Desigur că o să rămâi aici, dacă așa dorește Dorian. Capriciile lui Dorian sunt lege pentru toată lumea, cu excepția lui.

Lordul Henry și-a luat pălăria și mănușile.

— Ești foarte convingător, Basil, dar mă tem că trebuie să plec. Am promis să mă întâlnesc cu cineva la Orleans¹. La revedere, domnule Gray. Treci într-o după-amiază și pe la mine în Curzon Street. Pe la orele cinci, mă găsești întotdeauna acasă. Anunță-mă în scris când ai de gând să vii. Aș regreta teribil să pierd un asemenea prilej.

— Basil, a strigat Dorian Gray, dacă pleacă Lord Henry, plec și eu! Tu când lucrezi nu deschizi o dată gura și mă plictisesc de moarte să zac acolo pe podium, străduindu-mă să arăt bine. Cere-i să nu plece. Insist.

— Rămâi, Harry, ca să-i faci pe plac lui Dorian Gray și să mă îndatorezi pe mine, a intervenit Hallward fără să-și miște privirea de la tablou. E adevărat, când lucrez nu vorbesc niciodată și nici nu ascult, trebuie să fie îngrozitor de plictisitor pentru nefericitul model. Te rog, rămâi.

— Și ce fac cu domnul pe care trebuie să-l întâlnesc la Orleans?

— Nu cred că o să se ivească vreo dificultate, a răspuns pictorul râzând. Așa că reia-ți locul, Harry. Și tu, Dorian, urcă pe podium și nu mai mișca întruna și nu mai da atenție

1 Club nobiliar englez.

celor spuse de Lordul Henry. El are o influență nefastă asupra prietenilor săi, cu o singură excepție care sunt eu.

Dorian Gray a urcat pe podium cu aerul unui tânăr martir grec și a făcut o *moue*¹ de nemulțumire către Lordul Henry, de care începuse să se simtă atras. Îl găsea atât de diferit de Basil. Alcătuiau împreună un contrast admirabil. Și avea un glas atât de plăcut! Câteva momente mai târziu l-a întrebat:

— Lord Henry, exercitați într-adevăr o influență nefastă? Așa cum spune Basil?

— Domnule Gray, nici o influență nu e fastă. Orice influență e imorală, imorală din punct de vedere științific.

— De ce?

— Pentru că a influența o persoană înseamnă a o investi cu sufletul tău. Omul respectiv nu mai gândește cu gândurile firești lui, nu mai arde cu pasiunile firești lui. Virtuțile sale nu i se mai par reale. Păcatele lui – dacă există ceva ce se poate numi păcat – nu-i mai aparțin, sunt împrumutate. Omul devine un ecou al muzicii altcuiva, un interpret al unui rol care nu a fost scris pentru el. Țelul vieții este autodesăvârșirea, perfecționarea eului. Să te cunoști bine pe tine însuși – asta e ceea ce urmărim fiecare dintre noi aici, pe pământ. În zilele noastre oamenii se tem de ei înșiși. Au uitat care este datoria noastră supremă, cea pe care o avem față de noi înșine. Da, sunt milostivi, îi hrănesc pe cei flămânzi și îi îmbracă pe cei despuiți. Dar propriile lor suflete sunt flămânde și despuiate. Rasa noastră nu mai cunoaște curajul. Sau poate că nu l-a cunoscut niciodată. Frica de societate, care constituie temelul moralei și frica de Dumnezeu, adică taina religiei – acestea sunt cele două principii care ne guvernează. Și totuși...

— Dorian, fii băiat bun și întoarce-ți capul puțin mai spre dreapta, a rostit pictorul, absorbit de munca lui, conștient

1 Botișor, grimasă (fr.).

doar de faptul că pe chipul băiatului se ivise o expresie pe care nu i-o mai văzuse până atunci.

— Și totuși, a continuat Lordul Henry cu glasul lui adânc, melodios, și cu acea grațioasă mișcare a mâinii care îi era caracteristică încă din vremea studiilor la Oxford, și totuși eu cred că, dacă un om și-ar trăi viața total, în toată plenitudinea ei, dacă ar da glas oricărei simțiri, dacă și-ar exprima fiecare gând și ar da realitate fiecărui vis, cred că omenirea ar resimți un asemenea proaspăt impuls de bucurie, încât am uita de toate relele medievalismului și ne-am întoarce la idealul elenistic – sau poate că la ceva mai rafinat, mai plener decât idealul elen. Dar și cel mai viteaz dintre noi se teme de el însuși. Automutilarea, care datează din erele sălbatice, supraviețuiește tragic prin această autonegare care ne distruge viețile. Suntem pedepsiți pentru refuzurile, pentru reținerile noastre. Fiecare impuls pe care ne străduim să-l înăbușim, dospește în spiritul nostru și ne otrăvește. Trupul păcătuiește o dată și apoi o rupe cu păcatul întrucât acțiunea reprezintă o modalitate de purificare. Și nu ne mai rămâne nimic decât amintirea unei plăceri sau îngăduința unui regret. Unicul mod de a evita o ispită este să-i cedezi. Dacă-i rezști, sufletul ți se încarcă de dorințele pe care și le-a refuzat, de viziunile pe care monstruoasele lui legi l-au determinat să le considere monstruoase și nelegiuite. Se spune că marile evenimente ale lumii au loc în creier. În creier, și numai în creier, au loc marile păcate ale omenirii. Chiar dumneata, domnule Gray, cu tinerețea dumitale înfloritoare și adolescența alb-trandafirie, ai avut și dumneata pasiuni care te-au speriat, gânduri care te-au îngrozit, reverii sau vise de nopțe a căror simplă amintire îți stârnește un val de rușine în obraji...

— Încetați, a șoptit Dorian Gray, încetați, mă zăpăciți. Nu știu ce să spun. Trebuie să existe un răspuns la spusele dumneavoastră, dar eu nu-l găsesc. Nu-mi mai vorbiți. Lăsați-mă să gândesc. Sau, mai curând, să încerc să mă gândesc.

Preț de vreo zece minute a rămas nemișcat, cu buzele întredeschise și o scânteie stranie în ochi. Se simțea ușor confuz, totuși străbătut de impulsuri cu totul noi. Care păreau să vină însă din adâncurile lui. Cele câteva fraze lansate de prietenul lui Basil – cuvinte spuse la întâmplare, fără îndoială, dar împănate cu paradoxuri deliberate, îi atinseseră o coardă secretă care nu se făcuse simțită până atunci și care acum vibra și pulsa într-un palpit foarte curios.

Până acum, doar muzica îl mai tulburase în felul ăsta. Muzica îl răscolise de nenumărate ori. Dar muzica nu se articula în cuvinte. Nu era vorba de descoperirea unei lumi noi, ci mai curând de un haos nou pe care ți-l crea în suflet. Cuvinte! Simple cuvinte! Cât de depline fuseseră! Cât de clare, de vii, de crude! Nu li te puteai sustrage. Și totuși, câtă magie subtilă vibra în ele! Păreau că izbutesc să dea formă materială unor lucruri informale, păreau să conțină o muzică proprie, dulce ca sunetul de vioară sau de flaut. Simple cuvinte! Exista oare ceva mai real decât cuvintele?

Da, într-adevăr, în adolescența lui au existat unele lucruri pe care nu le-a înțeles. Acum le înțelegea. Brusc, viața căpătase culori arzătoare. Avea senzația că trecuse prin flăcări. Cum de nu-și dăduse seama?

Lordul Henry îl urmărea, zâmbind subtil. Cunoștea cu precizie momentul psihologic în care trebuia să taci. Era extrem de interesat. Îl uimiseră forța și rapiditatea impactului pe care îl produsese cuvintele lui și, amintindu-și de o carte pe care o citise în frageda-i tinerețe, o carte care-i revelase mult din ceea ce îi fusese necunoscut, s-a întrebat dacă și Dorian Gray trecea printr-o experiență asemănătoare. El aruncase doar o săgeată în vânt. Oare își nimerise ținta? Ce fascinant era băiatul ăsta!

Hallward picta în continuare, cu tușele lui îndrăznețe, pătrunse de un rafinament și de o delicatețe desăvârșite care,

cel puțin în artă, izvorăsc dintr-o sursă interioară. Nu era conștient de tăcerea care se lăsase.

— Basil, am obosit de atâta stat, a strigat deodată Dorian Gray. Trebuie să ies în grădină. Mă sufoc aici.

— Dragul meu, îmi pare foarte rău. Când pictez nu mă mai gândesc la nimic altceva. Dar niciodată nu mi-ai pozat mai bine decât azi. Ai stat perfect nemișcat. Și am reușit să captez efectul pe care-l doream – buzele întredeschise, și expresia aceea scânteietoare din ochii tăi. Nu știu ce o fi trănănit Harry, dar, în orice caz, te-a făcut să adopți cea mai minunată expresie. Presupun că ți-o fi făcut complimente. Să nu crezi o iotă din ce ți-a spus.

— În nici un caz nu mi-a făcut complimente. Poate că asta-i cauza pentru care nu cred nimic din ce mi-a spus.

— Știi bine că e adevărat tot ce ți-am spus, l-a întrerupt Lordul Henry, privindu-l cu ochii lui visători, languroși. O să ies și eu în grădină cu dumneata. E o căldură asfixiantă aici, în atelier. Basil, dă-ne niște băuturi reci, ceva cu căpșuni.

— Desigur, Harry, trage de clopoțel și când apare Parker o să-i comand ce dorești. Eu trebuie să mai retușez fundalul, așa că o să vă țin companie ceva mai târziu. Nu-l reține prea mult pe Dorian, azi mă simt într-o formă de zile mari. Portretul ăsta o să fie capodopera mea. E de pe acum capodopera mea.

Lordul Henry a ieșit în grădină și l-a găsit pe Dorian Gray cu fața îngropată într-o răcoroasă tufă de liliac înflorit, sorbindu-i cu sete parfumul, de parcă ar fi fost o licoare. S-a apropiat de el și și-a lăsat mâna pe umărul tânărului.

— Faci întocmai ce trebuie, a murmurat. Simțurile sunt cele care tămăduiesc cel mai bine sufletul, așa cum sufletul este cel ce tămăduiește simțurile.

Tânărul a tresărit și a făcut un pas îndărăt. Avea capul descoperit și câteva frunze îi picaseră printre buclele rebele și se

încâlciseră în firele aurii. În ochi îi tremura o privire temătoare, ca a unui om trezit brusc din somn. Nările frumos cizelate îi zvâcneau și un firicel de nerv ascuns îi pulsa în buzele purpurii, imprimându-le un tremur.

— Da, a continuat Lordul Henry, ăsta e unul dintre marile secrete ale vieții — să-ți vindeci sufletul pe calea simțurilor și simțurile pe calea sufletului. Dumneata ești o creație miraculoasă. Știi mai multe decât îți închipui că știi, după cum știi mai puțin decât ai dori să știi.

Dorian Gray s-a încruntat și și-a întors capul. Dar nu se putea împiedica să nu se simtă atras de bărbatul acesta tânăr, înalt și grațios, care stătea lângă el. Fața lui romantică, măsline și expresia ei blazată îi stârneau interesul. Și glasul lui adânc, leneș, avea o notă absolut fascinantă. Până și mâinile albe, răcoroase ca niște flori, răspândeau un farmec ciudat. În timp ce vorbea, mâinile lui executau o mișcare parcă muzicală, părănd să dețină un limbaj propriu. Dar se simțea speriat de el, și se rușina de faptul că se simțea speriat. De ce a fost nevoie ca un străin să-l reveleze în propria lui conștiință? Era de luni de zile prieten cu Basil Hallward, dar prietenia aceasta nu schimbase nimic în el. Și iată că pe neașteptate s-a ivit cineva de-a curmezișul vieții lui, cineva care părea să-i fi dezvăluit misterul vieții. Și totuși, de ce trebuia să se simtă speriat? Nu era un elev de școală sau o fetișcană. Spaima asta era absurdă.

— Vino să ne adăpostim la umbră, l-a îndemnat Lordul Henry. Parker ne-a adus băuturile, iar dacă mai stai mult în soare îți strici înfățișarea și Basil nu o să te mai picteze. N-ai voie să te lași ars de soare. Nu ți-ar sta bine.

— Ce importanță ar putea avea? a răspuns Dorian Gray râzând, în timp ce se așeza pe banca din capătul grădinii.

— Pentru dumneata, domnule Gray, ar avea o importanță decisivă.

— Pentru ce?

— Pentru că deții cea mai superbă tinerețe, și tinerețea este singurul lucru care merită să fie posedat.

— Lord Henry, eu nu simt așa.

— Nu, acum nu simți. Dar cândva, când o să fi bătrân, zbârcit și urât, când gândurile îți vor fi săpat brazde pe frunte și pasiunile îți vor fi pârjolit buzele cu focurile lor odioase, ai să vezi că o să simți, o să simți din plin. Acum, oriunde te arăți, îi farmeci pe toți. Dar lucrul ăsta o să se întâmple mereu?... Ai un chip de o frumusețe rară, domnule Gray. Nu te încrunta. Ești frumos. Și Frumusețea e una dintre formele Geniului – e chiar superioară Geniului, pentru că nu are nevoie de explicații. Constituie unul dintre marile fenomene ale lumii, ca lumina soarelui sau sosirea primăverii sau oglinzirea în apele întunecate a cochiliei ăleia argintii pe care o numim lună. Nu poate fi dezbătută. Are propriul ei drept divin la supremație. Îi preface în prinți pe cei care o posedă. Zâmbești? Ah, când ai s-o pierzi n-o să mai zâmbești... Unii oameni spun că Frumusețea e doar un aspect superficial. Se poate. Dar cel puțin nu-i atât de superficială ca Gândirea. Pentru mine, Frumusețea e minunea minunilor. Numai oamenii lipsiți de profunzime nu judecă după aparențe. Adevăratul mister al lumii constă în vizibil, nu în invizibil... Da, domnule Gray, zeii au fost generoși cu dumneata. Zeii dau, dar zeii și iau, chiar cu repeziciune. Dumneata nu ai la dispoziție decât câțiva ani în care să poți trăi cu adevărat, să poți trăi cu perfecțiune, să poți trăi din plin. În clipa în care te va părăsi tinerețea, o să se ducă odată cu ea și frumusețea, și atunci ai să descoperi că nu mai ai parte de triumfuri, că trebuie să te mulțumești cu triumfurile meschine cărora amintirea trecutului le va da un gust mai amar decât cel al înfrângerii. Fiecare lună care se scurge te apropie tot mai mult de ceva îngrozitor. Timpul e gelos pe dumneata și luptă împotriva

crinilor și rozelor care-ți aparțin acum. O să ajungi pământiu la față, cu obrazii scofâlciți, cu ochii șterși. Și ai să suferi cumplit... Ah! Profită de tinerețe cât o mai ai! Nu-ți irosi aurul zilelor plecându-ți urechea la pisălogii care încearcă să-i salveze pe ratații neajutorați, nu-ți dărui viața celor ignoranți, banali și vulgari. Astea sunt năzuințele maladive, idealurile false ale epocii noastre. Trăiește! Trăiește viața minunată care vibrează în dumneata! Nu lăsa nimic să se irosească! Caută întruna senzații noi! Nu te teme de nimic... Un nou hedonism – iată de ce are nevoie secolul nostru! Și dumneata ai putea fi simbolul lui vizibil. Nu există nimic ce n-ai putea realiza cu personalitatea dumitale. Un întreg anotimp, lumea îți aparține... În clipa în care te-am cunoscut mi-am dat seama că nu ești conștient de ceea ce reprezinți în realitate, de ceea ce ai putea reprezenta. M-ai fermecat în asemenea măsură, încât am simțit că trebuie să-ți dezvălui câte ceva despre dumneata însuși. M-am gândit ce tragic ar fi dacă te-ai irosi. Pentru că răstimpul cât o să dăinuie frumusețea dumitale e atât de scurt – atât de scurt! Banalele flori de câmp se oflesc, dar după un timp înfloresc din nou. Anul viitor, în iunie, floarea de salcâm va fi la fel de galbenă cum e și acum. Peste o lună o să apară stele de culoare violet în clematite și an după an vor străluci stele în noaptea verde a frunzelor lor. Dar nouă nu ne mai restituie nimeni tinerețea. Pulsul bucuriei care freamătă în noi la douăzeci de ani încetinește, lânzește. Membrele se moleșesc, simțurile rânzeșc. Degenerăm, ne metamorfozăm în niște marionete hidoase, bântuite de amintirea pasiunilor pe care ne-am temut să le gustăm și a ispitelor încântătoare în fața cărora nu am avut curajul să cedăm. Tinerețe! Tinerețe! Pe lumea asta nu există nimic altceva decât tinerețea.

Dorian Gray asculta cu ochii larg deschiși, minunându-se. A scăpat din mână rămurica de liliac. O clipă, o albină păroasă

s-a apropiat de el bâzâind. S-a rotit, apoi a pornit să se cațere pe globul oval încărcat de flori micuțe. A urmărit-o cu acel straniu interes față de mărunțișuri triviale care apare când lucrurile importante ne sperie, când ne răscolește o emoție nouă căreia nu-i putem da glas sau când vreun gând care ne terorizează ni se înstăpânește pe creier și ne solicită să-i cedăm. După câteva clipe albina și-a reluat zborul. A urmărit-o pătrunzând în caliciul pătat al unei flori de rochița-rândunicii. Floarea a părut să zvâcnească, pe urmă s-a legănat ușor dintr-o parte în alta. Brusc, pictorul a apărut în ușa atelierului și a început să-i cheme înăuntru printr-o gesticulație *staccato*. Cei doi s-au întors, zâmbindu-și unul celuilalt.

— Vă aștept, a strigat pictorul. Intrați. E o lumină perfectă. Luați-vă și băuturile cu voi.

Au pornit împreună. Doi fluturi verzi cu pete albe au fâlfâit pe lângă ei și în părul din colțul grădinii un sturz cântător a început să glăsuiască.

— Domnule Gray, îți pare bine că m-ai cunoscut? l-a întrebat Lordul Henry privindu-l.

— Da, acum mă bucur. Dar mă întreb dacă bucuria o să țină veșnic.

— Veșnic! Ce cuvânt oribil! Mă înfior când îl aud. Femeile nu mai pot de dragul lui. Îți curmă orice tentativă romantică încercând să o facă să dureze pe vecie. E un cuvânt lipsit de sens. Singura diferență dintre un capriciu și o pasiune de o viață constă în faptul că, de fiecare dată, capriciul durează mai mult.

Când au intrat în atelier, Dorian Gray și-a lăsat mâna pe brațul lordului.

— În cazul acesta îmi doresc ca prietenia noastră să fie un capriciu, a murmurat roșind de propria cutezanță, după care s-a urcat pe podium și și-a reluat pozatul.

Lordul Henry s-a trântit într-un fotoliu de răchită și l-a urmărit din priviri. Fâșâitul și lipăitul penelului pe pânză erau singurele sunete care știrbeau tăcerea; din când în când Hallward făcea un pas îndărăt ca să-și contemple opera de la oarecare distanță. Prin ușa deschisă pătrundeau razele piezișe de soare în care dansa praful auriu. Parfumul amețitor al trandafirilor părea să se fi impregnat pretutindeni.

Un sfert de ceas mai târziu Hallward s-a oprit din lucru, l-a măsurat îndelung pe Dorian Gray, după care a examinat la fel de îndelung pictura, mușcând mânerul unei pensule groase și încruntându-se.

— E complet terminat! a strigat în cele din urmă și, aplecându-se, și-a înscris cu litere lunguiețe, cărămizii, numele în colțul din stânga al pânzei.

Lordul Henry s-a apropiat și a examinat pictura. Era, fără îndoială, o minunată operă de artă și, totodată, un portret foarte asemănător cu originalul.

— Dragul meu, te felicit din toată inima. E cel mai reușit portret din creația modernă a zilelor noastre. Domnule Gray, vino încoace și uită-te la dumneata.

Tânăruț a tresărit, de parcă fusese deșteptat dintr-un vis.

— E într-adevăr gata? a murmurat el coborând de pe podium.

— Complet terminat, a răspuns pictorul. Și astăzi mi-ai pozat excelent. Îți sunt foarte îndatorat.

— Asta mi se datorează în întregime mie, a intervenit Lordul Henry. Nu-i așa, domnule Gray?

Dorian nu i-a răspuns dar s-a apropiat cu indiferență de tablou și l-a privit din față. Când l-a văzut, s-a tras puțin îndărăt și, pentru o clipă, obrajii i s-au îmbujorat de plăcere. În ochi i s-a ivit un licăr de bucurie de parcă se recunoscuse pentru prima dată în viața lui. A rămas locului nemișcat, uluit, vag conștient că Hallward îi vorbea, fără să înțeleagă

însă ce-i spune. Sensul propriei sale frumuseți i s-a înfățișat brusc, ca o revelație. Nu-l sesizase niciodată până atunci. Complimentele cu care îl copleșise Basil Hallward i se păruseră o exagerată și plăcută manifestare a prieteniei. Le ascultase, se amuzase, le uitase. Nu-l influențaseră câtuși de puțin. Și apăruse Lordul Wotton, cu straniul lui panegiric al tinereții și cumplitul avertisment legat de vremelnicia ei. Spusele lui îl afectaseră și acum, în timp ce privea reflexul propriei sale frumuseți, i-a revenit în minte întreaga realitate a descrierii care i se oferise. Da, va veni o zi când fața asta va fi ridată și ofilită, ochii vor fi lipsiți de strălucire și de culoare, trupul grațios se va fleșcăi și se va deforma. Purpura o să i se stingă de pe buze, auriul părului o să se facă nevăzut. Viața care va pălpâi în sufletul lui o să-i năruie trupul. O să arate oribil, hidos, bolovănos.

În timp ce-i treceau toate acestea prin minte, un junghi dureros l-a sfârtecat ca un cuțit, zgâlțâind fibrele fine ale structurii lui. Albastrul ochilor s-a întunecat până la culoarea ametistului și o ceață de lacrimi i-a împăienjenit privirea. Avea senzația că o mână rece ca gheața îi încăleștase inima.

— Nu-ți place? a strigat în cele din urmă Hallward, intrigat de tăcerea băiatului, neștiind cum s-o interpreteze.

— Bineînțeles că îi place, l-a asigurat Lordul Henry. Cui ar putea să nu-i placă? E una din cele mai fantastice lucrări de artă modernă. Ți-aș da pe ea orice ai fi în stare să ceri. Trebuie s-o am.

— Harry, nu-mi aparține mie.

— Dar cui îi aparține?

— Firește că lui Dorian, a răspuns pictorul.

— E foarte norocos.

— Cât e de dureros, a murmurat Dorian Gray continuând să-și fixeze portretul. Cât de dureros e gândul că am să îmbătrânesc, că o să ajung hidos și respingător. Și portretul

ăsta o să rămână mereu tânăr. Nu va arăta niciodată mai bătrân decât în această zi de iunie... Ah, dacă s-ar putea să se petreacă invers! Dacă s-ar putea ca eu să rămân mereu tânăr și portretul să îmbătrânească! Pentru așa ceva... pentru așa ceva... aș da totul! Da, nu există pe lume ceva ce n-aș da! Mi-aș da și sufletul!

— Basil, nu cred că te-ar atrage un asemenea aranjament, a glumit Lordul Henry. Ar fi tare neplăcut pentru opera ta.

— M-aș împotrivi aprig, Harry.

Dorian Gray s-a întors și l-a privit pe Hallward.

— Cred lucrul ăsta, Basil. Tu îți iubești arta mai mult decât îți iubești prietenii. Eu nu însemn pentru tine mai mult decât o statueta de bronz verde. Cred că nici măcar atât.

Pictorul i-a aruncat o privire uimită. Cuvintele astea nu păreau să-i aparțină lui Dorian Gray. Ce se întâmplase? Părea furios. Fața îi ardea ca para focului.

— Da, a continuat băiatul, însemn pentru tine mai puțin decât statuia lui Hermes din fildeș sau decât Faunul de argint. Obiectele astea o să-ți placă întotdeauna. Și eu cât o să-ți mai plac? Presupun că până o să-mi apară primul rid. Acum știu că, dacă-ți pierzi înfățișarea frumoasă, oricum ar fi ea, pierzi totul. Portretul tău m-a învățat lucrul ăsta. Lord Henry Wotton are perfectă dreptate. Tinerețea este singurul bun prețios de pe lume. Când o să simt că îmbătrânesc o să mă omor.

Hallward a pălit și l-a prins de mână.

— Dorian! Dorian! a strigat, nu mai vorbi în felul ăsta. Nu am avut niciodată un prieten mai drag decât tine și nici nu o să am vreodată. Nu poți fi gelos pe niște obiecte materiale, nu-i așa? – tu, care ești mai prețios decât oricare dintre ele.

— Sunt gelos pe orice lucru a cărui frumusețe nu moare. Sunt gelos pe portretul pe care mi l-ai pictat. De ce să poată păstra el ceea ce eu voi pierde? Fiecare moment care zboară ia ceva din mine și îi dăruiește lui. Ah, dacă s-ar putea să fie invers! Portretul să îmbătrânească și eu să rămân mereu așa

cum sunt acum! De ce l-ai pictat? Într-o bună zi o să-și bată joc de mine – o să râdă oribil de mine.

Ochii i s-au umplut de lacrimi amarnice, s-a smuls de lângă portret și s-a trântit pe divan îngropându-și fața în perne, ca și cum s-ar fi închinat.

— Harry, asta-i efectul tău, a comentat pictorul cu amărăciune.

Lordul Henry a ridicat din umeri.

— Ăsta-i adevăratul Dorian Gray, nimic altceva.

— Nu e așa.

— Dacă nu e așa, atunci ce vină am eu?

— Trebuia să pleci când ți-am cerut eu.

— Am rămas când mi-ai cerut tu, i-a replicat Lordul Henry.

— Harry, nu pot să mă cert cu cei mai buni doi prieteni ai mei, dar voi doi m-ați făcut să urăsc cea mai valoroasă operă pe care am realizat-o vreodată, așa că am s-o distrug. Ce-i altceva decât o bucată de pânză și niște vopsele? N-am să-i îngădui să erodeze viețile noastre și să le ruineze.

Dorian Gray și-a înălțat dintre perne capul auriu și, palid la față și cu ochii pătați de lacrimi, l-a urmărit cum s-a dus la măsuța cu uneltele de pictură de sub fereastra înaltă, acoperită de o perdea. Ce căuta acolo? L-a văzut scotocind printre maldărele de tuburi și de pensule uscate căutând ceva anume. Da, cuțitul lung, cu lama de oțel foarte fină. În cele din urmă l-a găsit. Avea de gând să sfășie pânza.

Cu un suspin înăbușit, tânărul a sărit de pe divan, s-a repezit la Hallward, i-a smuls cuțitul din mână și l-a zvârlit în celălalt capăt al atelierului.

— Nu, Basil, nu! i-a strigat. Ar fi crimă.

— Dorian, mă bucur că, în sfârșit, apreciezi lucrarea mea, i-a spus pictorul cu răceală, după ce și-a revenit din șocul surprizei. Nu credeam.

— S-o apreciez? Basil, dar sunt îndrăgostit de ea. E parte din mine. Simt lucrul ăsta.

— Mă rog, de îndată ce te usuci, te lăcuiesc, te înrămez și te expediez la tine acasă. Pe urmă poți să faci ce poștești cu tine însuși.

După care a străbătut încăperea și a sunat să se servească ceaiul.

— O să iei un ceai, Dorian. Și tu, Harry? Sau poate îți repugnă micile plăceri simple?

— Ador micile plăceri simple, a răspuns Lordul Henry. Constituie ultimul refugiu în fața celor complexe. Dar nu-mi plac asemenea scene decât la teatru. Ce absurzi sunteți amândoi! Cine a spus oare că omul e un animal rațional? E definiția cea mai precară. Omul e tot ce vrei, numai rațional nu. De fapt, mă bucur că nu e, deși nu-mi place să vă văd încăierându-vă pentru tabloul ăsta. Basil, mai bine mi l-ai da mie. Băiatul ăsta prostuț nu-l vrea, și eu îl vreau din toată inima.

— Basil, dacă dai altcuiva tabloul ăsta n-am să te iert nici odată! a strigat Dorian Gray. Și nu permit nimănui să mă numească băiat prostuț.

— Dorian, știi bine că tabloul e al tău. Ți l-am dăruit înainte de a fi fost creat.

— Și, domnule Gray, știi bine că ai fost cam prostuț și că nu ai nimic împotriva să ți se aducă aminte că ești încă extrem de tânăr.

— Azi-dimineață aș fi avut multe împotriva, Lord Henry.

— Ah, azi-dimineață! Dar de atunci ai trăit multe.

S-a auzit o bătaie în ușă și a apărut valetul cu o tavă de ceai încărcată, pe care a așezat-o pe o măsuță japoneză. Au urmat clinchete de cești și de farfurioare și fâsâitul unui ceainic de stil georgian. Un fecior a adus două platouri de porțelan în formă de glob. Dorian Gray a început să toarne

ceaiul. Cei doi bărbați se apropie de leneș de măsută și apoi examinează bunătățile de sub capace.

— Hai să mergem diseară la un teatru, a propus Lordul Henry. Trebuie să fie ceva pe undeva. Am promis să iau cina la clubul White cu un vechi prieten, dar pot să-i trimit o telegramă că m-am îmbolnăvit sau că n-am putut veni din pricina unui angajament pe care l-am luat ulterior. Cred că ar fi o scuză bună – conține surpriza candorii.

— Ah, ce bătaie de cap când trebuie să îmbraci ținuta de seară! a bombănit Hallward. Și după ce te-ai îmbrăcat, te simți groaznic.

— Da, aprobă Lordul Henry cu un aer visător, vestimentația secolului al nouăsprezecelea e detestabilă. Atât de sumbră, de deprimantă. Păcatul e singurul element care dă culoare vieții moderne.

— Harry, n-ar trebui să spui asemenea lucruri de față cu Dorian.

— De față cu care Dorian? Cel care ne toarnă ceai sau cel din portret?

— Cu amândoi.

— Lord Henry, mi-ar face plăcere să vin și eu cu dumneavoastră la teatru, i s-a adresat Dorian.

— Atunci vino, și vii și tu Basil, nu?

— Nu pot. Aș prefera să nu vin. Am mult de lucru.

— Foarte bine, mergem doar noi doi, domnule Gray.

— Mi-ar plăcea la nebunie.

Pictorul și-a mușcat buzele și s-a îndreptat, cu ceașca în mână, spre tablou.

— Eu rămân aici cu adevăratul Dorian, a spus el cu o voce tristă.

— Crezi că ăsta e adevăratul Dorian? a întrebat originalul portretului, îndreptându-se spre el. Chiar așa sunt?

— Da, ești într-adevăr așa.

— E minunat, Basil.

— Cel puțin în aparență așa ești. Și portretul nu o să se schimbe niciodată, a oftat Hallward. Asta e ceva.

— Ce se mai agită lumea în legătură cu fidelitatea! a exclamat Lordul Henry. Ce mai, chiar și în dragoste fidelitatea nu-i decât o chestiune de fiziologie. Nu are nici o legătură cu voința noastră. Tinerii vor să fie fideli, dar nu sunt, bătrânii vor să fie infideli, dar nu pot, asta-i tot ce se poate spune.

— Dorian, nu te duce astă-seară la teatru, l-a rugat Hallward. Rămâi aici și ia cina cu mine.

— Nu pot, Basil!

— De ce?

— Pentru că i-am promis Lordului Henry Wotton că merg cu el.

— Nu o să scazi în ochii lui dacă n-ai să-ți ții promisiunea. El își încalcă toate promisiunile. Te conjur să nu te duci.

Dorian Gray a râs și a clătinat din cap.

— Te implor.

Tânărul a șovăit și l-a privit pe Lordul Henry, care rămăsese lângă măsuța de ceai și-i urmărea cu un aer amuzat.

— Basil, trebuie să mă duc, a repetat Dorian.

— Foarte bine, a spus Hallward, lăsând ceașca din mână pe tavă. E târziu și, cum trebuie să te îmbraci, nu mai pierde timpul. La revedere, Harry. La revedere, Dorian. Treci să mă mai vezi. Vino mâine.

— Neapărat.

— N-ai să uiți?

— Bineînțeles că nu, a protestat Dorian.

— Și... Harry!

— Da, Basil?

— Adu-ți aminte ce ți-am cerut azi-dimineață în grădină.

— Am uitat.

— Am încredere în tine.

— Aș dori să pot avea și eu încredere în mine, a răspuns Lordul Henry râzând. Vino, domnule Gray, trăsură mea așteaptă afară, așa încât te pot conduce până la dumneata acasă. La revedere, Basil. A fost o după-amiază extrem de interesantă.

Când s-a închis ușa în urma lor, pictorul s-a lăsat pe o canapea. Fața lui avea o expresie îndurerată.

Capitolul 3

A doua zi, pe la douăsprezece și jumătate, Lordul Henry Wotton a pornit din Curzon Street spre Albany, pentru a-i face o vizită unchiului său, Lordul Fermor, un burlac jovial, cu maniere cam necioplite, pe care apropiații îl socoteau egoist pentru că nu profitau cu nimic de pe urma lui, dar pe care societatea îl considera generos, pentru că oferea mese celor care îl amuzau. Tatăl său fusese ambasador la Madrid pe vremea când regina Isabella era tânără și, încă nimeni nu auzise de Prim¹; se retrăsese din serviciul diplomatic în urma unei capricioase indignări, pentru că i se refuzase postul de ambasador la Paris, pentru care se considera perfect îndreptățit prin originea lui, indolența lui, engleza corectă a depeșelor diplomatice precum și prin neobișnuita lui sete de plăceri. Fiul său, care i-a fost secretar, a demisionat odată cu șeful său, hotărâre apreciată drept stupidă la vremea respectivă și câteva luni mai târziu, când a moștenit drepturile titlului, s-a dedicat studiului serios al mării arte a aristocrației de a nu face absolut nimic. Avea două case spațioase în oraș, dar a preferat să locuiască în apartamente cu chirie, pentru că i se părea mai puțin complicat, iar mesele le lua, de cele mai

1 Juan Prim y Prats (1814-1870), general revoluționar spaniol care a pus la cale lovitura de stat din 1868 pentru răsturnarea reginei Isabella.

multe ori, la club. S-a ocupat într-o oarecare măsură de minele lui de cărbuni din Midland, pretextând că această preocupare pentru o industrie murdară îi oferă unui gentleman avantajul de a putea să facă foc de lemne în sobele lui. Din punct de vedere politic era Tory, cu excepția perioadelor când Tory erau la putere, și atunci îi înjura că sunt o bandă de radicali. Era un erou în ochii valetului său care îl teroriza și, la rândul lui, își teroriza majoritatea cunoscuților. Numai Anglia ar fi putut produce asemenea specimen, dar el afirma întruna că țara se duce de râpă. Avea principii învechite și se puteau spune multe în legătură cu prejudecățile lui.

Când a intrat, Lordul Henry l-a găsit pe unchiul său înfășurat într-o haină groasă de vânătoare, fumând trabuc și bombănind deasupra ziarului *The Times*.

— Bună, Harry, i s-a adresat bătrânul gentleman, ce vânt te aduce la ora asta matinală? Credeam că voi, tinerii dandy, nu vă sculați înainte de ora două și nu sunteți de văzut înainte de ora cinci.

— Am venit din pură afecțiune familială, te asigur, unchiule George. Numai că vreau să obțin ceva de la dumneata.

— Bani, presupun, a răspuns Lordul Fermor, cu o mutră seacă. Mă rog, stai jos și spune-mi despre ce-i vorba. Voi, tinerii de azi, vă imaginați că banii înseamnă totul.

— Da, a murmurat Lordul Henry, dichisindu-și butoniera hainei, și când îmbătrânim constatăm că într-adevăr așa stau lucrurile. Dar eu nu vreau bani. Numai oamenii care își plătesc datoriile au nevoie de bani, unchiule George, or, eu nu mi le plătesc niciodată. Creditul constituie capitalul fiului mai mic, și se trăiește admirabil pe credit. Și apoi eu negociez întotdeauna cu oamenii lui Dartmoor, care nu mă bat la cap. Ce doresc eu de la dumneata sunt niște informații, desigur, nu informații utile, ci inutile.

— Mă rog, Harry, pot să-ți spun tot ce se găsește într-un *English Blue Book*¹, deși în ziua de azi indivizii ăia scriu o sumedenie de prostii. Pe vremea când lucram în diplomație, lucrurile arătau mult mai bine. Am auzit că acum sunt aleși pe bază de examen. La ce te poți aștepta? Examenele, domnule, sunt pure formalități de la cap la coadă. Dacă un om e un gentleman, atunci știe tot ce trebuie, și, dacă nu e un gentleman, atunci tot ce știe îi dăunează.

— Domnul Dorian Gray nu figurează printre cei din *Blue Book*, unchiule George, l-a informat indolent Lordul Henry.

— Domnul Dorian Gray? Cine-i ăsta? a întrebat Lordul Fermor înălțându-și sprâncenele stufoase, albe.

— Tocmai asta vreau să aflu și eu, unchiule George. Într-un fel știi cine e. Nepotul celui din urmă Lord Kelso. Maică-sa a fost o Devereux, Lady Margaret Devereux. Vreau să-mi vorbești despre mama lui. Cum arăta? Cu cine s-a măritat? Dumneata ai cunoscut aproape toată lumea din vremea aceea, așa că probabil ai cunoscut-o și pe ea. Sunt foarte interesat de domnul Dorian Gray. L-am cunoscut de curând.

— Nepotul lui Kelso? a repetat bătrânul domn. Desigur... am cunoscut-o bine pe mama lui. Cred că am fost la botezul ei. Era o fată extraordinar de frumoasă, Margaret Devereux, și i-a înnebunit pe toți când a fugit cu un tânăr sărac lipit, un nimeni, dragă, un grad minor dintr-un regiment de artilerie, sau așa ceva. Da, îmi amintesc totul de parcă ar fi fost ieri. Nenorocitul ăla a fost omorât într-un duel la Spa, la câteva luni după nuntă. Circula o poveste urâtă în legătură cu asta. Se spune că Kelso a angajat un golan de aventurier, o brută din Belgia, ca să-l insulte pe ginerele lui în public —

1 Culegere de rapoarte statistice și informaționale aparținând comitetelor și comisiilor parlamentare, cuprinzând și numeroase aspecte ale societății britanice.

l-a plătit, domnule, l-a plătit să facă asta și tipul l-a spintecat de parc-ar fi fost un porumbel. Întreaga poveste a fost mușamalizată, dar, pe legea mea, multă vreme după aceea Kelso n-a mai avut parteneri de masă la club. Mi s-a spus că și-a adus fiica îndărăt acasă și ea nu i-a mai vorbit niciodată. Da, a fost o poveste urâtă. Fata a murit un an mai târziu. Deci a avut un fiu, da? Asta nu-mi mai aminteam. Cum e băiatul? Dacă seamănă cu maică-sa trebuie să fie o frumusețe.

— E foarte frumos, a confirmat Lordul Henry.

— Să sperăm că o să ajungă pe mâini bune, a continuat bătrânul. Probabil că-l așteaptă o mare avere dacă Kelso a făcut ce se cuvenea să facă. Și mama lui avea avere. Toate proprietățile Selby i-au revenit prin bunicul ei. Bunicul ăsta nu-l înghițea pe Kelso, îl socotea un zgârie-brânză. Și chiar asta era. A venit la Madrid pe când lucram eu acolo și, pe legea mea, m-a făcut de rușine. Regina îmi cerea mereu să-i povestesc despre nobilul englez care se târguia cu vizitiii pentru preț. A fost o întreagă dandana la vremea aceea. O lună de zile mi-a fost rușine să mă arăt la Curte. Sper să se fi purtat cu nepotul mai bine decât se purta cu birjarii.

— Nu știu, a răspuns Lordul Henry. Bănuiesc că băiatul o să aibă o situație frumoasă. Încă nu are vârsta potrivită. Știu că deține proprietatea Selby. El mi-a spus. Deci mama lui era foarte frumoasă?

— Harry, Margaret Devereux era una dintre cele mai superbe creaturi pe care le-am văzut vreodată. N-am să înțeleg niciodată de ce a făcut ce a făcut. Ar fi putut să se mărite cu oricine ar fi dorit. Carlington era nebun după ea. Era o romantică. Toate femeile din familia asta erau romantice. Bărbații nu erau cine știe ce, pe când femeile, pe legea mea, erau o minune. Carlington a căzut în genunchi în fața ei. Chiar el mi-a povestit. Și ea l-a luat peste picior, or, la vremea aceea nu exista fată în Londra care să nu fie moartă după el. Apropo,

Harry, pentru că a venit vorba despre căsătorii nepotrivite, ce mai e și parascovenia aia de care mi-a vorbit taică-tău, că Dartmoor vrea să se însoare cu o americană? Englezoaicele nu-s destul de bune pentru el?

— Azi e la modă să te însori cu americance.

— Harry, eu pariez pe englezoaice în fața întregii omeniri, a afirmat Lordul Fermor bătând cu pumnul în masă.

— Americancele câștigă pariul.

— Aud că sunt cam schimbătoare, a mormăit unchiul lui.

— Nu suportă o logodnă lungă, dar sunt colosale la cursele cu obstacole. Și prind totul din zbor. Nu cred ca Dartmoor să aibă vreo șansă.

— Și din ce familie se trage? a mormăit bătrânul gentleman. Are măcar o familie?

Lordul Henry a clătinat din cap.

— Americancele se pricep să-și ascundă părinții la fel de bine cum se pricep englezoaicele să-și ascundă trecutul, a spus ridicându-se să plece.

— Presupun că se ocupă cu ambalatul cărnii de porc.

— Așa sper și eu, unchiule George, de dragul lui Dartmoor. Am auzit că în America ambalarea cărnii de porc e profesia cea mai rentabilă, după politică.

— E frumoșică?

— Se comportă ca și cum ar fi frumoasă. Majoritatea americanelor se comportă așa. Țsta-i secretul farmecului lor.

— De ce oare nu pot americancele să stea în țara lor? Susțin mereu că e un paradis pentru femei.

— Așa și e. Și ăsta-i motivul pentru care, asemenea Evei, fac tot ce pot ca să-l părăsească. La revedere, unchiule George, mă tem că dacă mai stau o să întârzii la prânz. Țți mulțumesc că mi-ai oferit informațiile pe care le căutam. Întotdeauna țin să aflu totul despre noii mei prieteni, și nimic despre cei vechi.

— Unde iei prânzul, Harry?

— La mătușa Agatha. M-am invitat singur, împreună cu domnul Gray, care e un nou *protégé* al ei.

— Hm! Harry, spune-i mătușii Agatha să nu mă mai piseze cu acțiunile ei caritabile. Mi-e silă de ele. Femeia asta bună își închipuie că eu n-am altceva de făcut decât să completez cecuri pentru toanele ei idioate.

— În regulă, unchiule George, o să-i transmit, dar nu cred că o să aibă vreun efect. Filantropii sunt lipsiți de orice urmă de simț umanitar. Asta îi caracterizează.

Bătrânul gentleman a mârâit aprobator și și-a sunat vaulul. Lordul Henry a trecut pe sub arcadele joase și a ieșit în Burlington Street, după care și-a schimbat direcția, luându-l spre Berkeley Square.

Așadar, aceasta era povestea originii lui Dorian Gray. Așa schematic cum îi fusese expusă, îi făcea totuși impresia unei istorii ciudate, romantice, aproape moderne. O femeie frumoasă care renunță la tot pentru o pasiune nebunească. Câteva săptămâni de sălbatică fericire, curmate de o crimă odioasă, perversă. Luni întregi de agonie mută și apoi un copil născut din durere. Mama răpită de moarte, băiatul rămas pradă singurătății și tiraniei unui bătrân lipsit de iubire. Da, un fundal extrem de interesant. Îl punea în valoare pe băiat, îi dădea o aureolă mai strălucitoare decât avea în realitate. Îndărățul trăsăturilor lui admirabile exista un element tragic. „Lumile se zvârcolesc în chinuri pentru ca să se poată naște floricea cea mai modestă.”¹ Și cât de fermecător a fost tânărul la dineul pe care el i l-a oferit cu o seară în urmă, cu ochii lui mirați și buzele întredeschise de o plăcere înfricoșată; stătuse în fața lui la club, și licărirea lumânărilor roșii îi înțețea îmbujorarea uluirii care i se așternuse pe chip. A-i vorbi lui

1 Parodiare a unui vers dintr-o odă a poetului romantic William Wordsworth.

Dorian era ca și cum ai fi cântat pe o vioară minunată. Și răspundea la fiecare atingere sau înfiorare a arcușului... E fascinant să exerciți o influență asupra cuiva. Nu se compară cu nici o altă acțiune. Să-ți proiectezi sufletul într-o grațioasă formă străină, să-l lași să zăbovească un moment acolo, să-ți auzi propriile gânduri restituite ca un ecou, învăluite în muzica pasiunii și a tinereții; să transmiți altcuiva trăirile tale launtrice, de parc-ar fi fost un fluid difuz sau un parfum straniu – era o reală plăcere – poate cea mai satisfăcătoare bucurie rămasă în această epocă a noastră limitată și vulgară, o epocă a plăcerilor grosiere, carnale și a năzuințelor grosier banale. Era un specimen excelent, băiatul ăsta pe care îl întâlnești printr-o curioasă întâmplare în atelierul lui Basil, un băiat care, în orice caz, ar putea fi modelat într-un personaj aparte. Poseda grația și puritatea imaculată a adolescenței și frumusețea unei vechi marmure grecești. Puteai face orice din el. Îl puteai preface într-un titan sau într-o jucărie. Ce păcat că o asemenea splendoare urma să se altereze... Și Basil? Cât era de interesant din punct de vedere psihologic! Noua lui manieră artistică, prospețimea felului de a privi viața, toate induse atât de ciudat de prezența abia vizibilă a cuiva care nu era conștient de toate acestea; asemenea unui duh tăcut din miezul pădurii întunecoase, care brusc se avântă nevăzut peste plaiurile deschise, luând înfățișare de driadă, neînfricoșată, știind că în sufletul celui care o așteptase încolțise acea viziune miraculoasă în care ți se dezvăluie minunile lumii; simplele forme și contururi ale lucrurilor se rafinează și dobândesc un soi de valoare simbolică de parcă ar fi devenit contururile unor forme desăvârșite, ale căror umbre au căpătat realitate; cât de straniu era totul! I-a trecut prin gând ceva similar din istorie. Oare nu Platon, acel artist al gândirii, a fost primul care a analizat-o?¹ Oare nu Michelangelo Buonarotti a dăltuit-o în marmurile

1 Aluzie la doctrina lui Platon asupra realității formelor ideale.

colorate ale versurilor unui sonet? Dar în secolul nostru era bizar... Da, va încerca să fie pentru Dorian Gray ceea ce băiatul era, fără să știe, pentru pictorul care modelase extraordinarul portret. O să încerce să-l domine – izbutise deja pe jumătate. O să-și însușească acel spirit fantastic al lui. Era fascinant acest vlăstar al Iubirii și al Morții.

Brusc, Lordul Henry s-a oprit și a privit casele din jur. Depășise cu o bună bucată de drum locuința mătușii lui și, zâmbind în sinea sa, făcu cale întoarsă. Când a intrat în holul cam întunecos, feciorul l-a anunțat că lumea se așezase la masă. I-a dat unui valet pălăria și bastonul și a intrat în sufragerie.

— Ai întârziat, ca întotdeauna, Harry, l-a muștrătat mătușa lui, clătinând din cap.

A îndrugat pe loc o scuză, s-a așezat pe scaunul gol de lângă ea și a privit de jur împrejur să vadă cine erau mesenii. Dorian s-a înclinat timid spre el din celălalt capăt al mesei și un val de bucuroasă roșeață i-a năvălit în obraji. În fața lui era Ducesa de Harley, o doamnă cu o fire admirabilă, înclinată spre veselie, îndrăgită de toți cei care o cunoșteau, clădită în ample proporții arhitecturale care, în cazul femeilor care nu sunt ducese, sunt definite de către istoricii contemporani drept planturoase. Alături de ea, în dreapta, ședea Sir Thomas Burdon, un parlamentar radical, care în viața publică își urma șeful, și în viața particulară îi urmărea pe cei mai buni bucătari, prânzind cu membrii Tory și declarându-se de acord cu liberalii, conform unei înțelepte zicale. Locul din stânga ei era ocupat de domnul Erskine de Treadley, un gentleman vârstnic, cu un considerabil farmec, cultivat, care căzuse însă, din păcate, în proasta deprindere a tăcerii, justificându-se odată față de Lady Agatha că până împlinise treizeci de ani spusese tot ce avea de spus. Vecina lui de masă era doamna Vandeleur, una dintre cele mai vechi prietene ale mătușii lui, o sfântă între sfinte, dar atât de șleampătă, încât

îți evoca o carte de rugăciuni prost legată. Din fericire pentru el, vecinul doamnei era Lordul Faudel, o mediocritate inteligentă între două vârste, cu un creștet golaș ca un raport ministerial al Camerei Comunelor; doamna discuta cu el în felul acela intens și sincer care, observase cândva Lordul Henry, constituie o greșală de neiertat în care cad toți oamenii cumsecade și din care nimeni nu mai are scăpare.

— Lord Henry, vorbeam despre bietul Dartmoor, i-a strigat ducesa, făcându-i, pe deasupra mesei, semne prietenoase cu capul. Crezi că o să se căsătorească, într-adevăr, cu tânăra aceea încântătoare?

— Cred că ea a luat hotărârea să-l ia de bărbat, ducesă.

— Ce îngrozitor! a exclamat Lady Agatha. Ar trebui să intervină cineva, zău așa.

— Am aflat dintr-o sursă sigură că tatăl ei ține în America un magazin de galanterie, a rostit cu dispreț Sir Thomas Burdon.

— Unchiul meu sugera că se ocupă cu ambalarea cârnii de porc, Sir Thomas.

— Galanterie! Ce înseamnă galanterie în America? a întrebato ducesa, înălțându-și mâinile mari, ca să-și exprime mirarea și accentuând verbul din fraza rostită.

— Proză americană, i-a răspuns Lordul Henry servindu-se cu o bucată de carne de prepeliță.

Ducesa părea nedumerită.

— Nu-i da atenție, draga mea, i-a șoptit Lady Agatha. Nici odată nu crede nimic din ce spune.

— Când a fost descoperită America, s-a declanșat parlamentarul radical și a început să înșire o avalanșă de date plicticoase. Asemenea tuturor celor care încearcă să epuizeze un subiect, reușea să-i epuizeze pe ascultători. Ducesa a oftat și și-a exercitat privilegiul ei de a întrerupe vorbitorul:

— Aș fi preferat să nu fi fost descoperită deloc, a exclamat. Zău așa, fetele noastre nu mai au azi nici o șansă. E o mare nedreptate.

— La urma urmei e posibil ca America să nu fi fost descoperită, a intervenit domnul Erskine. Eu unul aș spune că a fost doar observată, detectată.

— O, dar i-am văzut pe unii dintre locuitorii ei, a afirmat pe un ton vag ducesa. Trebuie să recunosc că majoritatea sunt foarte arătoși. Și femeile se îmbracă bine. Își comandă rochiile la Paris. Aș dori să-mi pot permite și eu lucrul ăsta.

— Se spune că atunci când mor, americancele bune se duc la Paris, a chicotit Sir Thomas, care avea un șifonier plin de haine provenite de la Humour.

— Zău? Și americancele rele unde se duc când mor? a întrebat ducesa.

— Se duc în America, a murmurat Lordul Henry.

Sir Thomas s-a încruntat.

— Mi-e teamă că nepotul dumneavoastră are unele prejudecăți cu privire la această mare țară, a afirmat el către Lady Agatha. Eu am străbătut-o toată în mașini puse la dispoziție de directori care, din punctul ăsta de vedere, sunt extrem de politicoși. Vă asigur că a fost o vizită cât se poate de instructivă.

— Și ca să fi instruit trebuie numaidecât să vizitezi Chicago? a întrebat domnul Erskine pe un ton plângăreț. Nu mă simt în stare de o asemenea călătorie.

Sir Thomas a făcut un gest cu mâna.

— Domnul Erskine de Treadley are întreg mapamondul în biblioteca lui. Noi, oamenii practici, preferăm să vedem lucrurile, nu să citim despre ele. Americanii sunt un popor extrem de interesant. Oameni absolut raționali. Cred că asta-i caracteristica lor distinctivă. Da, domnule Erskine, sunt oameni raționali. Te asigur că nu urmăresc cai verzi pe pereți.

— Ce oroare! a exclamat Lordul Henry. Pot suporta forța brută, dar rațiunea brută e insuportabilă. Există ceva nedrept în folosirea ei. O lovitură sub centură dată intelectului.

— Nu te înțeleg, i-a spus Sir Thomas, înroșindu-se.

— Ba eu te înțeleg, Lord Henry, a murmurat domnul Erskine zâmbind.

— Paradoxurile sunt bune în felul lor... a adăugat baronetul.

— A fost un paradox? s-a mirat domnul Erskine. Nu cred, sau poate că a fost. Mă rog, paradoxurile sunt calea adevărului. Ca să testezi Realitatea trebuie s-o vezi făcând echilibristică pe sârmă. Numai când Adevărurile fac acrobații le poți judeca.

— Vai de mine, s-a plâns Lady Agatha. Ce probleme mai dezbateți voi, bărbații! Niciodată n-o să pot înțelege ce discutați. Harry, sunt supătată pe tine. De ce încerci să-l convingi pe drăguțul domn Dorian Gray să renunțe la acțiunile din East End? Te asigur că e de neprețuit. Oamenilor le-ar fi plăcut să-l audă cântând.

— Pentru că vreau să cânte pentru mine, i-a replicat Lordul Henry zâmbind și, îndreptându-și privirea spre celălalt capăt al mesei, a primit drept răspuns o privire luminoasă.

— Dar oamenii din Whitechapel sunt atât de nefericiți! a stăruit Lady Agatha.

— Sunt gata să deplâng orice în afară de suferință, a răspuns Lordul Henry ridicând din umeri. Nu o pot compătimi. E prea urâtă, prea odioasă, prea deprimantă. Simpatia asta modernă față de durere are o notă extrem de morbidă. Poți avea simpatii pentru culoare, pentru frumos, pentru dragostea de viață. Cu cât vorbești mai puțin despre suferințele vieții, cu atât mai bine.

— Totuși East End constituie o problemă foarte importantă, a observat Sir Thomas, dând din cap cu gravitate.

— Așa e, a aprobat tânărul lord. Reprezintă problema sclaviei și noi încercăm s-o rezolvăm amuzându-i pe sclavi.

Politicianul i-a aruncat o privire scrutătoare.

— Și ce schimbare propui? l-a întrebat.

Lordul Henry a râs.

— Nu doresc nici o schimbare în Anglia, decât doar în ce privește clima. Eu mă mulțumesc cu contemplația filozofică. Dar cum secolul al nouăsprezecelea a falimentat printr-o supraîrosire de simpatie, aș sugera să apelăm la știință ca să îndrepte lucrurile. Avantajul sentimentalismului constă în faptul că ne derutează, iar avantajul științei constă în lipsa ei de sentimentalism.

— Dar avem niște grave responsabilități, s-a aventurat și doamna Vandeleur să spună cu timiditate.

— Extrem de grave, a întărit și Lady Agatha.

Lordul Henry i s-a adresat domnului Erskine:

— Omenirea se ia prea mult în serios. Țasta-i păcatul originar al umanității. Dacă omul cavelor s-ar fi priceput să râdă, fața istoriei ar fi fost cu totul alta.

— Ești un om foarte reconfortant, a murmurat ducesa. De câte ori veneam la scumpa dumitale mătușă aveam un sentiment de culpabilitate din pricină că nu mă interesează deloc problemele din East End. Pe viitor o să fiu în stare să o privesc în ochi fără să roșesc.

— Ducesă, un val de roșeață e cât se poate de atrăgător, a remarcat Lordul Henry.

— Numai la tinerețe. Dacă o femeie bătrână ca mine roșește e semn rău. Ah, Lord Henry, aș dori să-mi poți spune ce trebuie să fac ca să devin din nou tânără.

Lordul a rămas o clipă pe gânduri.

— Vă puteți aduce aminte de o greșală mare pe care ați săvârșit-o în tinerețe? a întrebat-o privind-o pe deasupra mesei.

— Mă tem că-mi amintesc de mai multe greșeli.

— Atunci săvârșiți-le din nou, a sfătuit-o el cu gravitate. Ca să-ți redobândești tinerețea, nu trebuie decât să repeți nebuniile ei.

— Ce teorie delicioasă, a exclamat ducesa. Trebuie s-o pun în practică.

— E o teorie periculoasă, a comentat Sir Thomas cu buzele strânse.

Lady Agatha a clătinat din cap, dar nu s-a putut abține să nu se simtă amuzată. Domnul Erskine asculta.

— Da, a continuat lordul, ăsta-i unul dintre marile secrete ale vieții. Azi, cei mai mulți oameni mor din pricina unui soi de bun-simț smerit și descoperă numai când e prea târziu că singurele lucruri pe care nu le regretă niciodată sunt greșelile pe care le-ai comis.

Râsete de jur împrejurul mesei.

Se juca amețitor cu ideea, o susținea cu demnitate, o lansa în văzduh și o metamorforza; o lăsa să-i scape și o recapta; o făcea să radieze de fantezie, o înaripa cu paradoxuri. Pe măsură ce continua, elogiul nebuniei se avânta în filozofie, și însăși Filozofia întinerea și, prinzând muzica dementă a plăcerii, îmbrăcând, așa cum ne-am putea-o imagina, tunica pătată de vin și cununa de viță, dănțuia ca o bacantă peste colinele vieții, și îl zeflemisea pe greoiul Silenus¹ pentru că se menținea treaz. Faptele țâșneau ca niște vietăți de pădure speriate. Picioarele-i albe călcau și striveau în uriașa storcătoare unde sălășluiește înțeleptul Omar² până când seva involburată a strugurilor îi scâlda gleznele goale în valuri de clăbuci purpurii sau se revârsa ca o spumă roșie peste marginile negre, stropite, teșite ale vanei. A dat glas unei extraor-

1 Dezvățatul și trândavul părinte al lui Bacchus.

2 Omar Khayyam (1040-1123), poet și filozof persan, autor al unor catrene epicureice (*Rubaiyat*).

dinare improvizații. Simțea că ochii lui Dorian Gray erau fixați asupra lui și gândul că printre ascultătorii săi se găsea cineva pe care ținea să-l fărâmece îi înflăcăra spiritul și-i aprindea imaginația. Era sclipitor, fantastic, iresponsabil. Auditorii erau vrăjiți și râdeau urmărindu-i suflul torențial. Dorian Gray nu și-a desprins o clipă privirea de la el și-l asculta prins în mreje, în timp ce zâmbetele se fugăreau unul pe celălalt pe buzele lui și uluirea îi întuneca albastrul ochilor.

În cele din urmă, Realitatea, înveșmântată în livreaua acelor timpuri, și-a făcut apariția în încăperea sub chipul unui slujitor care a anunțat-o pe ducesă că o așteaptă trăsura. Doamna și-a frământat mâinile simulând dispariția.

— Ce supărător! a strigat. Sunt nevoită să plec. Trebuie să-l iau pe soțul meu de la club și să-l duc la o întrunire absurdă de la Willis's Rooms pe care o prezidează. Dacă întârzi o să se înfurie și când port boneta asta nu pot face față unei scene. E prea fragilă. Un cuvânt dur ar pleoști-o. Da, trebuie să plec, dragă Agatha. La revedere, Lord Henry, ești încântător și teribil de demoralizant. Trebuie să vii într-o seară să ieși cina cu noi. Marți? Ești liber marți?

— De dragul dumneavoastră, ducesă, aș renunța la orice altă invitație, i-a răspuns Lordul Henry, înclinându-se.

— Ah! Foarte frumos și foarte nedrept din partea dumitale, așa încât vino! a răspuns ducesa și a ieșit din cameră urmată de Agatha și de celelalte doamne.

Când Lordul Henry și-a reluat locul, domnul Erskine s-a mutat pe un scaun lângă el și și-a lăsat mâna pe brațul lui.

— Vorbești ca la carte, i-a declarat. De ce nu scrii o carte?

— Sunt prea îndrăgostit de lectura cărților pentru a dori să le scriu, domnule Erskine. Mi-ar plăcea să scriu un roman, un roman la fel de frumos și de ireal ca un covor persan. Dar în Anglia nu găsești public amator de literatură, un public care să citească altceva decât ziare, manuale de începători și

enciclopedii. Dintre toate popoarele lumii, englezii gustă cel mai puțin frumusețea literaturii.

— Cred că ai dreptate, a răspuns domnul Erskine. Și eu am avut pe vremuri ambiții literare, dar le-am părăsit de mult. Și acum, dragul meu tânăr prieten, dacă-mi dai voie să te numesc așa, pot să te întreb dacă într-adevăr crezi tot ce ne-ai spus în timpul prânzului?

— Am uitat ce-am spus. A fost chiar atât de îngrozitor?

— Absolut. Și dacă pățește ceva draga noastră ducesă, dumneata o să porți toată răspunderea. Dar mi-ar plăcea să discut cu dumneata despre viață. Eu m-am născut într-o generație de oameni plicticoși. Cândva, când ai să te sature de Londra, vino la Treadley și expune-mi teoriile dumitale despre filozofia plăcerii, în fața unui admirabil vin de Burgundia al cărui fericit posesor sunt.

— Aș fi încântat. O vizită la Treadley e un mare privilegiu. Înseamnă o gazdă perfectă și o bibliotecă perfectă.

— Pe care prezența dumitale o să le completeze, a răspuns bătrânul gentleman cu o plecăciune amabilă. Și acum trebuie să-mi iau rămas-bun de la admirabila dumitale mătușă. Trebuie să mă duc la Athenaeum¹. E ora la care tragem un pui de somn acolo.

— Chiar toți, domnule Erskine?

— Patruzeci dintre noi, în patruzeci de fotolii. Ne antrenăm în vederea înființării unei Academii Engleze de Litere.

Lordul Henry a râs și s-a ridicat.

— Eu o să mă duc în Park, a spus.

Când dădea să iasă pe ușă, Dorian Gray i-a atins brațul.

— Îmi îngăduiți să vin și eu cu dumneavoastră? a murmurat.

— Dar parcă i-ai promis lui Basil Hallward că treci azi pe la el.

¹ Club de elită al intelectualilor britanici.

— Prefer să vă însoțesc pe dumneavoastră. Îngăduiți-mi. Și trebuie să-mi făgăduiți că veți vorbi tot timpul. Nimeni nu vorbește atât de minunat ca dumneavoastră.

— Ah, pentru ziua de azi am vorbit destul, a răspuns Lordul Henry zâmbind. Acum nu doresc decât să privesc viața. Dacă dorești, poți să vii cu mine s-o privești și dumneata.

Capitolul 4

O lună mai târziu, într-o după-amiază, Dorian Gray stătea tolănit într-un fotoliu luxos în mica bibliotecă din locuința Lordului Henry din Mayfair. În felul ei, era o încăpere foarte plăcută, cu lambriuri din lemn de stejar măsliniu, frize gălbui, un tavan ornamentat cu stucaturi, un covor plușat cărămiziu, presărat cu carpete persane tivite cu franjuri lungi de mătase. Pe o măsuță din lemn de santal trona o statueta de Clodion¹ alături de un exemplar din *Les Cent Nouvelles*² legat de Clovis Eve pentru Margareta de Valois și împodobit cu margaretele aurii pe care regina le alesese să-i fie emblemă.

Pe polița căminului se înșirau câteva vase de porțelan albastru cu lalele viu colorate și prin ochiurile ferestrelor plum-buite se filtra lumina de culoarea caisei a unei după-amieze de vară londoneze.

Lordul Henry nu venise încă. Întârzia întotdeauna din principiu, teoria lui fiind că punctualitatea îți fură din timp. Așa încât tânărul era cam posomorât, în timp ce rășfoia distrat paginile unei ediții elaborat ilustrate din *Manon Lescaut*, pe care o găsisse pe un raft. Tic-tacul monoton al unui ceasornic Louis Quatorze îl irita. De vreo două ori fusese pe cale să plece.

1 Claude Michel Clodion (1738-1814), sculptor francez celebru pentru statuetele sale inspirate din mitologie.

2 Culegere de povestiri frivole franțuzești.

În cele din urmă s-a auzit un pas și ușa s-a deschis.

— Ce mult ai întârziat, Harry, a îngăimat.

— Mă tem că nu e Harry, domnule Gray, i-a răspuns o voce ascuțită.

Dorian a întors capul și a sărit în picioare.

— Scuzați-mă, am crezut...

— Ai crezut că e soțul meu, și e doar soția sa. Dă-mi voie să mă prezint. Pe dumneata te cunosc foarte bine din fotografii. Cred că soțul meu are vreo șaptesprezece.

— Nu chiar șaptesprezece, Lady Henry.

— Atunci optsprezece. Și te-am văzut cu el aseară la operă.

A râs nervos și a continuat să-i vorbească și să-l măsoare cu ochii ei de culoarea florii de nu-mă-uita. Era o femeie ciudată, care-ți dădea impresia că rochiile ei fuseseră croite la furie și purtate pe furtună. De obicei era îndrăgostită de câte cineva și, cum pasiunile ei nu erau niciodată împărtășite, își păstrase iluziile intacte. Se străduia să pară pitorească, dar nu reușea decât să arate dezordonată. Se numea Victoria și era bisericoadă.

— Într-adevăr, Lady Henry, am fost la *Lohengrin*.

— Da, la dragul de *Lohengrin*. Îmi place Wagner mai mult decât orice alt compozitor, pentru că e atât de zgomotos încât poți vorbi fără să te audă alții. Ceea ce e un mare avantaj. Nu găsești, domnule Gray?

Aceiași râs sacadat a izbucnit de pe buzele ei subțiri, iar degetele au început să i se joace cu un *coupe-papier* cu mâner de os.

Dorian a zâmbit și a clătinat din cap.

— Cred că nu sunt de aceeași părere, Lady Henry. Eu când ascult muzică nu vorbesc niciodată – cel puțin când e muzică bună. Când e o muzică proastă, avem datoria să o încăm în conversație.

— Ah! Asta-i una din ideile lui Harry, nu-i așa, domnule Gray? Întotdeauna aud ideile lui Harry de la prietenii lui. E singurul mod în care le pot cunoaște și eu. Dar nu trebuie să crezi că nu-mi place muzica bună. O ador, dar mă și tem de ea. Mă face să devin prea romantică. Am venerat câțiva pianiști, uneori câte doi odată, așa-mi spune Harry. Nu știu ce găsesc la ei. Poate pentru că sunt străini. Toți sunt străini, nu-i așa? Chiar și cei născuți în Anglia devin, după un timp, străini, nu-i așa? E atât de inteligent din partea lor și e un mare compliment adus artei. Devine cosmopolită, nu-i așa? Dumneata n-ai participat niciodată la seratele mele, nu-i așa, domnule Gray? Trebuie să vii. Nu pot să-mi permit orhidee, dar când e vorba de străini nu cruț nici un ban. Dau o notă atât de pitorească saloanelor. Uite c-a sosit Harry. Harry, venisem să te caut ca să te întreb ceva – am uitat ce – și am dat peste domnul Gray. Am purtat o discuție foarte plăcută despre muzică. Avem aceleași păreri. Ba nu, cred că avem păreri diferite. Dar a fost foarte amabil. Mă bucur că l-am cunoscut.

— Sunt foarte bucuros, dragostea mea, absolut încântat, a răspuns Lordul Henry, înălțându-și sprâncenele negre în formă de semilună și privindu-i pe amândoi cu un surâs amuzat. Scuză-mă că am întârziat, Dorian. Am fost în Wardour Street să văd o bucată de brocart vechi, și a trebuit să mă târguiesc ore întregi ca s-o iau. Oamenii de azi cunosc prețurile tuturor lucrurilor, dar nu cunosc valoarea lor.

— Cred că trebuie să plec, a exclamat Lady Henry știrbind, cu râsul ei brusc și prostesc, tăcerea stânjenită care se lăsase între ei. I-am promis ducesei să facem o plimbare cu trăsura. La revedere, domnule Gray, la revedere, Harry. Bănuiesc că iei masa în oraș. Și eu la fel. Poate că o să ne vedem la Lady Thornbury.

— Cred că da, draga mea, i-a răspuns Lordul Henry închinându-se după ea, când, asemenea unei păsări-paradis care a

zăcut toată noaptea în ploaie, a zbughit-o din cameră, lăsând în urmă-i o dără de parfum de iasomie. Apoi și-a aprins o țigară și s-a întins pe canapea.

— Dorian, să nu te însori niciodată cu o femeie cu păr de culoarea paiului, a comentat, după câteva fumuri.

— De ce, Harry?

— Pentru că sunt prea sentimentale.

— Dar mie îmi plac oamenii sentimentali.

— Să nu te căsătorești deloc, Dorian. Bărbații se căsătoresc din oboseală, femeile din curiozitate. Și unii, și ceilalți sunt dezamăgiți.

— Harry, eu nu cred că o să mă căsătoresc vreodată. Sunt prea îndrăgostit. Țsta-i unul din aforismele tale. Îl pun în practică, așa cum procedez cu tot ce spui tu.

— Și de cine ești îndrăgostit? a întrebat Lordul Henry după o pauză.

— De o actriță, a răspuns Dorian roșind.

Lordul Henry a înălțat din umeri.

— Țsta-i un *début* foarte banal.

— Harry, n-ai vorbi așa dacă ai cunoaște-o.

— Cine e?

— Se numește Sibyl Vane.

— N-am auzit în viața mea de ea.

— Nimeni n-a auzit. Dar într-o bună zi lumea o să audă.

E un geniu.

— Dragul meu băiat, nici o femeie nu e un geniu. Femeile sunt un sex decorativ. Nu au nimic de spus, dar o spun cu farmec. Femeile reprezintă triumful materiei asupra spiritului, așa cum bărbații reprezintă triumful spiritului asupra moralei.

— Harry, cum poți să...?

— Dragul meu Dorian, ăsta-i adevărul. Eu studiez femeile, așa încât sunt în cunoștință de cauză. Nu-i un subiect atât de complex cum îmi imaginasem eu. Am constatat că până la

urmă există două categorii de femei: cele fade și cele pline de culoare. Femeile fade sunt foarte utile. Dacă vrei să ai faimă de respectabilitate, n-ai decât să le scoți la cină. Cealaltă categorie e foarte atrăgătoare. Totuși săvârșesc o greșeală. Se fardează încercând să pară mai tinere. Bunicile noastre se fardau pentru a încerca să vorbească strălucit. *Rouge* și *esprit*¹ mergeau mână în mână. Toate astea au luat sfârșit acum. Atâta timp cât poate arăta mai tânără cu zece ani decât fiica ei, o femeie e perfect satisfăcută. În ceea ce privește conversația, în toată Londra există doar cinci femei cu care merită să discuți, și două dintre acestea nu pot fi acceptate într-o societate decentă. Oricum, povestește-mi despre geniul tău. De când o cunoști?

— De trei săptămâni.

— Și unde ai dat de ea?

— Am să-ți spun, Harry, dar nu trebuie să fi ostil. Toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă nu te-aș fi cunoscut pe tine. Tu mi-ai insuflat curiozitatea de a afla totul despre viață. Și zile întregi după ce te-am cunoscut simțeam că-mi zvâcnește ceva în vene. În timp ce hoinăream prin Park sau prin Piccadilly, îi măsuram pe cei care treceau pe lângă mine și mă întrebam cu o curiozitate nebunească ce fel de viață or fi ducând. Unii dintre ei m-au fascinat. Alții m-au îngrozit. Respiram în aer o dulce otravă. Mi s-a stârnit pasiunea de a cunoaște senzații... Mă rog, într-o seară pe la orele șapte, am hotărât să ies în oraș în căutarea unei aventuri. Simțeam că această Londră cenușie, mohorâtă, cu miriadele ei de locuitori, cu sordizii ei păcătoși și splendidele ei păcate, cum te-ai exprimat tu odată, trebuie să-mi rezerve și mie ceva. Îmi imaginam o mie de lucruri. Și însăși primejdia îmi dădea o înfiorare plăcută. Mi-am adus aminte ce mi-ai spus tu în acea seară minunată când am luat pentru prima oară cina

¹ Rujul și spiritul (fr.).

împreună, anume că adevărata taină a vieții constă în căutarea frumosului. Nu știu ce așteptam, dar m-am pomenit rătăcind în partea de est și curând m-am încâlcit într-un labirint de străduțe posomorâte, cu scuaruri negre, văduvite de iarbă. Pe la vreo opt și jumătate, am trecut pe lângă un teatru meschin, absurd, cu lumini de gaz orbitoare și cu afișe țipătoare, vulgare. Un evreu hidos, îmbrăcat cu cea mai trăsnită jachetă pe care am văzut-o vreodată, stătea înfipt la intrare, fumând un trabuc scârbos. Avea cărlionți soioși și un diamant enorm scânteia în centrul unei cămăși murdare. „Doriți o lojă, domnul meu?” mi s-a adresat când m-a văzut, și și-a scos pălăria cu un gest de slugărnice crasă. Dar, Harry, avea totuși ceva care mă amuza. Era un monstru perfect. Știu că ai să râzi de mine, dar am intrat și am plătit o guinee pentru loja de lângă scenă. Nici în momentul de față nu-mi dau seama de ce am făcut-o, dar dacă n-aș fi făcut-o – dragul meu Harry, dacă n-aș fi făcut-o – aș fi ratat cea mai romantică poveste din viața mea. Văd că râzi. Oribil din partea ta.

— Nu râd, Dorian, cel puțin nu râd de tine. Dar n-ar trebui s-o numești cea mai romantică poveste din viața ta. E doar prima poveste romantică din viața ta. Vei fi mereu iubit și tu ai să fii întotdeauna îndrăgostit de dragoste. O *grande passion* e privilegiul celor care n-au nimic de făcut. Este unica utilitate a claselor trândave dintr-o țară. Nu te teme. Ți se mai rezervă încă numeroase surprize plăcute. Asta-i abia începutul.

— Mă crezi așa de superficial? a strigat Dorian Gray iritat.

— Nu, cred că ești o fire profundă.

— Ce vrei să spui?

— Dragul meu băiat, oamenii care iubesc o singură dată în viață sunt adevărații superficiali. Ceea ce ei consideră loialitate, fidelitate, eu consider un soi de letargie rutinieră sau lipsă de imaginație. Fidelitatea înseamnă pentru viața

emoțională ceea ce înseamnă uniformitatea pentru viața intelectuală – pur și simplu o mărturisire a eșecului. Fidelitate! Într-o bună zi va trebui să analizez și noțiunea asta. Conține și o pasiune a posesivității. Ne-am descotorosi de multe posesiuni dacă nu ne-am teme că s-ar putea să vină alții să ni le ia. Dar nu vreau să te întrerup. Spune mai departe.

— Ei bine, m-am trezit într-o mică lojă particulară, infectă, cu o draperie vulgară care mă privea parcă în față. M-am uitat pe după draperie și am examinat sala. O încăpere de prost gust, încărcată de cupidoni și de cornuri ale abundenței, ca un tort de nuntă de mâna a treia. Galeria și parterul erau pline, dar cele două rânduri de staluri ponosite erau goale și, în ceea ce presupun că ei numesc balconul întâi, abia dacă se zărea vreun spectator. Femeile se desfătau cu portocale și bere de ghimbir și se consumau din abundență nuci.

— Trebuie să fi fost ca în zilele de înflorire ale teatrului britanic.

— Așa îmi închipui și eu, era un aspect foarte demoralizant. Începusem să mă întreb ce dracu' să fac, când mi-au căzut ochii pe program. Ce crezi că se juca, Harry?

— Probabil *Băiețandrul idiot* sau *Nătâng, dar nevinovat*.¹ Părinților noștri cred că le plăcea genul ăsta de piese. Cu cât înaintez în viață, Dorian, cu atât mai mult îmi dau seama că ceea ce era bun pentru părinții noștri nu mai e destul de bun pentru noi. În artă, ca și în politică, *les grand-pères ont toujours tort*².

— Totuși, Harry, piesa care se juca era bună și pentru noi. *Romeo și Julieta*. Trebuie să-ți mărturisesc că mă indigna gândul de a vedea Shakespeare într-o asemenea groapă nenorocită. Totuși, într-un anumit fel, eram curios. Am hotărât

1 Aluzii, cu titlurile schimbate dar recognoscibile, la o serie de melodrame ieftine ale vremii.

2 Bunicii nu au niciodată dreptate (fr.).

să rămân măcar la primul act. Aveau și o orchestră groaznică, dirijată de un israelit tânăr care ședea la un pian dezacordat, ceea ce aproape că m-a făcut să plec, când s-a ridicat cortina și a început piesa. Romeo era un tip solid, între două vârste, cu sprâncene vopsite, o voce spartă, declamatoare și un corp ca un butoi de bere. Mercutio era de același calibru. Rolul era interpretat de un comediant de mâna a doua, care introducea în text bancuri proprii și cocheta cu sala. Amândoi erau la fel de grotești ca și decorul care părea că fusese adus dintr-o gheretă de la țară. Dar Julieta! Harry, imaginează-ți o fată, care să tot fi avut vreo șaptesprezece ani, cu o față ca o floare, un căpșor grecesc, părul castaniu închis împletit și încolăcit peste urechi, ochi ca două fântâni de pasiune violetă, buze ca petalele de trandafir. Era ființa cea mai frumoasă pe care am văzut-o în viața mea. Mi-ai spus odată că patosul te lasă rece, dar că frumosul, frumosul în sine, îți umple ochii de lacrimi. Harry, îți spun sincer, abia puteam să o văd pe fată din cauza lacrimilor care-mi împăienjeniseră ochii. Și glasul ei! N-am auzit în viața mea asemenea glas. La început era foarte jos, cu inflexiuni adânci, învăluitoare, care îți picurau una câte una în ureche. Pe urmă vocea a devenit ceva mai puternică și suna ca un flaut sau ca un oboi auzit din depărtare. În scena grădinii, îi vibra în glas extazul unduios din zori, când cântă privighetorile. Au existat momente când îi răsuna în glas pasiunea tulburătoare a viorilor. Știi bine cât te poate răscoli un glas. Glasul tău și cel al lui Sibyl Vane nu voi putea să le uit niciodată. Când închid ochii le aud și fiecare din ele îmi spune altceva. Și nu știi pe care să-l urmez. De ce să nu o iubesc? Harry, o iubesc. Înseamnă totul în viața mea. Seară de seară mă duc să o văd jucând. Într-o seară e Rosalinda¹ și în a doua seară e Imogen.² Am văzut-o murind în tenebrele

1 Personaj din comedia *Cum vă place* de William Shakespeare.

2 Personaj din drama *Cymbeline* de William Shakespeare.

unui mormânt italianesc, sorbind otrava de pe buzele iubitelui ei. Am văzut-o hoinărind prin pădurile din Arden, deghizată într-un băiat drăgălaș cu pantaloni, vestă și o pălăriuță nostimă. Și-a pierdut și mințile și s-a înfățișat unui rege vinovat, pe care l-a făcut să se căiască și să simtă gustul ierburilor amare. A fost nevinovată, dar degetele negre ale geloziei i-au frânt gâtul ca un lujer. Am văzut-o în toate epocile și în toate costumele. Femeile obișnuite nu-ți stârnesc niciodată imaginația. Sunt limitate la vremurile lor. Nici o vrajă nu le transfigurează. Le cunoști gândurile așa cum le cunoști bonetele. Le poți ghici cu ușurință. Nu au pic de mister. Dimineța se plimbă cu trăsura în Park, și după-amiezile trâncănesc la ceai. Au surâsuri stereotipe și maniere la modă. Sunt de-a dreptul transparente. Dar o actriță! Cât de deosebită poate fi o actriță! Harry! De ce nu mi-ai spus că singurul lucru vrednic de iubit e o actriță?

— Pentru că eu am iubit prea multe, Dorian.

— A, da, fapturnile alea oribile cu părul vopsit și fețe fardate.

— Nu desconsidera părul vopsit și fețele fardate. Uneori sunt asociate cu un farmec extraordinar, i-a răspuns Lordul Henry.

— Acum îmi pare rău că ți-am povestit despre Sibyl Vane.

— N-ai fi putut să nu-mi povestești, Dorian. Cât ai să trăiești ai să-mi povestești tot ce faci.

— Da, Harry, cred că așa e. Nu mă pot împiedica să nu-ți povestesc totul. Ai o ciudată influență asupra mea. Dacă o să comit vreodată o crimă, o să vin la tine și o să-ți mărturisesc. Tu ai să mă înțelegi.

— Oamenii ca tine – inflexibilele raze de soare ale vieții – nu comit crime, Dorian. Totuși îți mulțumesc pentru compliment. Și acum spune-mi – fii drăguț și dă-mi chibriturile de pe masă, mulțumesc – care sunt relațiile tale actuale cu Sibyl Vane?

Dorian Gray a sărit în picioare, cu obraji aprinși și ochii scânteietori.

— Harry! Sibyl Vane e sacră!

— Dorian, numai lucrurile sacre merită să fie atinse, a replicat Lordul Henry cu o stranie undă de patos în glas. Dar de ce te superi? Presupun că într-o zi o să fie a ta. Când ești îndrăgostit începi întotdeauna prin a te amăgi singur și sfârșești întotdeauna prin a-i amăgi pe ceilalți. Asta-i ceea ce lumea numește poveste romantică de dragoste. Oricum, cred că v-ați cunoscut.

— Desigur că o cunosc. În prima seară când am fost la teatru, evreul acela bătrân și respingător a venit în loja mea după spectacol și s-a oferit să mă conducă în culise, să mă prezinte. M-am înfuriat și i-am spus că Julieta murise cu sute de ani în urmă și că trupul ei zace într-un mormânt de marmură la Verona. După felul uluit în care s-a uitat la mine, bănuiesc că și-a închipuit că am băut prea multă șampanie, sau așa ceva.

— Nu mă mir.

— Pe urmă m-a întrebat dacă scriu la vreun ziar. I-am răspuns că nici măcar nu citesc ziare. La auzul acestui lucru a părut extrem de dezamăgit, mi-a mărturisit că toți criticii dramatici s-au unit într-o conspirație împotriva lui și că fiecare dintre ei putea fi cumpărat.

— Nu m-ar surprinde să aibă dreptate. Pe de altă parte, judecând după cum arată, majoritatea pot fi cumpărați la prețuri foarte ieftine.

— Mă rog, se pare că depășesc mijloacele lui financiare, a răspuns Dorian. În orice caz, cum luminile se stingeau în teatru, a trebuit să plec. A insistat să-mi ofere niște trabucuri pe care le recomanda cu căldură, dar am refuzat. A doua seară, firește, m-am înfățișat la teatru. Când m-a văzut, mi-a făcut o plăcere adâncă și mi-a declarat că sunt un generos patron al artei. Era o brută respingătoare, dar animat de o extraordinară

pasiune pentru Shakespeare. Mi-a povestit odată, cu un aer de mândrie, că cele cinci falimente prin care a trecut au fost cauzate în întregime de „Bard“, cum stăruia să-l numească. I se părea că poartă un titlu de distincție.

— Și e o distincție, dragul meu Dorian, o mare distincție. Majoritatea oamenilor dau faliment pentru că au investit prea mult în proza vieții. A te ruina din pricina poeziei e o onoare. Dar când ai vorbit prima dată cu domnișoara Sibyl Vane?

— În cea de-a treia seară. O interpreta pe Rosalinda. Nu m-am putut abține să nu mă duc în culise. Îi aruncasem pe scenă flori și-mi adresase o privire – cel puțin așa mi-am imaginat. Iar bătrânul evreu era insistent. Părea hotărât să mă conducă în culise, așa încât am acceptat. E curios faptul că nu doream s-o cunosc, nu-i așa?

— Nu, nu cred.

— Cum așa, dragul meu Harry?

— O să-ți explic altă dată. Acum vreau să aflu despre fată.

— Despre Sibyl? A fost atât de sfioasă și de duioasă. E copilăroasă. A făcut ochii mari de mirare când i-am elogiat interpretarea. Părea să nu fie conștientă de propria ei forță. Amândoi eram cam emoționați. Și bătrânul evreu stătea rânjind în ușa cabinei sordide emițând aprecieri elaborate despre noi, care ne uitam unul la celălalt ca doi copii. Stăruia să-mi spună „My Lord“, așa încât am ținut să o asigur pe Sibyl că nu dețin asemenea rang. Și mi-a răspuns cu simplitate : „Arătați mai curând ca un prinț. Ar trebui să vă spun Făt-Frumos“.

— Pe cuvântul meu, Dorian! Domnișoara Sibyl știe să facă un compliment.

— Nu o înțelegi, Harry. Vede în mine un personaj dintr-o piesă. Nu cunoaște viața absolut deloc. Locuiește împreună cu mama ei, o femeie ofilită și obosită care, în prima seară, a jucat-o pe Lady Capulet înveșmântată într-un soi de halat

roșiatic; după cum arată, s-ar spune însă că a apucat și vremuri mai bune.

— Cunosc genul. Mă deprimă, a murmurat Lordul Henry, examinându-și inelele.

— Evreul ar fi vrut să-mi istorisească povestea ei, dar l-am informat că nu mă interesează.

— Ai avut perfectă dreptate. Tragediile altora au întotdeauna ceva infinit de meschin.

— Sibyl e singura faptură care mă interesează. Ce-mi pasă mie de unde vine? E absolut divină, de la căpșor până la picioare. În fiecare seară mă duc să o văd jucând și seară de seară e tot mai miraculoasă.

— Bănuiesc că din pricina asta nu mai iei acum cina cu mine. Mi-am spus eu că trebuie să fi survenit o întâmplare romantică. Așa și e, numai că-i altfel decât m-am așteptat.

— Dragul meu Harry, dar zi de zi luăm prânzul și gustarea împreună, și am fost de câteva ori împreună la operă, s-a apărut Dorian, deschizându-și cu mirare ochii albaștri.

— Și de fiecare dată întârzii îngrozitor.

— Da, nu pot să nu mă duc s-o văd pe Sibyl jucând, măcar un singur act. Sunt flămând de ea și când mă gândesc la minunatul suflet care se ascunde în trupușorul acela de fildeș, mă simt cuprins de venerație.

— Dorian, poți să cinezi în seara asta cu mine, sau nu?

Tânărul a clătinat din cap.

— În seara asta e Imogen și mâine va fi Julieta.

— Și când e Sibyl Vane?

— Niciodată.

— Te felicit.

— Ce urâcios ești! Ea întruchipează toate eroinele din lume într-una singură. E mai mult decât o ființă individuală. Râzi tu, dar te asigur că e un geniu. O iubesc și trebuie s-o fac să mă iubească. Tu, care cunoști toate tainele vieții, învață-mă

cum s-o vrăjesc pe Sibyl Vane, cum s-o fac să mă iubească? Vreau să-l fac gelos pe Romeo. Vreau ca toți îndrăgostiții morți din lume să ne audă râsetele și să se întristeze. Aș dori ca suflul pasiunii noastre să împrăstie țărâna și să-i deștepte din somn, să le prefacă cenușa în durere vie. Pe Dumnezeuul meu, Harry, o ador!

Se învârtea în sus și-n jos prin încăpere, în timp ce perora. Pete roșii, răzlețe, îi ardeau în obraji. Era ațâțat la culme.

Lordul Henry îl urmărea cu o insidioasă, subtilă plăcere. Cât de diferit era acum față de băiatul timid, temător pe care-l întâlnise în atelierul lui Basil Hallward! Firea lui se deschisese ca o floare la lumină și se încărcase cu boboci de flacără purpurie. Sufletul i s-a strecurat din ungherele sale tainice și Dorința i-a ieșit în cale.

— Și ce-ai de gând să faci? l-a întrebat în cele din urmă Lordul Henry.

— Vreau ca tu și cu Basil să veniți într-o seară să o vedeți jucând. Nu mi-e deloc teamă de rezultat. Cu siguranță o să-i recunoașteți geniul. Și după aceea va trebui să o smulgem din mâinile evreului. Are un angajament cu el pe trei ani – din clipa asta mai sunt doi ani și opt luni. Firește, va trebui să-l plătesc. Și după ce rezolv treaba asta, aleg un teatru din West End și o scot la suprafață. O să-i înnebunească pe toți, așa cum m-a înnebunit pe mine.

— E cu neputință, dragule.

— Ba așa o să fie. Ea posedă nu numai talent, un talent desăvârșit, dar și instinct, și personalitate, ori tu mi-ai spus ade-seori că personalitățile, și nu principiile fac lumea să meargă înainte.

— Bun, și în ce seară să venim?

— Stai să văd. Azi e marți. Hai să fie mâine. Mâine o joacă pe Julieta.

— În ordine. Ne întâlnim la Bristol, la ora opt, și o să-l aduc și pe Basil.

— Nu la opt, Harry, te rog. La șase și jumătate. Trebuie să fim acolo înainte de ridicarea cortinei. E neapărat să o vedeți în primul act, când îl întâlnește pe Romeo.

— Șase și jumătate! Ce oră! E ca și cum am lua ceaiul la prânz sau am citi un roman englezesc. Hai să zicem șapte. Nici un gentleman nu ia cina înainte de ora șapte. Îl vezi tu pe Basil până atunci? Sau să-i scriu eu?

— Dragul de Basil! Nu l-am mai văzut de o săptămână. E înfiorător din partea mea, după ce că mi-a trimis portretul încadrat într-o ramă superbă, proiectată chiar de el și, cu toate că sunt puțin gelos pe portret pentru că e cu o lună mai tânăr decât mine, trebuie să recunosc că mă încântă. Poate că-i preferabil să-i scrii tu. Nu vreau să fiu singur cu el. Îmi spune lucruri care mă supără. Îmi dă sfaturi bune.

Lordul Henry a zâmbit.

— Oamenilor le place grozav să dea altora ce le lipsește lor. Asta numesc eu profunzimea generozității.

— O, Basil e unul din cei mai drăguți oameni, totuși mi se pare că e puțin cam filistin. I-am descoperit latura asta numai când te-am cunoscut pe tine, Harry.

— Basil, dragul meu, investește în artă tot ce are mai bun în el. Drept urmare, nu-i mai rămân pentru viață decât prejudecățile, principiile și bunul-simț. Singurii artiști simpatici ca persoane pe care i-am cunoscut vreodată sunt artiștii slabi. Artiștii buni există efectiv numai prin ceea ce realizează, în consecință sunt absolut neinteresanți ca persoane. Un mare poet, un poet cu adevărat mare, e făptura cea mai nepoetică. Dar poezii minore sunt efectiv fascinante. Cu cât sunt mai proaste poemele lor, cu atât mai pitorești sunt ei. Simplul fapt de a fi publicat o culegere de sonete de mâna a doua îl poate face irezistibil pe autor. Trăiește în viață poezia pe care nu

o poate scrie. Ceilalți scriu poezia pe care nu îndrăznesc să o trăiască.

— Harry, mă întreb dacă chiar așa stau lucrurile, a răspuns Dorian Gray, stropindu-și batista cu câteva picături dintr-un flacon mare, cu dop de aur, care se găsea pe masă. Așa o fi, dacă spui tu. Și acum, o întind. Mă așteaptă Imogen. Nu uita de mâine. La revedere.

După plecarea lui, Lordului Henry pleoapele i s-au lăsat grele peste ochi, a început să chibzuiască. În mod cert, puțini oameni l-au interesat vreodată atât cât îl interesa Dorian Gray, și totuși adorația smintită a tânărului pentru o altă persoană nu-i stârnea nici o zvâcnire de iritare sau de gelozie. Dimpotrivă, îi făcea plăcere. Îl transforma pe băiat într-un obiect de studiu mai interesant. Lordul Henry fusese întotdeauna puternic atras de metodele științelor naturale, dar subiectul sau obiectul acestor științe i se părea trivial și lipsit de importanță. Așa încât își începuse vivisecția asupra propriei persoane și sfârșise prin a-i supune unei vivisecții și pe alții. Viața omenească – acesta i se părea singurul domeniu demn de a fi investigat. În comparație cu aceasta, totul era lipsit de valoare. E drept că, atunci când disecai viața în bizarul creuzet de durere și plăcere, nu puteai să te aperi cu o mască de sticlă prinsă pe față, nici să te ferești de izurile sulfuroase care-ți afumă creierul și-ți împănează imaginația cu fantezii monstruoase și imagini de coșmar. Existau otrăvuri atât de subtile, încât pentru a le detecta trebuia să te lași îmbolnăvit de ele. Existau maladii atât de stranii, încât pentru a le înțelege natura trebuia să le simți pe pielea ta. Și totuși, cât de prețioasă era recompensa! Ce înfățișare miraculoasă dobandea lumea în ochii tăi! Să urmărești curioasa logică strictă a pasiunilor și viața emoțională, vibrantă, a intelectului – să surprinzi punctul în care se întâlnesc și cel în care se despart, punctul în care ajung la unison și cel în care ajung la discor-

die – ce delectare! Ce contează care-i prețul? Prețul senzațiilor nu poate fi niciodată prea scump.

Era conștient – și gândul i-a aprins un licăr de plăcere în ochii lui de agată brună – că, datorită vorbelor lui melodioase, rostite cu inflexiunile lui melodioase, sufletul lui Dorian Gray capitulase în fața acelei fete albe și căzuse în adorație în fața ei. În mare măsură, băiatul era creația lui. Prematură. Asta însemna ceva. Oamenii obișnuiți așteaptă până când viața catadicsește să le dezvăluie tainele ei, dar celor pușini, celor aleși, misterele vieții le sunt revelate înainte ca vălul să fi fost înlăturat. Uneori acesta este efectul artei, mai cu seamă al artei literare, care lucrează nemijlocit cu pasiunile și cu intelectul. Dar din când în când o personalitate complexă ia locul artei și își asumă funcția ei, ceea ce, într-adevăr, devine în felul ei o reală operă de artă. Pentru că și viața are capodoperele ei desăvârșite, asemenea poeziei, sculpturii sau picturii.

Da, băiatul era o creație prematură. Își culegea roadele recoltei încă din timpul primăverii. Vibrau în el pulsul și pasiunea tinereții, dar devenea conștient de sine. Era un deliciu să-l urmărești. Cu chipul lui frumos, cu sufletul lui frumos, era o realizare uimitoare. Nu avea importanță cum urma să se termine totul sau dacă era destinat să se termine. Părea o apariție grațioasă dintr-un spectacol de carnaval sau dintr-o piesă, un personaj ale cărui bucurii te lasă rece, dar ale cărui suferințe fac apel la simțul frumosului, iar rănile lui sunt ca niște roze roșii.

Suflet și trup, trup și suflet – câte mistere ascundeau! Există impulsuri animalice în suflet, iar trupul poate cunoaște momente de spiritualitate. Simțurile se pot rafina și intelectul se poate degrada. Cine ar putea spune unde încetează impulsurile carnale și unde încep impulsurile psihice? Cât de găunoase sunt definițiile arbitrare ale psihologilor de rând! Și totuși cât e de dificil să alegi între teoriile diverselor școli!

Era oare sufletul o umbră cuibărită în casa păcatului? Sau trupul să se fi aflat într-adevăr în suflet, așa cum gândea Giordano Bruno? Separarea spiritului de materie constituia un mister, și uniunea dintre spirit și materie era la rândul ei un mister.

Și-a pus întrebarea dacă am putea vreodată să facem din psihologie o știință exactă care să ne înfățișeze fiecare resort al vieții. În realitate, mai întotdeauna ne înțelegem greșit pe noi, și rareori îi înțelegem pe ceilalți. Experiența nu are nici o valoare etică. E doar numele cu care oamenii își botează greșelile. Moraliștii, în general, au considerat-o o modalitate de avertizare și i-au atribuit o certă eficacitate etică în procesul de formare a caracterului; i-au conferit meritul de a ne învăța ce cale să urmăm și ce anume să evităm. Dar experiența nu deține o forță care s-o motiveze. E o cauză la fel de puțin activă ca și conștiința însăși. N-a făcut decât să demonstreze că viitorul nostru va reproduce trecutul și că păcatul pe care l-am săvârșit cândva cu neplăcere o să-l repetăm de multe ori, cu mare plăcere.

Îi era totuși limpede că metoda experimentală era singura cale prin care se poate realiza o analiză științifică a pasiunilor și că Dorian Gray era, cu certitudine, un subiect care-i convenea perfect și care promitea rezultate bogate și rodnice. Subita lui iubire nebună, inspirată de Sibyl Vane, era un fenomen psihologic nu lipsit de interes. Fără îndoială că la originea lui stătea curiozitatea, curiozitatea și setea de noi experiențe, totuși nu era vorba de o pasiune simplă, ci mai curând de una foarte complexă. Ceea ce începuse din purul instinct senzual al adolescenței fusese prelucrat de mecanica imaginației și prefăcut în ceva care i se părea băiatului a fi la mare depărtare de simțuri, fapt cu atât mai primejdios. Pasiunile de a căror origine ne amăgim singuri sunt cele care ne tiranizează cel mai puternic. Cele de a căror natură suntem

conștienți se manifestă mult mai slab. Se întâmplă deseori să gândim că facem experiențe asupra altora când, de fapt, experimentăm asupra noastră înșine.

În timp ce Lordul Henry medita visător la toate aceste lucruri, s-a auzit o bătaie în ușă și valetul lui a intrat ca să-i aducă aminte că era timpul să se îmbrace pentru cină. S-a ridicat și a privit în stradă. Asfințitul poleise în aur roșu ferestrele de sus ale caselor de peste drum. Geamurile străluceau ca niște plăci de metal incandescent. Cerul arăta ca o roză fanată. Lordul Henry s-a gândit la culoarea de flacără a vieții tânărului său prieten și s-a întrebat oare cum se va termina.

Când s-a întors acasă, cam pe la douăsprezece și jumătate noaptea, a zărit o telegramă pe masa din hol. A deschis-o și a văzut că i-o trimisese Dorian Gray. Îl înștiința că se logodise cu Sibyl Vane.

Capitolul 5

— Mamă, mamă, sunt atât de fericită! murmură fata cu capul îngropat în poala femeii ofilite, obosite, care, așezată cu spatele spre lumina agresivă, insidioasă, stătea pe singurul fotoliu existent în ponosita lor cameră de zi.

— Sunt atât de fericită, repeta fata, și ar trebui să fii fericită și tu!

Doamna Vane s-a foinț și și-a lăsat mâinile osoase, albite parcă cu bismut, pe creștetul fiicei sale.

— Fericită! a îngânat-o ea. Sibyl, eu sunt fericită numai când te văd jucând. Tu n-ar trebui să te gândești la nimic altceva decât la interpretările tale. Domnul Isaacs a fost extrem de bun cu noi și îi datorăm bani.

Fata și-a înălțat capul și s-a îmbufnat.

— Bani, mamă, a strigat. Ce importanță au banii? Iubirea înseamnă mult mai mult decât banii.

— Domnul Isaacs ne-a dat în avans cincizeci de lire ca să ne putem achita datoriile și să-l echipăm pe James. Sibyl, nu trebuie să uiți lucrul ăsta. Cincizeci de lire înseamnă o sumă foarte mare. Domnul Isaacs a fost foarte binevoitor.

— Dar nu-i un gentleman, mamă, și nu pot suferi felul în care îmi vorbește, a răspuns fata, ridicându-se în picioare și îndreptându-se spre fereastră.

— Nu știu ce ne-am face fără el, a stăruit femeia în vârstă, pe un ton iritat.

Sibyl Vane a scuturat din cap și a răspuns:

— Mamă, nu mai avem nevoie de el. Acum, Făt-Frumos ne va orându-i viețile.

După aceste cuvinte a tăcut. Un trandafir i s-a scuturat în sânge și i-a umbrit obrații. O respirație agitată i-a despărțit petalele buzelor. Îi tremurau. O adiere de pasiune sudică i-a străbătut trupul și i-a răspândit un freamăt în cutele gingașe ale rochiei.

— Îl iubesc, a rostit ea cu simplitate.

— Copilă nesăbuită! Copilă nesăbuită! a sunat papagalicește replica de răspuns. Și fluturarea degetelor strâmbe, încărcate de bijuterii false, a împrumutat cuvintelor o notă grotescă.

Fata a râs iar. Îi răsuna în glas veselia unei păsări închise în colivie. Ochii ei captaseră muzica și reverberau ecouri radioase, apoi se închideau o clipă, parcă pentru a-și ascunde taina. Când se deschideau din nou, ceața unui vis se risipea din ei.

Înțelepciunea, cu buzele ei subțiri, i-a grăit din fotoliul desfundat, i-a pomenit despre prudență, i-a citat din acea carte a lașității al cărei autor maimuțărește numele bunului-simț. Fata nu o asculta. Se simțea liberă în colivia pasiunii. Prințul ei, Făt-Frumos, îi era alături. Apelase la memorie ca să-l reconstituie. Își trimisese sufletul în căutarea lui, și îl redobândise. Sărutările îi ardeau din nou buzele. Suflarea lui îi încălzea pleoapele.

Apoi, Înțelepciunea și-a modificat pledoaria și a vorbit despre iscodire și descoperire. S-ar putea ca tânărul acesta să fi fost bogat. În cazul ăsta, te puteai gândi la o căsătorie. În ghiocul urechii ei s-au spart valurile vicleniei omenești. În jurul fetei țâșniră săgețile istețimii. A văzut buzele subțiri mișcându-se și a zâmbit.

La un moment dat a simțit nevoia să vorbească. Tăcerea încărcată de vorbe o tulbura.

— Mamă, mamă, a strigat, de ce oare mă iubește atât de mult? Eu una știu de ce îl iubesc. Îl iubesc pentru că e așa cum ar trebui să fie Iubirea. Dar el ce vede la mine? Nu-l merit. Și totuși – nu știu cum să spun –, deși sunt mult mai prejos decât el, nu mă simt umilă. Mă simt mândră, foarte mândră. Mamă, și tu l-ai iubit pe tatăl meu așa cum îl iubesc eu pe Făt-Frumos?

Femeia în vârstă a pălit sub stratul de pudră ieftină care-i acoperea obrazii, iar buzele uscate i-au zvâcnit într-un spasm dureros. Sibyl a alergat la ea, i-a încolăcit gâtul cu brațele și a sărutat-o.

— Iartă-mă, mamă. Știu că te doare să vorbești despre tata. Dar te doare pentru că l-ai iubit atât de mult. Nu mai fi atât de tristă. Eu sunt azi la fel de fericită cum ai fost tu în urmă cu douăzeci de ani. Ah! Dă-mi voie să fiu fericită pe vecie.

— Copila mea, ești mult prea tânără ca să te gândești la dragoste. Și apoi, ce știi tu despre tânărul ăsta? Nu-i cunoști nici măcar numele. Întreaga poveste e inoportună și trebuie să-ți spun că, acum când James pleacă în Australia și eu am atâtea pe cap, ar trebui să fii mai chibzuită. Totuși, așa cum am mai spus, dacă e bogat...

— Ah, mamă, mamă, dă-mi voie să fiu fericită.

Doamna Vane a privit-o lung, apoi, cu unul dintre gesturile acelea artificiale, teatrale, care la actori ajung să fie o a doua natură, a strâns-o în brațe. În clipa aceea s-a deschis ușa și a intrat un tânăr cu păr castaniu, aspru. Era îndesat la trup, cu mâini și picioare mari, se mișca stângaci. Nu era nici pe departe atât de fin cizelat ca sora lui. Ar fi fost greu să ghicești că e vorba de o rudă atât de apropiată. Doamna Vane și-a fixat privirea asupra lui și a surâs mai intens. În mintea ei, îi acorda fiului demnitatea publicului. Simțea că alcătuiește un *tableau* interesant.

— Sibyl, cred că ai putea să păstrezi câteva sărutări și pentru mine, i s-a adresat băiatul, cu un bombănit vesel.

— Vai, Jim, dar ție nu-ți place să fi sărutat. Tu ești un urs morocănos. A alergat la el și l-a îmbrățișat.

James Vane și-a privit sora cu tandrețe.

— Sibyl, aș dori să facem o plimbare împreună. Nu cred că o să mai revăd vreodată Londra asta odioasă. Sunt sigur că nu dolesc.

— Fiule, nu rosti cuvinte atât de îngrozitoare, a murmurat doamna Vane, luând, cu un oftat, o rochie de teatru vulgară, și începând să o cârpească. Era puțin dezamăgită că băiatul nu se alăturase grupului lor. Asta ar fi intensificat pitorescul teatral al tabloului.

— De ce, mamă? Spun ce gândesc.

— Mă îndurerezi, fiule. Eu am încredere că ai să te întorci din Australia într-o situație prosperă. Bănuiesc că în Colonii nu există o societate aleasă, cred că nici nu există ceva ce s-ar putea numi societate, așa încât, după ce ai să faci avere, va trebui să te întorci și să te afirmi la Londra.

— Societate! a îngânat-o băiatul. Nu țin să cunosc nimic de felul ăsta. Mi-ar plăcea să fac bani ca să vă scot, pe dumneata și pe Sibyl, din teatru. Îl urăsc.

— Vai, Jim, a exclamat Sibyl râzând, ce urât din partea ta! Și vrei într-adevăr să faci o plimbare cu mine? Asta-i frumos. Mi-era teamă că ai să te duci să-ți iei rămas-bun de la prietenii tăi – de la Tom Hardy, care ți-a dăruit pipa aceea caraghioasă, sau de la Ned Langton, care râde de tine când te vede cu ea în gură. Ești o dulceață dacă îmi dedici mie ultima ta după-amiază. Unde vrei să mergem? Hai în Park.

— Sunt îmbrăcat prea șleampăt, a răspuns tânărul încrunțându-se. În Park se plimbă numai bărbați dichisiți.

— Prostii, Jim, i-a răspuns fata mângâindu-i mâneca hainei.

Tânărul a șovăit o clipă.

— Foarte bine, a spus în cele din urmă. Dar n-o lungi prea mult cu îmbrăcatul.

Fata a ieșit pe ușă dansând. Putea fi auzită cântând în timp ce alerga pe trepte. Picioarele ei mici le păcăneau deasupra capetelor.

Băiatul a străbătut de două-trei ori camera în sus și-n jos. Pe urmă s-a întors spre tăcuta siluetă din fotoliu.

— Mamă, lucrurile mele sunt toate gata?

— Totul e gata, James, i-a răspuns fără să-și mute privirea de la ce lucra.

În ultimele luni se simțea stânjenită când se găsea singură cu fiul ăsta dur și grav al ei. Firea ei tainică, lipsită de profunzimi, se simțea tulburată de câte ori li se întâlneau privirile. Se întreba dacă băiatul o fi bănuind ceva. Tăcerea care a urmat, întrucât el nu a mai adăugat nimic, a devenit insuportabilă. Bătrâna a început să se plângă. Femeile se apără atacând, la fel cum atacă prin capitulări subite și stranii.

— James, în legătură cu viața ta pe mare, sper că o să-ți placă. Nu uita că a fost alegerea ta. Ai fi putut să intri într-un birou de avocatură. Avocații sunt o clasă respectabilă și iau foarte des masa cu cele mai bune familii.

— Detest birourile și îi detest pe funcționari. Da, ai dreptate, mi-am ales singur calea. Tot ce vreau să-ți cer este să veghezi asupra lui Sibyl. Nu lăsa pe nimeni să-i facă vreun rău. Mamă, trebuie să ai grijă de ea.

— James, vorbești foarte bizar. Bineînțeles că am grijă de Sibyl.

— Am auzit că e un gentleman care vine seară de seară la teatru și se duce apoi în culise să stea de vorbă cu ea. E adevărat? Ce-i cu el?

— James, vorbești despre lucruri pe care nu le înțelegi. În profesiunea noastră se obișnuiește să ni se acorde o atenție deosebită sub formă de omagii. Eu însămi, la vremea mea, primeam numeroase buchete de flori. Asta se întâmpla când arta actoricească era pe deplin înțeleasă. Cât despre Sibyl, la ora actuală nu știu dacă înflăcărarea ei e serioasă sau nu. Însă,

fără îndoială, tânărul în chestiune e un gentleman desăvârșit. Față de mine e întotdeauna extrem de politicos. Pe deasupra pare să fie bogat și florile pe care le trimite sunt superbe.

— Și totuși nu-i cunoști numele, a replicat băiatul cu duritate.

— Nu, a răspuns maică-sa cu o mină placidă. Încă nu și-a dezvăluit numele real. Ceea ce găsesc că e o atitudine foarte romantică. Probabil că face parte din aristocrație.

James Vane și-a mușcat buzele.

— Mamă, Sibyl, veghează asupra ei, i-a strigat.

— Fiule, mă deprimi. Sibyl e permanent supravegheată de mine. Desigur, dacă domnul ăsta e bogat nu văd nici un motiv pentru care să nu contracteze o alianță cu el. Sunt convingă că e un aristocrat. Trebuie să recunosc că întrunește toate însușirile aristocratului. S-ar putea să fie o partidă strălucită pentru Sibyl. Ar alcătui împreună un cuplu splendid. Și frumusețea lui fizică e absolut remarcabilă, toată lumea e de acord.

Băiatul a bombănit ceva ca pentru el însuși și a bătut dara-bana în geam, cu degetele lui grosolane. Tocmai se întorcea să spună ceva, când s-a deschis ușa și Sibyl a năvălit înăuntru.

— Ce mutre serioase aveți amândoi! a exclamat. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, a răspuns el. Cred că, din când în când, trebuie să mai fim și serioși. La revedere, mamă. O să iau cina la ora cinci. Totul e împachetat în afară de cămăși, așa că nu trebuie să-ți faci griji.

— La revedere, fiule, i-a răspuns ea cu o plecăciune de o măreție forțată.

Era foarte necăjită din pricina tonului pe care îl adoptase față de ea, și în expresia feței lui era ceva care o speria.

— Sărută-mă, mamă, i-a cerut fata. Buzele ei ca petalele de floare au atins obrazul ofilit și i-au topit răceala.

— Copila mea! Copila mea! a strigat doamna Vane, privind spre tavan, ca spre o galerie imaginară.

— Vino, Sibyl, a chemat-o fratele ei, cu nerăbdare. Nu putea suferi pozele afectate ale mamei lui.

Au ieșit în lumina soarelui care pâlpâia suflată de vânt și au pornit în jos pe urâcioasa Euston Road. Trecătorii priveau mirați la băiatul bosumflat și greoi, îmbrăcat în haine ieftine, care nu stăteau bine pe el, însoțit de o fată atât de grațioasă, cu o înfățișare atât de rafinată. Părea un grădinar necioplit care însoțea un trandafir.

Se încrunta uneori când întâlnea privirea iscoditoare a vreunei persoane străine. Simțea în fața privirilor celorlalți aceeași ostilitate pe care geniile o cunosc târziu, la bătrânețe, și care e permanentă în cazul oamenilor de rând. Sibyl însă nu era conștientă de efectul pe care-l producea. Iubirea îi tremura în râsul de pe buze. Se gândea la Făt-Frumos și, ca să se poată gândi mai bine, nu vorbea despre el, ci pălăvrăgea despre vaporul cu care urma să plece Jim, despre aurul pe care cu siguranță avea să-l găsească, despre superba moștenitoare căreia urma să-i salveze viața, smulgând-o din mâinile ticăloase ale unor bandiți înveșmântați în cămăși roșii. Că doar n-o să rămână marinar pe vas, sau supraveghetor de cargo, sau ce-o mai fi. O, nu! viața de marinar era groaznică. Imaginează-ți cum e să fii închis într-un vapor oribil, să te lupți cu valurile dușmănoase, cocoșate, care încearcă să pătrundă înăuntru, cu vânturi viforoase care doboară catargul și sfășie pânzele în panglici lungi, care se zbat zgomotos! Nu, el trebuia să părăsească vasul de îndată ce ajungea la Melbourne, să-și ia un politicos rămas-bun de la căpitan și să plece de îndată spre ținuturile aurifere. În mai puțin de o săptămână o să găsească o pepită, cea mai mare bucată de aur pur care a fost descoperită vreodată, și o s-o aducă pe coastă într-un camion păzit de șase polițiști călare. Bandiții adăpostiți în

pădure o să încerce de trei ori să-i atace și el îi va înfrânge, cu multă vărsare de sânge. Ah, nu! Nu trebuia să se ducă în ținuturile cu căcăminte de aur. Acestea erau locuri înfiorătoare, unde oamenii se îmbătau și se împușcau unii pe alții în cârciumi și vorbeau urât. Nu, el trebuia să se facă fermier, cu crescătorie de oi și într-o seară, în timp ce se întorcea acasă călare, avea să vadă cum o frumoasă moștenitoare era răpită de un bandit, călare pe un cal negru, iar el îl va urmări și o va salva. Firește, moștenitoarea o să se îndrăgostească de el și el de ea și o să se căsătorească și o să se întoarcă și o să locuiască la Londra într-o casă imensă. Da, îl așteptau întâmplări minunate. Dar va trebui să fie foarte bun și să nu-și iasă din fire și să nu cheltuiască banii nechibzuit. Nu era decât cu un an mai mare decât el, dar cunoștea mult mai bine viața. De asemenea, va trebui să-i scrie regulat, la fiecare trimitere de poștă, și să nu neglijeze să-și spună rugăciunile în fiecare seară înainte de culcare. Dumnezeu e foarte bun și o să vegheze asupra lui. Și ea o să se roage pentru el, iar peste câțiva ani se va întoarce bogat și fericit.

Băiatul o asculta morocănos și nu-i răspundea un cuvânt. Îl dorea inima că-și păărăște căminul.

Dar nu numai asta era pricina mohorelii și îmbufnării lui. Cu toate că era lipsit de experiență, avea un acut simț al primejdiei care o pândea pe ea. Acel dandy îndrăgostit de ea era de rău augur. Era un gentleman, pricină pentru care îl ura dintr-un instinct visceral, din adâncuri atavice, pe care nu și le putea explica, drept urmare simțământul se înstăpânea tot mai mult asupra-i. Era conștient de firea superficială și de vanitatea mamei lui, care însemna un infinit pericol pentru Sibyl și pentru fericirea ei. Copiii încep prin a-și iubi părinții și, pe măsură ce cresc, îi judecă și uneori îi iartă.

Mama lui! Ar fi vrut să o întrebe ceva, ceva ce-l frământa de multă vreme în tăcere. O frază întâmplătoare pe care o

auzise la teatru, o ironie spusă în șoaptă care-i ajunsese la ureche într-o seară când le aștepta la ieșirea din scenă și care îi declanșase un teribil torent de gânduri. Își amintea fraza care îl șfichiuisese ca un plesnet de cravașă peste obraz. Sprâncenele i s-au împreunat într-o linie păroasă orizontală și, într-un spasm de durere, și-a mușcat buza de jos.

— Jim, nu ascuți un cuvânt din tot ce-ți spun, a protestat Sibyl, și eu care făcusem cele mai splendide planuri pentru viitorul tău. Spune ceva!

— Ce vrei să-ți spun?

— O, făgăduiește-mi că ai să fii băiat bun și că nu ai să ne uiți, i-a răspuns ea zâmbind.

Tânărul a înălțat din umeri.

— Mai curând ai să mă uiți tu pe mine decât eu pe tine, Sibyl.

Fata s-a îmbujorat.

— Ce vrei să spui, Jim?

— Aud că ai un nou prieten. Cine e? Cum de nu mi-ai vorbit despre el? Nu-ți vrea binele.

— Oprește-te, Jim! Nu ai dreptul să spui nimic împotriva lui. Îl iubesc.

— Cum așa? Nu-i cunoști nici numele. Cine e? Am dreptul să știu.

— Îl cheamă Făt-Frumos. Nu-ți place numele ăsta? Ah, prostuțele. Nu s-ar cuveni să uiți. Dacă l-ai vedea ai gândi că-i cel mai minunat om de pe lume. Într-o bună zi, când ai să te întorci din Australia, ai să-l cunoști. Și o să-ți placă mult. Toată lumea îl îndrăgește și eu... eu îl iubesc. Cât aș fi vrut să vii astă seară la teatru! El o să fie acolo și eu o să fiu Julieta. Doamne, cum o s-o interpretez! Imaginează-ți, Jim, să fii îndrăgostită și s-o joci pe Julieta! Să știi că el e acolo. Să joci pentru plăcerea lui. Mi-e teamă că o să-mi înspăimânt partenerii, o să-i înspăimânt sau o să-i vrăjesc. A fi îndrăgostit

înseamnă a te depăși pe tine însuși. Bietul monstru, domnul Isaacs, o să declare: „E un geniu!“ către neisprăviții lui de la bar. Până acum ținea predici în legătură cu mine că aș fi un model, în seara asta mă va declara o revelație. Presimt. Și totul pentru el, numai pentru el, pentru Făt-Frumos, minunatul meu iubit, zeul meu mărinimos. Dar eu sunt săracă pe lângă el. Săracă? Și ce contează? Când sărăcia se târăște pe ușă, dragostea vine zburând pe fereastră. Proverbele noastre ar trebui rescrise. Au fost concepute iarna, și acum e vară, pentru mine e primăvară, e dansul florilor pe bolta albastră.

— E un gentleman, a repetat băiatul ursuz.

— E un prinț! A strigat ea melodios. Ce vrei mai mult?

— Dorește să-i fii sclavă.

— Mă cutremur la gândul de a fi liberă.

— Aș vrea să te ferești de el.

— A-l vedea înseamnă a-l adora, a-l cunoaște înseamnă a te încrede în el.

— Sibyl, ești nebună după el.

Fata a râs și l-a luat de braț.

— Dragule, bătrâne Jim, vorbești de parcă ai avea o sută de ani. Într-o zi ai să te îndrăgostești și tu. Și atunci ai să înțelegi. Nu face mutra asta posomorâtă. Ar trebui să fii bucuros la gândul că, deși pleci, mă lași mai fericită ca oricând. Viața a fost aspră cu noi doi, foarte aspră și plină de greutate. Dar de acum înainte totul va fi altfel. Tu pleci să cauți o lume nouă și eu am găsit o lume nouă. Uite două scaune, haide să ne așezăm și să ne uităm la lumea elegantă.

S-au așezat în mijlocul unei îmbulzeli de gură-cască. Răzvoarele de lalele din fața lor ardeau ca niște cercuri de foc fremătânde. În aerul vibrant plutea o pulbere albă, ca un nor tremurător de rădăcini de iriși măcinate. Umbreluțele viu colorate dansau și se legănau ca niște fluturi uriași.

Își sili fratele să vorbească despre el, despre speranțele și perspectivele lui. Vorbea rar, cu efort. Își pasau unul altuia cuvintele, cu încetineală, ca mișcările unor jucători de șah. Sibyl simțea o apăsare. Nu-și putea comunica bucuria. Tot ce putea obține de la el era un zâmbet palid care arcuria buzele acelea bosumflute. După un timp, a rămas tăcută. Deodată, a zărit o scăpărare de păr de aur și de răs și Dorian Gray a trecut prin fața ei într-o trăsură deschisă, alături de două doamne.

A sărit în picioare.

— Uite-l! a strigat.

— Pe cine?

— Pe Făt-Frumos, a răspuns, privind după trăsură.

A sărit și băiatul în picioare și a prins-o brutal de braț.

— Arată-mi-l! Care e? Arată-mi-l. Trebuie să-l văd!

Dar în momentul acela s-a interpus landoul Ducelui de Berwick și, după ce a trecut, nu se mai vedea nici urmă de trăsură în Park.

— A dispărut, a murmurat Sibyl cu amărăciune. Aș fi vrut să-l vezi.

— Și eu aș fi vrut, pentru că, la fel de sigur cum există un Dumnezeu în ceruri, dacă omul ăsta o să-ți facă vreodată un rău, îl omor.

Sibyl l-a privit îngrozită. El și-a repetat cuvintele care au sfârtecat aerul ca un pumnal. Oamenii din jurul lui au făcut ochii mari. O doamnă din apropierea ei a chicotit.

— Jim, hai să plecăm.

A urmat-o în ciudat în timp ce ea își făcea loc prin mulțime. Era bucuros că spusese ce spusese.

Când au ajuns la statuia lui Ahile, Sibyl s-a întors spre el. În ochi îi lucea mila, dar pe buze îi juca râsul. A clătinat din cap cu reproș.

— Ești nebun, Jim, absolut nebun, ești un băiat urăcios, asta-i tot. Cum poți spune lucruri atât de înfiorătoare? Habar

n-ai despre ce vorbești. Ești pur și simplu gelos și rău. Tare aș vrea să te văd îndrăgostit. Iubirea îi îmblânzește pe oameni, și ce-ai spus tu a fost o ticăloșie.

— Am șaisprezece ani, a răspuns băiatul, și știu ce vreau. Mama nu-ți poate fi de nici un ajutor. Nu se pricepe să aibă grijă de tine. Mai bine nu plecam în Australia. Mă bate gândul să las totul baltă. Aș renunța dacă nu aș fi semnat documentele.

— Nu fi atât de solemn, Jim. Parcă ești un erou din melodramele alea idioate în care-i plăcea atât de mult mamei să joace. Nu vreau să mă cert cu tine. L-am văzut și, vai!, a-l vedea e fericirea deplină. Nu, n-o să ne certăm. Știu că n-ai fi niciodată în stare să faci rău cuiva pe care-l iubesc, nu-i așa?

— Nu cred, atâta timp cât îl iubești, a sunat răspunsul morocânos.

— O să-l iubesc pe veci, a exclamat Sibyl.

— Și el?

— Și el o să mă iubească pe vecie.

— Ar fi de dorit s-o facă.

Fata s-a îndepărtat puțin, pe urmă a râs și și-a sprijinit mâna pe brațul lui. În fond era un băiețandru.

Când au ajuns la Marble Arch s-au urcat într-un omnibus care i-a lăsat în apropiere de locuința lor părăginită din Euston Road. Trecuse de ora cinci și Sibyl trebuia să se odihnească vreo două ore înainte de a intra în scenă. Jim stăruia s-o facă. I-a spus că preferă să-și ia rămas-bun de la ea când mama nu era de față. Pentru că bătrâna ar fi făcut o scenă și lui îi era silă de orice fel de scenă.

S-au despărțit în camera în care se odihnea Sibyl. În inima băiatului încolțea gelozia și o ură veninoasă, ucigașă față de străinul care se vârase între ei doi, așa avea el impresia. Dar când i-a simțit brațele în jurul gâtului, și degetele ei i-au ciufulit părul, s-a îmbunat și a sărutat-o cu adâncă afecțiune. Când a coborât, ochii ei erau împăienjeniți de lacrimi.

Mama îl aștepta jos. De îndată ce l-a văzut, l-a bombănit pentru lipsa lui de punctualitate. Nu i-a spus nimic, dar s-a așezat în fața cinei sărăcicioase. Muștele bâzâiau în jurul mesei și se târau pe fața de masă pătată. Prin uruitul omnibuselor și ropotul trăsurilor, deslușea zumzetul vocii ei tărăgă-nate, care-i înghițea minutele rămase.

După un timp, a dat la o parte farfuria și și-a îngropat capul în mâini. Simțea că are dreptul să știe. Ar fi trebuit să i se spună demult, dacă era ceea ce suspecta el. Maică-sa se uita la el, înlemnită de teamă. Cuvintele i se desprindeau mecanic de pe buze. O batistă de dantelă zdrențuită i se zbătea între degete. Când ceasul a bătut orele șase, băiatul s-a ridicat și s-a dus la ușă. Pe urmă s-a întors și a măsurat-o din priviri. Ochii li s-au întâlnit. În ochii ei a citit un sfâșietor apel la milă. Care l-a înfuriat.

— Mamă, trebuie să te întreb ceva.

Privirile ei rătăceau vag prin cameră. Nu i-a răspuns nimic.

— Spune-mi adevărul. Am dreptul să-l știu. Ai fost căsătorită cu tatăl meu?

Ea a oftat adânc. Un suspin de ușurare. Momentul teribil, momentul de care se temuse zi și noapte, de săptămâni și de luni de zile, venise, în sfârșit, și totuși nu fusese cuprinsă de teroare. Într-o oarecare măsură era chiar dezamăgită. Felul direct, vulgar cu care-i fusese pusă întrebarea cerea un răspuns direct. Situația nu evoluase treptat, într-un crescendo. Se declanșase brusc. Îi evoca o repetiție ratată la o piesă.

— Nu, a răspuns, minunându-se de simplitatea crudă a vieții.

— Asta înseamnă că tatăl meu a fost un nemernic, a strigat băiatul încleștându-și pumnii. Femeia a clătinat din cap.

— Știam că nu e liber. Dar ne iubeam foarte mult. Dacă ar fi trăit, s-ar fi îngrijit de bunăstarea noastră. Nu vorbi urât de el, fiule. A fost tatăl tău și era un gentleman. Avea relații foarte înalte.

Băiatului i s-a desprins un blestem de pe buze.

— Nu îmi pasă de mine! Dar n-o lăsa pe Sibyl... Țsta care-i îndrăgostit de ea e un gentleman, sau așa pretinde. Presupun că și Țsta are relații înalte.

Preț de o clipă, femeia s-a simțit dureros de umilită. Și-a lăsat capul în piept. Cu mâini tremurânde și-a șters ochii.

— Sibyl are o mamă. Eu n-am avut.

Băiatul a rămas mișcat. S-a apropiat de ea, s-a aplecat și a sărutat-o.

— Îmi pare rău că te-am îndurerat întrebându-te despre tatăl meu, dar nu m-am putut abține. Acum trebuie să plec. Bun-rămas. Nu uita că de azi înainte vei avea în grijă doar un singur copil și crede-mă că, dacă omul Țsta o să-i facă vreun rău surorii mele, o să aflu cine e, o să-l urmăresc și o să-l omor ca pe un câine. Jur.

Exagerata nesăbuiță a amenințării, gestul pătimaș care a însoțit-o, melodramatismul cuvintelor nebunești au făcut-o pe femeie să simtă că viața era mai intensă. Atmosfera îi era familiară. A respirat mai liber și, pentru prima oară de multe luni încoace, și-a admirat fiul. I-ar fi plăcut ca scena să se consume la aceeași scară emoțională, dar el i-a tăiat-o scurt. Trebuiau coborâte geamantanele, găsite fularele. Îngrijitorul casei ieșea și intra întruna. A urmat târguiala cu vizitiul. Momentul culminant se pierdea în detalii triviale. Cuprinsă de un nou sentiment de dezamăgire și-a fluturat la fereastră batista zdrențuită, în timp ce-și vedea fiul îndepărtându-se. Era conștientă că se irosise o mare ocazie. S-a consolată declarându-i fiicei ei cât de pustie îi va fi viața acum, când nu avea în grijă decât un singur copil. Reținuse această frază. Îi plăcuse. Despre amenințare n-a scos o vorbă. Fusese rostită cu patos și dramatism. Simțea că într-o bună zi avea să se amuze pe chestia asta.

Capitolul 6

— Basil, presupun că ai aflat noutatea, i s-a adresat Lordul Henry în acea seară, când Hallward a fost condus într-un mic separeu de la Bristol, unde fusese pregătită o masă pentru trei persoane.

— Nu, Harry, a răspuns artistul, încredințându-și pălăria și pardesiul unui chelner care-i făcea plecăciuni. Despre ce-i vorba? Sper că nu despre politică. Nu mă interesează. În toată Camera Comunelor nu găsești un membru care să merite să fie pictat, deși unora le-ar prinde bine o bidinea de var peste mutră.

— Dorian Gray s-a logodit și intenționează să se însoare, l-a lămurit Lordul Henry, urmărindu-l cu privirea în timp ce-i vorbea.

Hallward a tresărit, apoi s-a încruntat.

— Dorian logodit! Imposibil!

— E absolut adevărat.

— Cu cine?

— Cu o actriță oarecare.

— Nu pot să cred. Dorian e mult prea chibzuit ca să facă așa ceva.

— Dorian e mult prea înțelept ca să nu facă, din când în când, câte o prostie, dragul meu Basil.

— Harry, căsătoria nu-i un lucru pe care-l faci din când în când.

— Mai puțin în America, a adăugat Lordul Henry, lenevos. Dar nu ți-am spus că s-a căsătorit, ți-am spus doar că s-a logodit și că are intenția să se însoare. E o mare diferență. De pildă, eu îmi amintesc categoric că sunt căsătorit, dar nu țin minte deloc să fi fost logodit. Înclin să cred că nici n-am fost vreodată.

— Dar gândește-te la originea lui Dorian, la rang, la avere. Ar fi absurd să se însoare cu cineva cu o poziție inferioară.

— Dacă vrei să-l faci să se însoare cu fata asta, repetă-i ce mi-ai spus mie acum. Și fii sigur că o s-o ia de nevastă. Când cineva săvârșește o mare tâmpenie, o face din cele mai nobile motive.

— Harry, sper că-i o fată bună. N-aș suporta să-l știu pe Dorian legat de o creatură josnică, menită să-i degradeze caracterul și să-i ruineze intelectul.

— O, e mai mult decât bună, e frumoasă, a murmurat Lordul Henry sorbind un vermut amestecat cu suc de portocale amărui. Dorian mi-a spus că e frumoasă, și de obicei el nu se înșală în asemenea chestiuni. Portretul pe care i l-ai făcut tu i-a acutizat percepțiile asupra înfățișării fizice a celorlalți. A avut și acest excelent efect, pe lângă altele. O s-o vedem pe fată în seara asta, dacă Dorian n-o să uite de întâlnirea noastră.

— Vorbești serios?

— Foarte serios, Basil. M-aș simți îngrozitor de afectat dacă aș gândi că s-ar putea să fiu vreodată mai serios decât sunt în momentul de față.

— Harry, dar tu îl aprobi? a întrebat pictorul învârtindu-se prin încăpere și mușcându-și buzele. Nu se poate să-l aprobi. E vorba, probabil, de o înflăcărare prostească.

— Eu nu aprob și nu dezaprob nimic. Ar fi o atitudine absurdă față de viață. Noi nu am fost trimiși pe lume ca să ne etalăm prejudecățile morale. Eu nu iau niciodată în seamă

ce spun oamenii de rând și nu mă amestec niciodată în ceea ce fac oamenii fermecători. Când o personalitate mă atrage, consider încântător orice mijloc de exprimare ar alege acea persoană. Dorian Gray se îndrăgostește de o fată frumoasă care joacă rolul Julietei și vrea să o ia în căsătorie. De ce nu? Dacă s-ar însura cu Messalina, nu ar fi cu nimic mai puțin interesant. Știi bine că nu sunt un apologet al căsătoriei. Handicapul căsătoriei constă în faptul că-i face pe oameni să se dezbrace de egoism. Și oamenii neegoști sunt fazi, incolori, lipsiți de individualitate. Totuși există unele firi cărora căsătoria le conferă mai multă complexitate. Își păstrează egoismul, ba chiar îi adaugă o sumă de alte euri. Sunt siliți să ducă mai multe vieți. Devin mult mai organizați și a reuși să te organizezi este, cred, obiectivul existenței umane. Și apoi, orice experiență are o valoare proprie și, orice s-ar spune împotriva căsătoriei, trebuie să recunoaștem că e o experiență. Nădăjduiesc că Dorian Gray o s-o ia de soție pe fata asta, o s-o adore pătimaș timp de șase luni, după care o să fie brusc fascinat de altcineva. Ar oferi un excelent obiect de studiu.

— Harry, nu crezi o iotă din tot ce spui și știi că nu crezi. Dacă Dorian Gray și-ar irosi viața, nimeni n-ar fi mai întristat decât tine. Ești mult mai bun decât pretinzi.

Lordul Henry a râs.

— Motivul pentru care ne place să gândim bine despre alții este că ne e teamă pentru noi. Optimismul are la bază spaimă pură. Gândim că suntem generoși pentru că le atribuim semenilor noștri acele virtuți de pe urma cărora urmăm să beneficiem noi. Îl elogiem pe bancher ca să ne putem depăși conturile din bancă și le descoperim calități bandiților de drumul mare în speranța că n-o să ne atace buzunarele. Eu cred absolut tot ce am spus. Și disprețuiesc profund optimismul. Cât despre viața irosită, nici o viață nu e irosită, cu excepția acelor în care dezvoltarea a fost oprită, care stag-

nează. Dacă vrei să ruinezi caracterul cuiva, nu trebuie decât să încerci să-l reformezi. În ce privește căsătoria, desigur că ar fi o prostie, dar între bărbați și femei există și alt fel de relații, mult mai interesante. Pe acestea le încurajez eu. Au avantajul de a fi la modă. Dar uite-l pe Dorian în persoană. El o să-ți spună mai multe decât pot eu.

— Dragul meu Harry, dragul meu Basil, trebuie să mă felicitai, le-a declarat băiatul, aruncându-și pelerina de seară cu aripile căptușite cu satin și dând mâna, pe rând, cu prietenii săi. Niciodată în viața mea n-am fost atât de fericit. Firește, totul s-a întâmplat pe neașteptate, așa cum se întâmplă lucrurile bune. Și totuși, am impresia că e singurul lucru după care am tânjit de când mă știu.

Tânărul era îmbujorat de emoție și de bucurie și arăta extraordinar de frumos.

— Dorian, sper că ai să fi mereu la fel de fericit, i-a spus Hallward, dar nu-ți pot ierta că nu m-ai anunțat și pe mine de logodna ta. L-ai înștiințat numai pe Harry.

— Și eu nu-ți pot ierta că ai întârziat la cină, a intervenit Lordul Henry, lăsându-și mâna pe umărul băiatului și zâmbindu-i. Hai să ne așezăm și să vedem cum e noul *chef* de aici, iar tu ai să ne povestești cum s-a petrecut totul.

— Realmente, n-am mare lucru de povestit, a răspuns Dorian în timp ce-și lua locurile în jurul măsuței rotunde. S-au întâmplat următoarele. Ieri seară, când am plecat de la tine, Harry, m-am dus să mă îmbrac, am luat cina la micul restaurant italianesc de pe Rupert Street pe care mi l-ai recomandat tu, și la ora opt am fost prezent la teatru. Sibyl interpreta rolul Rosalindei. Desigur, decorul era respingător și Orlando absurd. Dar Sibyl! Ar fi trebuit s-o vedeți! Când a apărut în hainele băiețești era pur și simplu încântătoare. Purta o vestă de catifea de culoarea mușchiului verde cu mâneci de culoarea scortîșoarei, pantaloni înguști, legați sub

genunchi, o pălăriuță drăgălașă, verde, cu o pană de șoim prinsă cu o bijuterie, și o pelerină cu glugă, căptușită cu roșu șters. Mi s-a părut mai fermecătoare ca oricând. Era grațioasă ca statueta de Tanagra din atelierul tău, Basil. Părul îi încadra fața asemenea frunzelor întunecate din jurul unei roze palide. Cât despre jocul ei – mă rog, o s-o vedeți astă-seară. E pur și simplu o actriță înnăscută. Zăceam în boxa aceea sordidă, absolut vrăjit. Am uitat că mă găsesc la Londra în secolul al nouăsprezecelea. Eram, împreună cu iubita mea, într-o pădure în care n-a călcat vreodată picior de om. După spectacol, m-am dus în cabină și am stat de vorbă cu ea. Și așa cum stăteam unul lângă celălalt, am văzut aprinzându-i-se în ochi o lumină pe care nu o cunoscusem până atunci. Buzele mele s-au mișcat spre ea. Ne-am sărutat. Nu pot să vă descriu ce am simțit în momentul acela. S-ar fi spus că toată viața din mine se concentrase într-un singur punct de bucurie absolută, de culoarea rozelor. Ea era înfiorată de un tremur și vibra ca o narcisă albă. Pe urmă a căzut în genunchi și mi-a sărutat mâinile. Simt că n-ar trebui să vă povestesc toate astea, dar nu mă pot împiedica. Bineînțeles, logodna noastră e un secret adânc. Nu i-a mărturisit încă nici mamei ei. Nu știu ce-o să spună tutorii mei. Lordul Radley se va înfuria fără doar și poate. Dar nu-mi pasă. În mai puțin de un an ating majoratul și atunci o să pot să fac tot ce-mi place. Basil, mi-am cules iubirea din poezie și mi-am găsit soția în piesele lui Shakespeare. Buzele pe care Shakespeare le-a învățat să vorbească mi-au șoptit taina lor în ureche. M-au încolăcit brațele Rosalindei și buzele Julietei mi-au sărutat gura.

— Da, Dorian, cred că ai procedat bine, i-a spus Hallward, vorbind cu încetineală.

— Ai văzut-o azi? a întrebat Lordul Henry.

Dorian Gray a clătinat din cap.

— Nu, am lăsat-o în pădurea Arden. Diseară o s-o regălesc într-o livadă din Verona.

Lordul Henry și-a sorbit, cu o mină meditativă, șampania.

— Dorian, spune-mi în care moment anume ai menționat cuvântul „căsătorie“? Și care a fost reacția ei? Sau poate că ai și uitat.

— Dragul meu Harry, n-am tratat chestiunea ca pe o problemă de tranzacții și nu i-am făcut o propunere oficială. I-am spus doar că o iubesc și ea mi-a răspuns că nu-i vrednică să-mi fie soție. Nu e vrednică? Pentru mine întregul univers nu înseamnă nimic în comparație cu ea.

— Femeile au un colosal simț practic, a replicat Lordul Henry – sunt mult mai practice decât noi. În situații de genul ăsta noi uităm, de cele mai multe ori, să pomenim despre căsătorie, așa că ele ne reamintesc întruna.

Hallward l-a prins de braț.

— Harry, oprește-te. L-ai supărat pe Dorian. El nu e ca toți ceilalți bărbați. El n-ar putea să facă vreodată pe cineva să sufere. Are un caracter prea frumos pentru așa ceva.

Lordul Henry l-a privit peste masă.

— Dorian n-ar putea niciodată să se supere pe mine, a răspuns el. I-am pus întrebarea din cel mai firesc motiv posibil, din singurul motiv care ne îndreptățește să punem o întrebare – anume din pură curiozitate. Am eu o teorie că întotdeauna femeile sunt acelea care ne cer în căsătorie, și nu noi le cerem pe ele. Cu excepția, desigur, a celor din clasa de mijloc. Se știe că burghezia nu-i modernă.

Dorian Gray a râs și și-a lăsat capul pe spate.

— Harry, ești incorigibil, dar asta nu mă supără. Imposibil să se înfurie cineva pe tine. Când ai s-o vezi pe Sibyl Vane ai să înțelegi că numai o bestie i-ar putea face vreodată un rău, o bestie lipsită de inimă. De altfel, eu nu pot să înțeleg cum e posibil ca cineva să o pună într-o situație neplăcută pe cea pe care o iubește. Eu o iubesc pe Sibyl Vane. Aș vrea să o urc pe un pedestal de aur și să văd cum lumea o venerază pe

femeia care e a mea. Ce înseamnă căsătoria? Un legământ irevocabil. De asta îți bați tu joc de ea. Ah, dar nu trebuie să-ți bați joc. E un legământ irevocabil, pe care eu doresc să-l țin. Încrederea ei mă face să-i fiu credincios și crezul ei mă face să fiu bun. Când sunt cu ea, regret tot ce-am învățat de la tine. Sunt altul decât cel pe care îl cunoști tu. Sunt schimbat și o singură atingere a mâinii lui Sibyl Vane mă face să uit de tine și de toate teoriile tale false, fascinante, veninoase, delicioase.

— Și anume...? a întrebat Lordul Henry, punându-și o porție de salată.

— O, teoriile tale despre viață, despre dragoste, teoriile despre plăcere. De fapt, toate teoriile tale, Harry.

— Plăcerea e singurul lucru pentru care merită să ai o teorie, a răspuns lordul cu vocea lui lenevoasă, melodioasă. Dar, din păcate, nu pot pretinde că teoria mea îmi aparține. Îi aparține Naturii, nu mie. Plăcerea este un test al Naturii, semnul ei de aprobare. Când suntem fericiți, suntem întotdeauna buni, dar când suntem buni nu suntem întotdeauna fericiți.

— Ah! Dar ce înțelegi prin a fi bun? a întrebat Basil Hallward.

— Da, a intervenit și Dorian, lăsându-se pe speteaza scaunului și privindu-l pe Lordul Henry deasupra ciorchinilor grei de iriși cu buze purpurii, care tronau în centrul mesei, ce înțelegi prin „bun“, Harry?

— A fi bun înseamnă a fi în deplină armonie cu tine însuși, a răspuns lordul atingând cu degetele lui fine, palide, piciorul fragil al paharului. Când ești forțat să fii în armonie cu alții apare discordia. Propria ta viață – asta-i lucrul important. Cât despre viețile semenilor tăi, dacă dorești să fii un fățarnic sau un puritan, n-ai decât să-ți etalezi principiile morale; dar de fapt asta nu-i treaba ta. În plus, Individualismul urmărește într-adevăr un țel mai înalt. Moralitatea

modernă constă în acceptarea standardelor epocii tale. Părea mea este că, pentru un om de cultură, acceptarea standardelor vremii respective constituie o formă de imoralitate crasă.

— Harry, dar dacă trăiești numai pentru tine însuși, ai de plătit, fără îndoială, un preț scump, a comentat pictorul.

— Da, în ziua de azi plătim prețuri supraîncărcate pentru orice. Îmi imaginez că adevărata tragedie a celor săraci constă în faptul că nu-și pot permite altceva decât autoinhibarea. Păcatele frumoase, ca și toate lucrurile frumoase, sunt privilegiul celor bogați.

— Bine, dar există și alte mijloace de plată în afară de bani.

— Ce mijloace, Basil?

— Ah! Aș sugera că poți plăti prin remușcări, prin suferință, prin..., mă rog, prin conștiința degradării de sine.

Lordul Henry a înălțat din umeri.

— Dragul meu, arta medievală e splendidă, dar emoțiile medievale sunt desuete. Le poți exploata, desigur, în ficțiune. Dar singurele lucruri pe care le poți folosi în ficțiune sunt cele pe care ai încetat să le mai folosești în realitate. Crede-mă, azi nici un om civilizată nu mai regretă o plăcere și nici un om necivilizat nu știe ce-i o plăcere.

— Eu știu ce-i o plăcere! a strigat Dorian Gray. Înseamnă să adori pe cineva.

— În orice caz e mai plăcut decât să fii adorat, a răspuns lordul, jucându-se cu niște fructe. A fi adorat e o pacoste. Femeile ne tratează așa cum își tratează Umanitatea zeei. Ni se închină și ne bat tot timpul la cap să facem ceva pentru ele.

— Eu aș spune că orice ne-ar cere e ceva ce ne-au dăruit ele mai întâi, a murmurat băiatul pe un ton grav. Ele au creat Iubirea în noi. Și au tot dreptul să o ceară îndărăt.

— Perfect adevărat, Dorian, l-a aprobat Hallward.

— Nimic nu-i vreodată perfect adevărat, l-a amendat Lordul Henry.

— Ba lucrul ăsta e, Harry, l-a întrerupt Dorian. Trebuie să recunoști că femeile dăruiesc bărbaților aurul vieții lor.

— Posibil, a oftat Lordul Henry, dar invariabil îl cer înapoi în bani mărunți. Țasta-i necazul. Femeile, a spus cândva un francez spiritual, ne inspiră dorința de a crea capodopere și de fiecare dată ne împiedică să le realizăm.

— Harry, ești îngrozitor! Nu știi de ce te plac atât de mult.

— Ai să mă placi mereu, Dorian a răspuns lordul. Băieți, cine vrea cafea? Chelner, adu-ne cafele, lichior *fine-champagne* și niște țigări. Nu, țigări să nu ne aduci, am eu. Basil, nu-ți dau voie să fumezi trabuc. Trebuie să încerci o țigară. Țigara e prototipul perfect al unei plăceri perfecte. E delicioasă și te lasă nesatisfăcut. Ce vrei mai mult? Da, Dorian, spuneam că ai să mă placi mereu. Eu reprezint pentru tine toate păcatele pe care n-ai avut curajul să le comiți.

— Ce nonsens, Harry, a protestat băiatul aprinzându-și țigara de la dragonul de argint care scotea foc pe gură și pe care chelnerul îl așezase pe masă. Haideți să mergem la teatru! Când o să apară Sibyl pe scenă o să dobândiți un nou ideal de viață. Va fi pentru voi ceva ce n-ați mai cunoscut niciodată.

— Eu am cunoscut totul, a declarat Lordul Henry cu o privire blazată, dar sunt întotdeauna gata să gust o emoție nouă. Mă tem că pentru mine nu mai poate exista așa ceva. Totuși, s-ar putea ca această minunată față a ta să-mi dea un fior de plăcere. Iubesc actoria. E de departe cu mult mai reală decât viața. Să mergem. Dorian, tu vii cu mine. Regret mult, Basil, dar nu am decât două locuri în șaretă. Va trebui să vii după noi într-o trăsură.

S-au ridicat, și-au îmbrăcat pardesiile, sorbindu-și cafeaua în picioare. Pictorul era tăcut și părea frământat. Emană un aer de tristețe. Nu suporta ideea acestei căsătorii și totuși i se părea mai bună decât multe alte lucruri care s-ar fi putut

întâmpla. După câteva minute au coborât toți trei. S-a urcat într-o trăsură, așa cum se înțeleseseră, și a urmărit luminile micuței șarete din fața lui. Îl bântuia o ciudată senzație de pierdere. Simțea că Dorian Gray nu va mai fi niciodată pentru el ceea ce fusese în trecut. Intervenise viața și îi despărțise... Ochii i s-au întunecat, și îmbulzeala de pe străzi i-a apărut încețoșată. Când trăsura a oprit în fața teatrului a avut impresia că îmbătrânise cu ani de zile.

Capitolul 7

Dintr-un motiv sau altul, în seara aceea teatrul era arhiplin, și evreul gras, administratorul, i-a întâmpinat la ușă, cu un rânjel de satisfacție care se întindea de la o ureche la cealaltă, un zâmbet slinos, tremurător. I-a însoțit până la lojă, cu un soi de smerenie pompoasă, gesticulând cu mâinile lui dolofane, încărcate de bijuterii, și vorbind cu o voce tunătoare. Lui Dorian Gray îi producea mai multă greață ca oricând. Avea senzația că venise să o caute pe Miranda și nimerise peste Caliban. Pe de altă parte, Lordul Henry părea să-l placă. Cel puțin pretindea că-l place, insista să-i strângă mâna și-l asigura că e mândru să cunoască un om care a descoperit un geniu și care a dat faliment din cauza unui poet. Hallward se amuza studiind fețele celor din sală. Era o căldură sufocantă, iar uriașul reflector ardea ca o dalie monstruoasă, cu petale de foc galben. Tinerii de la galerie își scosese hainele și vestele și le atârnașeră pe balustrade. Vorbeau în gura mare cu cei din sală și își împărțeau portocalele cu fetele vulgare de lângă ei. Câteva femei de la parter râdeau zgomotos. Aveau voci respingător de stridente și discordante. Dinspre bar se azeau pocnetele dopurilor.

— În ce loc ți-ai descoperit divinitatea! a exclamat Lordul Henry.

— Da, a recunoscut Dorian Gray. Aici am găsit-o și e cea mai divină dintre muritori. Și când o să apară ea o să uitați

de orice altceva. Oamenii ăștia comuni, bădărani, cu fețele lor grosolane și gesturi brutale se transformă total când e ea pe scenă. Amuțesc și o urmăresc. Plâng și râd după cum îi dirijează ea. Îi face să răspundă ca o vioară. Îi spiritualizează, îi simți că sunt alcătuiți din aceeași carne și același sânge ca și tine.

— Aceeași carne și același sânge ca și mine? O, sper că nu! a exclamat Lordul Henry, care îi studia prin binoclu pe spectatorii de la galerie.

— Dorian, nu-i da atenție! l-a sfătuit pictorul. Eu înțeleg ce vrei să spui și cred în fata asta. Ființa pe care o iubești tu n-ar putea fi decât admirabilă și orice fată în stare să producă efectul pe care l-ai descris tu trebuie să fie rafinată și nobilă. Să-ți spiritualizezi epoca în care trăiești – e ceva care merită să fie trăit. Dacă fata asta poate să infuzeze suflet celor lipsiți de el, dacă poate face să încolțească simțul frumosului în niște oameni ale căror vieți sunt urâte și sordide, dacă poate să-i dezbrace de egoism și să le împrumute lacrimi pentru niște suferințe care nu sunt ale lor înseamnă că e vrednică de toată admirația ta și a întregii lumi. Căsătoria e nimerită. La început nu am gândit așa, dar acum trebuie să recunosc că Zeii au plâsmuit-o pe Sibyl Vane pentru tine. Fără ea ai fi fost incomplet.

— Îți mulțumesc, Basil, i-a răspuns Dorian Gray strângându-i mâna. Am știut că tu ai să mă înțelegi. Harry e atât de cinic încât mă înspăimântă. Uite, asta-i orchestra. E infernală, dar ține doar cinci minute. Pe urmă se înalță cortina și ai s-o vezi pe fata căreia am de gând să-i închin toată viața mea și căreia i-am dăruit tot ce-i mai bun în mine.

Un sfert de oră mai târziu, acompaniată de un torent de aplauze, Sibyl Vane a intrat în scenă. Da, în mod cert era o plăcere să o privești – una dintre cele mai încântătoare creaturi din câte văzuse vreodată, și-a spus Lordul Henry. Avea ceva de faun în grația ei sfielnică și în ochii mirați. O roșeață

diafană, ca umbra unei roze într-o oglindă de argint, i-a cuprins obrajii când a privit la sala supraplină, entuziastă. S-a tras câțiva pași îndărăt și buzele păreau să-i tremure. Basil Hallward a sărit în picioare și a pornit s-o aplaude. Dorian Gray o privea neclintit, căzut parcă în transă. Lordul Henry a analizat-o prin binoclu și a murmurat: „Fermecătoare! Fermecătoare!“

Scena se petrecea în sala locuinței familiei Capulet, și Romeo, în costumul lui de pelerin, a intrat cu Mercutio și cu ceilalți prieteni ai lui. Orchestra, așa cum era, a emis câteva acorduri și a început dansul. Prin înghesuiala de actori dizgrațioși, neglijent costumați, Sibyl părea o creatură din altă lume. În timp ce dansa, trupul i se unduia așa cum se înclină o plantă către apă. Arcuirea gâtului îi evoca un lujer de crin alb. Mâinile păreau dăltuite din fildeș.

Și totuși părea detașată, într-un chip ciudat. Când ochii i s-au oprit asupra lui Romeo, nu a schițat nici un semn de bucurie. Cuvintele pe care le avea de rostit:

*Nu-i vinovată mâna, pelerine!
Ești aspru. Pelerinii, dacă vor,
Pot strânge-n palme mâinile divine.
Strânsoarea asta e sărutul lor.*¹

și scurtul dialog care urmează au fost recitate complet artificial. Glasul era superb, dar tonul fals, lipsit de culoare. Golea de viață versurile. Pasiunea era ireală.

Dorian Gray a pălit. Era derutat și îngrijorat. Nici unul din cei doi prieteni ai lui nu a cutezat să facă vreun comentariu. Fata li se părea total nepricepută. Erau adânc dezamăgiți.

1 W. Shakespeare, *Romeo și Julieta*, actul I, scena 5, traducere de Virgil Teodorescu, *Opere complete*, vol. 3, Editura Univers, București, 1984.

Totuși știau că adevărata piatră de încercare a Julietei era scena balconului din actul al doilea. Au așteptat să-l vadă. Dacă dădea greș și aici, însemna că nu era nimic de capul ei.

Când a apărut în lumina clarului de lună arăta splendid. Un fapt care nu putea fi contestat. Dar jocul ei scenic era de nesuportat și, pe măsură ce piesa înainta, era tot mai prost. Gesticulația era absurd de artificială. Vorbea pe un ton exagerat de declamator. Frumosul pasaj:

*De nu mi-ar pune noaptea vâl pe față,
Obrajii feciorește-ar rumeni
De cele ce ți-am spus în noaptea asta.¹*

a fost declamat cu precizia penibilă a unei eleve de școală învățate să recite de către o profesoară mediocră. Când s-a aplecat peste balcon și a ajuns la minunatele versuri:

*Deși mă faci fericite,
Nu pot de legământu-ți să mă bucur
Acum: e prea năvalnic, prea nesocotit
Prea ca un fulger care cât zici „fulger“
A și pierit. Iubite, noapte bună
În boarea verii cea pârguitoare
Al dragostei boboc va da în floare
Când ne vedea-vom iar.²*

a rostit cuvintele mecanic, de parcă nu aveau nici un sens pentru ea. Nu din pricina nervozității. Dimpotrivă, departe

1 W. Shakespeare, *Romeo și Julieta*, actul II, scena 2, traducere de Dan Dușescu și Leon Levițchi, în *Shakespeare. Antologie bilingvă*, Editura Științifică, București, 1964.

2 *Ibidem*.

de a fi emoționată, părea perfect stăpână pe sine. Era, pur și simplu, proastă interpretarea. Eșec total.

Până și spectatorii de rând, necultivați, din sală și de la galerie păreau să-și fi pierdut interesul. Se foiau, vorbeau cu glas tare între ei, fluierau. Administratorul evreu, care stătea la capătul balconului, bătea din picioare și înjura furios. Singura persoană liniștită era fata.

Când s-a terminat actul al doilea, a izbucnit o furtună de fluierături, Lordul Henry s-a ridicat și și-a îmbrăcat pardesiul.

— Dorian, e frumoasă foc, dar nu știe să joace. Hai să plecăm.

— Eu rămân până la sfârșitul piesei, a răspuns băiatul, pe un ton dur, amar. Îmi pare nespuse de rău, Harry, că te-am făcut să pierzi o seară. Vă rog pe amândoi să mă scuzați.

— Dragul meu Dorian, eu cred că domnișoara Vane e bolnavă, l-a întrerupt Hallward. O să venim într-o altă seară.

— Aș vrea eu să fie bolnavă, a replicat Dorian, dar mi se pare pur și simplu împietrită, rece. E complet schimbată. Cu o seară înainte a fost o mare artistă. În seara asta e doar o actriță mediocră, banală.

— Nu vorbi așa despre o persoană pe care o iubești, Dorian. Iubirea e un lucru mai minunat decât Arta.

— Amândouă nu sunt decât simple forme de imitație, a remarcat Lordul Henry. Dar haideți să plecăm. Dorian, nu trebuie să mai rămâi aici. Actoria proastă e demoralizantă. Și apoi, nu cred că ți-ai dori ca soția ta să joace teatru. Așa că ce importanță are că face din Julieta o păpușă de lemn? E foarte frumoasă, dar dacă înțelege din viață cât înțelege din teatru; o să reprezinte încă o experiență adorabilă. Nu există decât două categorii de oameni care sunt cu adevărat fascinanți: cei care știu absolut totul și cei care nu știu absolut nimic. Dumnezeu mare, băiete, nu fă mutra asta tragică! Secretul tinereții veșnice este să nu pui niciodată la inimă vreo

emoție neplăcută. Vino la club cu mine și cu Basil. O să fumăm și o să bem în cinstea frumuseții domnișoarei Sibyl Vane. E frumoasă. Ce altceva îți mai trebuie?

— Pleacă, Harry, a strigat băiatul. Vreau să fiu singur. Basil, trebuie să pleci și tu. Ah! Nu vă dați seama că mi se frânge inima?

Lacrimi fierbinți i-au umplut ochii. Buzele îi tremurau, s-a repezit în fundul lojii, s-a rezemat de perete și și-a ascuns fața în mâini.

— Basil, hai să mergem, l-a îndemnat Lordul Henry, cu o ciudată undă de tandrețe în glas, și cei doi tineri au ieșit împreună.

Câteva momente mai târziu luminile rampei s-au aprins din nou și cortina s-a ridicat asupra celui de-al treilea act. Dorian Gray și-a reluat locul. Era palid, dar semeț și indiferent. Piesa se târăgăna și părea interminabilă. Jumătate din public plecase, bocănind din bocancii greoi și râzând. Era un adevărat fiasco. Ultimul act a fost jucat în fața unei săli aproape goale. Cortina s-a lăsat, însoțită de râsete și mârâieli.

Dorian Gray s-a repezit pe dată în spatele scenei, la cabine. Fata era singură, cu fața iluminată de o expresie de triumf. În ochii ei scânteia o flacără sublimă. Radia toată. Buzele întredeschise surâdeau închizând o taină, numai a ei.

Când a intrat tânărul, l-a privit cu infinită bucurie.

— Dorian, am jucat foarte prost în seara asta! i-a strigat.

— Mizerabil, i-a răspuns, privind-o uimit, oribil! A fost înfiorător. Ești bolnavă? N-ai idee cât de îngrozitor a fost. N-ai idee cât am suferit.

Fata a zâmbit.

— Dorian, i-a răspuns, alintându-i numele cu muzica lascivă a glasului, de parcă ar fi fost mai dulce ca mierea pe petalele roșii ale gurii ei. Dorian, ar fi trebuit să înțelegi. Dar acum înțelegi, nu-i așa?

— Ce să înțeleg? a întrebat el furios.

— De ce am jucat atât de prost în seara asta. De ce o să joc întotdeauna prost de acum înainte. Nu o să mai joc niciodată bine.

El a înălțat din umeri.

— Bănuiesc că ești bolnavă. Când ți-e rău nu trebuie să joci. Te faci singură de răs. Prietenii mei s-au plictisit. Eu m-am plictisit.

Fata părea să nici nu-l asculte. Era transportată de bucurie. Părea cuprinsă de o stare extatică.

— Dorian, Dorian, înainte de a te cunoaște pe tine, teatrul era unica realitate din viața mea. Nu trăiam cu adevărat decât în teatru. Și aveam impresia că totul e real. Într-o seară eram Rosalinda, în seara următoare eram Portia. Fericirea Beatricii era fericirea mea, suferințele Cordeliei erau și ale mele. Credeam în tot ceea ce făceam. Actorii cabotini care-mi erau parteneri mi se păreau a fi niște idoli. Decorurile vopsite erau lumea mea. Nu cunoșteam altceva decât niște umbre, pe care le credeam reale. Și ai apărut tu – ah, frumosul meu iubit – și mi-ai eliberat sufletul din temnița în care era zăvorât. Tu m-ai învățat ce înseamnă în realitate realitatea. În seara asta, pentru prima dată în viața mea, am văzut cât de găunos era totul, prefăcătoria, impostura, superficialitatea de paradă în care am jucat. În seara asta, am devenit pentru prima dată conștientă că Romeo e respingător și bătrân și vopsit, că romanticul clar de lună din livadă e fals, că decorul e vulgar și că replicile pe care trebuie să le rostesc sunt ireale, nu sunt cuvintele mele, nu sunt ceea ce aș dori eu să spun. Tu mi-ai adus ceva mult mai mareț, ceva față de care arta nu-i decât o reflexie. Tu m-ai făcut să înțeleg ce înseamnă dragostea. Iubirea mea! Iubirea mea! Făt-Frumos! Prinț al vieții! M-am săturat de umbre. Tu însemni pentru mine mai mult decât ar fi putut însemna vreodată întreaga artă. Ce mă leagă pe

mine de marionetele dintr-o piesă? Când am intrat în scenă în seara asta, nu puteam să înțeleg cum de se volatilizase totul din mine. Credeam că o să joc extraordinar. Am constatat că nu puteam face nimic. Dintr-odată, am înțeles în sufletul meu ce înseamnă toate astea. Și noua descoperire mi s-a părut admirabilă. Am auzit publicul fluierând și am zâmbit în sinea mea. Ce pot oamenii ăștia să știe despre o iubire ca a noastră? Ia-mă de aici, Dorian – ia-mă cu tine, du-mă acolo unde putem fi doar noi doi. Urăsc scena. Aș putea mima o pasiune pe care nu o simt, dar nu pot mima o pasiune care mă arde ca un foc. O, Dorian, Dorian, acum înțeleg ce înseamnă totul. Chiar dacă aș putea să joc, pentru mine ar fi o profanare să joc un rol de îndrăgostită. Tu mi-ai deschis ochii.

Tânărul s-a trântit pe canapea și și-a întors fața de la ea.
— Mi-ai ucis dragostea, a murmurat.

Ea s-a uitat la el mirată și a râs. El nu i-a răspuns. Fata s-a apropiat și cu degetele ei gingașe l-a mângâiat pe păr. A îngenuncheat lângă el și și-a apăsât buzele pe mâinile lui. El și-a retras mâinile și l-a străbătut un fior. Pe urmă a sărit în picioare și s-a îndreptat spre ușă.

— Da, a strigat, mi-ai ucis dragostea! Tu îmi stârneai imaginația. Acum nu-mi mai stârnești nici curiozitatea. Pur și simplu nu mai ai nici un efect asupra mea. Te-am iubit pentru că erai o minune, pentru că posedai geniu și intelect, pentru că tu dădeai realitate visurilor marilor poeți și dădeai formă și substanță umbrelor artei. Ai dat cu piciorul la tot. Ești superficială și proastă. Dumnezeuule! Am fost nebun că te-am iubit! Ce neghiob am fost! Acum nu mai însemni nimic pentru mine. Nu vreau să te mai văd niciodată. Nu o să-ți mai pomenesc numele. Nu ai habar ce ai însemnat pentru mine, cândva... Da, cândva... Ah, nu suport nici să mă gândesc. Aș dori să nu te fi cunoscut niciodată. Ai mânjit romanța vieții mele. Ce puțin știi despre iubire, dacă poți

afirma că îți ruinează arta! Fără arta pe care o aveai în tine ești un nimic. Te-aș fi făcut celebră, splendidă, plină de măreție! Lumea te-ar fi venerat și tu ai fi purtat numele meu. Și acum ce ești? O actriță de mâna a treia cu o mutră frumușică.

Fata se albise la față și tremura. Și-a încleștat mâinile și vocea părea să i se stranguleze în gât.

— Dorian, nu vorbești serios, a șoptit. Joci teatru.

— Teatru! Îl las în seama ta. Joci doar atât de bine! i-a răspuns el pe un ton amar.

Fata s-a ridicat și s-a apropiat de el, cu o expresie de durere sfâșietoare pe chip. Și-a pus mâna pe brațul lui și l-a privit în ochi. El a împins-o.

— Nu mă atinge! i-a strigat.

Cu un geamăt surd s-a aruncat la picioarele lui și zăcea acolo ca o floare strivită sub tălpi.

— Dorian, Dorian, nu mă părăsi! șoptea. Îmi pare atât de rău că am jucat prost! Tot timpul mă gândeam numai la tine. O să încerc – ai să vezi că o să încerc. Dragostea mea pentru tine m-a copleșit atât de subit! Cred că niciodată nu mi-aș fi dat seama dacă nu m-ai fi sărutat – dacă nu ne-am fi sărutat. Sărută-mă din nou, dragostea mea! Nu mă lăsa! N-aș putea să îndur. O, nu pleca de lângă mine. Fratele meu... Nu, n-are nici o importanță. N-a vorbit serios. A glumit... Dar tu, vai! Nu mă poți ierta pentru seara asta? O să lucrez din greu și o să încerc să îmbunătățesc lucrurile. Nu fi crud cu mine pentru că te iubesc mai mult decât orice altceva de pe lume. În fond, numai o singură dată nu ți-am plăcut. Dar ai dreptate, Dorian. Ar fi trebuit ca artista din mine să fie mai tare! A fost o prostie din partea mea, dar nu m-am putut abține. O, nu mă părăsi, nu mă părăsi!

A înecat-o o criză de sughițuri de plâns. S-a ghemuit pe podea, ca o vietate rănită; Dorian Gray a privit-o cu ochii lui frumoși, iar buzele fin cizelate i s-au arcuit într-un zâmbet

de dispreț. Oamenii pe care am încetat să-i mai iubim au întotdeauna ceva ridicol. Sibyl Vane i se părea absurd de melodramatică. Lacrimile și sughiturile ei de plâns îl iritau.

— Eu plec, a avertizat-o în cele din urmă, cu vocea lui clară și calmă. Nu vreau să fiu rău, dar nu pot să te mai văd. M-ai dezamăgit.

Ea continua să plângă încet; nu i-a răspuns, dar s-a târât mai aproape de el. Își întindea orbește mâinile micuțe, de parcă îi căuta prezența. El s-a răsucit pe călcâie și a ieșit din cabină. În câteva minute a lăsat teatrul în urmă.

Nici nu-și dădea seama încotro merge. Mai târziu și-a adus aminte că a rătăcit pe niște străduțe prost iluminate, pe lângă arcade păraginite, înfășurate în umbre tenebroase, pe lângă case din care izbucnea răul. Femei cu fețe grosolane și râsete dogite îl ademeneau. Bețivi se împleticeau înjurând și își vorbeau singuri, ca niște maimuțe. Copii grotești se înghesuiau de-a valma în praguri, țipete și înjurături răzbăteau din curțile sinistre.

Când s-a crăpat de ziuă, s-a pomenit pe lângă Covent Garden. Bezna se subțiasse și cerul săgetat de lumini diafane se dezgolea ca o perlă. Căruțe uriașe, încărcate cu crini care-și aplecau căpșoarele, huruiau pe străzile curățate, pustii. Aerul era impregnat de parfumul florilor, și frumusețea lor părea să-i ofere un antidot pentru durere. A mers pe urma căruțelor până în piață și i-a privit pe oamenii care-și descărcau marfa. Un căruțaș încins cu un șorț alb i-a oferit un pumn de cireșe. I-a mulțumit, s-a minunat că omul a refuzat să primească bani și a început să le mănânce absent. Fuseseră culese peste noapte și erau pătrunse de culoarea lunii. Un șir lung de băieți cu coșuri de lalele vârgate și de trandafiri galbeni și roșii au defilat prin fața lui, strecurându-se printre maldărele de legume verzi ca jadul. Sub un portic cu coloane cenușii, spălăcite de soare, tândălea un grup de fete cu capul gol,

neîngrijite, așteptând să se termine vânzările la mezat. Alții se îngrămădeau pe lângă ușile batante ale cafenelei din Piazza. Caii înhămați la căruțele încărcate alunecau și tropăiau pe pietrele colțuroase, scuturându-și zurgălăii și hamurile. Câțiva vizitii dormeau pe un teanc de saci. Porumbei cu gâturi de iris și piciorușe roz țopăiau ciugulind semințe.

După scurtă vreme s-a urcat într-o trăsură care l-a dus acasă. Câteva clipe a zăbovit pe treptele locuinței, privind în jur la piațeta tăcută, cu ferestrele apărate de obloanele închise și storurile care păreau să te privească asemenea unor ochi. Cerul devenise un fundal de opal pe care acoperișurile caselor sclipeau ca argintul. Din coșul locuinței de peste drum se despletea o spirală de fum. Bucle ca de panglică violetă se risipeau în văzduhul de sidex.

În imensul candelabru aurit venețian – pradă de pe vasul vreunui Doge – care atârna de tavanul holului panelat cu lemn de stejar, ardeau încă lumini pâlпăitoare, cuibărite în petale subțiri, albastre, ce păreau tivite cu un foc alb. A stins luminile și, după ce și-a azvârlit pălăria și pelerina pe o masă, a străbătut biblioteca, îndreptându-se spre dormitor, o spațioasă cameră octogonală, aflată la parter, pe care, cu recent încolțitul său gust pentru lux, o decorase după sufletul lui, cu niște tapiserii renașcentiste descoperite într-un pod nefolosit de la Selby Royal. Când a răsucit mânerul ușii, ochii i-au căzut pe portretul lui pictat de Basil Hallward. A tresărit surprins. A intrat în cameră, oarecum derutat. După ce și-a eliberat butoniera hainei, a ezitat un timp. În cele din urmă s-a întors la portret și l-a examinat atent. În lumina semi-obscură, care se cernea prin storurile de mătase crem, chipul lui din portret i se părea puțin schimbat. O expresie diferită. S-ar fi zis că în jurul gurii i se ivise o vagă grimasă de cruzime. Ciudat!

S-a îndreptat spre fereastră și a ridicat storul. Zorii luminoși au năvălit în cameră și au alungat umbrele fantastice în ungherele prăfuite, unde zăceau fremătând. Dar strania expresie de pe chipul portretului nu părea să fi dispărut, ba chiar era mai vizibilă acum. Lumina soarelui arzătoare, vibrantă, îi dezvăluia nota de cruzime din jurul gurii la fel de pregnant de parcă s-ar fi privit într-o oglindă după ce ar fi înfăptuit un lucru îngrozitor.

S-a cutremurat și, luând de pe masă o oglindă ovală, încadrată de amorași din sidif – unul dintre numeroasele cadouri pe care i le făcuse Lordul Henry – s-a privit în grabă în apele ei adânci. Nimic nu-i umbrea buzele roșii.

S-a frecat la ochi, s-a apropiat mai mult de tablou și l-a examinat din nou în întregime. Nici o schimbare nu era vizibilă în portret și totuși, fără îndoială, expresia era alta. Nu era o simplă fantezie de-a lui. Schimbarea era înfricoșător de evidentă.

S-a prăbușit pe un scaun și a început să chibzuiască. Deodată i-au revenit în minte cele spuse de el în atelierul lui Basil Hallward în ziua când terminase tabloul. Da, își amintea cu precizie. Își exprimase dorința nebunească de a rămâne mereu tânăr, și ca portretul să îmbătrânească în locul lui, iar frumusețea lui să rămână neîntinată și chipul de pe pânză să poarte povara pasiunilor și păcatelor lui; ca imaginea lui pictată să fie cea brăzdată de cutele suferinței și ale gândirii, și el să poată păstra delicata, înfloritoarea frumusețe a adolescenței, pe atunci abia conștientă de ea însăși. Să-i fi fost oare îndeplinită dorința? Asemenea lucruri sunt cu neputință. E monstruos să te gândești măcar la așa ceva. Și totuși, iată portretul din fața lui, cu expresia de cruzime din jurul gurii.

Cruzime! S-a purtat el crud cu ea? Era vina ei, nu a lui. El a visat să o facă mare artistă și i-a dăruit dragostea lui pentru că a crezut că e mare. Și ea l-a dezamăgit. S-a dovedit

meschină și lipsită de valoare. Și totuși, acum, când o revedea prăbușită la picioarele lui și plângând ca un copil, îl frământa un sentiment de infinit regret. Și-a amintit cât de împietrit o privise. De ce s-o fi simțit așa? De ce-o fi fost el înzestrat cu un astfel de suflet? Dar și el suferise. În cele trei ceasuri crâncene cât ținuse piesa, el parcursese veacuri de durere, eon după eon de tortură. Viața lui fusese pusă în cumpănă cu viața ei. Ea îi ruinasе bucuria pentru o clipă și el o rănise pentru un veac. Dar femeile sunt mai oțelite în fața durerii decât bărbații. Ele trăiesc prin emoții. Sunt obsedate de emoțiile lor. Când își găsesc un amant, se ambalează doar ca să aibă pe cineva căruia să-i facă scene. Lordul Henry îi spusese acest lucru, și Lordul Henry cunoștea bine femeile. De ce să se necăjească el pentru Sibyl Vane? Fata nu mai însemna nimic pentru el acum.

Dar portretul? Aici ce mai era de spus? Conținea taina vieții lui și îi spunea povestea. Portretul îl învățase să-și iubescă propria frumusețe. Avea să-l învețe oare să-și deteste propriul suflet? Va mai putea să se uite vreodată la el?

Nu, probabil că era doar o iluzie plăsmuită de simțurile lui răvășite. Noaptea de groază prin care trecuse lăsase fantome în urmă-i. Brusc i se pusese pe creier pata aceea mică, roșie, care îi împinge pe oameni la nebunie. Portretul nu se schimbase. Era o absurditate să-și imagineze așa ceva.

Și totuși îl privea în față, cu chipul lui frumos, deformat de un zâmbet crud. Părul auriu îi strălucea în lumina soarelui din zori. Ochii albaștri au întâlnit ochii lui. S-a simțit invadat de un val de milă, nu pentru el însuși, ci pentru imaginea lui pictată. Se modificase și se va modifica în continuare. Auriul se va preschimba în cenușiu. Rozele albe și roșii se vor veșteji. Pentru fiecare păcat pe care o să-l săvârșească, o pată îi va întuneca și îi va obtura lumina. Dar n-o să păcătuiască. Portretul, alterat sau nealterat, va fi pentru el emblema fâțișă

a conștiinței. O să se împotrivescă ispitelor. Nu o să se mai vadă cu Lordul Henry – în orice caz, n-o să mai asculte teoriile lui subtile și veninoase care, atunci, în grădina lui Basil Hallward, au incitat în el, pentru prima oară, pasiunea pentru lucruri imposibile. O să se întoarcă la Sibyl Vane, o să-și ceară scuze, o să se însoare cu ea, o să încerce să o iubească din nou. Da, era datoria lui să procedeze așa. Probabil că suferința ei fusese mai mare decât a lui. Biata copilă! Fusese egoist și crud cu ea. Fascinația pe care o exercitase asupra lui va reînvia. Vor fi fericiți împreună. Viața lui alături de ea va fi pură și frumoasă.

S-a ridicat de pe scaun și a așezat un paravan mare chiar în fața portretului, cutremurându-se când i-au mai căzut ochii pe el. Ce oroare! a murmurat în sinea lui, apoi s-a îndreptat spre fereastră și a deschis-o. Când a ieșit afară și a pășit pe iarbă, a tras adânc aer în piept. Boarea proaspătă a dimineții i-a împrăștiat emoțiile sumbre. Se gândea numai la Sibyl. Un ecou slab al dragostei sale s-a redeșteptat în el. A repetat numele fetei iar și iar. Păsările care cântau în grădina înrourată păreau să le vorbească florilor despre ea.

Capitolul 8

Trecuse bine de miezul zilei când s-a trezit din somn. Vale-tul lui intrase de câteva ori tiptil în cameră să vadă dacă s-a deșteptat și s-a întrebat ce anume l-o fi făcut pe tânărul lui stăpân să doarmă atât de târziu. În cele din urmă s-a auzit clopoțelul sunând, și Victor și-a făcut apariția cu o ceașcă de ceai și un teanc de scrisori pe un platou de porțelan vechi de Sèvres, a dat la o parte draperiile din satin verzui, dublate cu albastru moarat, strălucitor, care atârnav în fața celor trei ferestre înalte.

— *Monsieur* a dormit bine în dimineața asta, a comentat el zâmbind.

— Victor, cât e ceasul? a întrebat Dorian Gray mahmur.

— Unu și un sfert, *monsieur*.

Ce târziu se făcuse! S-a ridicat în capul oaselor și, după ce a sorbit puțin ceai, s-a concentrat asupra scrisorilor. Una dintre ele era de la Lordul Henry și fusese livrată în acea dimineață printr-un curier. Dorian a ezitat un moment, pe urmă a lăsat-o la o parte. A deschis cu indiferență celelalte plicuri. Obișnuita adunătură de cărți de vizită, invitații la dineuri, bilete pentru inaugurări ale unor expoziții personale, programe de concerte caritabile și altele de același gen care, în timpul sezonului monden, curg dimineață de dimineață pe capetele tinerilor din înalta societate. Printre ele se găsea și o factură încărcată pentru un set de toaletă Louis-Quinze

din argint uvrajat pe care nu îndrăznise încă să o remită tutorilor săi, niște oameni foarte demodați care nu realizau că trăim într-o eră în care singurele obiecte necesare sunt cele lipsite de necesitate; mai primise și o serie de oferte politicoase de la cămătarii din Jermyn Street care se declarau gata să-i avanseze orice sumă de bani, cu dobânzi foarte rezonabile.

După vreo zece minute s-a sculat, a îmbrăcat un elegant halat de casă din cașmir brodat cu mătase și a intrat în sala de baie pavată cu plăci de onix. Apa rece l-a înviorat după lungul lui somn. S-ar fi zis că uitase de toate avatarurile prin care trecuse. O dată sau de vreo două ori l-a vizitat impresia vagă că luase parte la o stranie tragedie, dar totul plutea în irealitatea unui vis.

De îndată ce s-a îmbrăcat a trecut în bibliotecă și s-a așezat în fața unui mic dejun franțuzesc, frugal, care fusese pregătit pentru el pe o măsuță rotundă, lângă o fereastră deschisă. Era o zi superbă. Aerul cald părea împănat cu mirodenii. O albină a zburat în cameră, a bâzâit puțin pe lângă vaza în formă de dragon albastru, plină cu trandafiri de un galben sulfuros, aflată în fața lui. Se simțea perfect fericit.

Dar brusc i-au căzut privirile pe paravanul plasat în fața portretului și a tresărit puternic.

— E prea rece pentru *monsieur*? a întrebat valetul, depunând o omletă pe măsuță. Să închid fereastra?

Dorian a negat din cap.

— Nu mi-e rece, a murmurat.

Să fi fost adevărat? Oare portretul își schimbase într-adevăr expresia? Sau imaginația lui îl făcuse să vadă umbra răului acolo unde fusese umbra bucuriei? De bună seamă, o bucată de pânză nu putea să se schimbe. Era o absurditate. O poveste nostimă de povestit lui Basil într-o bună zi. O să-l facă să zâmbească.

Și totuși, cât de vie era amintirea întregii pățanii! În semi-obscuritatea de amurg și apoi în lumina zorilor văzuse gri-masa de cruzime care îi deforma buzele. Aproape că se temea să-l vadă pe valet ieșind din cameră. Știa că de îndată ce va fi singur va trebui să examineze portretul. Se ferea de certitudini. După ce i-a adus cafeaua și țigările, iar omul a dat să plece, Dorian a simțit dorința nebună să-i ceară să rămână cu el. Când valetul trăgea ușa după el, l-a strigat. Victor i-a așteptat ordinele. Dorian l-a privit o clipă, apoi i-a spus cu un oftat:

— Victor, nu sunt acasă pentru nimeni.

Omul s-a înclinat și s-a retras.

Pe urmă Dorian s-a ridicat de la masă, și-a aprins o țigară și s-a trântit pe o banchetă elegantă, tapisată cu perne, care se găsea în fața paravanului. Era un paravan antic, din piele spaniolă aurită, imprimat și gravat cu ornamente bogate, stil Louis-Quatorze. L-a privit cu intensă curiozitate, întrebându-se dacă mai ascunsese oare vreodată taina vieții unui om.

Să-l mute de acolo? De ce să nu-l lase pe loc? La ce-i folosea să știe? Dacă era o realitate, atunci era teribilă. Și dacă nu era o realitate, de ce să-și facă inimă rea? Dar dacă, vreodată, prin cine știe ce fatalitate sau neșansă mortală, alți ochi decât ai lui vor privi în spatele paravanului și vor vedea grozăvia schimbării? Ce ar putea face el dacă Basil Hallward ar veni și i-ar cere să-și vadă opera? E un lucru pe care Basil îl va face în mod cert. Nu, obiectul trebuia examinat, și asta cât mai repede. Orice e preferabil acesstei stări de cruntă îndoială.

S-a ridicat și a încuiat ambele uși. Cel puțin va fi singur când va privi masca rușinii lui. Pe urmă a tras paravanul într-o parte și a rămas față în față cu el însuși. Da, era perfect adevărat. Portretul se modificase.

Așa cum avea să-și amintească deseori mai târziu, și de fiecare dată cuprins de uimire, la început s-a pomenit analizând portretul cu un interes aproape științific. I se părea incredibil că o asemenea schimbare putuse avea loc. Și totuși era un fapt. Să fi existat vreo afinitate subtilă între chimismul atomilor care alcătuiseră forma și culoarea de pe pânză și sufletul din el? Să fi fost cu putință ca atomii să sesizeze ceea ce se petrecea în suflet, să realizeze ce visa sufletul? Sau o fi existând o altă rațiune înfiorătoare? S-a cutremurat, s-a înspăimântat și s-a lăsat din nou pe banchetă și a privit tabloul cu o oroare care-l îmbolnăvea.

Totuși, simțea că se petrece și ceva în avantajul lui. Devenise conștient cât de nedrept și cu câtă cruzime se purtase față de Sibyl Vane. Dar nu era prea târziu pentru a îndrepta lucrurile. Încă putea deveni soția lui. Iubirea lui nereală și egoistă avea să se supună în fața unei influențe superioare și avea să se transforme într-o pasiune nobilă, iar portretul pictat de Basil Hallward îi va deveni un ghid în viață, va fi pentru el ceea ce e sfânta credință pentru unii, conștiința pentru alții și frica de Dumnezeu pentru noi toți. Existau somnifere pentru remușcări, droguri care puteau amorți simțul moral până-l făceau să adoarmă. Dar avea în față un simbol vizibil al degradării pricinuite de păcat. Semnul atotprezent al devastării produse de om asupra propriului suflet.

Ceasornicul a bătut ora trei, apoi patru, și sunetul dublu care anunța jumătatea de oră, dar Dorian Gray nu s-a clintit. Se străduia să adune la un loc firele sângerei ale vieții și să le țeasă într-un anumit tipar care să-l ajute să-și găsească drumul prin labirintul sangvin al pasiunilor pe care îl străbătea. Nu știa ce să facă, ce să creadă. În cele din urmă s-a așezat la masă și-a scris o epistolă pătimașă fetei pe care o iubise, implorându-i iertarea și acuzându-se de nebunie. Umplea filă după filă cu furtunoase cuvinte de regret și cu altele de durere și

mai furtunoase. Există o voluptate a automustrării. Când ne învinuim singuri avem impresia că nimeni altcineva nu mai are dreptul să ne învinuiască. Confesiunea, și nu preotul ne absolvă. Când a încheiat scrisoarea, Dorian Gray s-a simțit iertat.

Brusc s-a auzit o bătaie în ușă, și apoi vocea Lordului Henry:

— Băiete dragă, trebuie să te văd. Dă-mi imediat drumul. Nu suport să te știu încuiat în cameră.

La început nu i-a răspuns și a rămas nemișcat. Bătăile în ușă au continuat din ce în ce mai puternic. Da, era mai bine să-l primească pe Lordul Henry și să-i înfățișeze noua viață pe care avea de gând să o ducă, să se certe cu el dacă va fi necesar, să se despartă de el dacă despărțirea va fi inevitabilă. A sărit în picioare, a tras paravanul în fața portretului și a descuiat ușa.

— Dorian, îmi pare atât de rău pentru tot ce s-a întâmplat, a rostit Lordul Henry în timp ce intra în cameră. Dar nu trebuie să te gândești prea mult la asta.

— Te referi la Sibyl Vane?

— Da, bineînțeles, a răspuns Lordul lăsându-se pe un scaun și scoțându-și, cu mișcări lente, mânușile galbene. E îngrozitor dintr-un anumit punct de vedere, dar nu e vina ta. Spune-mi, după terminarea spectacolului te-ai dus în culise s-o vezi?

— Da.

— Eram convins. Și a avut loc o scenă?

— Am fost brutal, Harry, foarte brutal. Dar acum totul e în ordine. Nu regret nimic din ce s-a întâmplat. Am învățat să mă cunosc mai bine.

— Ah, Dorian, mă bucur că vezi lucrurile în felul ăsta. Mi-era teamă că o să te gălesc cufundat în remușcări și smulgându-ți din cap frumosul tău păr buclat.

— Am trecut și prin așa ceva, i-a răspuns Dorian dând din cap și zâmbind. Dar acum mă simt perfect fericit. Știu ce înseamnă conștiința, ca să încep cu începutul. Nu e ce mi-ai spus tu că ar fi. Este lucrul cel mai divin din noi. Nu râde disprețuitor, Harry – cel puțin nu în fața mea. Vreau să fiu bun. N-aș suporta ideea că am un suflet hidos.

— O fermecătoare bază artistică pentru etică, Dorian. Te felicit. Și cu ce ai de gând să începi?

— Căsătorindu-mă cu Sibyl Vane.

— Căsătorindu-te cu Sibyl Vane! a strigat Lordul Henry ridicându-se în picioare și privindu-l perplex. Dar, Dorian dragă...

— Da, Harry, știu ce ai de gând să spui. Ceva oribil despre căsătorie. Mai bine taci. Nu-mi mai spune niciodată lucruri de felul ăsta. Acum două zile am cerut-o pe Sibyl de soție. Nu am de gând să-mi încalc promisiunea. Va fi soția mea.

— Soția ta? Dorian!... N-ai primit scrisoarea mea? Ți-am scris-o în dimineața asta și ți-am trimis-o direct prin omul meu.

— Scrisoarea ta? Ah, da, îmi amintesc. Încă n-am citit-o, Harry, m-am temut că o să găsesc în ea ceva ce n-o să-mi facă plăcere. Tu, cu vorbele tale de duh, toci mărunț viața.

— Deci n-ai aflat încă nimic?

— Ce vrei să spui?

Lordul Henry a traversat camera, și așezându-se lângă Dorian Gray, i-a luat mâinile în mâinile lui și i le-a strâns cu putere.

— Dorian, scrisoarea mea – nu te speria – te anunța că Sibyl Vane a murit.

Un strigăt de durere a scăpat de pe buzele băiatului, care a sărit în picioare și și-a smuls mâinile din încleștarea Lordului Henry.

— A murit! Sibyl moartă! Nu-i adevărat! E o minciună îngrozitoare! Cum îndrăznești să spui așa ceva?

— Dorian, e absolut adevărat, a răspuns Lordul Henry cu gravitate. S-a publicat în toate ziarele de dimineață. Ți-am scris cerându-ți să nu te vezi cu nimeni înainte să vin eu. O să aibă loc, desigur, o anchetă, și tu nu trebuie să fii amestecat. Lucrurile de felul ăsta îți conferă o aură de mondenitate la Paris. Dar la Londra oamenii sunt îmbâcsiți de prejudecăți. Aici nu poți să-ți faci un *début* printr-un scandal. Trebuie să-ți stochezi emoțiile ca să-ți pregătești o bătrânețe interesantă. Bănuiesc că cei din teatru nu-ți cunosc numele? Dacă nu-l cunosc, e în regulă. Te-a văzut cineva aseară când te-ai dus în cabina ei? Asta e foarte important.

Câteva clipe, Dorian nu a răspuns nimic. Era zăpăcit de groază. În cele din urmă a izbutit să îngâne cu o voce înăbușită:

— Harry, ai vorbit de o anchetă. Ce-ai vrut să spui? Sibyl s-a... O, Harry, nu pot să îndur! Te rog spune-mi repede! Povestește-mi totul.

— Dorian, n-am nici un dubiu că n-a fost un accident, deși așa trebuie să sune versiunea pentru public. Se pare că a plecat de la teatru, cu mama ei, pe la douăsprezece și jumătate și i-a spus acesteia că a uitat ceva sus, în cabină. Au așteptat-o un timp să se întoarcă, dar nu s-a mai arătat. Până la urmă au găsit-o zăcând moartă pe podeaua cabinei. Băuse ceva, din greșeală, o chestie îngrozitoare pe care o folosesc în teatru. Nu știu ce a fost, dar probabil că a conținut acid prusic sau plumb, cred mai curând acid prusic, pentru că a murit pe loc.

— Harry, Harry, e groaznic!

— Da, desigur, e foarte tragic, dar tu nu trebuie să fii amestecat în treaba asta. Am citit în *Standard* că avea șaptesprezece ani. Eu aș fi crezut-o mai tânără. Arăta ca un copil și părea să nu aibă habar de actorie. Dorian, nu trebuie să îngădui

ca lucrul ăsta să-ți afecteze nervii. Vino diseară să cinezi cu mine și după aceea mergem la operă. În seara asta cântă Adeline Patti și toată lumea bună va fi acolo. Poți veni în loja surorii mele. Vor mai fi câteva doamne bine cu ea.

— Va să zică am ucis-o pe Sibyl Vane, a spus Dorian Gray, vorbind ca pentru sine — am ucis-o la fel de sigur ca și cum i-aș fi tăiat gâtul gingaș cu un cuțit. Și, cu toate astea, trandafirii sunt la fel de frumoși. Și păsările cântă la fel de voios în grădina mea. Și diseară iau cina cu tine, după aceea mergem la operă și, pe urmă, bănuiesc că o să luăm un supeu monden. Ce extraordinar de dramatică e viața! Harry, dacă aș fi citit toate astea într-o carte cred că aș fi plâns. Acum că totul s-a întâmplat în realitate, ba chiar mi s-a întâmplat mie, mi se pare mult prea fantastic pentru a vărsa lacrimi. Uite, asta-i prima scrisoare de dragoste pătimașă pe care am scris-o în viața mea. Curios că prima mea scrisoare de dragoste pătimașă a fost adresată unei fete moarte. Mă întreb dacă pot să mai simtă ceva oamenii aceia livizi și muți pe care îi numim morți. Sibyl! Oare poate să mai simtă, sau să mai știe, sau să mai asculte? O, Harry, cât de mult am iubit-o cândva! Acum am senzația că au trecut ani de atunci. A însemnat totul pentru mine. Și pe urmă a survenit noaptea aceea cumplită — să fi fost numai aseară? — când a jucat atât de prost, și mie aproape că mi s-a frânt inima. Mi-a explicat totul. A fost extrem de emoționant. Dar eu n-am fost câtuși de puțin impresionat. Am considerat-o superficială. Și deodată a intervenit ceva care m-a înfricoșat. Nu-ți pot spune ce anume, dar a fost înspăimântător. Și mi-am spus că o să mă întorc la ea. Simțeam că am fost nedrept. Și acum e moartă, Dumnezeule! Dumnezeule! Harry, ce să fac? Tu nu cunoști primejdia în care mă aflu și nu există nimic care să mă susțină pe drumul cel bun. Ea m-ar fi putut ajuta. Nu a avut nici un drept să se omoare. A fost un act egoist din partea ei.

— Dragul meu Dorian, a răspuns Lordul Henry, scoțând o țigară din tabacheră și o cutie pentru chibrituri placată cu aur, singura modalitate prin care o femeie poate reforma vreodată un bărbat este aceea de a-l plictisi atât de total, încât să-și piardă interesul pentru viață. Dacă te-ai fi căsătorit cu fata aceea, ai fi fost pierdut. Bineînțeles, te-ai fi purtat frumos cu ea. Întotdeauna te poți purta frumos cu oamenii pentru care nu mai simți nimic. Dar nu i-ar fi luat mult până să descopere că ești absolut indiferent în ce o privește. Și când o femeie descoperă așa ceva în legătură cu soțul ei, sau se neglijează complet și ajunge șleampătă, sau începe să poarte bonete foarte elegante pe care i le plătește soțul altei femei. Nu mai vorbesc despre gafa socială care, desigur, ar fi fost obiectă și pe care eu nu aș fi putut s-o încuviințez, dar te asigur că, în orice caz, căsătoria ar fi fost un eșec absolut.

— Bănuiesc, a bombănit băiatul, foarte palid la față, străbătând încăperea în lung și-n lat. Dar m-am gândit că era datoria mea să o fac. Nu-i vina mea că această teribilă tragedie m-a împiedicat să fac ceea ce se cuvenea. Îmi amintesc că mi-ai spus odată că există o fatalitate în legătură cu faptele bune – le faci întotdeauna când e prea târziu. Cel puțin în cazul meu.

— Hotărârile bune sunt niște încercări zadarnice de a interveni în legile științei. La originea lor stă doar pura vanitate. Și rezultatul lor e nul. Din când în când ne provoacă acele generoase emoții sterile care au un anumit farmec pentru cei slabi. Asta-i tot ce se poate spune despre ele. Sunt pur și simplu niște cecuri pe care unii le semnează fără să aibă acoperire în bancă.

— Harry, a strigat Dorian Gray, așezându-se lângă el, cum se explică faptul că nu pot să resimt această tragedie atât cât aș dori eu? Nu cred că sunt lipsit de inimă. Tu ce părere ai?

— Ai făcut prea multe tâmpenii în ultimele două săptămâni ca să te poți judeca astfel, Dorian, i-a răspuns Lordul Henry cu surâsul lui dulce și melancolic.

Băiatul s-a încruntat.

— Harry, nu-mi place explicația asta, a ripostat el, dar sunt bucuros că nu mă socotești lipsit de inimă. Nu sunt. Știu bine. Și totuși trebuie să recunosc că ceea ce s-a întâmplat nu m-a afectat în măsura în care ar fi trebuit. Îmi apare doar ca finalul frumos al unei piese frumoase. Are întreaga cumplită frumusețe a unei tragedii grecești, o tragedie în care eu am avut un rol important, dar care nu m-a rănit.

— E o întrebare interesantă, a apreciat Lordul Henry, care se desfăta în acest joc cu egoismul băiatului, o întrebare extrem de interesantă. Îmi închipui că adevărata explicație e următoarea: se întâmplă foarte des ca tragediile reale ale vieții să se producă într-un fel atât de neartistic, încât ne rănesc prin simpla lor crudă violență, prin totala lor incoerență, prin absurda lor lipsă de sens, prin extrema lor lipsă de stil. Ne afectează în aceeași măsură în care ne afectează vulgaritatea. Ne dau impresia de forță brută, împotriva căreia ne revoltăm. Totuși, uneori, ne iese în cale și câte o tragedie care conține elemente de frumusețe artistică. Dacă aceste elemente de frumos sunt reale, atunci apelează la gustul nostru pentru efecte dramatice. Ne dăm brusc seama că nu mai suntem actorii, ci spectatorii piesei. Sau poate că și una, și alta. Ne urmărim pe noi înșine și splendoarea spectacolului ne vrăjește. În cazul de față, ce s-a întâmplat de fapt? Cineva s-a sinucis din dragoste pentru tine. Aș fi vrut să trec și eu printr-o asemenea experiență. Mi-ar fi plăcut să mă îndrăgostesc de dragoste pentru tot restul vieții mele. Femeile care m-au adorat pe mine – n-au fost foarte multe, dar câteva tot au fost – s-au încăpățânat să trăiască mult timp după ce n-au mai însemnat nimic pentru mine sau eu n-am mai

însemnat nimic pentru ele. S-au îngurășat și au devenit plic-ticoase și, când le mai întâlnesc acum, dau imediat drumul suvoiuului de amintiri. Ah, memoria asta infamă a femeilor! Ce lucru îngrozitor! Și ce completă stagnare intelectuală de-notă! E bine să observi culorile vieții, dar să uiți detaliile. Detaliile sunt întotdeauna vulgare.

— Trebuie să-mi sădesc maci în grădină, a oftat Dorian.

— Nu-i nevoie, l-a asigurat prietenul lui. Viața are întotdeauna maci la îndemână. Desigur, uneori lucrurile prea se lungesc. Odată, un sezon întreg, am purtat numai violete, ca un simbol de doliu artistic după o poveste romanțioasă care refuza să moară. Până la urmă, firește, a murit. Nu mai țin minte ce anume a ucis-o. Cred că propunerea doamnei de a sacrifica totul pentru mine. Un moment extrem de penibil, de fiecare dată. Îți insuflă teroarea eternității. Ei bine — ai să mă crezi? —, acum o săptămână, la Lady Hampshire, m-am pomenit plasat la masă lângă doamna în chestiune, care a insistat să evoce din nou totul, să dezgroape trecutul, să isco-dească viitorul. Eu îngropasem povestea sub un strat de crini mortuari. Ea a scormonit-o din nou și m-a asigurat că i-am distrus viața. Trebuie să-ți spun că s-a îndopat cu un dejun copios, așa încât nu mi-am făcut nici o grijă. Dar de câtă lipsă de bun-simț a dat dovadă! Unicul farmec al trecutului stă în faptul că a trecut. Dar femeile nu-și dau niciodată seama când a căzut cortina. Așteaptă întotdeauna un al șaselea act și, când piesa și-a pierdut orice interes, ele își propun să o continue. Dacă ar fi după ele, orice comedie ar avea un final tragic și orice tragedie ar culmina cu o farsă. Da, sunt fermecător de artificiale, dar nu au nici un pic de simț artistic. Tu ești mai norocos decât mine. Te asigur, Dorian, că nici una dintre femeile pe care le-am cunoscut nu ar fi făcut pentru mine ce a făcut Sibyl Vane pentru tine. Femeile obișnuite se consolează întotdeauna. Unele dintre ele adoptă culori

sentimentale. Să nu te încrezi niciodată într-o femeie care se îmbracă în mov, orice vârstă ar avea, și nici în femeile trecute de treizeci și cinci de ani care se dau în vânt după panglici roz. Lucrurile astea arată că au o istorie în spate. Altele se consolează descoperind brusc admirabilele calități ale soților lor. Îți flutură în față fericirea lor conjugală, de parcă ar fi cel mai fascinant dintre păcate. Altele se consolează cu religia. O femeie mi-a declarat odată că misterele religiei sunt la fel de atrăgătoare ca un flirt, și eu pot înțelege lucrul ăsta. În plus, nimic nu e mai flatant pentru orgoliul tău decât să ți se spună că ești un păcătos. Conștiința ne transformă în egoiști. Da, femeile pot găsi consolări infinite în viața modernă. Dar nu ți-am vorbit de cea mai importantă dintre consolări.

— Care anume, Harry? a întrebat Dorian indiferent.

— O, consolarea cea mai evidentă. Când îți pierzi admiratorul, să-l furi pe cel al altei femei. În înalta societate, acest procedeu salvează întotdeauna reputația unei femei. Dar zău așa, Dorian, ce deosebită trebuie să fi fost Sibyl Vane de toate celelalte femei! Pentru mine, moartea ei e plină de frumusețe. Mă bucur că trăim într-un secol în care se pot întâmpla asemenea minuni. Te fac să crezi în realitatea noțiunilor cu care ne jucăm, ca, de pildă, romantismul, pasiunea, iubirea.

— Am fost înfiorător de crud cu ea. Uiți lucrul ăsta.

— Mă tem că femeile apreciază cruzimea, cruzimea directă, mai mult decât orice altceva. Ele au instincte primitive. Le-am emancipat noi, dar au rămas tot niște sclave, care-și caută stăpânii. Le place să se simtă dominate. Sunt convins că tu ai fost splendid. Eu nu te-am văzut niciodată într-adevăr furios, dar îmi imaginez cât de încântător erai. Și, la urma urmei, alaltăieri mi-ai spus ceva care pe moment mi s-a părut o fantezie, dar care acum mi se pare absolut adevărat, ceva care deține cheia întregii întâmplări.

— Ce ți-am spus, Harry?

— Mi-ai afirmat că Sibyl Vane reprezintă pentru tine toate eroinele romantice – că într-o seară era Desdemona și în următoarea Ofelia; și dacă moare ca Julieta, învie ca Imogena.

— Acum, n-o să mai învie deloc, a murmurat băiatul, îngropându-și fața în mâini.

— Nu, n-o să mai revină la viață. Și-a interpretat cel din urmă rol. Dar trebuie să te gândești la acea moarte singuratică, într-o cabină sordidă, ca la un straniu și lugubru pasaj dintr-o tragedie iacobeană, ca la o scenă de mare efect dintr-o piesă de Webster sau Ford sau Cyril Tourneur.¹ Fata asta nu a dus o viață reală, așadar nici moartea ei nu poate fi reală. Pentru tine, cel puțin, a fost tot timpul un vis efemer, o fantomă care plutea prin piesele lui Shakespeare și a cărei prezență le-a făcut și mai frumoase, un fluier de trestie prin care muzica lui Shakespeare a sunat mai deplină, mai dă-tătoare de bucurii. Și în clipa în care ea s-a atins de viața reală, a năruit-o și, la rândul ei, viața a năruit-o pe ea și s-a volatilizat. Jelește-o pe Ofelia, dacă vrei pune-ți cenușă în cap pentru Cordelia cea strangulată. Răfuiște-te cu cerul pentru că fata lui Brabantio² a murit. Dar nu-ți irosi lacrimile pentru Sibyl Vane. A fost mult mai puțin reală decât celelalte eroine.

A urmat un interval de tăcere. Înserarea invadea încăperea. Tiptil, pe tălpi de argint, umbrele se furișau din grădină. Culoarele lucrurilor se estompau, ostenite.

După un timp, Dorian Gray, și-a ridicat privirile:

— Harry, m-ai lămurit față de mine însumi, a șoptit cu un suspin de ușurare. Simțeam în mine toate câte mi le-ai spus dar, într-un fel, eram speriat de ele și nu le puteam exprima. Cât de bine mă cunoști! Dar să nu mai vorbim de cele în-

1 Dramaturgi din perioada iacobeană (secolul al XVI-lea), autori ai unor tragedii metafizice având ca temă dragostea și răzburarea.

2 Desdemona din tragedia *Othello* de W. Shakespeare.

tâmpate. A fost o experiență formidabilă. Asta-i tot. Mă întreb dacă viața îmi mai rezervă ceva atât de formidabil.

— Viața îți rezervă de toate, Dorian. Nu există nici un lucru pe care tu, cu extraordinara ta frumusețe, să nu-l poți realiza.

— Dar, Harry, gândește-te când o să ajung abject, zbârcit și bătrân?

— Ei, atunci, a răspuns Lordul Henry ridicându-se să plece, atunci, dragul meu Dorian, va trebui să te lupți pentru victoriile tale. Acum ți se oferă totul pe tavă. Nu, dragă, tu trebuie să-ți menții frumusețea. Trăim într-un secol în care se citește prea mult pentru a reuși să fim înțelepți și se gândește prea mult pentru a reuși să fim frumoși. Nici tu nu poți fi cruțat. Și acum ai face bine să te îmbraci și să vii la club. Și-așa suntem în întârziere.

— Harry, cred că o să vin direct la operă. Mă simt prea sleit ca să pot mânca. Ce număr are loja surorii tale?

— Douăzeci și șapte, cred. Pe culoarul principal. Ai să-i vezi numele pe ușă. Dar îmi pare rău că nu vii la masă.

— Nu mă simt în stare, Harry, a răspuns Dorian, lipsit de vlagă. Dar îți rămân foarte îndatorat pentru tot ce mi-ai spus. Fără îndoială, ești cel mai bun prieten al meu. Nimeni nu m-a mai înțeles vreodată cum mă înțelegi tu.

— Ne găsim abia la începutul prieteniei noastre, i-a răspuns Lordul Henry, strângându-i mâna. La revedere. Sper să te văd înainte de orele nouă treizeci. Ține minte, cântă Patti.

După ce a închis ușa în urma lui, Dorian Gray a agitat clopoțelul și, după câteva minute, a apărut Victor cu lămpile și a tras în jos storurile. Dorian aștepta cu nerăbdare să-l vadă plecând. Dar omul părea să lungească totul, trăgând interminabil de timp.

De îndată ce a rămas singur, Dorian s-a repezit la paravan și l-a tras la o parte. Nu, nu se mai produsese altă modificare a tabloului. Probabil că receptase vestea morții lui Sybil Vane înainte de a o fi aflat el însuși. Sesiza evenimentele pe măsură ce acestea aveau loc. Grimasa de cruntă cruzime care deformase conturul fin al gurii apăruse, fără îndoială, chiar în momentul când fata băuse otrava sau ce-o fi fost. Sau rămânea indiferent, poate, la rezultate? Nu făcea decât să înregistreze ce se petrecea în sufletul lui? Își puna felurite întrebări și spera că, poate, într-o zi, o să vadă cu ochii lui cum se produce schimbarea, speranță care-i dădea însă fiori.

Biata Sibyl! Ce poveste romantică! De câte ori simulase pe scenă moartea! Și uite că adevărata moarte o prinsese și o luase cu ea. Oare cum interpretase această cumplită scenă finală? L-o fi blestemat oare în clipa morții? Nu, murise din dragoste pentru el și, de acum înainte, dragostea va constitui un lucru sacru în conștiința lui. Prin sacrificiul vieții ei, Sibyl răscumpăraseră totul. Nu o să se mai gândească la chinul prin care-l făcuse să treacă în seara aceea infernală, la teatru. Se va gândi la ea ca la o splendidă făptură tragică, trimisă în lumea scenei pentru a demonstra suprema realitate a Iubirii. O minunată făptură tragică? Ochii i s-au umplut de lacrimi când i-a revăzut în memorie fața copilărească, felul ei de a fi plin de imaginație, candid, grația ei sfielnică, șovăielnică. Și-a șters în grabă lacrimile și a examinat din nou tabloul.

Își dădea seama că sosise momentul unei alegeri. Sau alegerea fusese deja făcută? Da, viața hotărâse în numele lui – viața și insașiabila lui curiozitate în legătură cu viața. Tinerețe veșnică, pasiune fără limite, plăceri subtile, secrete, bucurii dezlănțuite și păcate dezlănțuite – le-ar putea avea pe toate. Și portretul ar suporta povara rușinii lui – atât și nimic mai mult.

L-a împuns un junghi dureros la gândul deformării pe care avea să o sufere chipul acela frumos de pe pânză. O

dată, într-o toană juvenilă de imitație zeflemitoare a lui Narcis, sărutase sau se prefăcuse a săruta buzele acelea pictate, care acum îi zâmbeau cu atâta răutate. Dimineață de dimineață privise portretul minunându-se de frumusețea lui, aproape îndrăgostit de el, așa i se părea. Și acum avea să se schimbe la fiecare capriciu căruia îi va ceda el? Oare o să devină un obiect monstruos și respingător, care va trebui ascuns într-o cameră încuiată ca să nu fie atins de lumina soarelui, care poleise de atâtea ori onduleurile aurii ale părului său? Ce păcat! Ce păcat!

O clipă s-a gândit să se roage ca oribila fuziune dintre el și portret să înceteze. Fuziunea apăruse ca urmare a unei rugăciuni și poate că o să se curme în urma unei alte rugăciuni și portretul o să rămână neschimbat. Și totuși, ce om, care știe câte ceva despre viață, ar respinge șansa de a rămâne de-a pururi tânăr, oricât de fantastică ar fi această șansă sau orice urmări ar putea presupune? Și apoi, să fi fost portretul, într-adevăr, sub controlul lui? Oare rugăciunea lui pricinuisese substituția? N-o fi existat la bază vreo ocultă cauză științifică? Dacă gândirea poate exercita o influență asupra unui organism viu, n-ar putea oare exercita aceeași influență și asupra materiei moarte, anorganice? Sau poate că fără gândire și fără voință conștientă lucrurile exterioare nouă n-ar putea vibra la unison cu stările și pasiunile noastre, fiecare atom chemând alt atom printr-o tainică uniune sau printr-o stranie afinitate? Cauza nu avea însă nici o importanță. Nu o să mai încerce niciodată să invoce printr-o rugămintă o forță ocultă. Dacă portretul trebuia să se modifice, n-are decât să se modifice. Asta-i tot. De ce să încerce să pătrundă prea adânc în cheștiunea asta?

Și va fi o adevărată plăcere să-l urmărească. Însemna să-și urmărească spiritul în cele mai tainice ascunzișuri. Portretul va fi pentru el cea mai magică dintre oglinzi. Așa cum îi

revelase propriul trup, tot așa îi va revela și propriul suflet. Și când peste portret se va lăsa iarna, el se va afla încă la marginea oscilantă dintre primăvară și vară. Când sângele i se va scurge din obraji, lăsând în urmă-i o mască lividă ca varul și pleoape grele ca plumbul, el își va menține strălucirea adolescenței. Nici o floare din buchetul frumuseții lui nu se va ofili. Nici o pulsație a vieții lui nu-și va încetini vreodată ritmul. Asemenea zeilor vechilor greci va fi viguros, agil și voios. Ce importanță avea ce se întâmpla cu imaginea colorată de pe pânză? El avea să fie în deplină siguranță. Asta era totul.

A tras paravanul înapoi, în fața portretului, zâmbind, și s-a dus în dormitor unde valetul îl și aștepta. O oră mai târziu se găsea la operă și Lordul Henry se înclina peste scaunul lui.

Capitolul 9

A doua zi dimineța, în timp ce-și lua micul dejun, a primit vizita lui Basil Hallward.

— Dorian, ce bine îmi pare că te-am găsit, i-a spus cu o voce gravă. Am fost aici și aseară și mi s-a spus că ești la operă. Bineînțeles, am știut că era imposibil. Dar ar fi trebuit să lași vorbă unde poți fi găsit. Am trecut printr-o seară îngrozitoare, pe jumătate speriat ca o tragedie să nu fie urmată de o a doua tragedie. Ar fi trebuit să-mi telegrafiezi sau să mă chemi din primul moment când ai aflat vestea. Eu am citit-o întâmplător în ediția de seară a jurnalului *Globe* pe care am găsit-o la club. Am venit de îndată aici, și am fost disperat că nu te-am găsit. Nu pot să-ți spun cât de dărâmat sunt de întreaga chestiune. Știu cât suferi tu. Dar unde te-ai dus aseară? Ai fost la mama fetei? Un moment m-am gândit să vin și eu acolo după tine. Au dat adresa în ziar. Undeva prin Euston Road, nu? Dar m-am temut să nu fiu inoportun în mijlocul unei dureri pe care nu puteam să o alin. Sărmana femeie! În ce stare trebuie să fie! Unicul ei copil! Ce spune despre ceea ce s-a întâmplat?

— Dragă Basil, de unde vrei să știi? a bombănit Dorian Gray, sorbind un vin palid gălbui dintr-o delicată cupă de sticlă venețiană ornată cu bobite aurii și adoptând o mină foarte plictisită. Am fost la operă. Ar fi trebuit să vii și tu. Am întâlnit-o pentru prima oară pe Lady Gwendolen, sora lui

Harry. Am stat în loja ei. E absolut încântătoare și Patti a cântat divin. Nu-mi vorbi despre subiecte sinistre. Dacă nu vorbești despre un anumit lucru e ca și cum nu s-a întâmplat. Așa cum spune și Harry, vorbirea conferă realitate lucrurilor. Trebuie doar să-ți menționez că ea nu era unicul copil al femeii. Există și un fiu, un tip simpatic bănuiesc. Dar nu-i actor. E marinar, sau așa ceva. Și acum vorbește-mi despre tine, ce mai pictezi?

— Ai fost la operă? a repetat Hallward vorbind foarte încet și cu o notă de durere încordată în glas. Ai fost la operă în timp ce Sibyl Vane zăcea moartă într-o încăpere sordidă? Poți să-mi vorbești despre altă femeie că e încântătoare și despre Patti că a cântat divin, înainte ca fata pe care ai iubit-o să cunoască liniștea unui mormânt în care să doarmă? Vai de mine, omule, trupușorul ei alb mai are de trecut prin orori!

— Oprește-te, Basil! Nu vreau să aud! a strigat Dorian sărind în picioare. Nu-mi vorbi despre asemenea lucruri. Ce a fost, a fost. Ce a trecut, ține de trecut.

— Pentru tine ziua de ieri e trecutul?

— Ce legătură are scurgerea reală a timpului cu ceea ce s-a întâmplat? Numai oamenii superficiali au nevoie de ani întregi ca să depășească o emoție. Un om stăpân pe sine poate pune capăt unei dureri cu aceeași ușurință cu care își inventează o nouă plăcere. Nu vreau să fiu robul emoțiilor mele. Vreau să le folosesc, să le gust și să le domin.

— Dorian, ce spui tu e îngrozitor! Ceva te-a schimbat complet. De arătat arăți exact ca acel băiat minunat care venea zi de zi în atelierul meu ca să-mi pozeze. Dar pe atunci erai simplu, natural și afectuos. Erai creatura cea mai pură din întregul univers. Și acum, nu știi ce a dat peste tine. Vorbești ca și cum ai fi lipsit de inimă, de compasiune. E influența lui Harry, îmi dau seama.

Băiatul s-a îmbujorat și, îndreptându-se spre fereastră, a privit câteva momente grădina verde, fremătândă, scăldată în soare.

— Basil, a vorbit în cele din urmă, îi datorez foarte mult lui Harry, mai mult decât îți datorez ție. Tu m-ai învățat doar să fiu vanitos.

— Da, Dorian, și sunt pedepsit pentru lucrul ăsta – sau voi fi pedepsit într-o bună zi.

— Nu înțeleg ce spui, Basil, a exclamat tânărul, întorcându-se cu fața spre el. Nu știi ce vrei. De fapt, ce vrei?

— Îl vreau pe Dorian Gray, cel pe care l-am pictat, a răspuns artistul cu tristețe.

— Basil, a rostit Dorian apropiindu-se de el și punându-și mâna pe umărul lui, ai venit prea târziu. Ieri când am aflat că Sibyl Vane s-a sinucis...

— S-a sinucis? Dumnezeu mare! Nu există nici o îndoială în privința asta? a strigat Hallward privindu-l cu oroare.

— Dragul meu Basil! Doar nu-ți închipui că a fost un accident vulgar? Bineînțeles că s-a sinucis.

Bărbatul mai în vârstă și-a îngropat fața în mâini.

— E cumplit! a îngânat străbătut de un fior.

— Nu, l-a contrazis Dorian Gray, nu există nimic înflorător în lucrul ăsta. Este una dintre marile tragedii romantice ale epocii noastre. De obicei, actorii duc o viață foarte banală. Sunt soți buni sau soții fidele, sau alte plictiseli. Înțelegi ce vreau să spun – virtuțile alea mic-burgheze și genul acela de treburi. Și uite ce deosebită a fost Sibyl! A trăit cea mai frumoasă dintre tragediile ei. A fost întotdeauna o eroină. În ultima seară când a jucat – în seara când ai văzut-o tu – a jucat prost pentru că descoperise realitatea dragostei. Atâta timp cât a crezut în irealitatea ei, murea așa cum poate muri Julieta. Acum, a reintrat în sfera artei. A avut stofă de martiră. Moartea ei demonstrează întreaga jalnică inutilitate a martiriului,

întreaga lui frumusețe zadarnic irosită. Dar, după cum îți spuneam, să nu crezi că eu nu am suferit. Dacă ai fi venit aseară într-un anumit moment, pe la cinci și jumătate, cred, sau pe la șase fără un sfert, m-ai fi găsit plângând. Nici Harry, care era aici și care mi-a adus vestea, nu și-a dat seama prin ce am trecut. Am suferit enorm. Pe urmă mi-a trecut. Nu pot să repet o emoție. Nimeni nu le poate repeta, în afara indivizilor sentimentali. Basil, ești extrem de nedrept. Ai venit aici ca să mă consolezi. Ceea ce e foarte frumos din partea ta. Și pentru că m-ai găsit consolată ești furios. În calitate de persoană plină de compasiune! Îmi evoci o istorioară pe care mi-a spus-o Harry despre un filantrop care și-a petrecut douăzeci de ani din viață încercând să îndrepte o nedreptate, sau să schimbe o lege injustă – nu mai țin minte ce era. În cele din urmă a izbutit, dar nimic nu se putea măsura cu deziluzia lui. Nu mai avea nimic de făcut, aproape că a murit de *ennui*¹ și s-a transformat într-un mizantrop inveterat. Și, dragă bătrâne Basil, dacă ții într-adevăr să mă consolezi, mai curând învață-mă cum să uit ceea ce s-a întâmplat sau cum să fac să consider totul dintr-un punct de vedere artistic. N-a scris Gautier² despre *La Consolation des arts*?³ Îmi amintesc că într-o zi am găsit în atelierul tău o cărțuție legată în piele și, din întâmplare, am dat peste fraza asta admirabilă. Ei bine, eu nu sunt ca tânărul acela despre care mi-ai povestit când am fost împreună la Marlow, cel care pretinde că satinul galben te consolează pentru toate mizeriile vieții. Ador lucrurile frumoase pe care le poți atinge și mânuși. Brocarturile vechi, bronzurile verzi, obiectele lăcuite, fildeșul sculptat, ambiantele plăcute, luxul, pompa, poți extrage multe plăceri din toate astea. Dar mai important pentru mine este temperamentul

1 Plictiseală (fr.).

2 Theophile Gautier (1811-1872), poet și prozator francez.

3 *Consolarea prin arte* (fr.).

artistic pe care aceste lucruri îl creează sau, în orice caz, îl scot la suprafață. A deveni spectatorul propriei tale vieți, spune Harry, înseamnă să evadezi din toate suferințele vieții. Știi că te surprinde să mă auzi vorbind astfel. Tu nu ți-ai dat seama cum am evoluat. Când m-ai cunoscut tu, eram un băiețandru de școală. Acum sunt un bărbat. Am pasiuni noi, gânduri noi, idei noi. Sunt altul, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă plăci mai puțin. M-am schimbat, dar tu trebuie să rămâi prietenul meu pentru totdeauna. Desigur că țin foarte mult la Harry, dar știi că tu ești mai bun decât el. Nu ești mai puternic – ești foarte înspăimântat de viață –, dar ești mai bun decât el. Și ce bine ne simțeam împreună! Nu mă părăsi, Basil, și nu te certa cu mine. Sunt așa cum sunt. Nu mai am nimic de adăugat.

Pictorul s-a simțit ciudat de mișcat. Băiatul îi era nespus de drag și personalitatea lui marcase marele punct de cotitură în arta lui. Nu suporta ideea de a-l mai muștra. La urma urmei, indiferența lui putea să fie o simplă fază trecătoare. Avea atâtea părți bune, atâtea trăsături de noblețe.

— Bine, Dorian, a răspuns în cele din urmă cu un surâs trist, de azi încolo n-am să-ți mai vorbesc de lucruri urâte. Sper numai că numele tău n-o să fie asociat cu treaba asta. Ancheta are loc în după-amiaza asta. Ai fost convocat?

Dorian a clătinat din cap și o expresie de iritare i-a traversat chipul la auzul cuvântului „anchetă“. Era ceva atât de brutal și de vulgar în astfel de chestiuni.

— Nu mi se cunoaște numele, a răspuns.

— Dar ea, desigur, ți-l cunoștea.

— Numai numele de botez și sunt sigur că nu l-a comunicat nimănui. Mi-a povestit odată că toți sunt curioși să afle cine sunt și că ea le răspunde, invariabil, că numele meu e Făt-Frumos. Ceea ce era drăguț din partea ei. Basil, trebuie să-mi faci un portret al lui Sibyl. Aș dori să am ceva mai

concret legat de ea decât amintirea câtorva sărutări și câteva frânturi de vorbe duioase.

— O să încerc, Dorian, dacă dorești. Dar trebuie să vii să-mi pozezi tu, personal, din nou. Fără tine nu pot face nimic.

— Basil, nu am să-ți mai pozez niciodată. E imposibil! a exclamat băiatul, retrăgându-se.

Pictorul l-a privit mirat.

— Ce aiureală, dragul meu băiat. Vrei să spui că nu-ți place portretul pe care ți l-am făcut? Unde e? De ce i-ai pus paravanul în față? Dă-mi voie să mă uit la el. E lucrul cel mai bun pe care l-am făcut vreodată. Dă paravanul la o parte, Dorian. Ce oribil din partea servitorului tău să ascundă în felul ăsta opera mea! Când am intrat în camera asta am avut senzația că e ceva schimbat.

— Servitorul meu nu are nici o vină, Basil. Doar nu-ți închipui că-l las pe el să-mi aranjeze camera. Uneori îmi aranjează florile – la asta se reduce totul. Nu, eu am pus paravanul. Lumina cădea prea puternic pe portret.

— Prea puternic? În nici un caz, dragul meu. Era plasat într-un loc admirabil. Lasă-mă să mă uit la el.

Hallward s-a îndreptat spre colțul unde se găsea tabloul.

Un strigăt de groază a scăpat de pe buzele lui Dorian Gray, care s-a repezit între pictor și paravan și a pălit vizibil.

— Basil, nu trebuie să te uiți la portret, nu vreau să te uiți.

— Să nu mă uit la propria mea lucrare? Nu vorbești serios. De ce să n-o privesc? a întrebat Hallward râzând.

— Basil, pe cuvântul meu de onoare, dacă încerci să te uiți la tablou, nu mai vorbesc cu tine câte zile oi mai avea. Îți declar foarte serios. Nu-ți dau nici o explicație și să nu-mi ceri vreuna. Dar ține minte, dacă atingi paravanul, totul s-a sfârșit între noi.

Hallward era năucit. S-a uitat cu o privire uluită la Dorian Gray. Nu-l mai văzuse niciodată în asemenea stare. Era alb ca varul din cauza mâniei. Își încleștase pumnii și pupilele ochilor arătau ca două discuri de foc albastru. Tremura tot.

— Dorian!

— Nu-mi vorbi!

— Dar ce s-a întâmplat? Bineînțeles că n-am să mă uit la el dacă nu vrei, i-a spus cu răceală, răsucindu-se și îndreptându-se spre fereastră. Dar mi se pare complet absurd să n-am voie să mă uit la lucrarea mea, mai cu seamă că am de gând să o expun în toamnă la Paris. Va fi necesar, probabil, să-i mai dau un lac, așa încât tot o să trebuiască să o văd într-o zi, și de ce nu azi?

— Să o expui! Ai de gând s-o expui? a exclamat Dorian Gray, simțindu-se năpădit de un soi de groază. Să i se dezvăluie lumii secretul lui? O să caște oamenii ochii la misterul vieții lui? Era cu neputință. Ceva – nu știa ce anume – trebuia făcut fără întârziere.

— Da, presupun că n-ai nimic împotrivă. Georges Petit vrea să-mi adune cele mai bune tablouri pentru o expoziție specială care va avea loc în rue de Sèze și se va inaugura în prima săptămână din octombrie. Portretul tău va lipsi de aici o singură lună. Bănuiesc că te poți dispensa cu ușurință de el în intervalul dat. De altfel, vei fi, fără îndoială, plecat din oraș. Și dacă-l ții mereu în spatele unui paravan, înseamnă că nu prea ești atașat de el.

Dorian Gray și-a dus mâna la frunte. I se scurgeau picuri de transpirație. Se simțea pe muchia unei mari primejdii.

— Cu o lună în urmă afirmai că pentru nimic în lume nu l-ai expune, i s-a adresat disperat. Ce te-a făcut să te răzgândești? Voi, oamenii care pretindeți că sunteți consecvenți, aveți la fel de multe capricii ca și ceilalți. Singura diferență constă în lipsa de sens a capriciilor voastre. Nu e posibil să

fi uitat că m-ai asigurat solemn că pentru nimic în lume n-ai trimite portretul la vreo expoziție. I-ai spus și lui Harry același lucru.

S-a oprit brusc din vorbă și o licărire de lumină i s-a aprins în ochi. Și-a adus aminte că Lordul Henry îi spusese odată, jumătate în glumă, jumătate în serios: „Dacă dorești cândva un sfert de oră de ciudat amuzament, cere-i lui Basil să-ți povestească de ce nu vrea să expună portretul tău. Mie mi-a povestit și a fost o revelație“. Da, poate că și Basil avea secretul lui. O să-l pună la încercare.

— Basil, a început el, apropiindu-se și privindu-l drept în ochi, fiecare dintre noi are un secret. Spune-mi-l pe al tău și eu am să ți-l spun pe al meu. Din ce motiv ai refuzat să-mi expui portretul?

Pictorul a tresărit fără să vrea.

— Dorian, dacă ți l-aș spune aș scădea în ochii tăi și, cu certitudine, ai râde de mine. N-aș putea să îndur nici una, nici alta. Dacă dorești să nu mă mai uit niciodată la portretul tău, mă declar mulțumit. Voi putea întotdeauna să mă uit la tine, cel real. Dacă tu dorești ca opera cea mai bună pe care am realizat-o vreodată să fie ascunsă de ochii oamenilor, mă declar satisfăcut. Prietenia ta e mai prețioasă pentru mine decât orice faimă sau reputație.

— Nu, Basil, trebuie să-mi povestești, a stăruit Dorian Gray. Cred că am dreptul să știu.

Sentimentul de groază i se risipise și acum curiozitatea îi luase locul. Era hotărât să afle misterul lui Basil Hallward.

— Haide să ne așezăm, Dorian, i-a propus pictorul cu o mină tulburată. Să stăm jos. Și răspunde-mi la o întrebare. Ai observat la tabloul ăsta ceva curios? Ceva care la început nu te-a frapat, dar mai târziu ți s-a revelat subit?

— Basil, a strigat băiatul încleștând, cu mâini tremurătoare, brațele fotoliului și uitându-se la el cu ochi sălbatici, speriați.

— Văd că ai observat. Nu-mi vorbi. Așteaptă până auzi ce am eu de spus. Dorian, din momentul în care te-am văzut, personalitatea ta a exercitat o extraordinară influență asupra mea. Am fost dominat de tine – suflet, creier și forță. Ai devenit pentru mine încarnarea vizibilă a aceluia ideal inefabil, a cărui amintire ne bântuie pe noi, artiștii, asemenea unui vis sublim. Te-am adorat. Eram gelos pe fiecare persoană cu care vorbeai. Te voiam numai pentru mine. Mă simțeam fericit numai când eram alături de tine. Chiar și când nu erai de față, erai prezent în arta mea... Firește, nu ți-am dat nici odată nimic de înțeles. Ar fi fost cu neputință. Nu ai fi putut înțelege. Aproape că nici eu nu înțelegeam. Știam doar că mă găsesc față în față cu perfecțiunea și că lumea devenise minunată în ochii mei – poate chiar prea minunată, pentru că în exaltările astea nebunești există un pericol, pericolul de a o pierde, care nu-i cu nimic mai mic decât pericolul de a o menține. Treceau săptămânile și eu eram din ce în ce mai absorbit de tine. Pe urmă lucrurile au luat o nouă orientare. Te pictasem în chip de Paris, într-o elegantă armură, în chip de Adonis cu mantie de vânător și săgețile pentru mistreți. Încununat cu flori de lotus stăteai la prova corăbiei lui Adrian privind apele verzi, învolburate, ale Nilului. Te-ai înclinat peste un lac nemișcat dintr-o pădure grecească și ai văzut în adâncul de argint al apelor minunea propriului tău chip. Și a fost așa cum trebuie să fie arta: inconștientă, ideală, detașată. Și într-o zi, o zi fatală o socotesc eu uneori, am hotărât să pictez un portret extraordinar a ceea ce ești în realitate, nu în costumul epocilor moarte, ci în propria ta vestimentație și în propria ta epocă. Nu știu dacă m-a influențat realismul metodei sau miracolul propriei tale personalități, care mi-a apărut direct, fără văluri și cețuri. Știu doar că în timp ce lucram, fiecare strop sau pată de culoare părea să-mi dezvăluie secretul. M-am speriat că și alții o să-mi descopere idolatria. Am simțit, Dorian, că am spus prea mult, că am pus prea

mult din mine însumi în portret. Și atunci am hotărât să nu îngădui niciodată ca tabloul să fie expus. Erai puțin intrigat, dar nu ți-ai dat seama ce însemna pentru mine. Harry, cu care am discutat despre acest lucru, a râs de mine. Dar nu m-am supărat. Când am terminat tabloul și am rămas singur cu el, am simțit că am avut dreptate... Mă rog, la câteva zile după ce portretul a părăsit atelierul meu și de îndată ce m-am eliberat din insuportabila fascinație a prezenței lui, mi-am spus că am fost nebun când mi-am imaginat că am văzut ceva cu totul special în el, altceva decât faptul că tu ești extrem de frumos și că eu sunt un pictor bun. Chiar și acum, nu mă pot împiedica să nu simt că e o greșeală să crezi că pasiunea care-ți însuflețește creația se poate transmite în obiectul creat. Artă e mult mai abstractă decât ne închipuim noi. Forma și culoarea nu sunt decât formă și culoare – nimic altceva. Adeseori am impresia că arta mai curând îl ascunde pe artist, în mult mai mare măsură decât îl evidențiază. Și când am primit oferta din Paris, am hotărât să fac din portretul tău punctul principal de atracție al expoziției. Nu mi-a trecut prin minte că ai putea refuza. Acum însă îmi dau seama că ai dreptate. Portretul nu poate fi expus. Nu fi supărat pe mine, Dorian, pentru cele ce ți-am mărturisit. Așa cum i-am spus lui Harry odată, tu ai fost creat pentru a fi venerat.

Dorian Gray a tras adânc aer în piept. Culoarea îi revenise în obraji și un surâs îi juca pe buze. Primejdia trecuse. Pentru moment era în siguranță. Totuși nu se putea împiedica să nu simtă o adâncă milă față de pictorul care-i făcuse o confesiune atât de stranie; se întreba dacă el ar putea fi vreodată atât de dominat de personalitatea vreunui prieten. Farmecul Lordului Henry consta în faptul că era foarte periculos. Atât și nimic mai mult. Era prea inteligent și prea cinic ca să te poți atașa cu adevărat de el. Va exista oare vreodată cineva

care să-l facă să simtă și el acea bizară idolatrie? Oare era una din surprizele pe care i le rezerva viața?

— Dorian, mi se pare extraordinar că și tu ai detectat lucrul acela în portret. L-ai văzut într-adevăr?

— Am văzut ceva la el, ceva care mi s-a părut foarte curios.

— Mă rog, acum cred că nu te mai opui dacă vreau să mă uit la el.

Dorian a clătinat din cap.

— Nu-mi cere așa ceva, Basil. Nu te pot lăsa în fața portretului ăstuia.

— Dar odată și odată o să mă lași?

— Niciodată.

— Mă rog, poate că ai dreptate. Și acum, la revedere, Dorian. Ești unica persoană din viața mea care mi-a influențat arta. Toate realizările mele ți se datorează ție. Ah, nu știi cât de greu mi-a fost să-ți spun ce ți-am spus.

— Dragul meu Basil, ce mi-ai spus? Pur și simplu am impresia că tu m-ai admirat exagerat. Nu e nici măcar un compliment.

— N-am avut intenția să-ți fac un compliment. A fost o confesiune. Acum că am făcut-o, parcă s-a desprins ceva din mine. Poate că n-ar trebui să-ți articulezi niciodată adorația în cuvinte.

— A fost o confesiune dezamăgitoare.

— De ce, la ce te așteptai, Dorian? N-ai văzut nimic în plus la tablou, nu-i așa? Nu mai era nimic altceva de văzut?

— Nu, nu era nimic altceva de văzut. De ce întrebi? Dar nu trebuie să vorbim despre adorație. E o nebunie. Tu și cu mine suntem prieteni, Basil, și așa trebuie să rămânem mereu.

— Îl ai pe Harry, a răspuns pictorul cu amărăciune.

— O, Harry, a strigat băiatul, cu un tril de râs. Harry își petrece zilele spunând lucruri incredibile și serile făcând lucruri improbabile. Exact felul de viață care mi-ar plăcea și

mie. Dar dacă aş avea vreun necaz, nu cred că m-aş duce la Harry. Aş veni la tine, Basil.

— Ai să vrei să-mi mai pozezi?

— Imposibil.

— Dorian, dacă mă refuzi îmi distrugi viaţa de artist. Ni-mănuşi nu i-au ieşit în cale două idealuri. Foarte puţini au dat fie şi peste un singur ideal.

— Nu pot să-ţi explic, Basil, dar nu mai trebuie să-ţi pozez vreodată. Există o fatalitate legată de portrete. Portretul are o viaţă proprie. O să vin să luăm ceaiul împreună. Va fi la fel de plăcut.

— Mai plăcut pentru tine, a murmurat Hallward cu regret. Şi acum, la revedere. Regret că nu m-ai lăsat să mă mai uit o dată la portret. Dar n-am ce face, înţeleg foarte bine ce simţi în legătură cu el.

După ce a ieşit din cameră, Dorian Gray a zâmbit în sinea lui. Bietul Basil! Cât de puţin ştia despre adevăratul motiv. Şi ce ciudat a fost faptul că, în loc să fie el silit să dezvăluie propriul său secret, izbutise, aproape din întâmplare, să smulgă secretul prietenului său. Şi cât de multe lucruri îi lămură această bizară confesiune! Absurdele accese de gelozie ale pictorului, infinita lui devoţiune, elogiile lui extravagante, reticenţele curioase – acum le înţelegea pe toate şi îi era milă de el. I se părea că există o notă tragică într-o prietenie colorată de atâta romantism.

A oftat şi a agitat clopoşelul. Portretul trebuia ascuns cu orice preţ. Nu se putea supune riscului de a fi din nou descoperit. Fusese o prostie din partea lui să-l lase acolo, chiar şi o oră în plus, într-o cameră unde avea acces oricare dintre prietenii lui.

Capitolul 10

Când valetul a intrat în cameră, Dorian l-a privit atent, întrebându-se dacă nu cumva îi venise ideea să se uite după paravan. Omul arăta impasibil și aștepta să i se dea dispoziții. Dorian și-a aprins o țigară, apoi s-a instalat în fața oglinzii, iscodind. Vedea fața lui Victor, perfect reflectată. Părea o placidă mască de servilism. Nu, nici o pricină de teamă din partea asta. Totuși, și-a spus că nu strică să fie vigilent.

Vorbind foarte rar, i-a cerut să-i comunice menajerei că dorește să-i spună ceva, și apoi să se ducă la meșterul care înrâma tablouri și să ceară să-i trimită de îndată doi dintre oamenii lui. A avut impresia că, în clipa când ieșea din cameră, privirile i s-au îndreptat în direcția paravanului. Sau poate că doar și-a imaginat.

Câteva minute mai târziu a dat buzna în bibliotecă menajera, doamna Leaf, în rochia ei de mătase neagră și demodatele mănuși fără degete, împletite din ață, pe mâinile ei zbârcite. Dorian i-a cerut cheia de la sala de cursuri.

— De la vechea sală de clasă, domnu' Dorian? a exclamat ea mirată. Da-i îmbâcsită de praf. Trebuie să fac curățenie și s-o pun la punct înainte să intrați în ea. N-o puteți vedea în halul ăsta, zău că nu.

— Leaf, nu vreau s-o pui la punct, vreau numai cheia.

— Bine, domnule, dar dacă intrați în ea o să vă încâlciți în pânze de păianjen. Vai de mine, n-a mai fost deschisă de vreo cinci ani, de la moartea Înălțimii Sale, lordul.

Dorian a tresărit când a auzit-o vorbind de bunicul lui. Îl legau amintiri detestabile de el.

— N-are nici o importanță, a asigurat-o. Pur și simplu vreau să o mai văd – nimic altceva. Dă-mi cheia.

— Uitați-vă, asta-i cheia, domnule, a răspuns bătrâna scotocind cu mâini tremurătoare, șovăielnice, în lanțul ei de chei. Într-o clipă o scot din lanț. Dar nu vă gândiți să vă mutați acolo, domnule, stați așa de confortabil aici.

— Nu, nu, a strigat oțărât. Mulțumesc, Leaf. E în ordine.

Femeia a mai zăbovit câteva momente, trâncănind despre unele detalii gospodărești. Dorian a oftat și i-a spus să facă cum crede că-i mai bine. Drept care ea a părăsit camera zâmbind radios.

După ce a închis ușa, Dorian și-a vârat cheia în buzunar și și-a rotit privirea de jur împrejurul camerei. I-au căzut ochii pe o cuvertură amplă din satin purpuriu, încărcată cu broderii grele din fir de aur, o piesă splendidă, datând de pe la sfârșitul secolului al șaptesprezecelea, o lucrătură venețiană pe care bunicul lui o descoperise într-o mănăstire din apropiere de Bologna. Da, era potrivită pentru a înfășura în ea lugubrul obiect. Probabil că servise de multe ori ca linciu pentru morți – acum avea să ascundă ceva care conținea o degradare proprie – mai rea decât descompunerea morții –, ceva care va genera orori, și totuși nu va muri niciodată. Ceea ce erau viermii pentru un cadavru aveau să fie păcatele lui pentru imaginea aceea pictată pe pânză. O să-i desfigureze frumusețea, o să-i sfărtece grația. O s-o pângărească, o s-o înece în rușine. Și totuși o să continue să trăiască. Va rămâne mereu vie.

S-a cutremurat și, o clipă, a regretat că nu i-a dezvăluit lui Basil adevăratul motiv pentru care dorea să ascundă portretul. Basil l-ar fi ajutat să reziste influenței Lordului Henry și influenței și mai nocive generate de propriul său temperament.

Dragostea pe care i-o purta Basil – pentru că era într-adevăr vorba de dragoste – avea o structură pur nobilă și intelectuală. Nu era acea admirație fizică față de frumusețe născută din simțuri, care moare când simțurile lăncezesc. Era una dintre acele iubiri eterice pe care le cunoscuseră și Michelangelo, și Montaigne, Winckelmann sau chiar însuși Shakespeare. Da, Basil ar fi putut să-l salveze. Dar acum era prea târziu. Trecutul poate fi oricând anihilat. Regretele, negările, uitarea îl pot șterge. Dar viitorul e inevitabil. Și colcăiau în el pasiuni care aveau să-și găsească dezlănțuirea, visuri care vor da realitate răului din el.

A ridicat de pe canapea cuvertura purpuriu-aurie care o acoperea și, ținând-o în mâini, a trecut în spatele paravanului. Să fi fost oare chipul de pe pânză mai corupt decât înainte? Avea impresia că rămăsese neschimbat, dar ura i se intensificase. Păr de aur, ochi albaștri, buze de petale de trandafir – toate erau la locul lor. Doar expresia se modificase. Și emana o cruzime oribilă. În comparație cu tăioasa critică și reproșurile pe care le citea aici, cât de superficiale fuseseră muștrările lui Basil în legătură cu Sibyl Vane – da, cât de superficiale și lipsite de importanță. De pe pânză, propriul lui suflet se uita la el și îl judeca. S-a simțit străpuns de un junghi de durere și a aruncat bogatul giulgiu peste tablou. În clipa aceea se auzi o ciocănitură în ușă. Dorian a ieșit de după paravan și a intrat valetul lui.

— *Monsieur*, au sosit persoanele pe care mi-ați cerut să le chem.

Și-a spus că trebuie să se descotorosească grabnic de valet. Nu trebuia să știe unde va fi mutat tabloul. Omul avea o notă de viclenie și ochi iscoditori, perfizi. Dorian s-a așezat la măsuta de scris și a mângălit în grabă un bilet către Lordul Henry în care-i cerea să-i trimită ceva de citit și-i amintea că urmau să se întâlnească în acea seară la opt și un sfert.

— Să aștepti răspunsul, i-a poruncit valetului când i-a înmănat biletul, și cheamă-i pe oameni înăuntru.

Câteva minute mai târziu s-a auzit o altă bătaie în ușă și a apărut domnul Hubbard în persoană, celebrul meșter rămar din South Audley Street, însoțit de un tânăr ucenic cu o înfățișare cam bolovănoasă. Domnul Hubbard era un bărbat mărunț, rotofei, cu favoriți roșii, a cărui admirație față de artă era considerabil temperată de consacratele buzurnare goale ale majorității artiștilor cu care lucra. În general, nu-și părăsea niciodată prăvălia. Aștepta ca mușteriii să vină la el. Dar când era vorba de Dorian Gray făcea o excepție. Avea Dorian ceva care-i fermeca pe toți. Era o plăcere doar să-l privești.

— Cu ce vă pot ajuta, domnule Gray? a întrebat frecându-și mâinile grăسune, pistruiate. E o onoare pentru mine să vin personal la dumneavoastră. Tocmai am primit o frumusețe de ramă, domnule. Am pus mâna pe ea la o vânzare. Veche, florentină. Provine din reședința Fonhill, așa cred. Admirabilă pentru o pictură cu subiect religios, domnule Gray.

— Îmi pare rău, domnule Hubbard, că ți-ai dat osteneala să vii până aici. O să trec cu siguranță pe la dumneata să văd rama – deși în prezent nu mă dau în vânt după artă religioasă –, dar azi doresc doar să urc un tablou la ultimul etaj al casei. E foarte greu, așa că m-am gândit să-ți cer să-mi împrumuți vreo doi din oamenii dumitale.

— Nici o problemă, domnule Gray. Sunt încântat să vă pot fi de folos. Care-i opera de artă, domnule?

— Asta, a răspuns Dorian, dând la o parte paravanul. Pu-teți s-o mutați așa cum e, acoperită? M-am temut să nu se zgârie cumva pe parcursul transportului.

— Nici o greutate, domnule, l-a asigurat jovialul rămar, începând, împreună cu ajutorul lui, să desprindă tabloul

din lanțurile lungi de alamă de care era suspendat. Și unde să-l ducem, domnule Gray?

— Dacă-mi dai voie, domnule Hubbard, o să vă conduc eu. Sau poate c-ar fi mai bine să treci dumneata în față. E chiar la ultimul etaj. O să folosim scara principală pentru că e mai lată.

Le-a ținut ușa deschisă până au ajuns în hol, de unde au început să urce scara. Rama foarte elaborată îngreunase mult tabloul și, din când în când, punea și Dorian mâna să-i ajute, în ciuda protestelor mieroase ale domnului Hubbard, care cu mentalitatea lui de meseriaș nu suporta să vadă un gentleman făcând ceva util.

— E greu, nu glumă, domnule, a găfăit omulețul când s-au oprit pe palierul de sus. Și și-a șters fruntea lucioasă.

— Da, mă tem că-i cam greu, a murmurat Dorian, în timp ce deschidea ușa, dând la iveală încăperea care avea să adăpostească curiosul secret al vieții lui și să-i ascundă sufletul de ochii celorlalți oameni.

Nu mai intrase de mai bine de patru ani în camera aceea care, la început folosise drept sală de joacă, în copilăria lui, și apoi, când crescuse, devenise sală de studiu. Era o cameră vastă, bine dimensionată, construită special de răposatul Lord Kelso pentru unicul său nepot pe care, din cauza ciudatei asemănări cu mama lui, precum și din alte motive, nu-l putuse niciodată suferi și dorea să-l țină la distanță. Camera i se părea lui Dorian foarte puțin schimbată. Iată uriașul *cassone*¹ italianesc, pictat cu scene fantastice și împodobit cu reliefuri aurite, acum tocite, în care se ascundea în copilărie. Uite și biblioteca din lemn lucios, plină de cărțile lui de școală, cu colțurile îndoite. Pe peretele din spate atârna aceeași tapiserie flamandă zdrențuită, în care un rege și o regină decolorați jucau șah într-o grădină, în timp ce o ceată

1 Scrin (it.).

de vânători călăreau pe lângă ei, ținând pe încheietura mâinii înmănușate câte un șoim cu capul acoperit de o glugă. Cât de proaspete îi erau toate în amintire! În timp ce-și plimba privirile prin încăpere, îi revenea în minte fiecare moment din copilăria lui singuratică. Evoca puritatea neîntinată a adolescenței lui și găsea abject faptul că tocmai aici urma să fie ascuns fatalul portret. Cât de puțin se gândise pe acele vremuri, acum moarte, la ce-i va rezerva viața!

Dar în toată casa nu exista un loc mai sigur în care să poată feri portretul de ochii iscoditori. Cheia era în buzunarul lui și nimeni n-ar fi putut intra. Îndărătul giulgiului violet, chipul pictat pe pânză putea să devină bestial, îndobitocit de băutură, imund. Ce conta? Nimeni n-ar fi putut să-l vadă. Nici el n-o să-l vadă. De ce să contemple hidoasa descompunere a sufletului său? El își va păstra tinerețea – era de ajuns. Și apoi, nu s-ar putea, oare, ca până la urmă, firea lui să se îndrepte? Nu exista nici un motiv pentru care viitorul să fie atât de rușinos. Poate că o să se ivească în viața lui vreo iubire care o să-l purifice, o să-l apere de păcatele acelea care păreau de pe acum să-l furnice în spirit și în carne – acele păcate curioase, încă nedefinite, al căror mister le conferea subtilitatea și farmecul. Poate că, într-o bună zi, grimasa de cruzime o să se șteargă de pe buzele roșii, sensibile, și atunci va putea arăta lumii întregi capodopera lui Basil Hallward.

Nu, era un lucru imposibil. Ceas de ceas și săptămână de săptămână chipul de pe pânză îmbătrânea. Poate că ar scăpa de hidoșenia păcatelor, dar îl aștepta hidoșenia bătrâneții. Obrajii o să i se scofâlcească sau o să se fleșcăiască. În jurul ochilor, care nu vor mai străluci, se vor încreți labele de gâscă, urâtindu-l. Părul o să-și piardă strălucirea, gura o să i se caște sau o să-i atârne, o să arate blegită sau băloasă, cum sunt gurile bătrânilor. Gâtul o să-i fie zbârcit, mâinile reci străbătute de vene albastre, trupul diform, așa cum și-l amintea pe bunicul

care fusese atât de sever cu el în copilărie. Da, portretul trebuia ascuns. Nu exista altă soluție.

— Te rog, adu-l înauntru, domnule Hubbard, a spus în silă, întorcându-se spre cei doi. Scuză-mă că te-am ținut atâta. M-am lăsat furat de alte gânduri.

— Întotdeauna îmi prinde bine o clipă de odihnă, domnule Gray, l-a asigurat meșterul care încă nu își recăpătase respirația. Unde să-l așezăm, domnule?

— A, oriunde. Aici e bine. Nu mai vreau să-l atârî. Sprijină-l de perete. Mulțumesc.

— Pot să arunc și eu o privire la opera de artă, domnule? Dorian a tresărit.

— Nu cred că o să te intereseze, domnule Hubbard, a răspuns, ținându-l pe om sub observație. Era gata să sară la el și să-l doboare dacă ar fi îndrăznit să ridice superbul liņțoliu care ascundea taina vieții lui. Nu vreau să te mai deranjez acum. Îți sunt foarte îndatorat pentru amabilitatea de a fi venit personal.

— Pentru puțin, pentru puțin, domnule Gray. Sunt oricând la dispoziția dumneavoastră, domnule.

Și domnul Hubbard a pornit bocănind pe scări în jos, urmat de ajutorul lui care întorcea mereu capul spre Dorian, privindu-l cu o expresie de mirare pe fața lui grosolană, pocită. Nu mai văzuse în viața lui un om atât de minunat.

Când zgomotul pașilor a încetat, Dorian a încuiat ușa și și-a vârat cheia în buzunar. Acum se simțea în siguranță. Nimeni nu o să mai privească vreodată oroarea aceea. Nici un alt ochi, în afară de ochii lui, n-o să vadă vreodată mârșăviile lui.

Întors în bibliotecă a constatat că tocmai trecuse de orele cinci și ceaiul îi și fusese servit. Pe o măsuță dintr-un lemn negru parfumat, bogat incrustat cu sidef – un dar de la Lady Radley, soția tutorelui său, o doamnă drăguță, de profesie

invalidă, care-și petrecuse iarna precedentă la Cairo –, a văzut un bilet de la Lordul Henry, alături de o carte legată în carton galben, cu coperta ușor uzată și colțurile pătate. Un exemplar din ediția de seară a *St. James's Gazette* fusese așezat pe tava de ceai. Era clar că Victor se întorsese. Dorian s-a întrebat dacă s-o fi întâlnit cumva în hol cu meșterii care plecau și i-o fi tras de limbă ca să afle ce făcuseră acolo. Fără îndoială, va observa lipsa tabloului – o fi observat-o când a aranjat serviciul de ceai. Paravanul nu fusese dus înapoi la locul lui și pe perete apăruse un spațiu gol. Poate că într-o noapte o să se furișeze până sus și o să încerce să forțeze ușa. E cumplit să știi că ai un spion în casa ta. Auzise de oameni bogați care fuseseră toată viața șantajați de câte un servitor care citise o anumită scrisoare, auzise un crâmpoi de conversație sau șterpelise o carte de vizită cu o anumită adresă sau găsisse sub o pernă o floare ofilită ori o fâșie de dantelă mototolită.

A oftat și, după ce și-a turnat puțin ceai, a deschis biletul Lordului Henry. Îl anunța doar că-i trimite ediția de seară a jurnalului și o carte care s-ar putea să-l intereseze și preciza că la opt și un sfert va fi la club. A luat, lenevos, gazeta și a răsfoit-o. La pagina a cincea i-a atras atenția un semn făcut cu creionul roșu. Indica următorul paragraf:

ANCHETĂ ÎN LEGĂTURĂ CU O ACTRIȚĂ

Azi-dimineață a avut loc la Bell Tavern Hoxton Road o anchetă prezidată de domnul Danby, procurorul districtual, legată de moartea lui Sibyl Vane, o tânără actriță angajată recent la Royal Theatre, Holborn. Verdictul emis a fost: moarte în urma unui accident. A fost înconjurată de multă compasiune mama decedatei, care a fost extrem de afectată când a depus propria mărturie, precum și când a auzit-o pe cea a doctorului Birrell, care a executat autopsia cadavrului.

Dorian s-a încruntat, a rupt ziarul în două, apoi a traversat camera și a aruncat fâșiile. Ce urât era totul! Și ce oribil de reale apăreau faptele astea de urâtenie! Era puțin supărat pe Lordul Henry pentru că-i trimisese articolul. Și ce stupid din partea lui să-l însemne cu creionul roșu. Ar fi putut să-l citească Victor. Știa suficientă engleză cât să-l poată înțelege.

Poate că îl și citise și începuse să suspecteze ceva. Dar ce importanță avea? Ce legătură putea exista între Dorian Gray și moartea actriței Sibyl Vane? Nu avea de ce să se teamă. Doar nu Dorian Gray a ucis-o.

Pe urmă i-au căzut ochii pe cartea galbenă trimisă de Lordul Henry. S-a întrebat ce-o fi fost. S-a îndreptat spre măsuța octogonală de culoarea perlei, care-i evoca întotdeauna stupul unor bizare albine egiptene, construit din argint, și luând cartea s-a trântit într-un fotoliu și a început s-o răsfoiască. După câteva minute era absorbit de volum. Era cea mai stranie carte pe care o citise vreodată. Avea senzația că toate păcatele omenеști defilau mute prin fața lui, înveșmântate în straie prețioase și însoțite de acordurile delicate ale unui flaut. Lucruri care i se năluciseră vag prin vis căpătau dintr-odată realitate. Lucruri pe care nu le visase niciodată îi erau dezvăluite treptat.

Era un roman lipsit de intrigă și cu un singur personaj, un studiu psihologic al unui anume tânăr parizian care-și petrecea viața încercând să reconstituie în secolul al nouăsprezecelea toate pasiunile, toate modurile de gândire care au aparținut fiecărui secol în parte, cu excepția secolului în care trăia el; recapitulând în propria-i faptură feluritele stări de spirit prin care trecuse omenirea de-a lungul veacurilor, prețuind, doar pentru simpla lor artificialitate, acele renunțări pe care ființele omenеști le-au numit, impropriu, virtuți, precum și acele firești răzvrătiri pe care, în mod înțelept, le numesc păcate. Cartea era scrisă într-un stil sclipitor, dar și obscur în același timp, plin de termeni argotici amestecați

cu arhaisme, de exprimări tehnice și de parafrazări elaborate, trăsături caracteristice unora dintre cei mai buni artiști din școala franceză numită *Symbolistes*. Se întâlneau metafore monstruoase ca orhideele, dar tot atât de subtil colorate. Viața simțurilor era descrisă în termenii unei filozofii mistice. Uneori era dificil să-ți dai seama dacă citești despre extazurile spirituale ale unui sfânt medieval sau confesiunile morbide ale unui depravat modern. Era o carte veninoasă. Din paginile ei părea să se degaje un miros greu de tămâie, care-ți tulbura mințile. Simpla cadență a frazelor, subtila monotonie a muzicii lor, încărcată de refrene complexe, adică de mișcări deliberat repetate, îi induceau băiatului, pe măsură ce parcurgea capitol după capitol, o formă specială de reverie, un soi de visare maladivă, care l-a făcut să uite de asfințitul zilei și să nu observe umbrele care se strecurau.

Lipsit de nori, împuns de o singură stea solitară, un cer de aramă verzuie invadase ferestrele. Dorian a continuat să citească la lumina lui scăpătată până când nu a mai putut vedea. Abia atunci, după ce valetul i-a atras de câteva ori atenția că se făcuse târziu, s-a îndurat să se ridice, a trecut în camera alăturată și a așezat cartea pe măsuța florentină nelipsită de lângă patul lui, după care a început să se îmbrace pentru cină.

Se făcuse aproape ora nouă când a descins la club, unde l-a găsit pe Lordul Henry stând de unul singur, cu o mină extrem de plictisită.

— Scuză-mă, Harry, dar e numai vina ta. Cartea pe care mi-ai trimis-o m-a fascinat în asemenea măsură, încât n-am observat trecerea timpului.

— Da, am știut că o să-ți placă, i-a spus gazda lui ridicându-se de pe scaun.

— N-am spus că mi-a plăcut, Harry. Am spus doar că m-a fascinat. E o mare diferență.

— Ah, ai descoperit și lucrul ăsta? a murmurat Lordul Henry. Și au trecut în sala de mese.

Capitolul 11

Vreme de ani buni, Dorian Gray n-a izbutit să se elibereze de sub influența acelei cărți. Sau poate că ar fi mai corect să spunem că niciodată nu a încercat să se elibereze. Și-a comandat de la Paris nu mai puțin de nouă exemplare din prima ediție a cărții, pe hârtie velină, și le-a legat în culori diferite, potrivite cu labilitatea stărilor lui de spirit și cu capriciile atât de schimbătoare ale unei naturi asupra căreia părea uneori să fi pierdut orice urmă de control. Eroul cărții, admirabilul tânăr parizian în care se îmbinau atât de ciudat temperamentul romantic și cel științific, a devenit, pentru Dorian, o prefigurare tipică a lui însuși. Într-adevăr, avea impresia că această carte conține istoria vieții lui, scrisă înainte de a o fi trăit.

Dintr-un singur punct de vedere era mai norocos decât fantasticul erou al romanului. El nu cunoscuse niciodată – și, într-adevăr, nu exista nici o pricină ca să cunoască – acea oarecum grotescă spaimă de oglinzi, de suprafețe metalice lucitoare, de ape nemișcate, care pe tânărul parizian l-a încolțit de timpuriu, cauzată fiind de subitul declin al unei frumuseți care, pare-se, fusese remarcabilă. Cu o bucurie vecină cu cruzimea – și poate că în fiecare bucurie, și cu certitudine în fiecare plăcere, cruzimea își are locul ei – Dorian citea partea finală a cărții care înfățișa tragic, chiar dacă puțin prea emfatic, suferințele și disperarea cuiva care pierduse ceea ce prețuise cel mai mult, atât la persoana lui, cât și la alții.

Pentru că extraordinara frumusețe care îl fascinase atât de puternic pe Basil Hallward și pe numeroși alții părea să nu se mai dezlipească de el. Nici măcar cei care auziseră cele mai calomnioase lucruri despre el (și, din când în când, se răspândeau prin Londra zvonuri ciudate despre modul lui de viață, zvonuri care ajungeau subiect de bârfă prin cluburi), nici măcar aceștia nu puteau da crezare unei informații dezonorante la adresa lui din momentul în care îl vedeau. Avea mereu chipul unui om care nu se lăsase maculat de lume. Bărbații care îl bârfiseră grosolan amuțeau când Dorian Gray intra în încăpere. Există în puritatea chipului său ceva care îi oprea. Simpla sa prezență părea să le evoce amintirea inocenței pe care ei o terfeliseră. Se minunau cu toții cum de era posibil ca o făptură atât de fermecătoare și de grațioasă ca el să fi scăpat de amprente murdare ale unui secol sordid și senzual în același timp.

Adeseori, când revenea acasă dintr-una din acele misteroase și prelungite escapade care iscau stranii speculații din partea celor care erau prietenii lui, sau credeau că ar fi, se furișa până sus, descuia ușa cu cheia care nu-l părăsea niciodată și, luând în mână o oglindă, se posta în fața portretului său pictat de Basil Hallward, examinând, pe rând, fața crispată și îmbătrânită de pe pânză și chipul tânăr și luminos care-i surâdea din spatele sticlei șlefuite. Însuși contrastul frapant îi întetea plăcerea. Era tot mai înamorat de propria-i frumusețe și tot mai interesat de procesul de descompunere a sufletului său. Cerceta cu o grijă minuțioasă și, uneori, cu o monstruoasă și oribilă satisfacție, ridurile urâcioase care îi brăzdau fruntea sau se răsfireau în jurul gurii cărnoase, senzuale, întrebându-se câteodată care dintre ele erau mai respingătoare, urmele păcatului sau urmele vârstei. Își așeza mâinile albe, fine, alături de mâinile îngroșate, pătate, ale portretului, și zâmbea. Privea ironic trupul deformat și membrele sleite.

Existau și unele momente, în nopțile de nesomn, când zăcea în camera lui suav înmiresmată sau în maghernița sordidă a tavernei rău famate de la docuri, pe care, deghizat și sub un nume fals, o frecventa des, și se gândea la putreziciunea pe care o adusese sufletului său, cu o milă cu atât mai sfâșietoare cu cât era pur egoistă. Dar asemenea momente erau rare. Acea curiozitate de a cunoaște viața, pe care i-o trezise Lordul Henry când stătuseră de vorbă în grădina prietenului lor, părea să sporească din plin. Și cu cât gusta viața, cu atât nu se sătura să o cunoască. Era devorat de o foame tot mai hulpavă pe măsură ce o hrănea.

Și totuși nu era nesocotit, cel puțin în relațiile cu societatea. O dată sau de două ori pe lună în timpul iernii și în fiecare seară de miercuri pe parcursul sezonului monden, își deschidea superba reședință și îi invita pe cei mai reputați muzicieni ai vremii să-i delecteze musafirii cu splendorile artei lor. Micile dineuri pe care le oferea, la organizarea cărora îl asista de fiecare dată Lordul Henry, erau notorii atât datorită selecției atente a invitațiilor și plasării lor la masă, cât și prin rafinamentul ornamentației, prin subtilele aranjamente simfonice de flori exotice, fețe de masă brodate și veselă antică de aur și argint. Într-adevăr, numeroase persoane, în special dintre tineri, vedeau, sau își imaginau că văd în Dorian Gray întruchiparea unui tipar pe care-l visaseră adeseori în zilele lor de la Eton sau Oxford, un tipar în care să se îmbine ceva din reala cultură a cărturarului cu întreaga grație, distincție și eleganță a manierelor unui cetățean al lumii. Li se părea că Dorian face parte dintre cei despre care Dante scrie că s-au străduit să se desăvârșească prin venerarea frumosului. Asemenea lui Gautier, era unul dintre cei pentru care „lumea vizibilă există“.

Și, în mod cert, viața în sine era pentru el cea dintâi, cea mai sublimă dintre arte, și față de viață, toate celelalte arte

păreau a fi doar o fază pregătitoare. Moda, prin care tot ce e fantastic capătă pentru o clipă caracter universal, și dandyismul care este, în felul său, o încercare de a afirma absoluta modernitate a frumosului, și-au exercitat, firește, fascinația asupra lui. Felul în care se îmbrăca și anumite stiluri pe care le adopta din când în când aveau o influență categorică asupra tinerilor sclivișiți de la balurile din Mayfair și de la cluburile din Pall Mall, care îl imitau în tot ce făcea și se străduiau să reproducă farmecul degajat al spilcuitelor lui mici infatuări pe care el nu le prea lua în serios.

Deoarece, deși s-a arătat gata să accepte poziția care i s-a oferit de îndată ce a ajuns la majorat, deși a încercat o subtilă plăcere la gândul că ar putea să devină în Londra zilelor lui ceea ce a fost în Roma imperială a lui Nero autorul romanului *Satyricon*¹, totuși în adâncul inimii lui dorea să fie ceva mai mult decât un simplu *arbiter elegantiarum*, consultat asupra felului de a purta bijuteriile sau asupra nodului unei cravate, ori despre cum se ține un baston. El ar fi vrut să elaboreze o nouă schemă de viață, care să dețină o filozofie rațională și principii clare și care să-și găsească suprema realizare în spiritualizarea simțurilor. Idealizarea simțurilor a fost de multe ori și pe drept cuvânt blamată, oamenii posedând un firesc instinct de spaimă în fața pasiunilor și a senzațiilor care par mai puternice decât ei înșiși și despre care sunt conștienți că le împărtășesc cu alte forme de existență mult mai puțin evoluat. Dar Dorian Gray avea impresia că adevărata natură a simțurilor nu a fost niciodată înțeleasă și că au rămas primitive și animalice pentru că oamenii s-au chinuit să le înfometeze și să le domine sau să le ucidă dureros, în loc de a încerca să le transforme în elemente ale unei noi spiritualități,

1 Gaius Petronius (?-66 e.n.), scriitor latin de la curtea împăratului Nero, epicurian rafinat, supranumit „arbitru al eleganței“, autor al romanului de moravuri *Satyricon*.

a cărei caracteristică dominantă ar fi un rafinat instinct al frumosului. Când privea în trecut, la traiectoria omului pe parcursul Istoriei, era bântuit de sentimentul irosirii. Existaseră atâtea capitulări! Și atât de puțin sens! Avuseseră loc respingeri sălbatice, obstinate, forme monstruoase de autotură și de autonegare care aveau la origine frica și al căror rezultat a constat într-o degradare infinit mai nocivă decât imaginara degradare pe care, în ignoranța lor, au încercat să o evite. Natura, în superba ei ironie, i-a împins pe anahoreți să se hrănească cu sălbăticiunile deșertului, iar pustnicilor le-a dat drept parteneri jivinele câmpului.

Da, așa cum profetise Lordul Henry, urma să apară un nou hedonism care avea să recreeze viața, să o salveze din ghearele hrăpărețe ale puritanismului care în zilele noastre cunoaște o bizară recrudescență. Va utiliza intelectul, desigur, dar nu va accepta nici o teorie sau nici un sistem care ar implica sacrificarea vreunei experiențe pasionale. Obiectivul său va fi experiența în sine, și nu roadele experienței, oricât ar fi ele de dulci sau de amare. Va ignora ascetismul care omoară simțurile, ca și depravarea vulgară care le tocește. Iar omul va fi învățat să speculeze momentele unei vieți care, în sine, nu-i decât un moment.

Nu sunt puțini cei care s-au deșteptat uneori înaintea de ivirea zorilor, după una dintre nopțile văduvite de vise care aproape că te fac să îndrăgești moartea, sau după una dintre nopțile de groază și de bucurie chinuită când prin cămăruțele creierului bântuie fantome mai urâcioase chiar decât realitatea, precum și instinctul acelei vieți insidioase care pândește în tot ce-i grotesc – cea care-i conferă artei gotice durabila sa vitalitate, această artă aparținând, am spune, celor ale căror minți au fost tulburate de maladia reveriei. Treptat, degete albe se furișează prin perdele și par să tremure. Umbre mute, cu fantastice forme negre, se strecoară în colțurile încăperii

și se cuibăresc acolo. Afară, freamăt de păsări printre frunze, sau zgomot de oameni care merg la muncă, ori suspinul și sughițul vântului care coboară dintre dealuri și hoinărește în jurul casei tăcute, încet, de parcă s-ar teme să nu-i trezească pe cei adormiți, dar care neapărat trebuie să izgonească somnul din peștera lui violetă. Se ridică vâl după vâl de ceață fumurie și, treptat, lucrurilor li se restituie contururile și culorile, și, sub ochii noștri, zorii recrează lumea după anticul ei tipar. Palidele oglinzi își recapătă viața lor mimată. Lumânările fără flacără adastă acolo unde le-am lăsat și, alături, cartea cu paginile pe jumătate tăiate pe care am citit-o, sau floarea legată cu sârmă pe care am purtat-o la bal, sau scrisoarea pe care ne-am temut să o citim, sau pe care am citit-o de prea multe ori. Nimic nu pare să fie schimbat. Din irealitatea umbrelor nopții se încheagă realitatea vieții pe care o cunoaștem. Trebuie să o reluăm de acolo de unde am întrerupt-o și, deodată, ne năpădește teribila necesitate a continuității în același obositor ciclu de deprinderi stereotipe, sau ne cuprinde dorința aprigă ca, într-o bună dimineață, pleoapele să ni se deschidă peste o lume pe care noaptea a remodelat-o pentru plăcerea noastră, o lume în care lucrurile ar avea forme și culori proaspete, o lume diferită, care ar poseda alte taine, o lume în care trecutul n-ar avea loc sau ar ocupa un spațiu infim, sau n-ar supraviețui sub forma conștientă a obligațiilor sau a regretelor, a rememorării chiar și a clipelor de bucurie cu doza lor de amărăciune sau a plăcerilor cu doza lor de suferință.

Crearea unei astfel de lumi i se părea lui Dorian Gray că ar constitui adevăratul țel, sau unul dintre adevăratele țeluri ale vieții; și în avida lui căutare de senzații, ar fi fost ceva și nou și delectabil în același timp, și ar fi posedat acel element de straniețe esențial atitudinii romantice. Adeseori adopta anumite tipare de gândire, conștient că erau străine de natura

lui, și se abandona influențelor lor subtile, pentru ca, după ce le sesiza coloritul și își satisfăcea curiozitatea intelectuală, să le abandoneze cu acea curioasă indiferență, compatibilă totuși cu ardoarea temperamentală, ba chiar, conform unor psihologi moderni, fiind o condiție a ei.

La un moment dat, s-a zvonit că ar avea de gând să se alăture credinței romano-catolice; e cert că ritualul romano-catolic constituia o veche atracție a lui. Sacrificiul zilnic, realmente mult mai distructiv decât toate jertfele lumii antice, îl stârnea prin superba-i respingere a evidenței simțurilor, prin simplitatea primitivă a elementelor sale, precum și prin eternul patos al tragediei umane pe care încerca să-l simbolizeze. Îi făcea plăcere să îngenuncheze pe dalele de marmură rece și să-l urmărească pe preot, înveșmântat în odăjdiile-i țepene și împovărate, ridicând lent, cu mâinile-i albe, vălul tabernaculului, sau înălțând potirul în formă de felinar bătut în pietre scumpe, adăpostind acea coajă străvezie despre care uneori refuzăm să credem că ar fi într-adevăr *panis caelestis*, pâinea îngerilor; sau, înfășurat în straiile patimilor lui Cristos, rupând anafura și lovindu-se cu pumnii în piept pentru păcatele lui. Cădelnițele fumegânde pe care băieții solemni, îmbrăcați în cămăși și dantelă albă, le legănau în aer ca pe niște flori imense, aurite, exercitau, la rândul lor, o fascinație asupra lui. Și când ieșea din biserică, obișnuia să se uite întrebător la confesionalele negre, tânjind să se afle în semiobscuritatea unuia dintre ele și să asculte femei și bărbați care șopteau printre gratiile tocite adevărata poveste a vieții lor.

Dar Dorian nu a căzut niciodată în greșeala de a-și frâna dezvoltarea intelectuală prin acceptarea oficială a vreunei dogme sau a vreunui sistem, sau de a confunda o casă în care poți locui o viață cu un han unde poți petrece doar răgazul unei nopți sau a câteva ceasuri dintr-o noapte golită de stele, cu o lună care se zbate în chinurile facerii. Misticismul, cu

admirabila sa abilitate de a transforma lucrurile comune în fapte stranii, și cu subtilul său caracter antonimic ce pare să-l însoțească perpetuu, i-a făcut impresie timp de un sezon, și tot pentru un scurt timp s-a simțit atras de doctrinele materialiste ale mișcării darwiniste din Germania¹, și a încercat o curioasă plăcere în a trasa originea gândirii și pasiunilor omenesti într-o celulă sîdfie din creier sau în vreun nerv albicios din trup, delectându-se cu concepția absolutei dependențe a spiritului de anumite condiții fizice, morbide sau sănătoase, normale sau patogene. Dar, așa cum am mai spus, nici o teorie despre viață nu i se părea a fi la înălțimea vieții în sine. Era acut conștient că toate speculațiile intelectuale sunt găunoase dacă nu sunt asociate cu acțiunea și cu experiența. Știa că simțurile, în aceeași măsură ca și sufletul, ascund misterele lor spirituale.

Și la un moment dat a început să studieze parfumurile și tainele fabricării lor, distilând uleiuri puternic mirositoare și arzând rășini odorifere ale arborilor din Orient. A constatat că nu există impuls spiritual care să nu-și aibă un pandant în viața senzorială și a pornit să le descopere relațiile; se întreba de ce anume tămăia te îmbie spre misticism, chihlimbarul îți stârnește pasiunile, violetele îți trezesc amintirea romanțozităților apuse, moscul îți tulbură creierul, și champaka² îți mănjește imaginația. S-a străduit să elaboreze o adevărată psihologie a parfumurilor, să evalueze feluritele influențe ale rădăcinilor plăcut mirositoare, ale florilor parfumate încărcate cu polen, ale balsamurilor aromate, ale lemnului din pădurile întunecate și înmiresmate, ale nardului care te

1 Teoria evoluționistă a lui Darwin a avut, la început, un puternic ecou în Germania.

2 În următoarele rânduri sunt menționate minerale, plante, rădăcini din Orient folosite la distilarea parfumurilor și ale căror denumiri nu au echivalent în limba română.

îmbolnăvește, ale hoveniei care îți ia mințile, ale arborilor aloe despre care se spune că-ți alungă melancolia din suflet.

Altă dată s-a dedicat trup și suflet muzicii și a oferit o serie de concerte neobișnuite într-o sală prelungă, cu grinzi, un tavan roșu-aprins și pereți lăcuiți în verde-oliv, concerte în care niște țigani exaltați scoteau o muzică sălbatică din micile lor țitere, sau tunisieni gravi, înfășurați în șaluri galbene, ciupeau strunele încordate ale unor lăute monstruoase, sau negri rânjitori băteau monoton în niște tobe de aramă, sau, ghemuiți pe covorașe stacojii, indieni slăbănogi cu turbane pe cap suflau în fluiere lungi de trestie sau de alamă și vrăjeau, sau se prefăceau a vrăji, niște șerpi lungi, cu glugi pe capete, niște oribile vipere cu corn. Intervalele brutale și discordanța stridentă a muzicilor barbare îi trezeau senzații ciudate atunci când grația lui Schubert, melodioasele duiosii ale lui Chopin și impunătoarele armonii ale lui Beethoven nu-i mai impresionau urechea. Colecta din toate colțurile lumii cele mai strani instrumente care puteau fi găsite fie în mormintele neamurilor pierite, fie de la triburile sălbatice care supraviețuiseră contactului cu civilizația vestică; îi plăcea să le atingă sau să le încerce. Reușise să-și procure misteriosul *juruparis* al indienilor de pe Rio Negro, pe care femeile nu au voie să-l folosească, și nici tinerii n-au îngăduința să-l vadă decât după ce postesc și sunt supuși unui ritual de purificare; avea urnele de pământ ale peruvienilor din care se aud țipete ascuțite de păsări, și fluierele confecționate din oase omenesti, pe care Alfonso de Ovalle le-a auzit în Chile, și bucăți de rocă verde sonoră din regiunea Cuzco, care scoteau un sunet nespus de dulce. Avea tigve de dovleac pictate și umplute cu pietricele care zornăiau când le scuturai, avea lungile *clarin* ale mexicanilor, în care interpretul nu suflă, ci inhalează zgomotos aerul; și țipătoarele *tute* ale triburilor de pe Amazon, prin care dau alarma santinelele care străjuiesc întreaga zi

în copaci și care, se spune, pot fi auzite până la o depărtare de trei leghe; și *teponaztli* care au două limbi vibrante din lemn și în care se bate cu niște bețe unse cu o rășină elastică, obținută din seva lăptoasă a unei plante; clopotele *yotl* ale aztecilor, care atârnă ca strugurii în ciorchini, și o tobă lungă, cilindrică, acoperită cu pielea unor șerpi uriași, ca acela pe care l-au văzut Diaz¹ și Cortes² când au pătruns în templul mexican și al cărui vaiet dureros l-au descris atât de plastic. Pe Dorian îl fascina caracterul fantastic al acestor instrumente și încerca o curioasă plăcere la gândul că Arta, ca și Natura, posedă monștrii ei, obiecte cu forme bestiale și cu glasuri hidoase. Totuși, după un timp, s-a săturat și de ele, și putea fi văzut în loja lui de la operă, fie singur, fie însoțit de Lordul Henry, ascultând extaziat *Tannhäuser* și văzând în preludiul acestei mari opere o reproducere a tragediei sufletului său.

Cu un alt prilej s-a apucat să studieze giuvaierurile, și la un bal mascat a apărut în chip de Anne de Joyeuse³, Amiral al Franței, într-un costum acoperit cu cinci sute și zeci de perle. Capriciul acesta l-a ținut câțiva ani în mrejele sale și s-ar putea spune că de fapt nu l-a părăsit niciodată. Adeseori își petrecea o zi întreagă aranjând și rearanjând în casete diferitele pietre pe care le colecționase, ca, de pildă, crisoberilul verde-oliv care se înroșește la lumina lămpii, cimoфанul cu vâna lui de argint subțire ca sârma, peridotul de culoarea fisticului, topazele trandafirii sau galbene ca vinul, rubinele roșii ca focul cu stele pâlпăitoare în patru colțuri, pietrele de scorțișoară de culoarea flăcării, spinele portocalii și violete, ametistele cu straturile lor alternative de rubin și safir. Iubea aurul roșu din piatra soarelui și albul sidefiu din

1, 2 Bernal Diaz (1492 – 1581) și Hernando Cortes (1485–1547) au cucerit Mexicul în 1519 și au scris o istorie a cuceririi lor.

3 Anne de Joyeuse, favorit al regelui Henric al III-lea al Franței (1551–1580).

piatra lunii, și curcubeul frânt din opalul lăptos. Și-a procurat din Amsterdam trei smaralde de o mărime și o culoare colosale, și avea o turcoază *de la vieille roche*¹ care stârnea invidia tuturor cunoscătorilor.

A descoperit și povești încântătoare despre giuvaieruri. În *Clericalis disciplina*² a lui Alphonso este pomenit un șarpe cu ochi de hiacint veritabil, și în romantica istorie a lui Alexandru, cuceritorul Emathiei³ se spune că ar fi găsit în valea Iordanului șerpi „cu gulere de smarald care le creșteau pe spate“. Filostratus⁴ ne povestește că a găsit o piatră prețioasă în creierul dragonului și că, prin asocierea unor litere de aur cu o mantie stacojie, putea cufunda fiara într-un somn profund pentru a o ucide. Conform marelui alchimist Pierre de Boniface, diamantul îl poate face pe om invizibil, iar agata de India îl face volubil. Cornalina potolește furia, hiacintul îndeamnă la somn, ametistul împrăștie aburii vinului. Granatul izgonește demonii și hidropicusul despoaie luna de culoarea ei. Selenitul crește și descrește odată cu luna, și meloceul, care ajută la descoperirea hoților, nu poate fi afectat decât de sângele căprioarelor. Leonardus Camillus a văzut o piatră albă extrasă din creierul unei broaște țestoase proaspăt ucise, care era un antidot sigur împotriva otrăvii. Bezoarul aflat în inima unui cerb din Arabia e un farmec care poate tămădui ciurma. În cuiburile păsărilor din Arabia se găsește aspiratul care, conform părerii lui Democrit, îl apără pe purtător de primejdia focului.

1 Din vechea rocă (fr.) – obținută din Persia, de cea mai bună calitate.

2 Carte în care Petrus Alphonso, fost Rabin Moses Sephardi din Aragon, își descrie convertirea la creștinism.

3 Alexandru cel Mare (356-323 î.e.n.).

4 Flavius Filostratus (170-245), filozof sofist, autor al lucrării *Heroicus*.

La ceremonia încoronării sale, regele Ceylonului a călătorit prin oraș ținând un rubin mare în mână. Porțile palatului lui John the Priest¹ erau „confecționate din agată cornalină încadrată cu corn de șarpe astfel încât nimeni să nu poată introduce otravă în palat“. Pe fronton se găseau „două mere de aur care conțineau două rubine“ astfel încât aurul strălucea ziua și rubinele scânteiau în lumina nopții. În straniul romanț al lui Lodge², *A Margarite of America*, se afirmă că în iatacul reginei puteau fi văzute „toate doamnele caste din lume, cioplite în argint, privindu-se în elegante oglinzi de crisolit, rubine, safire și smaralde verzi“. Marco Polo i-a văzut pe băștinașii din Zipangu vârand perle roz în gurile morților. Un monstru marin se îndrăgostise de perla pe care scufundătorul i-a adus-o regelui Perozes; l-a măcelărit pe cel ce a furat-o și a jelit șapte luni după perla pierdută. Când hunii l-au ademenit pe rege într-un puț adânc, acesta a aruncat-o și Procopius³ ne povestește că nu a mai fost niciodată găsită, deși Împăratul Anastasius a oferit o răsplată de cinci sute de piese grele de aur pentru ea. Regele din Malabar i-a arătat unui venețian un rozariu din trei sute patru perle, câte una pentru fiecare zeu la care se închina.

Când Ducele de Valentinois, fiul lui Alexandru al VI-lea, l-a vizitat pe Ludovic al XII-lea, regele Franței, reiese din scrierea lui Brantôme⁴ a venit pe un cal, împodobit cu frunze

1 John the Priest, figură legendară a unui pelerin medieval care ar fi ajuns monarhul unui stat african.

2 Thomas Lodge (1558-1625), poet și dramaturg englez, autorul romanțului medieval *A Margarite of America* (1596), plin de prețiozități.

3 Procopius (499-565), istoric bizantin; a relatat războaiele regelui Perozes.

4 Pierre de Bourdeille Brantôme (1537-1614), istoric francez, a scris *Vies des dames galantes*, care conține anecdote și relatări mondene de la Curte.

de aur și purtând pe cap o tichie înconjurată de două șiruri de rubine care radiau o lumină puternică. Charles al Angliei călătorea pe o șa bătută în patru sute douăzeci și unu de diamante. Richard al II-lea avea o mantie evaluată la treizeci de mii de mărci, acoperită toată cu rubine. Hall¹ îl descrie pe Henric al VIII-lea, în drumul său spre Turn înainte de încoronare, purtând „un veston țesut din fir de aur în relief, brodat cu diamante și alte pietre prețioase, iar la gât un colan greu din spinele“. Tinerii favoriți ai lui Iacob I purtau cercei din smaralde montate în aur filigranat. Eduard al II-lea i-a dăruit favoritului său, Piers Gaveston, o armură din aur roșu bătută în hiacint, un colan din roze de aur împodobite cu turcoaze și o tichie *parsemé*² cu perle. Henric al II-lea purta mănuși până la cot împodobite cu bijuterii și avea o mănușă pentru vânătoarea cu șoim pe care erau cusute douăsprezece rubine și cincizeci și două de perle orientale. Pălăria ducală a lui Charles the Rash, ultimul Duce de Burgundia din familia lui, era împodobită cu perle în formă de pară și cu safire.

Ce viață minunată s-a trăit odinioară! Ce splendoare de pompă și de ornamentație! Era fantastic chiar numai dacă citeai despre luxul celor morți.

După un timp, Dorian a trecut la pasiunea pentru broderii și tapiserii folosite ca fresce în camerele reci ale naștilor nordice din Europa. Pe măsură ce investiga subiectul – și avusese întotdeauna o extraordinară capacitate de a se lăsa complet absorbit de materia care îi solicitase interesul în acel moment – se întrista la gândul ruinei pe care o operase timpul asupra frumuseții și a minunățiilor. În orice caz, el, unul, scăpase de ravagii. În ceea ce-l privea, vara urma după vară, narcisele galbene mereu înfloreau și mereu mureau, nopțile

1 Edward Hall (1499-1547), istoric englez, autorul unei cronici care se pare că l-a inspirat pe Shakespeare.

2 Presărată (fr.).

de coșmar își repetau rușinoasele povești, dar el rămânea neschimbat. Nici o iarnă nu-i răvășea chipul și nu-i ofilea înflorirea. Ce diferență față de obiectele materiale! Unde pie-reau? Unde să fi dispărut acea imensă mantie de culoarea șofranului pe care zeii se războiseră cu giganții, cea care fu-sese țesută de fete arămii pentru desfătarea zeiței Atena? Unde era uriașul acoperământ pe care Nero, îl așternuse peste Colosseum la Roma? Acea velă purpurie a Titanilor pe care era reprodus cerul înstelat și Apollo conducând carul tras de armăsari albi cu frâie de aur? Tânjea să vadă curioasele șervete de masă lucrate pentru Preotul Soarelui, pe care erau așternute toate delicatesele și toate felurile de carne care pot fi oferite la un ospăț; și giulgiul mortuar al regelului Chil-peric¹, cu cele trei sute de albine de aur; și fantasticele robe care au stârnit indignarea episcopului de Pontus, pictate cu „lei, pantere, urși, câini, păduri, stânci, vânători – de fapt tot ce poate copia din natură un pictor“; și mantia purtată cândva de Charles d’Orléans², pe ale cărei mâneci erau bro-date versurile unui cântec: „*Madame, je suis tout joyeux*“³, iar acompaniamentul muzical al versurilor era lucrat cu fir de aur și fiecare notă muzicală, pătrată cum se scria pe atunci, era alcătuită din patru perle. A citit despre o încăpere care a fost pregătită la palatul din Reims pentru regina Jeanne de Burgundia, ornată cu „o mie trei sute douăzeci și unu de papagali brodați, purtând blazonul armelor regelui, și cinci sute șazeci și unu de fluturi care purtau pe aripi blazonul reginei, totul lucrat în aur“. Caterina de Medici avea un pat de doliu confecționat din catifea neagră, imprimată cu aștri

1 Chilperic (539-589), rege merovingian, considerat un Nero al timpului său.

2 Charles d’Orléans (1391-1469), nobil francez, luat prizonier de englezi la Agincourt, care în cei 25 de ani de captivitate a compus poezii și texte de cântece.

3 Doamnă, sunt foarte vesel (fr.).

solari și semilune. Draperiile patului erau din damasc, brodat cu ramuri înflorite și ghirlande pe un fundal de aur și argint, cu franjuri de perle pe margini; patul era plasat într-o cameră unde se găseau însemnele heraldice ale reginei, decupate din catifea neagră pe un fond de argint. Ludovic al XIV-lea avea în apartamentul său cariatide brodate cu aur, înalte de aproape cinci metri. Patul regelui polonez Sobieski era acoperit cu brocart de aur de Smyrna, brodat cu turcoaze care reproduceau versete din Coran. Stâlpii patului erau din argint aurit, cizelați și incrustați cu medalioane emailate și împodobit cu bijuterii. Patul fusese luat din tabăra turcească instalată în fața Vienei, și flamura lui Mahomed trona sub baldachinul aurit, tremurător.

Și astfel, pe parcursul unui întreg an, s-a ostenit să acumuleze cele mai splendide specimene de stofe și broderii ce puteau fi găsite: muselinuri gingașe din Delhi, ornamente florale țesute în fir de aur și brodate cu aripi de găze iridiscente; voaluri de Dacca, atât de străvezii încât în Orient li se spune „aer împletit“, „apă curgătoare“ sau „roua serii“; pânzeturi de Java imprimate cu figuri stranii; perdele galbene chinezești sofisticate; cărți legate în satinuri arămii sau în mătase azurie și gravate cu *fleurs de lys*¹, păsări și alte imagini; văluri din dantelă lucrate în cusătură ungurească; brocarturi siciliene și catifele spaniole rigide; cusături georgiene cu bănuți de aur și pânze japoneze Fukusa², cu aurul lor verzui și păsări cu penaj de vis.

Dorian avea și o pasiune specială pentru veșmintele ecleziastice, pasiune legată, de altfel, de tot ce ținea de slujbele bisericești. În scrinurile lungi din lemn de cedru, aliniată în galeria din aripa apuseană a casei, stocase numeroase rarități

1 Floare de crin, emblema nobilimii franceze.

2 Pânză de mătase folosită în ceremonialul japonez al ceaiului pentru purificarea ustensilelor.

ce reprezentau adevăratele veșminte ale Miresei lui Cristos, care trebuie să fie îmbrăcată în purpură, giuvaieruri și pânzeturi delicate ca să-și poată ascunde sleitul trup torturat de suferințele pe care și le aplică singură și de rănilor dureroase pe care și le provoacă singură. Mai posedea o extraordinară capă – o pelerină scurtă – religioasă din mătase stacojie și damasc din fir de aur, imprimată cu un model repetat de rodii aurii introduse în niște flori cu șase petale, în ale căror părți laterale apărea emblema ananasului lucrată în perle. Marginile capei erau divizate în mici panouri care reprezentau scene din viața Fecioarei, iar încoronarea Fecioarei apărea pe gluga capei în mătăsurii colorate. Era o operă italienească din secolul cincisprezece. Mai avea și o altă capă din catifea verde, brodată cu buchete de frunze de acant în formă de inimă, din care se răspândeau flori albe cu tulpini lungi, cusute cu fir de argint și cristale colorate. Închizătoarea reprezenta un cap de serafim lucrat în relief cu fir de aur. Marginile erau țesute în romburi de mătase roșie și aurie, în care apăreau medalioanele a numeroși sfinți și martiri, printre care figura și Sfântul Sebastian. Era înveșmântat în odăjdii din mătase chihlimbarie și din brocart albastru și auriu, mătase galbenă de damasc, imprimate cu scene din Patimile și Răstignirea lui Cristos și brodate cu lei, păuni și alte embleme; mai colectase și odăjdii din satin alb și mătase trandafirie de damasc, ornate cu lalele, delfini și *fleurs de lys*; cortine pentru altar din catifea roșie și pânză albastră; și numeroase ștergare, învelitoare de potir, sudarii pentru șters fața și fruntea. În utilizările mistice ale unor asemenea obiecte exista ceva care îi exalta imaginația.

Pentru că aceste comori ca și toate obiectele colecționate în superba lui locuință reprezentau pentru el mijloace de uitare, modalități de evadare, măcar temporară, din spaima care uneori i se părea prea apăsătoare pentru a putea fi supor-

tată. În încăperea singuratică, zăvorâtă, în care petrecuse atâția ani din copilăria lui, atârnase acum pe perete, cu propriile sale mâini, teribilul portret ale cărui trăsături mereu modificate îi înfățișau degradarea reală a vieții lui. În fața portretului drapase, ca pe o perdea, lințoliul de purpură și aur. Uneori, săptămâni întregi nu călca în acea cameră, uita de odioasa pictură și își redobândea nepăsarea, admirabila sa voioșie și pasionata curiozitate în ce privește existența. Și alteori, brusc, în toiul nopții, se strecura afară din casă și se ducea într-un loc infam de pe lângă Blue Gate Fields¹ unde rămânea zi după zi, până când era izgonit. Când se întorcea acasă se posta în fața portretului, uneori urând și tabloul, și urându-se și pe sine însuși, alteori simțindu-se plin de acea trufie individualistă, generată în parte de fascinația păcatului, și atunci zâmbea cu o tainică plăcere nefericitei lui umbre sortite să îndure povara care ar fi trebuit să-i aparțină.

După câțiva ani, nu a mai putut îndura să lipsească un timp îndelungat din Anglia, și a renunțat la vila din Trouville pe care o împărțea cu Lordul Henry, ca și la căsuța albă împrejmuită de ziduri din Alger, unde petrecuseră mai multe ierni. Nu suporta ideea de a fi separat de portretul care făcea parte integrantă din viața lui, și se temea ca nu cumva în absența lui să pătrundă cineva în cameră, în pofida barelor complicate cu care blocase ușa.

Era conștient că nimeni n-ar fi înțeles mare lucru. Pentru că portretul, în ciuda oribilei descompuneri și urâțiri a feței, păstra încă o certă asemănare cu el, așadar ce-ar fi putut alții să înțeleagă? S-ar amuza, pur și simplu, dacă cineva ar încerca să-l hărțuiască. Nu el îl pictase. Ce-i păsa lui că portretul arăta urât și rușinos? Și chiar dacă le-ar spune adevărul, l-ar crede cineva?

¹ Cartier rău famat din zona docurilor londoneze, cunoscut pentru fumătorii de opiu și pentru bordelurile sale marinărești.

Totuși era speriat. Uneori, când se găsea la reședința lui din Nottinghamshire oferind petreceri tinerilor sclivișiți de rangul lui, care erau principalii săi parteneri, și uimindu-i pe localnici prin risipa de lux și splendoarea sclipitoare a modului său de viață, își părăsea dintr-odată musafirii și se repezea la oraș să se convingă că nimeni nu umblase la ușă și că portretul era la locul lui. Dacă ar fi fost furat? Numai gândul îi dădea fiori de groază. Firește că, în asemenea caz, toată omenirea i-ar afla secretul. Poate că unii îl și suspectau.

Pentru că, deși pe mulți îi fermeca, nu erau puțini cei care nu aveau încredere în el. Fusese cât pe-aci să fie respins de un club selectiv din West End, la care îl îndrituiaua din plin originea și rangul lui social, și se mai spunea că, odată, când un prieten l-a dus în fumoarul clubului Churchill, Ducele de Berwick și un alt domn s-au ridicat ostentativ și au părăsit sala. După ce a trecut de douăzeci și cinci de ani, au început să circule felurite povești ciudate legate de el. Se zvonea că fusese văzut încăierându-se cu niște marinari străini într-o dugheană împuțită de la periferia cartierului Whitechapel, și că se înhăita cu hoți și cu falsificatori de bani cărora le cunoștea toate tainele meseriei. Extraordinarele sale absențe deveniseră notorii și, când reapărea în societate, oamenii șușoteau prin colțuri sau treceau pe lângă el cu un rânjat disprețuitor, ori îl priveau cu o răceală iscoditoare, de parcă erau hotărâți să-i descopere secretul.

Firește că el nu lua în seamă asemenea insolențe sau încercări sfidătoare și, în opinia majorității, felul lui de a fi franc și binedispus, fermecătorul său surâs adolescentin, infinita grație a minunatei sale tinereți care, s-ar fi zis, nu-l mai părăsea, erau, în ele însele, un suficient răspuns în fața calomniilor – căci așa erau considerate – care se răspândiseră în jurul lui. Totuși, se observase că unii dintre cei care-i fuseseră prieteni intimi începeau, după un timp, să-l ocolească. Femei care-l

adoraseră nebunește și care de dragul lui sfidaseră toate restricțiile sociale și încălcaseră toate convențiile, păleau de rușine sau de oroare când intra Dorian Gray.

Dar aceste scandaluri păstrate în șoaptă nu făceau decât să-i sporească în ochii unora pericolul farmec. Substanțiala lui avere era, neîndoielnic, un element de siguranță. Societatea, cel puțin societatea civilizată, nu e niciodată pregătită să dea crezare unor argumente în detrimentul celor ce sunt și bogați, și fascinanți. Societatea simte instinctiv că manierele elegante sunt mai importante decât morala și, în opinia ei, o înaltă respectabilitate e mult mai puțin valoroasă decât posesiunea unui bun *chef*. Și, la urma urmei, te consolează prea puțin să afli că omul care ți-a servit un dejun slab sau un vin prost are o viață privată ireproșabilă. Chiar virtuțile cardinale nu pot compensa servirea la dejun a unor antreuri răcite, a afirmat odată Lordul Henry în cadrul unei discuții asupra subiectului respectiv; și se pot spune multe în apărarea acestui punct de vedere. Căci canoanele înaltei societăți sunt, sau ar trebui să fie, aceleași ca și canoanele artei. Forma este absolut esențială în această privință. Trebuie să afișeze demnitatea unei ceremonii, precum și irealitatea ei, și ar trebui să îmbine caracterul nesincer al unei piese de teatru romantice cu spiritul și frumusețea pieselor care ne încântă. Și oare lipsa de sinceritate e un lucru atât de înspăimântător? Nu cred. Este mai curând o metodă prin care ne putem multiplica personalitatea.

În orice caz, aceasta era părerea lui Dorian Gray. Se minuna de genul acela de psihologie superficială care concepe Eul ca pe o entitate unitară, permanentă, de încredere și de unică esență. Pentru el, omul era o creatură cu miriade de vieți și miriade de senzații, o creatură complexă, multiformă, care poartă în ea ciudate moșteniri de gândire și de simțire, și a cărei carne e coruptă de monstruoasele maladii ale predecesorilor morți. Îi plăcea să rătăcească prin recea și neprietenoasa

galerie de tablouri din reședința lui de la țară, și să contemple diferitele portrete ale celor al căror sânge curgea prin venele lui. Iată-l pe Philip Herbert descris de Francis Osborne¹ în *Memorii din timpul domniei reginei Elisabeta și a regelui Iacob Întâi* drept un tânăr „alintat la Curte datorită chipului său frumos care însă nu l-a însoțit mult timp“. Oare ducea el, uneori, viața tânărului Herbert? Să se fi transmis vreun germen otrăvitor din trup în trup, până a ajuns la el? Să fi fost un vag simț atavic al frumuseții pierdute care l-a făcut pe el, atât de brusc și aproape irațional, să rostească, în atelierul lui Basil Hallward, acea rugăciune dementă care i-a schimbat întreaga viață? Iată-l aici, înveșmântat în vestă roșie brodată cu aur și mantie bătută în nestemate, cu gulerul și manșetele din dantelă încrețită tivită cu aur, pe Sir Anthony Sherard, având ghemuită la picioare armura neagră-argintie. Ce ereditate i-o fi transmis și acesta? Oare amantul Giovannei de Nappoli i-o fi lăsat moștenire păcatul și rușinea? Oare acțiunile lui erau doar înfăptuirile visurilor pe care acest om mort nu cutezase să le realizeze? Iat-o, surzând din pânza ofilită, pe Lady Elizabeth Devereux, cu vâlul ei pe creștet, brâul de perle și mâneci drepte, roz. Ținea o floare în mâna dreaptă, iar în stânga strângea un colan smălțuit cu roze albe. Pe o masă de lângă ea se găseau o mandolină și un măr. Pe pantofii micuți cu vârf ascuțit, înfloreau două rozete mari, verzi. Îi cunoștea viața și poveștile ciudate despre iubii ei. Moștenise oare ceva din temperamentul ei? Ochii migdalați, cu pleoape grele, păreau să-l privească plini de curiozitate. Și George Willoughby, cu părul pudrat și fantasticele lui alunițe false? Câtă răutate degaja! Avea o față sumbră, smeadă, iar buzele senzuale i se arcuiiau într-o grimasă de dispreț. Manșete delicate de dantelă plisată îi cădeau peste mâinile osoase,

¹ Francis Osborne (1593-1650), istoric englez, autorul tratatului menționat.

gălbejite, încărcate de inele. Fusesse un filfizon al secolului al optsprezecelea și, în tinerețe, prietenul nedespărțit al Lordului Ferrars. Și ce să mai spunem de cel de-al doilea Lord Beckenham, partenerul Prințului Regent la sălbaticile desfrâuri ale acestuia, și unul dintre martorii căsătoriei secrete a prințului cu Doamna Fitzherbert? Cât de mândru și de chipeș arăta, cu bucelele lui castanii și atitudinea insolentă! Oare ce pasiuni îi lăsase moștenire? Lumea îl considerase un păcătos. Organizase orgiile de la Carlton House. Pe piept îi scânteia steaua Ordinului Jartierei. Alături de tabloul lui atârna portretul soției sale, o femeie palidă, cu buze subțiri, îmbrăcată în negru. Și sângele ei se amestecase în sângele lui Dorian. Cât de ciudat era totul! Și uite-o pe mama lui, cu fața ei de Lady Hamilton¹, cu buzele umede parcă muiate în vin; de la ea știa ce a moștenit. Îi dăruise frumusețea și pasiunea pentru frumusețea altora. Îi râdea în față, în rochia ei ușoară de bacantă. În păr avea împletite frunze de viță. Din cupa pe care o ținea în mână spumega purpura. Garoafele din fundal își pierduseră culoarea, dar ochii ei erau încă superbi în adâncimea lor și în strălucirea coloritului. Ochii ei păreau să-l urmărească oriunde se îndrepta.

Dar poți găsi strămoși și în literatură, nu numai pe cei din neamul tău, ba chiar mulți dintre ei mai apropiați de tine ca tip și ca temperament și, categoric, exercitând asupra-ți o influență de care ești absolut conștient. În unele momente, Dorian Gray avea impresia că întreaga istorie nu-i decât o reproducere a propriei sale vieți, nu așa cum o trăise în acțiuni și în împrejurări, ci așa cum o crease imaginația lui pentru el, așa cum se încheșase în creierul și în pasiunile lui. Simțea că îi cunoscuse pe toți, toate acele stranii și teribile

1 Emma (născută) Lyon (1761-1815), soția ambasadorului Sir William Hamilton și metresa amiralului Nelson. A murit în neagră mizerie.

figuri care defilaseră pe scena lumii și făcuseră din păcat ceva atât de atrăgător, și care infuzaseră răului atâta subtilitate. I se părea că, prin cine știe ce căi oculte, viața lor era viața lui.

Și personajul magicului roman care îi influențase atât de puternic viața cunoscuse această curioasă fantezie. În capitolul al șaptelea al cărții povestește cum, cu fruntea încununată cu lauri ca nu cumva să-l trăsnească fulgerul, se așezase, precum împăratul Tiberiu, într-o grădină din Capri, citind cărțile obscene ale lui Elephantis, în timp ce pitici și păuni țopăiau în jurul lui, iar cântărețul din fluier îl maimuțărea pe băiatul ce legăna cădelnița. Sau Caligula, care se zbenguise cu băieții în cămași verzi de prin grajduri, și cinase într-o iesle de fildeș împreună cu un cal împodobit cu bijuterii. Sau Domițian, care a străbătut un coridor captușit cu oglinzi de marmură, căutând cu ochii lui rătăciți să vadă reflectarea pumnalului care avea să-i curme viața, bolnav de acea lehamite, de acel devastator *taedium vitae*¹ care-i copleșește pe cei cărora viața nu le refuză nimic; și a privit printr-un smarald cristalin măcelurile roșii de lângă circ, apoi a fost purtat într-o litieră de purpură și perle, trasă de catări potcoviți cu argint, prin strada Rodiilor, către o casă din aur, și i-a auzit pe trecători proclamându-l pe Nero drept Cezar. Precum Elagabalus², și-a vopsit fața în culori, a tors alături de femei și a adus Luna din Cartagina și a căsătorit-o printr-o mistică cununie cu Soarele.

Dorian Gray obișnuia să citească și să recitească acest fantastic capitol și cele două imediat următoare, în care erau descrise, ca într-o tapiserie sau ca în emailurile lucrate cu un anumit scop, cele mai cumplite și mai frumoase isprăvi ale celor pe care viciul, sângele și plictisul i-au împins la monstro-

1 Plictiseală de viață (lat.).

2 Elagabalus (de fapt Heliogabalus) (204-222), împărat roman, cunoscut sub denumirea „Poetul Soarelui“, a impus cultul sirian al Soarelui.

zități sau la nebunie: Filippo, Duce de Milano, care și-a omorât soția și după aceea i-a pictat gura cu o otravă roșie pentru ca și iubitul ei să soarbă moartea de pe buzele moarte ale celei cu care se hârjonise; Pietro Barbi, venețianul cunoscut ca Papa Paul al Doilea, care, în vanitatea lui, a ținut să-și adauge titlul de Formosus și a cărui tiară evaluată la două sute de mii de florini a fost cumpărată cu prețul unui îngrozitor păcat; Gian Maria Visconti, care folosea dulăi ca să vâneze oameni și al cărui trup ucis a fost acoperit cu trandafiri de către o femeie ușoară care l-a iubit; Cesare Borgia pe calul lui alb, călărind alături de Fratricidul său, în mantia pătată de sângele lui Perotto; Pietro Riario, tânărul cardinal arhiepiscop de Florența, copil și favorit alintat al Papei Sixtus al IV-lea, a cărui frumusețe nu era întrecută decât de desfrâul lui, și care a primit-o pe Leonora de Aragon într-un pavilion de mătase albă și cărămizie, plin de nimfe și centauri, și a poleit în aur un băiat ca să poată servi la ospăț în chip de Ganimede¹ sau Hilas; Ezzelin, a cărui melancolie nu putea fi tratată decât prin spectacolul morții și care avea o pasiune pentru sângele roșu, așa cum au alții pentru vinul roșu – fiul Satanei, se spunea și care când jucase zaruri cu tatăl său trișase, miza fiind propriul său suflet Gianbattista Cibo care, în bătaie de joc, își luase numele de Inocențiu, și în ale cărui vene înțepenite un medic evreu inoculase sângele a trei băieți tineri. Sigismund Malatesta, iubitul Isottei și capul casei Rimini, a cărui efigie a fost arsă la Roma, el fiind considerat inamicul Domnului și al omului, cel care o strangulase cu un șervet pe Polissena și-i servise Ginevrei d'Este otravă într-o cupă de smarald, și care, în cinstea unei pasiuni rușinoase, clădise o biserică păgână în care să se închine creștinii; regele francez Charles al VI-lea, atât de îndrăgostit de soția fratelui său încât un lepros l-a avertizat asupra nebuniei în care avea

1 Paharnicul lui Zeus în mitologia greacă.

să cadă și care, când creierul i s-a îmbolnăvit și a luat-o razna, nu putea fi potolit decât cu cărți de joc sarazine pe care erau pictate Dragostea, Moartea și Nebunia; cu vesta sa brodată, cu pălăria bătută în nestemate și cu buclele lui ca de acant, Grifonetto Baglioni, care-i ucisese pe Astorre și pe mireasa acestuia, arăta atât de frumos, încât în timp ce-și dădea sufletul în Piazza galbenă din Perugia, cei care îl urăseră nu puteau să-și rețină plânsul, iar Atalanta¹, care-l blestemase, acum îl binecuvânta.

O cruntă fascinație se degaja din toate aceste grozăvii. I se arătau lui Dorian noaptea, iar ziua îi bântuiau imaginația. În Renaștere se cunoșteau ciudate modalități de otrăvire – otrăvire cu un coif și o torță aprinsă, cu o mânășă brodată, cu un evantai împodobit cu pietre prețioase, cu o sferă aurită și un lanț de chihlimbar. Dorian Gray fusese otrăvit printr-o carte. Existau momente când privea răul doar ca pe un mijloc prin care își putea realiza concepția lui despre frumos.

¹ Atalanta, membră a familiei Baglioni, care a guvernat orașul Perugia între 1488 și 1534.

Capitolul 12

Era în ziua de nouă noiembrie, ajunul zilei lui de naștere – împlinea treizeci și opt de ani –, zi pe care avea s-o țină minte mai târziu.

Se întorcea acasă pe la ora unsprezece de la cina pe care o luase la Lordul Henry, înfolfit în blănuri grele întrucât era o noapte rece și păcloasă. La colțul dintre Grosvenor Square și South Audley Street, a trecut pe lângă el un bărbat care mergea foarte grăbit prin ceață, cu gulerul paltonului ridicat. Ținea în mână o geantă. Dorian l-a recunoscut pe dată. Basil Hallward. L-a străbătut un ciudat fior de teamă, fără să-și dea seama din ce pricină. S-a făcut că nu-l recunoaște, și a mers cu pas iute înainte, în direcția locuinței lui.

Dar Hallward îl văzuse. Dorian l-a auzit oprindu-se din mers, apoi venind repede după el. În câteva momente i-a simțit mâna pe braț.

— Dorian! Ce șansă extraordinară! De la ora nouă tot stau și te aștept în biblioteca ta. Până la urmă mi s-a făcut milă de valetul tău obosit, i-am spus să se ducă la culcare și el m-a condus la ieșire. Mă pregătesc să iau trenul de miezul nopții pentru o călătorie la Paris și țineam mult să te văd înainte de plecare. Când ai trecut pe lângă mine, am avut impresia că ești tu, sau mai curând ți-am recunoscut haina de blană. Dar nu eram sigur. Nu m-ai recunoscut?

— În ceața asta, dragul meu Basil? Vai de mine, nu recunosc nici Grosvenor Square. Cred că locuința mea e undeva pe aici, dar nu sunt sigur. Îmi pare rău că pleci, pentru că nu te-am mai văzut de secole. Dar presupun că o să te întorci curând.

— Nu, plec din Anglia pe o perioadă de șase luni. Intenționez să închiriez un atelier la Paris și să zac închis acolo până termin o pictură amplă pe care o port în minte. Dar n-am venit ca să vorbesc despre mine. Uite c-am ajuns la ușa ta. Dă-mi voie să intru o clipă. Trebuie să-ți spun ceva.

— Aș fi încântat. Dar n-o să pierzi trenul? a răspuns moale Dorian Gray, în timp ce urca treptele și deschidea ușa.

Lumina felinarului lupta cu ceața și Hallward și-a consultat ceasul.

— Am timp berechet, l-a asigurat el. Trenul pleacă la douăsprezece și un sfert și acum e de-abia unsprezece. De fapt, când te-am întâlnit mă duceam la club, să te caut. Și n-am să pierd timpul cu bagajele, pentru că mi-am și expediat lucrurile grele. Mi-am luat cu mine, în geanta asta, strictul necesar, și la gara Victoria ajung în douăzeci de minute.

Dorian l-a privit zâmbind. Ce manieră de a voiaja pentru un pictor la modă! O geantă Gladstone și un palton de stofă cu cordon!

— Intră odată, că îmi pătrunde ceața în casă și, te rog, nu-mi vorbi despre lucruri serioase. Nimic nu-i serios în zilele noastre. Cel puțin nimic nu ar trebui să fie.

Hallward a clătinat din cap, urmându-l pe Dorian în bibliotecă. În șemineul uriaș duduia un luminos foc de lemne. Lămpile erau aprinse și pe o măsuță se găseau o lădiță olandeză de argint plină cu băuturi, câteva sifoane și niște pahare de cristal.

— După cum vezi, Dorian, valetul tău m-a făcut să mă simt bine. Mi-a oferit tot ce mi-a dorit inima, inclusiv cele mai bune țigări ale tale, cu capete aurite. Îmi place mai mult

decât franțuzul pe care l-ai avut înainte. Apropo, ce s-a ales de francezul acela?

Dorian a înălțat din umeri.

— Cred că s-a însurat cu servitoarea care o slujea pe Lady Radley și a instalat-o la Paris în chip de croitoreasă englezoaică. Anglomania e la mare modă pe acolo, acum. E o prostie din partea francezilor, nu găsești? Dar, știi, nu era un valet rău. Nu mi-a fost niciodată simpatic, dar n-am avut motive să mă plâng de el. Mi-era realmente foarte devotat și părea extrem de necăjit când a plecat. Mai ia un pahar de coniac cu sifon. Sau preferi un *hock-and-seltzer*¹? Eu iau întotdeauna un *hock-and-seltzer*. Trebuie să mai am ceva în camera de alături.

— Mulțumesc, nu mai vreau, a răspuns pictorul dezbrăcându-și paltonul și pălăria și aruncându-le peste geanta pe care o pusese într-un colț. Și acum, dragul meu, vreau să am o discuție serioasă cu tine. Nu te încrunta. Nu-mi îngreuna situația.

— Despre ce-i vorba? a întrebat Dorian pe un ton arțăgos, trântindu-se pe o canapea. Sper că nu despre mine. În seara asta sunt plictisit de mine însumi. Aș vrea să fiu altcineva.

— E despre tine, i-a răspuns Hallward cu vocea lui gravă, adâncă, și trebuie să-ți spun ce am de spus. Nu o să te rețin mai mult de o jumătate de oră.

Dorian a oftat și și-a aprins o țigară.

— O jumătate de oră! a murmurat.

— Nu-ți cer prea mult, Dorian, și o fac numai de dragul tău. Consider că trebuie să știi că în Londra circulă cele mai oribile povești despre tine.

— Nu vreau să știu nimic. Îmi plac scandalurile când e vorba de alții, dar scandalurile legate de persoana mea nu mă interesează. Sunt lipsite de șarmul noutății.

¹ Vin de Rin cu apă minerală.

— Trebuie să te intereseze, Dorian. Orice gentleman e interesat de bunul său renume. Doar nu vrei ca oamenii să vorbească despre tine ca despre un ticălos, un om degradat. Desigur, deții rangul tău, și averea ta și tot felul de alte chestii. Dar rangul și averea nu înseamnă totul. Țin să-ți spun că eu nu cred nimic din zvonurile astea. Cel puțin atunci când te privesc nu le pot crede. Păcatul e ceva care se imprimă pe fața omului. Nu poate fi camuflat. Oamenii vorbesc uneori despre vicii ascunse. Nu există așa ceva. Dacă vreun nefericit e stăpânit de un viciu, lucrul acesta apare imediat în conturul gurii, în pleoapele căzute, chiar și în forma mâinilor. Cineva – n-am să-i spun numele, dar e o persoană pe care o cunoști – a venit anul trecut la mine cerându-mi să-i fac portretul. Nu-l văzusem niciodată până atunci și nu auzisem nimic despre el, deși de atunci încolo am auzit prea multe. Mi-a oferit un preț extravagant. L-am refuzat. Avea în forma degetelor ceva ce-mi plăcea. Și acum știu că am avut perfectă dreptate în ceea ce îmi închipuisem despre el. Duce o viață îngrozitoare. Dar tu, Dorian, cu figura ta pură, luminoasă, candidă, cu miraculoasa ta tinerețe neatinsă – nu, nu pot crede nimic rău despre tine. Și totuși te văd extrem de rar, și acum nu mai treci deloc pe la atelier, iar când sunt departe de tine și aud toate ororile pe care le spun oamenii în șoaptă despre tine, nu știu ce să mai cred. Dorian, un om de talia Ducelui de Berwick părăsește salonul unui club când intri tu? De ce atâția gentlemeni londonezi refuză să vină la tine și nu te invită la ei? Erai cândva prieten bun cu Lordul Staveley. L-am întâlnit săptămâna trecută la un dineu. Din întâmplare, pe parcursul conversației au fost menționate miniaturile tale, pe care le-ai împrumutat expoziției de la Dudley. Staveley și-a arcurit disprețuitor buzele și a declarat că e posibil să ai gusturi artistice rafinate, dar că ești un om pe care nici o tânără inocentă nu ar trebui să-l cunoască și nici o femeie castă nu ar trebui

să se afle în aceeași cameră cu el. I-am amintit că sunt un prieten de-al tău și l-am întrebat ce a vrut să spună. Mi-a explicat în fața tuturor celorlalți. A fost înfiorător. De ce prietenia ta le e fatală tinerilor care ți se alătură? A fost băiatul acela nefericit din Corpul de Gardă care s-a sinucis. Erai bunul lui prieten. Pe urmă a fost Sir Henry Ashton, care a fost nevoit să părăsească Anglia din cauza numelui său compromis. Erați inseparabili. Ce să mai vorbim de Adrian Singleton și de cumplitul lui sfârșit? Sau despre unicul fiu al Lordului Kent și cariera lui? L-am întâlnit ieri pe tatăl lui în St. James's Street. Părea covârșit de rușine și de durere. Ce-i cu Ducele de Perth? Ce fel de viață duce acum? Care gentleman s-ar mai apropia de el?

— Oprește-te, Basil! Vorbești despre lucruri care-ți sunt complet necunoscute, a intervenit Dorian Gray, mușcându-și buzele și cu o notă de infinit dispreț în glas. M-ai întrebat de ce Berwick părăsește camera când intru eu. Pentru că eu cunosc totul despre viața lui, nu pentru că el ar cunoaște ceva despre viața mea. Cu sângele care curge în vinele lui, cum ar putea avea o reputație nepătată? M-ai întrebat despre Henry Ashton și despre tânărul Perth. Crezi că de la mine au învățat primul viciile și cel de-al doilea desfrâul? Dacă prostănacul de fiu al lui Kent își alege nevasta de pe stradă, ce vină am eu? Dacă Adrian Singleton iscălește o cambie cu numele prietenului său, eu sunt păzitorul lui? Știi bine cum trângănește lumea în Anglia. Mic-burghezii fac mare caz de prejudecățile lor morale la grosolanele lor mese de prânz, și șușotesc despre depravarea celor ce le sunt superiori, încercând să pretindă că și ei frecventează înalta societate și sunt în relații amicale cu cei pe care îi calomniază. În țara asta e de ajuns ca un om să posede distincție și minte pentru ca orice limbut de doi bani să-l defăimeze. Și ce fel de viață duc oamenii aceia

care pozează în stâlpi ai moralității? Dragul meu, uiți că trăim în țara natală a ipocriziei?

— Dorian, a strigat Hallward, nu asta-i problema! Anglia e rea, știi, și societatea engleză calcă strâmb. Tocmai acesta e motivul pentru care doresc ca tu să urmezi drumul drept. Și nu l-ai urmat. Avem dreptul să judecăm un om după efectul pe care-l are asupra prietenilor săi. Prietenii tăi par să fi pierdut orice simț al onoarei, al compasiunii, al purității. Le-ai inoculat nebunia plăcerii. Au decăzut la cel mai jos nivel. Tu i-ai împins acolo. Da, tu i-ai împins acolo și totuși poți zâmbi, cum zâmbești acum. Și lucrurile stau și mai rău. Știi că tu și Harry sunteți nedespărțiți. Numai din această pricină, dacă nu din altele, n-ar fi trebuit să terfelești numele surorii lui.

— Basil, bagă de seamă. Mergi prea departe.

— Trebuie să vorbesc și tu trebuie să mă ascuți. Ai să mă ascuți. Când ai cunoscut-o pe Lady Gwendolen, nu exista nici un fir de scandal legat de numele ei. Mai cunoști azi în Londra vreo femeie decentă care să accepte să se plimbe alături de ea în Park? Vai de mine, nici copiilor ei nu li se îngăduie să locuiască la ea. Și mai sunt și alte povești – se spune că ai fost văzut strecurându-te, în zori, din niște case abjecte sau furișându-te, deghizat, în cele mai infame locuri din Londra. E adevărat? Poate fi adevărat? La început, când am auzit toate astea, am râs. Acum le aud repetate și mă cutremur. Ce-i cu reședința ta de la țară și cu viața care se desfășoară acolo? Dorian, habar n-ai ce se vorbește despre tine. N-o să-ți spun, pentru că nu vreau să-ți țin predici. Îmi aduc aminte că l-am auzit o dată pe Harry comentând că orice om care se simte, pentru un moment, popă amator, începe întotdeauna cu aceste cuvinte și pe urmă se grăbește să le încalce. Da, vreau să-ți țin predici. Vreau să duci o viață care să-i facă pe oameni să te respecte. Vreau să ai un nume curat și o repu-

tație nepătată. Vreau să te dezbari de oamenii dubioși cu care te-ai asociat. Nu ridică din umeri. Nu fi atât de nepăsător. Tu exerciți o extraordinară influență asupra oamenilor. Folosește-o în numele binelui, și nu al răului. Se spune că tu corupi orice persoană cu care te împrietenești, și că e suficient ca tu să intri într-o casă, pentru ca apoi să urmeze rușinea pentru cei de acolo. Nu știu dacă e așa sau nu. Cum aș putea ști? Dar așa se spune. Am auzit și lucruri despre care e cu neputință să mă îndoiesc. Lordul Gloucester a fost unul dintre cei mai buni prieteni ai mei la Oxford. Și mi-a arătat o scrisoare concepută de soția lui pe patul de moarte, când s-a stins, singură, în vila lor din Mentone. Numele tău e implicat în cea mai tulburătoare confesiune pe care am citit-o vreodată. L-am asigurat pe lord că e absurd – că te cunosc bine și că ești incapabil de asemenea orori. Te cunosc oare? Mă întreb dacă te cunosc. Înainte de a răspunde la această întrebare, ar trebui să-ți văd sufletul.

— Să-mi vezi sufletul! a repetat Dorian Gray, ridicându-se de pe canapea, alb la față de spaimă.

— Da, a răspuns Hallward cu gravitate și cu o adâncă durere în voce. Să-ți văd sufletul, dar așa ceva numai Dumnezeu ar putea face.

Un râs amar, zeflemitor, a țâșnit de pe buzele tânărului.

— Ai să-l vezi și tu, în seara asta! a strigat luând o lampă de pe masă. Vino, e propria ta creație. De ce să nu te uiți la ea? După aceea, dacă ai să dorești, ai să poți povesti lumii totul. Nimeni n-o să te creadă. Și dacă o să te creadă, o să mă placă și mai mult. Cunosc epoca în care trăim mult mai bine decât tine, deși trăncănești atât de plicticos despre ea. Vino, îți spun. Ai pălăvrăgit destul despre degradare. Acum ai să te trezești față în față cu ea.

În fiecare cuvânt pe care-l rostea răsună nebunia mândriei. A bătut din picior în felul lui băiețesc, insolent. Era invadat

de o teribilă bucurie la gândul că o să-și împărtășească secretul cu altcineva, și acest altcineva era tocmai omul care pictase portretul. Portretul care stătea la originea întregii lui vieți rușinoase; iar omul care l-a pictat va purta pentru tot restul vieții lui povara amintirii fioroase a ceea ce făcuse.

— Da, a continuat Dorian apropiindu-se de el și privindu-l cu fermitate în ochii lui serioși. O să-ți arăt sufletul meu. Vei vedea cu ochii tăi ceea ce îți închipui că numai Dumnezeu poate vedea.

Hallward a bătut în retragere.

— Dorian, e o blasfemie, a strigat. Nu trebuie să rostești asemenea cuvinte. Sunt îngrozitoare și complet lipsite de sens.

— Așa crezi? a întrebat Dorian râzând.

— Știi că așa sunt. Cât despre cele ce ți-am spus în noaptea asta, am făcut-o numai pentru binele tău. Știi că ți-am fost întotdeauna un prieten de nădejde.

— Nu mă atinge! Sfârșește ce mai ai de spus!

O expresie de durere a schimonosit pentru o clipă fața pictorului. A tăcut și s-a simțit cuprins de un puternic val de milă. În fond, ce drept avea el să se amestece în viața lui Dorian Gray? Dacă săvârșise măcar a zecea parte din tot ce se spunea, cât trebuie să fi suferit! Hallward s-a ridicat și s-a dus în fața șemineului, urmărind butucii care ardeau sub cenușa lor albă ca o chiciură, și inimile palpitânde ale flăcărilor.

— Aștept, Basil! i-a spus tânărul pe un ton dur, răspicat. Hallward s-a întors spre el.

— Asta e tot ce am avut de spus. Trebuie să-mi dai un răspuns la grozăviile astea puse pe seama ta. Dacă o să-mi spui că totul e minciună, de la un capăt la celălalt, o să te cred. Dez-minte-le, Dorian, dez-minte-le! Nu-ți dai seama prin ce trec eu? Dumnezeule! Nu-mi spune că ești netrebnic și corupt, și copleșit de rușine!

Dorian Gray a zâmbit. În zâmbetul lui răzbătea o notă de dispreț.

— Basil, vino sus, i-a cerut calm. Țin un jurnal al vieții mele, zi de zi, un jurnal care nu iese niciodată din camera în care e scris. Dacă vii cu mine, o să ți-l arăt.

— Dacă așa dorești, Dorian, o să vin cu tine. Constat că am pierdut trenul. Nu-i nimic. Iau mâine altul. Dar nu-mi cere să citesc ceva în noaptea asta. Tot ce vreau e un răspuns clar la întrebarea mea.

— O să primești răspunsul sus. Nu ți-l pot da aici. N-o să ai mult de citit.

Capitolul 13

A ieșit din cameră și a pornit să urce scara, iar Basil Hallward venea după el. Pășeau ușor, așa cum fac, instinctiv, oamenii noaptea. Lampa din mâna lui Dorian arunca umbre fantastice pe perete și pe scară. Se stârnise vântul și ferestrele zornăiau. Când au ajuns la ultimul palier, Dorian a așezat lampa jos, a scos cheia și a descuiat lacătul.

— Basil, inșiști să afli? l-a întrebat cu voce scăzută.

— Da.

— Sunt încântat, a răspuns zâmbind, după care a adăugat cu oarecare asprime: Ești unicul om din univers care are dreptul să cunoască totul despre mine. Ai avut asupra vieții mele un impact mult mai puternic decât crezi.

A ridicat lampa de jos, a deschis ușa și a intrat. Un curent de aer rece s-a strecurat pe lângă ei, și flacăra lămpii a tremurat un moment, apoi și-a schimbat culoarea în portocaliu. Dorian s-a înviorat.

— Închide ușa după tine, i-a șoptit, așezând lampa pe o masă.

Hallward a privit de jur împrejur cu o expresie nedumerită. Încăperea arăta de parcă nu mai fusese locuită de ani de zile. O tapiserie flamandă fanată, un tablou cu o draperie în față, un vechi *cassone* italianesc și o bibliotecă aproape goală – asta era tot ce părea să conțină camera, plus o masă și un scaun. Când Dorian a aprins o lumânare pe jumătate

consumată care se găsea pe polița căminului, pictorul a văzut că întreaga încăpere era înecată în praf, iar covorul era găurit. Un șoarece a țâșnit pe lângă ei și s-a pitit după un lambriu. În aer plutea miros de mucegai.

— Deci, Basil, tu crezi că numai Dumnezeu poate să vadă sufletul? Trage draperia aceea și ai să vezi sufletul meu.

Vorbea pe un ton rece și crud.

— Dorian, ești nebun sau joci un rol? a bâiguit Hallward, încruntându-se.

— Nu vrei? Atunci va trebui s-o fac eu, a spus tânărul și a tras draperia de pe bara ei, lăsând-o să cadă pe podea.

Un strigăt de groază a scăpat de pe buzele pictorului când a văzut, în lumina scăzută, fața monstruoasă de pe pânză rânjind la el. Era în expresia ei ceva care te umplea de dezgust și silă. Doamne sfinte! Fața la care se uita era a lui Dorian Gray! Oroarea, sau ce-o fi fost, încă nu-i desfigurase complet extraordinara frumusețe. Se mai zărea puțin aur în părul rărit, puțin carmin pe gura senzuală. Ochii oboșiți păstrasera ceva din splendoarea albastrului lor, curbele nobile ale nărilor cizelate și ale gâtului semeț încă nu dispăruseră cu totul. Da, era însuși Dorian. Dar cine comisese asemenea grozăvie? Părea totuși să recunoască propria tușă de penel și rama elaborată pe care o proiectase chiar el. Era o idee absolut incredibilă, totuși l-a cuprins spaima. A înșfăcat lumânarea și a ținut-o în fața tabloului. În colțul din stânga era numele lui trasat în litere prelungi de un roșu-aprins.

Dar totul era o parodie, o satiră infamă, defăimătoare. El nu pictase niciodată așa ceva. Și totuși, era propria lui pictură. Știa acest lucru și simțea că sângele i se preschimbă pe dată din vâpăi în valuri de gheață. Pictura lui! Ce puteau să însemne toate astea? De ce s-a descompus? S-a întors și s-a uitat la Dorian Gray cu ochi de om bolnav. Gura îi zvâcnea, dar

limba arsă nu putea articula nici un cuvânt. Și-a trecut mâna peste frunte. Era udă de broboane de sudoare.

Tânărul stătea rezemat de polița căminului și îl urmărea cu expresia aceea curioasă a spectatorului absorbit de o piesă interpretată de un mare artist. Expresie lipsită și de o reală suferință sau de o reală bucurie. Îl urmărea, pur și simplu, cu interesul spectatorului, poate cu un licăr de triumf în ochi. Își scosese floarea de la butonieră și o mirosea, sau se prefăcea că o miroase.

— Ce înseamnă asta? a strigat Hallward în cele din urmă. Propria lui voce îi suna în urechi stridentă și străină.

— Cu ani în urmă, când eram un băiețandru, a început să vorbească Dorian Gray strivind floarea în mână, m-ai cunoscut, m-ai măgulit și m-ai învățat să fiu vanitos în legătură cu înfățișarea mea. Într-o zi m-ai prezentat unui prieten de-al tău care mi-a explicat toate minunățiile tinereții, iar tu mi-ai terminat portretul care mi-a dezvăluit minunățiile frumuseții. Într-un moment de nebunie, pe care nici azi nu știu dacă îl regret sau nu, mi-am exprimat o dorință, pe care ai putea s-o numești rugă.

— Îmi aduc aminte! Ah, cât de viu îmi amintesc! Nu! Asemenea lucru e imposibil. Camera e umedă. A pătruns mucegaiul în pânză. Vopselele pe care le-am folosit or fi avut cine știe ce otravă minerală în ele. Îți spun eu că lucrul e imposibil.

— Ah, ce e imposibil? a murmurat tânărul ducându-se la fereastră și lipindu-și fruntea de sticla rece, pătată de ceață.

— Mi-ai spus că ai distrus portretul.

— N-a fost așa. Portretul m-a distrus pe mine.

— Nu cred că e pictura mea.

— Nu-ți recunoști în el idealul? a întrebat Dorian cu amărăciune.

— Idealul meu, cum îl numești tu...

— Cum l-ai numit tu.

— În idealul meu nu exista nimic rău, nimic rușinos. Tu ai fost pentru mine un astfel de ideal, cum n-am să mai întâlnesc niciodată. Aici ai un chip de satir.

— Este chipul sufletului meu.

— Isuse! Ce am adorat eu! Are ochi de diavol.

— Fiecare dintre noi poartă în el Paradisul și Infernul, Basil, a strigat Dorian cu un sălbatic gest de disperare.

Hallward s-a întors din nou la portret și l-a privit.

— Dumnezeule, dacă e adevărat, a exclamat el, asta-i ce-ai făcut din viața ta! Vai de mine, ești chiar mai ticălos decât își închipuie cei care te vorbesc de rău.

A ridicat lumina în fața pânzei și a examinat-o cu atenție. Suprafața tabloului era neatinsă, așa cum o lăsase el. Se pare că dinăuntru izvorâseră putrefacția și oroarea. Printr-o ciudată convulsie lăuntrică, lepra păcatului îl mânca bucată cu bucată. Putrezirea unui cadavru într-o groapă jilavă e mai puțin înfricoșătoare.

Mâna îi tremura și lumânarea a căzut pe podea, unde a rămas sfârâind. A stins-o călcând-o cu piciorul. Pe urmă s-a trântit pe scaunul șubred de lângă masă și și-a îngropat fața în mâini.

— Dumnezeule, Dorian, ce lecție! Ce îngrozitoare lecție!

Nu a primit nici un răspuns, dar l-a auzit pe tânăr plângând la fereastră.

— Roagă-te, Dorian, roagă-te! a șoptit. Ce-am fost învățați să spunem în copilărie? „Și nu ne duce pe noi în ispită. Iartă greșelile noastre. Curăță-ne de păcatele noastre...” Hai să ne rugăm împreună. Rugăciunea trufiei tale a găsit răspuns. Și rugăciunea căinței tale va găsi unul. Te-am venerat. Sunt pedepsit pentru acest lucru. Tu însuși te-ai venerat. Amândoi suntem pedepsiți.

Dorian Gray s-a întors încet și l-a privit cu ochi înlăcrimați.

— E prea târziu, Basil, a bâiguit.

— Niciodată nu-i prea târziu, Dorian. Vino să îngenunchem împreună și să încercăm să ne amintim o rugăciune. Nu e pe undeva un verset care spune: „Cu toate că păcatele tale sunt roșii ca sângele, o să ți le fac să arate albe ca zăpada”¹?

— Cuvintele astea nu mai au nici o noimă pentru mine.

— Ssst! Nu spune asta! Ai făcut destul rău în viața ta. Dumnezeu mare! Nu vezi cum se zgâiește la noi blestemăția asta?

Dorian Gray și-a întors privirea spre portret și, deodată, a simțit cum îl năpădește un incontrollabil sentiment de ură față de Basil, transmis parcă de imaginea de pe pânză, sau picurat în urechea lui de buzele acelea care rânjeau. S-a iscat în el patima nebună a animalului hăituit, și-l ura pe omul așezat la masă, așa cum nu mai urăse pe nimeni în întreaga lui viață. S-a uitat în jur cu o privire sălbatică. Pe capacul scriinului pictat din fața lui strălucea ceva. Știa ce era. Un cuțit pe care-l luase cu câteva zile în urmă ca să taie o frânghie și pe care uitase să-l pună la loc. S-a mișcat încet în direcția cuțitului, trecând pe lângă Hallward. De îndată ce a ajuns în spatele lui, a luat cuțitul și s-a răsucit spre scaun. Hallward s-a fosit, dând parcă să se ridice. Dorian s-a repezit la el și i-a împlântat cuțitul în vena groasă dindărătul urechii; i-a împins capul pe masă și i l-a înfipt iar și iar.

S-a auzit un geamăt înăbușit și horcăitul respingător al cuiva care se îneacă cu sânge. Brațele întinse s-au sucit convulsiv de trei ori, vânturând grotesc în aer mâinile cu degete țepene. A mai înfipt de două ori cuțitul în el, dar omul nu mai mișca. Ceva începuse să picure pe podea. A așteptat un moment, continuând să apese capul pe masă. Pe urmă a aruncat și cuțitul pe masă și a rămas ascultând.

Nu se auzea nimic în afară de pic-pic-picul acela pe covorul zdrențuit. A deschis ușa și a ieșit pe palier. Casa era

¹ De vor fi păcatele voastre cum e cârmăzul, se vor face albe ca zăpada (Isaia I: 18).

cufundată în tăcere. Nici țipenie de om prin preajmă. Câteva secunde a rămas nemișcat. Apoi s-a aplecat peste balustradă și a privit în jos, în puțul negru, fremătător, al beznei. După care a intrat în cameră, a scos cheia și s-a încuiat înăuntru.

Lucrul acela se găsea tot pe scaun, înclinat peste masă, cu capul aplecat, spatele gârbovit și brațe fantastic de lungi. Dacă n-ar fi fost spintecătura roșie, zimțată, din ceafă și băltoaca neagră, închegată, care se lărgea din ce în ce pe masă, ai fi zis că era un om adormit.

Cât de rapid se petrecuse totul! Dorian se simțea ciudat de calm; s-a dus la ușa de sticlă, a deschis-o și a ieșit pe balcon. Vântul împrăștiase ceața și cerul arăta ca o uriașă coadă de păun, înstelată cu miriade de ochi de aur. A privit în stradă și l-a văzut pe polițistul care-și făcea rondul cercetând cu raza lungă a lanternei ușile caselor tăcute. Pata de lumină roșie a unei trăsurii s-a ivit într-o străfulgerare la colț, apoi a pierit. O femeie înfășurată într-un șal fluturător se târa încet pe lângă garduri, împleticindu-se. Din când în când se oprea și privea în spate. La un moment dat a început să cânte, cu o voce hârâită. Polițistul a traversat, i-a spus ceva. Femeia s-a îndepărtat poticnindu-se și râzând. O rafală pișcătoare a măturat piațeta. Lămpile cu gaz au pâlpâit, flacăra li s-a albăstrit, copacii dezgoliți și-au scuturat ramurile de oțel negru. Dorian a tremurat de frig și a intrat în cameră, trăgând ușa după el.

Pe urmă a scos cheia și a descuiat ușa camerei. Nu a aruncat nici măcar o privire spre omul mort. Simțea că secretul stării lui consta în a nu realiza situația. Prietenul pictor al fatălului portret căruia i se datora întreaga mizerie ieșise din viața lui. Era suficient.

Și-a adus aminte de lampă. Era o piesă curioasă, de artizanat maur, din argint mat, incrustat cu arabescuri din metal lucitor și cu turcoaze brute. Poate că valetul o să-i observe lipsa și o să pună întrebări. A ezitat o clipă, pe urmă s-a întors în

cameră și a luat lampa de pe masă. Nu a putut evita să vadă mortăciunea. Cât de nemișcat era! Ce oribil de albe erau mâinile lui lungi. Părea o înfricoșătoare figură de ceară.

După ce a încuiat din nou ușa după el, a coborât tiptil. Lemnăria scârțâia, de parcă plângea de durere. S-a oprit de câteva ori și a așteptat. Nimic: totul era încremenit. Nu se auzea decât zgomotul pașilor lui.

Când a intrat în bibliotecă i-au căzut ochii pe geanta și paltonul aruncate într-un colț. Trebuiau ascunse undeva. A descuiat o nișă secretă din spatele unor lambriuri, în care își ținea propriile articole de deghizare, și le-a înghesuit înăuntru. Mai târziu îi va fi ușor să le ardă. După aceea și-a consultat ceasul. Două fără douăzeci.

S-a așezat și a început să chibzuiască. An de an, ba chiar lună de lună, în Anglia erau oameni condamnați la spânzuraătoare pentru ceea ce făcuse el. Plutea în văzduh nebunia omorurilor. Probabil că o stea sângerie se apropiase prea mult de pământ... și totuși ce probă exista împotriva lui? Basil Hallward plecase din casa lui pe la unsprezece. Nimeni nu-l văzuse revenind. Majoritatea servitorilor se găseau la Selby Royal. Valetul lui se dusese la culcare... Parisul! Da. Basil plecase la Paris cu trenul de la miezul nopții, așa cum avusese de gând. Ținând seama de curioasele lui deprinderi discrete, vor trece luni de zile până să apară unele suspiciuni. Luni de zile! Până atunci putea fi distrusă orice urmă.

Deodată i-a venit o idee neașteptată. Și-a îmbrăcat haina de blană, și-a pus pălăria și a ieșit în hol. Acolo s-a oprit, auzind pe trotuar pașii grei ai polițistului și văzând lumina roșie a lanternei reflectată în fereastră. A așteptat, ținându-și răsufierea.

După câteva minute a tras zăvorul și a ieșit, apoi a încuiat din nou, fără zgomot, ușa după el. După care a pornit să

sune clopoțelul. Cinci minute mai târziu a apărut valetul lui, îmbrăcat pe jumătate și amețit de somn.

— Francis, îmi pare rău că a trebuit să te trezesc, dar mi-am uitat cheile, i-a spus, intrând în casă. Cât e ceasul?

— Două și zece, domnule, a răspuns omul privind ceasornicul și clipind des.

— Două și zece? Îngrozitor de târziu. Mâine trebuie să mă trezești la ora nouă. Am niște treburi.

— Bine, domnule.

— M-a căutat cineva în seara asta?

— Domnul Hallward, domnule. V-a așteptat aici până pe la unsprezece, pe urmă a plecat ca să prindă un tren.

— Ah, îmi pare rău că nu l-am văzut. A lăsat vreun mesaj?

— Nu, domnule, doar că o să vă scrie de la Paris dacă nu vă găsește la club.

— Bine, Francis. Nu uita să mă trezești mâine la nouă.

— Nu uit, domnule.

Omul și-a târșâit papucii înapoi pe coridor.

Dorian Gray și-a aruncat blana și pălăria pe masă și a intrat în bibliotecă. Vreun sfert de oră s-a învârtit prin cameră în sus și-n jos, mușcându-și buzele și meditănd. Pe urmă a scos dintr-un raft Cartea Albastră¹ și i-a răsfoit paginile. Alan Campbell, 152 Hertford Street, Mayfair. Da, acesta era omul de care avea nevoie.

¹ Volum care conține listele și adresele persoanelor cu funcții oficiale.

Capitolul 14

A doua zi dimineată, la orele nouă, valetul s-a înființat cu o ceașcă de ciocolată caldă pe o tavă și a deschis obloanele. Dorian dormea liniștit, întors pe partea dreaptă, cu mâna sub obraz. Arăta ca un băiat pe care-l obosise joaca sau învățătura.

Omul l-a atins de două ori pe umăr până ce în sfârșit s-a clintit, a deschis ochii și un zâmbet vag i-a fluturat pe buze, de parcă se deșteptase dintr-un vis plăcut. De fapt nu visase deloc. Noaptea nu-i fusese tulburată de nici un fel de imagine, nici plăcută, nici dureroasă. Dar tinerețea zâmbește și fără motiv. Este unul dintre marile ei farmece.

S-a răsucit în pat și, sprijinindu-se în cot, a început să-și soarbă ciocolata. Soarele blând de noiembrie se revărsa în cameră. Cerul era albastru și în aer plutea o căldură prietenoasă. Ai fi zis că e o dimineată de mai.

Treptat, evenimentele nopții precedente au pornit să i se târască în creier, cu pași înmuiși în sânge, și să se închege cu acută claritate. S-a înfiorat la amintirea a ceea ce suferise și, pentru o clipă, l-a năpădit din nou același curios val de ură împotriva lui Basil Hallward, care-l împinsese să-l ucidă, așa cum stătea răsturnat în scaun; ura pătimașă îl străbătea ca un fior rece. Mortul zăcea încă în același loc, acum încălzit de soare. Ce chestie oribilă! Lucrurile astea lugubre țin de întu-neric, nu de lumina zilei.

Simțea că, dacă ar sta să se gândească la toate prin câte trecuse, s-ar îmbolnăvi sau și-ar pierde mințile. Există unele păcate a căror fascinație e mai puternică în amintire decât în înfăptuire; triumfuri stranii care îți satisfac mai curând mândria decât patima și care oferă intelectului o plăcere mai vie decât orice plăcere îi oferă sau i-ar putea vreodată oferi simțurile. Dar întâmplarea de față nu se integra în această categorie. Era un fapt ce trebuia izgonit din minte, sau amorțit cu drog de maci, sau strangulat ca să nu te stranguleze el pe tine.

Când ceasornicul a bătut jumătatea de oră, Dorian și-a trecut mâna peste frunte, apoi s-a sculat în grabă din pat și s-a îmbrăcat cu și mai multă grijă ca de obicei, acordând o deosebită atenție alegerii cravatei și a acului de fular, și schimbându-și, în câteva rânduri, inelele. A petrecut un lung răgaz la micul dejun, gustând din feluritele delicatose și a discutat cu valetul lui despre comanda unor livrele noi în care intenționa să-i îmbrace pe slujitorii de la Selby, după care și-a citit corespondența. Unele scrisori l-au făcut să zâmbească. Trei dintre ele l-au plictisit. Pe una a recitit-o de câteva ori, apoi a rupt-o, cu un vag aer de iritare. „Ah, ce lucru respingător mai e și memoria femeilor!“, așa cum spusese cândva și Lordul Henry.

După ce și-a băut cafeaua neagră și și-a șters încet buzele cu un șervet, i-a făcut semn valetului să aștepte și, ducându-se la măsuța de scris, a așternut două epistole. Pe una a băgat-o în buzunar, pe a doua i-a înmănat-o valetului.

— Du scrisoarea asta în Hertford Street 152 și, Francis, dacă domnul Campbell e cumva plecat din oraș, află-i adresa.

De îndată ce a rămas singur, și-a aprins o țigară și a început să mâzgălească în joacă o hârtie; întâi a desenat flori, apoi detalii de arhitectură, iar după aceea chipuri de oameni. Deodată și-a dat seama că fiecare chip pe care-l desena semăna

leit cu al lui Basil Hallward. S-a încruntat, s-a ridicat, s-a îndreptat spre bibliotecă și a scos la întâmplare un volum. Era ferm hotărât să nu se gândească la cele întâmplare, dacă n-ar fi devenit strict necesar.

S-a întins pe canapea și s-a uitat la titlul cărții. Era *Emaux et camées*¹ a lui Théophile Gautier, ediția Charpentier pe hârtie japoneză, cu ilustrațiile lui Jacquemart. Legată în piele de culoarea lămâilor verzi și având pe copertă o grilă aurită în pătratele căreia apăreau rodii. Era un dar de la Adrian Singleton. În timp ce răsfoia paginile, i-au căzut ochii pe un poem despre mâna lui Lacenaire², mâna galbenă, rece *du supplice encore mal lavée*³, cu firele de păr roșu stufos și cu *doigts de faune*⁴. Dorian și-a privit propriile degete albe și lungi și s-a cutremurat ușor, fără voie, după care a răsfoit cartea mai departe, până a dat peste acele încântătoare strofe despre Venetia.

*Sur une gamme chromatique,
Le sein de perles ruisselant,
La Vénus de l'Adriatique
Sort de l'eau son corps rose et blanc.*

*Les dômes, sur l'azur des ondes
Suivant la phrase au pur contour,
S'enflent comme des gorges rondes
Que soulève un soupir d'amour.*

*L'esquif aborde et me dépose,
Jetant son amarre au pilier,*

1 *Emailuri și camee*, volum de poezii publicat în 1852.

2 Un asasin celebru a cărui mână a fost prezervată după ce a fost executat.

3 ...prost spălată după torturi (fr.).

4 Degete de faun (fr.).

*Devant une façade rose,
Sur le marbre d'un escalier.¹*

Cât de minunat sunau! Când le citești ai senzația că pluțești pe verzile cărări de apă ale orașului de roze și perle, tolănit într-o gondolă neagră cu pernă de argint și perdeluțe fluturânde. Versurile citite îi evocau acele dăre drepte, albas-tru-turcoaz, care te urmează pe apă când înaintezi spre Lido. Subitele străfulgerări de culori îi aminteau de păsările acelea cu piept de opal și iris care se rotesc în jurul zveltului și dantelatului Campanile sau se balansează, cu o grație trufașă, printre arcadele umbroase, înecate în praf. Culcat, cu ochii pe jumătate închiși, își repeta în minte:

*Devant une façade rose,
Sur le marbre d'un escalier.*

În aceste două versuri regăsea întreaga Veneție. Își aducea aminte de toamna pe care o petrecuse acolo și de o frumoasă iubire care îi prilejuise delicioase nebunii. Fiecare colțișor era impregnat de romantism. Veneția, ca și Oxfordul, își păstrase fundalul prielnic romanței și, pentru un adevărat romantic, fundalul însemna totul, sau aproape totul. O bucată de timp fusese și Basil cu el acolo, și făcuse o pasiune nebună pentru Tintoretto. Sărmanul Basil, ce moarte oribilă a avut!

Dorian a oftat, a reluat volumul și a încercat să uite. A citit despre rândunelele care intră și ies din micile cafenele din

1 Pe o gamă cromatică, / Cu sâni pe care perle se preling, / Această Venus din Marea Adriatică / Răsare din ape cu trupul trandafiriu și alb. / Domurile pe azurul undelor / Urmând al poeziei pur contur, / Se umflă ca sâni rotunzi / Înălțându-se într-un suspin de amor. / Barca trage la mal și mă depune, / După ce a aruncat odgonul pe un par, / Dinaintea unei fațade rozalii, / Pe marmura unor trepte. (Poemul *Pe lagune* din ciclul „Variațiuni pe tema Carnavalului de la Veneția“.)

Smyrna, unde hagiții stau și numără boabele de chihlimbar ale mățăniilor, iar neguțătorii cu capetele înfășurate în turbane pufăie din pipele lungi cu ciucuri și tăifăsuiesc între ei cu glasuri solemne. A citit și despre Obeliscul din Place de la Concorde care plânge cu lacrimi de granit, în singuraticul său exil văduvit de soare și tânjește după caldele ape ale Nilului acoperit de flori de lotus, acolo unde sunt Sfincși și păsări ibis roșii și roz, vulturi albi cu gheare aurite și crocodili cu ochi mici din beriliu, care se târăsc pe mătul verde, vâscos. A început să mediteze asupra acestor versuri care, sorbind muzica din marmurile pătate de săruturi, povestesc despre acea stranie statuie pe care Gautier o compară cu o voce contralto, acel *monstre charmant*¹ care stă culcat în camera de porfiriu de la Luvru. După un timp, însă, cartea i-a căzut din mână. A început să se enerveze și a răbufnit în el un acces de teroare. Dacă Alan Campbell era plecat din Anglia? Și aveau să treacă zile și zile până la întoarcerea lui? Sau poate că o să refuze să vină. Și în cazul acesta ce-i de făcut? Fiecare moment era de o importanță vitală.

Fuseseră, cândva, buni prieteni, în urmă cu cinci ani – ba chiar inseparabili. Pe urmă prietenia lor încetase brusc. Acum, când se întâlneau în societate, numai Dorian Gray zâmbea. Alan niciodată.

Era un tânăr extrem de competent, deși nu aprecia arta, și firavul simț al frumosului și al poeziei pe care îl avea i-l datora în întregime lui Dorian. Pasiunea lui dominantă era știința. La Cambridge petrecuse multă vreme lucrând în laborator și obținuse, la absolvire, o înaltă calificare și o înaltă distincție la Științele Naturale. Într-adevăr, era și acum devotat studiului chimiei și avea un laborator propriu în care obișnuia să se închidă întreaga zi, spre marea mâhnire a mamei lui, care

1 Monstru fermecător (fr.). Referire la poezia *Contralto* a lui Th. Gautier din volumul *Emaux et camées*.

jinduisse să-l vadă parlamentar și care avea o vagă idee cum că un chimist e o persoană care prescrie rețete. Era totodată și un excelent muzician și cânta și la vioară, și la pian mai bine decât majoritatea amatorilor. De fapt, muzica îi adusese împreună, pe el și pe Dorian Gray – muzica și acea inefabilă atracție pe care o exercita Dorian ori de câte ori voia sau, adeseori, chiar în mod inconștient. S-au întâlnit la Lady Berkshire în seara în care Anton Rubinstein¹ a concertat acolo; după aceea au fost văzuți frecvent împreună la operă sau oriunde era vorba de muzică bună. Prietenia lor intimă s-a întins pe un interval de vreo optsprezece luni. Campbell era de găsit întotdeauna sau la Selby Royal, sau în Grosvenor Square. Pentru el, ca și pentru mulți alții, Dorian Gray întruchipa tot ce-i splendid și fascinant în viață. Dacă s-a produs sau nu o ceartă între ei, nimeni nu a știut. Dar pe neașteptate s-a observat că cei doi abia dacă-și vorbeau când se întâlneau și că tânărul Campbell pleca repede de la orice petrecere la care era prezent și Dorian Gray. De altfel se și schimbase, părea uneori ciudat de melancolic, s-ar fi zis că aproape nu-i mai plăcea să asculte muzică și refuza să cânte când era solicitat, sub pretextul că munca lui științifică îl absorbea într-atât încât nu mai avea timp să exerseze. Ceea ce era adevărat. Pe zi ce trecea era tot mai interesat de biologie, și i-a apărut o dată sau de două ori numele în publicații științifice, în legătură cu unele experiențe bizare.

Acesta era omul pe care-l aștepta Dorian Gray. Se uita la ceas din secundă în secundă. Pe măsură ce se scurgeau minuterile, devenea tot mai agitat. În cele din urmă s-a ridicat și a început să se învâртеască în sus și-n jos prin cameră, ca o frumoasă vietate întemnițată într-o cușcă. Se foia cu pași mari. Măinile îi erau curioș de reci.

1 Anton Rubinstein (1829-1894), ilustru pianist și compozitor rus.

Suspansul devenise de nesuportat. I se părea că timpul se târăște cu picioare de plumb, pe când el era purtat de un vânt colțos spre muchia dințată a unei râpe întunecate. Știa bine ce-l așteaptă acolo; vedea totul în fața ochilor și, dârdâind, și-a strivit, cu mâini umede, pleoapele care-l ardeau, de parcă ar fi vrut să-și smulgă din creier simțul văzului, după care și-ar fi înfipt îndărăt pupilele în cavitățile lor. Dar era în zadar. Creierul se nutrea din propria lui hrană, iar imaginația, căreia teroarea îi dădea dimensiuni grotești, smucită și distorsionată de durere ca o ființă vie, țopăia ca o marionetă zănatică pe o scenă și rânjea printre măștile care se holbau în juru-i. Și apoi, brusc, timpul a încremenit pentru el. Da, entitatea asta oarbă, cu răsuflarea încetinită, a încetat să se mai târască și, timpul fiind mort, gânduri cumplite au năvălit în prim-plan, trăgând din groapă, după ele, spectrul unui viitor hidos și împingându-i-l în fața ochilor. Se zgâia la el. Chiar această oroare l-a împietrit.

În sfârșit ușa s-a deschis și a intrat valetul. Dorian l-a privit cu ochi înghețați.

— Domnul Campbell, domnule, a anunțat omul.

Un suspin de ușurare i-a scăpat printre buzele pârjolite și culoarea i-a revenit în obraji.

— Poftește-l imediat, Francis.

Simțea că redevenise el însuși. Accesul de lașitate se volatilizase.

Valetul s-a înclinat și s-a retras. După câteva minute a intrat Alan Campbell, foarte solemn și cam palid, paloarea fiindu-i intensificată de părul și sprâncenele negre ca pana corbului.

— Alan! Ce drăguț din partea ta. Îți mulțumesc că ai venit.

— Hotărâsem să nu mai calc niciodată în casa ta, Gray. Dar mi-ai scris că e o chestiune de viață și de moarte.

Avea o voce dură și rece. Vorbea cu o încetineală deliberată. Privirea fermă, iscoditoare, cu care l-a măsurat pe Dorian avea o undă de dispreț. Își ținea mâinile în buzunarele paltonului de astrahan și părea să nu fi observat gestul cu care fusese întâmpinat.

— Da, Alan, e o chestiune de viață și de moarte, și nu privește o singură persoană. Ia loc.

Campbell s-a așezat pe un scaun de lângă masă și Dorian s-a plasat în fața lui. Privirile li s-au întâlnit. În ochii lui Dorian lucea o milă infinită. Știa că urmează să-i ceară ceva îngrozitor.

După o clipă de tăcere s-a aplecat spre el și i-a vorbit foarte calm, dar urmărind efectul fiecărui cuvânt pe fața omului pe care-l chemase.

— Alan, într-o cameră încuiată de la ultimul etaj al acestei case, o cameră la care nu are acces nimeni în afară de mine, un om mort șade la o masă. E mort de zece ore. Nu tresălta și nu te uita la mine în felul ăsta. Cine e omul, de ce a murit, cum a murit sunt chestiuni care nu te privesc. Tu n-ai de făcut decât următorul lucru...

— Oprește-te, Gray! Nu vreau să mai aflu nimic. Nu mă interesează dacă ceea ce mi-ai spus e adevărat sau nu e adevărat. Refuz categoric să fiu amestecat în viața ta. Păstrează-ți pentru tine odioasele tale secrete. Nu mă mai interesează.

— Alan, va trebui să te intereseze. Cel de acum va trebui să te intereseze. Îmi pare foarte rău pentru tine, Alan. Dar n-ai încotro. Ești singurul om care mă poate salva. Sunt nevoit să apelez la tine. Nu am de ales. Alan, tu ești un om de știință. Te pricepi la chimie și la lucruri de genul ăsta. Ai realizat diverse experiențe. N-ai de făcut decât să distrugi lucrul acela de sus – să-l distrugi astfel încât să nu mai rămână urmă din el. Nimeni nu a văzut-o pe persoana respectivă intrând în casa mea. De fapt, în momentul de față se presupune

că ar fi la Paris. Luni de zile nu i se va observa lipsa. Și când se va descoperi că lipsește, nu trebuie să se găsească nici o urmă aici. Tu, Alan, tu trebuie să-l prefaci pe el și tot ce-i aparține într-un pumn de cenușă pe care să o împrăștii în vânt.

— Ești nebun, Dorian!

— Ah! Așteptam să văd când ai să-mi spui „Dorian“.

— Ești nebun, și-o spun eu – ești nebun de-a binelea dacă-ți închipui că am să mișc un deget ca să te ajut, și ești nebun că ai făcut o asemenea monstruoasă mărturisire. Nu vreau să am nici o legătură cu povestea asta, orice ar fi. Îți imaginezi că am să îmi pun în pericol reputația pentru tine? Ce-mi pasă mie de faptele tale diavolești?

— A fost o sinucidere, Alan.

— Îmi pare bine. Dar cine l-a împins la sinucidere? Presupun că tu.

— Așadar refuzi să faci lucrul ăsta pentru mine!

— Bineînțeles că refuz. Nu vreau să am nimic de-a face cu treaba asta. Nu-mi pasă de rușinea care te așteaptă pe tine. O meriți cu prisosință. Nu o să regret dacă o să te văd căzut în dizgrație, dizgrațiat în mod public. Cum îndrăznești să-mi ceri mie, mie dintre toți oamenii din lume, să mă amestec în grozăvia asta? Aș fi crezut că te pricepi mai bine la oameni. Prietenul tău, Lordul Henry Wotton, nu te-a învățat prea multă psihologie, indiferent de ce altceva te-a învățat. Nimic nu m-ar putea convinge să fac un pas ca să te ajut. Ți-ai ales greșit omul. Du-te la prietenii tăi. Nu la mine.

— Alan, e vorba de o crimă. Eu l-am ucis. Habar nu ai cât am suferit din pricina lui. Așa cum e viața mea, el poartă o mai mare răspundere în făurirea și în distrugerea ei decât bietul Harry. Poate că nu a făcut-o intenționat, dar rezultatul e același.

— Crimă! Dumnezeu mare! Dorian, la asta ai ajuns? N-am să te denunț. Nu-i treaba mea. De altfel, chiar fără

amestecul meu, cu siguranță că ai să fi arestat. Nimeni nu comite o crimă fără să facă și o prostie. Dar eu nu voi avea nimic de-a face cu asta.

— Ba va trebui să ai de-a face cu asta. Așteaptă, așteaptă o clipă, ascultă-mă. Îți cer doar să mă ascuți, Alan. Nu-ți cer decât să efectuezi o experiență științifică. Tu te vânturi prin spitale și pe la morgă, și ororile pe care le faci acolo nu te afectează. Dacă în vreo oribilă sală de disecție sau în vreun laborator fetid l-ai găsi pe omul acesta întins pe o masă de plumb, cu creștături roșii pe corp ca să i se scurgă sângele, n-ai vedea în el decât un admirabil subiect de studiu. Nici că ți-ar păsa. Nu te-ai gândi o clipă că faci ceva rău. Dimpotrivă, ai simți că lucrezi pentru beneficiul rasei umane, că aduci o contribuție la patrimoniul științei universale, sau că îți satisfaci o curiozitate intelectuală, sau ceva de genul ăsta. Ce îți cer eu să faci e un lucru pe care l-ai efectuat frecvent. Realmente, a distruge un cadavru trebuie să fie mult mai puțin odios decât ceea ce obișnuiești tu să faci. Și, ia seama, e unica probă împotriva mea. Dacă va fi descoperită, sunt pierdut, și cu certitudine va fi descoperită dacă nu mă ajuți tu.

— Nu doresc câtuși de puțin să te ajut. Uți că sunt indiferent la întreaga poveste. Nu are nici o legătură cu mine.

— Alan, te implor. Gândește-te în ce stare sunt. Puțin înainte de sosirea ta, aproape că am leșinat de spaimă. Poate că ai să cunoști și tu spaima într-o bună zi. Nu! Nu te gândi la așa ceva. Privește chestiunea din punct de vedere științific. Nu te interesezi niciodată de unde provin morții pe care faci experimente. Nu te interesează nici acum. Și așa ți-am spus prea multe. Te conjur s-o faci. Am fost cândva prieteni, Alan.

— Nu vorbi de vremurile acelea, Dorian. Au murit.

— Uneori morții dăinuie. Omul acela de sus nu o să plece. Șade la masă, cu capul încovoiat și brațele întinse. Alan, Alan,

dacă nu-mi vii în ajutor, sunt ruinat. O să mă spânzure, Alan. Nu înțelegi? O să mă spânzure pentru ce-am săvârșit.

— N-are nici un rost să prelungim scena asta. Refuz categoric. E o nebunie din partea ta să-mi ceri așa ceva.

— Refuzi?

— Da.

— Te conjur, Alan.

— Inutil.

În ochii lui Dorian Gray s-a reaprins aceeași licărire de milă. Pe urmă a întins mâna, a luat o foaie de hârtie și a scris ceva pe ea. A recitit de două ori ce scrisese, a împăturit cu grijă hârtia și i-a împins-o peste masă. Apoi s-a ridicat și s-a dus la fereastră.

Campbell l-a privit surprins, pe urmă a luat hârtia și a despăturit-o. Când a citit-o, fața i-a devenit lividă și s-a prăbușit în scaun. L-a năpădit un val de greață. Avea senzația că inima îi bate a moarte în golul unui hău.

După câteva minute de tăcere împietrită, Dorian a venit în spatele lui și i-a pus mâna pe umăr.

— Alan, îmi pare foarte rău pentru tine, a murmurat, dar nu-mi lași alternativă. Am și redactat o scrisoare. Uite-o. Vezi adresa. Dacă nu mă ajuți, o expediez. Știi bine care va fi rezultatul. Dar ai să mă ajuți. Acum ți-ar fi imposibil să mă refuzi. Am încercat să te cruț. Cred că recunoști. Dar ai fost neînduplecat, dur, agresiv. M-ai tratat cum nimeni nu a îndrăznit vreodată să mă trateze – în orice caz nici un om aflat încă în viață. Acum, eu dictez condițiile.

Campbell și-a îngropat fața în mâini și un tremur i-a zgâlțâit trupul.

— Da, Alan, e rândul meu să dictez condițiile. Le cunoști. Treaba e foarte simplă. Haide, nu-ți induce singur starea asta febrilă! Lucrul trebuie făcut. Înfruntă-l și fă-!

Campbell a scos un geamăt adânc și s-a lăsat iar zgâlțâit de tremur. Ticăitul ceasului de pe consola căminului părea să dividă timpul în atomi de agonie, separați, fiecare dintre ei fiind prea complex pentru a putea fi suportat. Avea senzația că un cerc de fier i se strânge treptat în jurul frunții, de parcă dizgrația cu care fusese amenințat coborâse asupra-i. Mâna de pe umărul lui îl strivea ca o mână de plumb. Era de neîn-durat. Simțea că îl zdrobește.

— Haide, Alan, trebuie să te hotărăști imediat.

— Nu pot s-o fac, a rostit mașinal, ca și cum cuvintele ar fi putut schimba lucrurile.

— Trebuie! N-ai de ales. Nu tărăgăna.

A șovăit o clipă.

— E vreo sobă în camera de sus?

— Da, e o sobă cu gaz, căptușită cu azbest.

— Trebuie să mă duc acasă să-mi iau niște scule din laborator.

— Nu, Alan, nu părăsești casa asta. Scrie pe o bucată de hârtie tot ce-ți trebuie și valetul meu o să ia o trăsură și o să-ți aducă tot ce ai nevoie.

Campbell a luat o bucată de hârtie, a așternut câteva rânduri, le-a uscat și a adresat un plic asistentului său. Dorian a preluat nota și a citit-o cu atenție. După care l-a sunat pe valet, i-a înmănat plicul, dându-i dispoziții să revină cât mai curând posibil și să aducă lucrurile.

Când a auzit ușa de la hol închizându-se, Campbell a tresărit nervos și, ridicându-se de pe scaun, s-a dus în fața șemineului. Dărdăia de parcă avea o criză de malarie. Preț de vreo douăzeci de minute nici unul din ei nu a scos o vorbă. O muscă bâzâia zgomotos și tic-tacul ceasului răsuna ca niște lovături de ciocan.

Când ceasul a bătut ora unu, Campbell s-a răsucit și, privindu-l pe Dorian Gray, a văzut că ochii acestuia erau plini

de lacrimi. În puritatea și rafinamentul acestei fețe era ceva care i-a trezit mânia.

— Ești infam, absolut infam! a îngăimat.

— Taci, Alan, mi-ai salvat viața, a răspuns Dorian.

— Viața ta? Doamne, ce mai viață! Ai căzut din depravare în depravare și acum ai culminat cu o crimă. Dacă fac ceea ce o să fac, ce mă forțezi tu să fac, nu la viața ta mă gândesc.

— Ah, Alan, a șoptit Dorian cu un suspin, aș dori să ai față de mine a mia parte din mila pe care o simt eu pentru tine.

În timp ce vorbea s-a întors spre fereastră și a privit în grădină. Campbell nu i-a răspuns.

După vreo zece minute s-a auzit o bătaie în ușă și a apărut valetul, cărând o ladă mare de mahon plină cu chimicale, un colac mare de sârmă de oțel și de platină și doi clești de fier cu o formă ciudată.

— Să las aici lucrurile, domnule? l-a întrebat pe Campbell.

— Da, i-a răspuns Dorian. Francis, mă tem că trebuie să mai faci un drum. Cum îl cheamă pe omul din Richmond care ne aprovizionează cu orhidee la Selby?

— Harden, domnule.

— Da, Harden. Trebuie să te duci de îndată la Richmond, să-l vezi pe Harden personal și să-i ceri să ne trimită de două ori mai multe orhidee decât i-am comandat și să fie cât mai puține albe. De fapt, nu vreau albe deloc. E o zi frumoasă, Francis, și Richmond e un loc foarte plăcut, altminteri nu te-aș trimite până acolo.

— Nici o problemă, domnule. La ce oră să mă întorc?

Dorian s-a uitat la Campbell.

— Alan, cât timp o să-ți ia experiența? l-a întrebat pe un ton calm, indiferent.

Prezența în cameră a unei a treia persoane părea să-i dea un curaj extraordinar. Campbell s-a încruntat și și-a mușcat buzele.

— Vreo cinci ore.

— Atunci, Francis, va fi destul timp dacă te întorci pe la șapte și jumătate. Sau, stai puțin, pregătește-mi lucrurile de îmbrăcat și poți să-ți iei seara liberă. Nu cinez acasă, așa că n-o să am nevoie de dumneata.

— Mulțumesc, domnule, a răspuns omul ieșind din cameră.

— Și acum, Alan, nu avem nici un moment de pierdut. Ce grea e lada asta! Ți-o duc eu. Tu ia celelalte lucruri.

Vorbea repede, pe un ton autoritar. Campbell se simțea dominat de el. Au ieșit împreună din cameră.

Când au ajuns pe ultimul palier, Dorian și-a scos cheia și a descuiat ușa. Apoi s-a oprit și o expresie tulburată i-a întunecat ochii. S-a cutremurat.

— Alan, nu cred că pot să intru, a bolborosit.

— Nu mă interesează. Nu ți-am solicitat prezența, i-a răspuns Campbell cu răceală.

Dorian a deschis ușa pe jumătate. În acel moment a zărit chipul din tablou hlizindu-se batjocoritor în lumina soarelui. În fața tabloului, pe podea, zăcea draperia pe care o smulsese de pe el. Și-a adus aminte că, în urmă cu o seară, uitase, pentru prima oară în viață, să ascundă pânza fatală; era pe punctul de a se repezi la tablou, când s-a retras în spate, cuprins de un tremur.

Ce o fi fost respingătoarea boare roșie care strălucea, jilavă și lucioasă, pe una din mâini, de parcă pânza ar fi transpirat sânge? Ce oribil! I s-a părut mai dezgustător decât lucrul acela încremenit pe care-l știa prăbușit peste masă, lucrul a cărui nefericită umbră grotescă proiectată pe covorul pătat îl asigura că nu se urnise din loc, ci rămăsese nemișcat, așa cum îl lăsase.

A respirat adânc, a deschis ușa puțin mai larg și, cu ochii pe jumătate închiși și capul întors, a intrat pripit în cameră, hotărât să nu arunce nici măcar o privire spre omul mort. Apoi s-a aplecat, a ridicat cuvertura purpuriu-aurie și a aruncat-o peste tablou. După care a rămas locului, temându-se să se întoarcă, fixând modelul complicat al draperiei din fața lui. Îl auzea pe Campbell trăgând înăuntru lada grea, cu sculele de fier și celelalte obiecte pe care le ceruse pentru înfiorătoarea lui misiune. Se întreba dacă Alan și Basil Hallward se cunoscuseră vreodată și dacă da, ce gândiseră oare unul despre celălalt?

— Acum lasă-mă singur, a rostit o voce severă din spațele lui.

S-a răsucit și s-a grăbit să iasă, conștient că mortul fusese îndreptat în scaun și Campbell privea acum la o față galbenă, sticloasă. În timp ce cobora scările, a auzit cheia răsucindu-se în broască.

Trecuse mult de orele șapte când Campbell a revenit în bibliotecă. Era palid, dar perfect calm.

— Am executat ce mi-ai cerut, a spus. Și acum, bun-rămas. Fie să nu ne mai vedem niciodată.

— Alan, m-ai salvat de la pierzanie. E ceva ce nu voi putea să uit, i-a răspuns Dorian cu simplitate.

De îndată ce Campbell a plecat, Dorian s-a repezit sus. În cameră plutea un miros îngrozitor de acid nitric. Dar ceea ce zăcuse aplecat peste masă pierise cu desăvârșire.

Capitolul 15

În aceeași seară, la opt și jumătate, foarte dichisit, cu un buchetel de violete de Parma la butonieră, Dorian Gray era condus, cu plecăciuni ale valeților, în salonul lui Lady Narborough. Nervi înnebuniți îi zvâcneau în frunte și, în general, se simțea foarte tulburat, dar când s-a înclinat peste mâna gazdei, părea degajat și plin de grație, ca de obicei. Poate că niciodată nu te simți atât de în largul tău ca atunci când joci un rol. Oricine l-ar fi văzut pe Dorian Gray în seara aceea n-ar fi putut crede că trecuse printr-o tragedie la fel de oribilă ca toate tragediile secolului nostru. Degetele acelea fin modelate n-ar fi putut niciodată să se încleșteze pe un cuțit destinat păcatului, și nici buzele acelea surâzătoare n-ar fi putut să implore îndurarea Dumnezeirii. El singur se minuna de calmul comportamentului său și, o clipă, a încercat acuta plăcere că ar avea o viață dublă.

Era o reuniune mai mică, încropită în grabă de Lady Narborough, o femeie inteligentă, care păstrase – după cum se exprima Lordul Henry – vestigiile unei remarcabile urâțenii. Se dovedise a fi excelenta soție a unuia dintre cei mai plicticoși ambasadori ai noștri și, după ce-și îngropase cu viincios soțul într-un mausoleu de marmură, pe care-l proiectase chiar ea, și își măritase ficele cu niște soți bogați și mai bătrâiori, se dedicase plăcerilor romanelor franțuzești,

bucătăriei franceze și franțuzescului *esprit*¹, acolo unde îl putea găsi.

Dorian era unul dintre favoriții ei și îi declara mereu că e extrem de bucuroasă că nu l-a cunoscut în tinerețea ei. „Știu, dragul meu, că m-aș fi îndrăgostit nebunește de dumneata și mi-aș fi pierdut capul de dragul dumitale“, îi spunea ea. „Mare noroc că pe vremea aceea nimeni nu se gândea la dumneata. Pe atunci purtam bonete care nu ne veneau bine, și lumea era atât de preocupată să prindă vântul prielnic ca să poată avansa, încât n-am avut nici măcar un flirt vreodată. Oricum, vinovatul era Narborough. Era îngrozitor de miop și nu-i nici o bucurie să ai un soț care nu vede niciodată nimic.“

Musafirii din acea seară erau cam anoști. De fapt, i-a explicat ea lui Dorian pe după un evantai foarte uzat, una dintre fiicele ei măritate venise pe neașteptate să o viziteze și, colac peste pupăză, își adusese și soțul.

— Găsesc că e un gest foarte inoportun din partea ei, dragă, i-a șoptit. Desigur că eu stau la ei în fiecare vară după ce mă întorc de la Homburg, dar e normal ca o femeie în vârstă să aibă nevoie de aer curat. În plus, îi mai înviorez un pic. N-ai idee ce existență duc ei acolo. Viața de țară sănătoasă și de nimic atinsă. Se scoală cu noaptea-n cap, pentru că au atâtea de făcut, și se culcă odată cu găinile, pentru că n-au la ce să se gândească. N-a mai existat pe acolo vreun scandal de pe vremea reginei Elisabeta, și în consecință, imediat după cină adorm cu toții. Să nu te așezi la masă lângă vreunul din ei. Așază-te lângă mine și amuză-mă.

Dorian a bolborosit un compliment curtenitor și și-a plimbat privirea în jur. Era, fără doar și poate, o adunătură anodină. Pe doi dintre oaspeți nu-i văzuse niciodată și în rest erau Ernest Harrowden, una dintre mediocritățile acelea între două vârste, comună cluburilor londoneze, care nu are dușmani, dar e total

1 Spirit (fr.).

antipatizată de prieteni; Lady Ruxton, o femeie înzorzonată, în vârstă de patruzeci și șapte de ani, cu un nas coroiat, care încerca mereu să o facă pe dama compromisă, dar era atât de plată, încât, spre marea ei deznădejde, nimeni nu putea crede nimic rău despre ea; apoi doamna Erlynne, un nimeni băgăcios, foarte atractiv peltică și cu un păr de un roșu venețian; Lady Alice Chapman, fiica gazdei, o femeie lipsită de strălucire și de gust la îmbrăcăminte, cu una din fețele acelea caracteristic englezești, pe care, dacă ai văzut-o o dată, nu ți-o mai amintești niciodată, și soțul ei, o creatură cu obraji roșii și favoriți albi, care, asemenea multor din categoria lui, credea că o jovialitate gălăgioasă poate ține locul unei totale lipse de idei.

Dorian regreta că venise, până când Lady Narborough, privind la ceasul de bronz aurit care-și etala curbele vulgare pe polița căminului drapată în mov, a exclamat:

— Ce urât din partea lui Henry Wotton că întârzie atâta! I-am trimis la întâmplare o invitație azi-dimineață, dar mi-am promis sincer că n-o să mă dezamăgesc.

Era o consolare că urma să vină și Harry și, când s-a deschis ușa și a auzit vocea înceată, melodioasă, dând farmec unei scuze nesincere, a simțit că-i trece plictiseala.

Dar la cină n-a putut mânca nimic. Farfuriile cu mâncare rămâneau neatinsă una după alta. Lady Narborough îl muștra întruna pentru ceea ce numea ea „o jignire adusă bietului Adolphe, care a compus un meniu special pentru dumneata“; Lordul Henry îi arunca din când în când câte o privire pe deasupra mesei, mirat de tăcerea lui Dorian și de atitudinea lui distrată. Majordomul îi umplea mereu paharul cu șampanie. O sorbea febril, și setea lui părea să se întetească.

— Dorian, i s-a adresat în cele din urmă Lordul Henry, în timp ce se servea *chaud-froid*¹, ce-i cu tine în seara asta? Nu ești în apele tale.

1 Carne sau pește în aspic (fr.).

— Cred că e îndrăgostit, a strigat Lady Narborough, și se teme să spună ca să nu fiu eu geloasă. Și are dreptate. Cu siguranță că aș fi geloasă.

— Scumpă Lady Narborough, a intervenit Dorian zâmbind, nu am mai fost îndrăgostit de o săptămână – de fapt, de când Madame de Ferrol a plecat din oraș.

— Cum puteți voi, bărbații, să vă îndrăgostiți de femeia aceea! Pur și simplu nu pot să înțeleg, a exclamat bătrâna doamnă.

— Pur și simplu pentru că își amintește de dumneavoastră pe când erați o fetiță, a lămurit-o Lordul Henry. Ea e singura legătură dintre noi și rochițele dumneavoastră scurte.

— Nu-și amintește ea rochițele mele, Lord Henry. Dar eu îmi amintesc foarte bine cum arăta ea la Viena, acum treizeci de ani și ce *décolletée* era.

— E *décolletée* și acum, i-a răspuns Lordul Henry, luând o măslină în degetele sale lungi, și când poartă o rochie foarte elegantă arată ca o *édition de luxe* a unui roman ieftin franțuzesc. E realmente minunată și plină de surprize. Posedă o extraordinară capacitate de afecțiune față de familie. Când i-a murit cel de-al treilea soț, părul i-a devenit auriu de durere.

— Harry, cum poți spune așa ceva? l-a întrerupt Dorian.

— E o explicație cât se poate de romantică, a comentat gazda râzând, Dar, Lord Henry, cel de-al treilea soț? Doar nu vrei să spui că Ferrol e al patrulea?

— Cu siguranță, Lady Narborough.

— Nu cred o iotă din ce spui.

— Bine, atunci întrebați-l pe domnul Gray. El e cel mai intim prieten al ei.

— E adevărat domnule Gray?

— Așa mă asigură ea, Lady Narborough. Am întrebat-o dacă, asemenea frumoasei Marguerite de Navarre¹ le-a îmbăl-

¹ Marguerite de Navarre (1553-1615), celebra curtezană, pentru o vreme soția regelui Henric al IV-lea al Franței.

sămat inimile și le-a atârnat la brâu. Mi-a răspuns că nu, pentru că nici unul dintre ei nu a avut inimă.

— Patru soții! Pe cuvântul meu, asta-i *trop de zèle*¹.

— *Trop d'audace*² îi spun eu, a intervenit Dorian.

— E destul de îndrăzneță ca să fie în stare de orice, dragul meu. Și cum arată Ferrol? Nu-l cunosc.

— Soții femeilor foarte frumoase aparțin categoriei delincvenților, i-a răspuns Lordul Henry sorbindu-și vinul.

Lady Harborough l-a lovit ușor cu evantaiul.

— Lord Henry, nu mă mir că lumea spune că ești extrem de răutăcios.

— Care lume afirmă așa ceva? a întrebat Lordul Henry înălțându-și sprâncenele. Nu poate fi decât Lumea de Apoi. Cu lumea de acum sunt în relații excelente.

— Toți cei pe care-i cunosc te consideră foarte răutăcios, a stăruit bătrâna doamnă, clătinând din cap.

Câteva clipe Lordul Henry a adoptat o mină foarte serioasă. În cele din urmă a vorbit:

— E absolut scandalos felul în care oamenii de azi te bîrfesc pe la spate și spun despre tine lucruri adevărate.

— E incorigibil! a strigat Dorian, aplecându-se în scaunul lui.

— Sper să rămână așa! a răspuns gazda lor rîzînd. Dar zău, dacă voi toți o adorați pe Madame Ferrol în felul acesta ridicol, va trebui să mă recăsătoresc, ca să fiu și eu la modă.

— Dumneavoastră nu o să vă recăsătoriți, Lady Narborough, a intervenit Lordul Henry. Ați fost mult prea fericită. Când o femeie se mărită din nou, înseamnă că și-a detestat primul soț. Când un bărbat se recăsătorește, înseamnă că și-a adorat prima soție. Femeile își încearcă norocul, bărbații își riscă norocul.

1 Exces de zel, prea mult zel (fr.).

2 Prea multă îndrăzneală (fr.).

— Narborough nu a fost perfect, a mărturisit bătrâna doamnă.

— Dac-ar fi fost perfect, nu l-ați fi iubit, scumpă Lady, a sunat replica. Femeile ne iubesc pentru defectele noastre. Dacă avem destule defecte, femeile sunt gata să ne ierte orice, chiar și facultățile intelectuale. Lady Narborough, mi-e teamă că, după ce am spus ce-am spus, nu o să mă mai invitați niciodată la cină; dar totul e perfect adevărat.

— Desigur că e adevărat, Lord Henry. Dacă noi, femeile, nu v-am iubi pentru defectele voastre, ce s-ar alege de voi? Nici un bărbat n-ar fi căsătorit. Ați fi o șleahță de burlaci nenorociți. Nu vreau să spun că asta v-ar schimba prea mult. În zilele noastre, toți bărbații însurați trăiesc ca burlacii, și toți burlacii trăiesc ca oamenii căsătoriți.

— *Fin de siècle*¹, a murmurat Lord Henry.

— *Fin du globe*², a răspuns gazda.

— Aș dori să fie *fin du globe*, a rostit Dorian cu un oftat. Viața e o mare dezamăgire.

— Ah, dragul meu, a protestat Lady Narborough trăgându-și mânușile, nu-mi spune că ți-ai și epuizat viața. Când un bărbat afirmă așa ceva, înseamnă că viața l-a epuizat pe el. Lordul Henry e foarte răutăcios și uneori aș fi dorit să fiu și eu așa; dar dumneata ești făcut ca să fii bun – ai o înfățișare de om foarte bun. Trebuie să-ți găsească o soție drăguță. Lord Henry, nu crezi că domnul Gray ar trebui să se însoare?

— Îi spun mereu lucrul acesta, Lady Narborough, i-a răspuns Lordul înclinându-se.

— Bine, trebuie să mă uit prin Debrett³ și o să fac o listă a tuturor tinerelor eligibile.

1 Sfârșitul secolului (fr.).

2 Sfârșitul globului (fr.).

3 Anuar publicat prima dată în 1802, de John Debrett, conținând listele nobililor din Anglia, Scoția și Irlanda.

— O să le notați și vârsta, Lady Narborough? a întrebat Dorian.

— Desigur, vârstele sunt ușor ajustate. Dar nimic nu trebuie făcut în pripă. Vreau să gădesc ceea ce ziarul *Morning Post* numește „o alianță potrivită“ și doresc ca amândoi să fiți fericiți.

— Ce nonsensuri debitează oamenii despre căsătorii ferice! a exclamat Lordul Henry. Un bărbat poate fi fericit cu orice femeie atâta timp cât n-o iubește.

— Vai, cât ești de cinic! a strigat bătrâna doamnă împingându-și scaunul și făcând un semn din cap către Lady Ruxton. Trebuie să vii să iei cina cu mine cât mai curând posibil. Ești un tonic admirabil, mult mai eficient decât cel pe care mi-l prescrie Sir Andrew. Va trebui să-mi spui ce oameni ți-ar plăcea să întâlnești. Doresc să fie o reuniune agreabilă.

— Îmi plac bărbații care au un viitor și femeile care au un trecut. Sau credeți că în cazul acesta ar fi o reuniune exclusiv de jupoane?

— Mă tem că da, a răspuns doamna râzând și ridicându-se. Ah, draga mea Lady Ruxton, o mie de scuze, a adăugat. N-am observat că încă nu ți-ai terminat țigara.

— Nu face nimic, Lady Narborough. Și așa fumez prea mult. Am de gând ca pe viitor să mă mai înfrânez.

— Vă rog să n-o faceți, Lady Ruxton, a intervenit Lordul Henry. Moderația e o chestiune fatală. Noțiunea de suficient echivalează cu o masă sărăcicioasă. Mai mult decât suficient echivalează cu un ospăț.

Lady Ruxton s-a uitat curioasă la el.

— Lord Henry, trebuie să vii într-o după-masă la mine să-mi explici treaba asta. Pare o teorie fascinantă, a murmurat ea în timp ce ieșea din cameră.

— Domnilor, vă rog, nu pierdeți prea mult timp cu discuții despre politică sau despre scandaluri, li s-a adresat Lady

Narborough din ușă. Dacă vă ambalați, fiți siguri că și noi o să ne încăierăm sus.

Bărbații au râs, domnul Chapman s-a ridicat solemn de la coada mesei și a trecut pe locul din capul ei. Și Dorian Gray și-a schimbat locul și s-a mutat lângă Lordul Henry. Domnul Chapman a început să comenteze cu glas tare situația din Camera Comunelor. Râdea în hohote de adversarii lui politici. Cuvântul *doctrinaire* – cuvânt încărcat de teroare pentru mințile britanice – apărea mereu printre exploziile de râs. Un prefix bazat pe o aliterație îi servea ca ornament oratoric. Înălța steagul britanic – *Union Jack* – pe înaltele culmi ale Gândirii. Stupiditatea ereditară a rasei – pe care el o numea jovial solidul bun-simț englezesc – era înfățișată drept bacionul societății. Un zâmbet juca pe buzele Lordului Henry care s-a întors și s-a uitat la Dorian.

— Te simți mai bine, dragul meu? În timpul dineului nu erai în apele tale.

— Mă simt bine, Harry. Sunt obosit. Nimic altceva.

— Aseară ai fost fermecător. Mica ducesă nu mai poate după tine. Mi-a spus că vine la Selby.

— Mi-a promis să vină pe data de douăzeci.

— Va fi și Monmouth acolo?

— Ah, da, Harry.

— Omul acesta mă plictisește de moarte, aproape la fel de mult cât o plictisește pe ea. E foarte deșteaptă, chiar prea deșteaptă pentru o femeie. Dar e lipsită de inefabilul farmec al slăbiciunii. Picioarele de lut fac ca aurul dintr-o imagine să fie valoros. Picioarele ei sunt foarte frumoase, dar nu sunt din lut. Picioare de porțelan alb dacă vrei. Au trecut prin foc, dar focul, ceea ce nu arde, oțelește. A avut o serie de experiențe.

— De cât timp e măritată? a întrebat Dorian.

— De o eternitate, așa îmi spune ea. Dar după anuarul nobilimii, se pare că de zece ani. Dar zece ani alături de

Monmouth trebuie să fie o eternitate care a înghițit timpul. Cine mai vine?

— O, soții Willoughby, Lordul Rugby cu soția, gazda noastră de astă seară, Geoffrey Clouston, grupul obișnuit. L-am invitat și pe Lordul Grotrian.

— Îmi place tipul. Mulți nu-l plac, dar eu îl găsesc fermecător. Compensează cusurul că uneori e supersclivisit prin faptul că întotdeauna e supercultivat. E un tip foarte modern.

— Nu știu sigur dacă va putea să vină, Harry. E posibil să trebuiască să plece cu tatăl lui la Monte Carlo.

— Ah, ce bătaie de cap sunt de obicei prietenii prietenilor! Încearcă să-l faci să vină. Apropo, Dorian. Aseară ai plecat devreme. Înainte de unsprezece. Ce-ai făcut după aceea? Te-ai dus direct acasă?

Dorian i-a aruncat o privire fugitivă și s-a încruntat.

— Nu, Harry, am ajuns acasă pe la trei noaptea, i-a răspuns în cele din urmă.

— Ai fost la club?

— Da, i-a răspuns și apoi și-a mușcat buzele. Nu, am vrut să spun altceva. Nu am fost la club. Am umblat brambura. Am uitat ce-am făcut... Ce curios ești, Harry. Mereu vrei să știi ce-au făcut alții. Iar eu vreau mereu să uit ce-am făcut. Am sosit acasă la două și jumătate, dacă vrei să cunoști ora exactă. Îmi uitasem cheile și valetul meu a trebuit să-mi deschidă ușa. Dacă dorești dovezi care să-mi susțină spusele, n-ai decât să-l întrebi.

Lordul Henry a înălțat din umeri.

— Dragul meu, crezi că-mi pasă? Haide să urcăm în salon. Nu vreau sherry, mulțumesc domnule Chapman. Dorian, s-a petrecut ceva cu tine. Spune-mi despre ce-i vorba. În seara asta nu ești tu.

— Nu mă lua în seamă, Harry. Sunt iritabil și îmi ies lesne din fire. Trec mâine pe la tine să te văd, sau poate că

poimâine. Scuză-mă tu față de Lady Narborough. Nu urc în salon. Mă duc acasă. Trebuie să merg acasă.

— În ordine, Dorian. Îndrăznesc să sper că o să te văd mâine la ora ceaiului. Vine și ducesa.

— O să încerc să vin, Harry, i-a promis în timp ce ieșea din cameră. În trăsura care-l ducea acasă și-a dat seama că spaima, pe care credea că o înăbușise, îl copleșise din nou. Întrebările întâmplătoare ale Lordului Henry îl făcuseră să-și piardă pe moment stăpânirea de sine, or el se voia calm. Lucrurile periculoase trebuiau distruse. A tresărit. Îi repugna să le atingă măcar.

Și totuși trebuia s-o facă. Era conștient de acest lucru, așa încât, după ce a încuiat ușa bibliotecii, a deschis nișa secretă în care înghesuiseră paltonul și geanta lui Basil Hallward. Un foc uriaș duduia în șemineu. A mai aruncat o buturugă pe foc. Mirosul de stofă pârlită și de piele arsă era dezgustător. A durat trei sferturi de oră până s-a consumat totul. La urmă s-a simțit vlăguit și îngrețosat și, după ce a aprins câteva pastile algeriene într-un arzător de aramă traforată, și-a înmuiat mâinile și fața într-un oțet răcoritor cu mireasmă de mosc.

Deodată a tresărit. În ochi i s-a aprins o lucire stranie și a început să-și sugă nervos buza de jos. Între cele două ferestre se găsea un scrin mare, florentin, din abanos cu intarsii de sidex și lapislazuli. Dorian îl privea fix de parcă era un obiect care te putea hipnotiza și înspăimânta totodată, sau ca și cum ar fi conținut un lucru după care tânjea, dar pe care îl și detesta. Respira agitat. Simțea cum îl încinge o dorință ne-bună. Și-a aprins o țigară, dar a aruncat-o pe dată. Pleoapele i s-au lăsat, până ce genele lungi și întoarse i-au atins aproape obrazul. Dar continua să fixeze scrinul. În cele din urmă s-a ridicat de pe canapea, l-a descuiat și a atins un arc ascuns. Un sertar triunghiular a alunecat încet, venind spre el. Degetele i s-au înfundat instinctiv în sertar și s-au încheștat pe ceva.

Pe o cutiuță chinezească din lemn negru și auriu lăcuit, minuțios lucrată, cu un model ondulat pe margini și cu panglici de mătase de care atârnavă boabe rotunde de cristal și ciucuri împlețiți din fire metalice. A deschis-o. Conținea o pastă verde, cu lustru de ceară și un miros greu și persistent. A șovăit câteva clipe, cu un surâs straniu de imobil pe buze. Apoi, tremurând tot, deși camera era încinsă de fierbințeală, s-a oprit și s-a uitat la ceas. Douăsprezece fără douăzeci. A pus cutiuța la loc, a încuiat scrinul și s-a dus în dormitor.

Când miezul nopții își lansa bățile de bronz în beznă, Dorian Gray, îmbrăcat în haine comune, cu un fular gros înfășurat în jurul gâtului, s-a strecurat pe tăcute afară din casă. În Bond Street a găsit o trăsură cu un cal. I-a indicat, cu glas șoptit, birjarului adresa. Omul a clătinat din cap.

— E prea departe pentru mine, a mormăit.

— Uite un suveran de aur, l-a momit Dorian. Și mai capeți unul, dacă mă duci repede.

— Bine, domnule, ajungem într-o oră, și după ce pasagerul a urcat în trăsură, a întors calul și a pornit în grabă în direcția fluviului.

Capitolul 16

Începuse să cadă o burniță rece și felinarele aburite se iveau fantomatice din ceața umedă. Cârciumile tocmai se închideau și în jurul ușilor se năluceau ciorchini de bărbați și femei în grupuri sparte. Dintr-un bar răzbăteau râsete grosolane. În altele, bețivii se încăierau și zbierau.

Dorian Gray zăcea în trăsură, cu pălăria trasă peste frunte și privea cu ochi indiferenți sordida mizerie a marelui oraș. Din când în când își repeta în sinea lui cuvintele rostite de Lordul Henry în prima zi când se cunoscuseră: „Să tămăduiești sufletul pe calea simțurilor și simțurile pe calea sufletului“. Da, acesta era secretul. Îl încercase în multe rânduri și acum avea să-l încerce din nou. Existau spelunci pentru consumatorii de opiu, unde îți puteai cumpăra uitarea, lăcașuri de pierzanie unde amintirea vechilor păcate putea fi ștearsă de nebunia unor păcate noi.

Luna atârna pe un cer jos, ca un craniu galben. Câte un uriaș nor diform întindea din când în când un braț lung peste lună și o ascundea. Felinarele cu gaz erau din ce în ce mai rare și străzile tot mai strâmte și întunecoase. La un moment dat, birjarul a rătăcit drumul și a trebuit să parcurgă vreo jumătate de milă îndărăt. Trupul calului degaja aburi când animalul pleoscăia prin băltoace. Ferestrele laterale ale trăsurii erau astupate de o ceață lănoasă, cenușie.

„Să tămăduiești sufletul pe calea simțurilor și simțurile pe calea sufletului.“ Cuvintele îi răsunau în urechi. Sufletul lui era, fără îndoială, bolnav de moarte. Să fie adevărat că simțurile puteau să-l vindece? Sânge nevinovat fusese vărsat. Cum putea fi răscumpărat un asemenea fapt? Ah! Pentru așa ceva nu exista izbăvire, dar, cu toate că nu era posibilă iertarea, era încă posibilă uitarea, și el era hotărât să uite, să înlătore problema, să o zdrobească așa cum ar zdrobi o viperă care l-ar mușca. Zău așa, ce drept avea Basil să-i vorbească așa cum o făcuse? Cine l-a pus să-i judece pe alții? Îi spusese lucruri îngrozitoare, abjecte, cu neputință de îndurat.

Trăsura se hurduca mai departe, parcă tot mai încet la fiecare pas, avea el impresia. A ridicat geamlâcul și i-a strigat birjarului să mâne mai repede. Îl mușca monstruoasa foame de opiu. Îi ardea gâtulejul, mâinile lui delicate i se încheștau nervos. A lovit nebunește calul cu bastonul lui. Vizitiul a râs și a dat bici calului. I-a răspuns și el printr-un râs și omul a tăcut.

Drumul părea interminabil și străzile se încâlceau ca pânda neagră a unui păianjen uriaș. Monotonia era insuportabilă și, cum ceața era tot mai deasă, l-a cuprins frica. Pe urmă au trecut pe lângă niște cărămidării răzlețe. Aici ceața se mai subțiasse și a putut să vadă cuptoarele cu forme ciudate ca de sticle și limbile de foc portocaliu, ca niște evantaie. Un câine a lătrat în apropiere și, de undeva din depărtările întunericului, s-a auzit un țipăt de pescăruș rătăcitor. Calul s-a poticnit într-un șanț, apoi a sărit într-o parte și a pornit-o în galop.

După un timp au ieșit din ulițele de pământ noroios, și au ropotit din nou pe străzi grosolan pavate. Cele mai multe ferestre erau întunecate, dar ici-colo se proiectau umbre fantastice pe câte un stor luminat de lămpi. Dorian le urmărea curios. Se mișcau ca niște marionete monstruoase care gesticulau asemenea ființelor vii. Le ura. O furie surdă se

zbătea în inima lui. Când au cotit, o femeie a răcnit ceva la ei printr-o ușă deschisă, și doi bărbați au alergat vreo sută de metri după trăsură. Birjarul i-a plesnit cu biciul.

Se spune că pasiunea face să ți se rotească gândurile în cerc. Repetând mereu respingătoarea mușcare a buzelor, Dorian Gray a modelat și a remodelat în minte acele subtile cuvinte legate de suflet și de simțuri, până ce a descoperit în ele întreaga esență a stării lui, ceea ce a justificat, cu consimțământul intelectului, patimi care, chiar și fără justificare, i-ar fi dominat temperamentul. În creierul lui se transmitea din celulă în celulă un gând unic și sălbatica dorință de viață, cea mai aprigă dintre toate poftele omului, care îi impulsiona fiecare nerv tremurător, fiecare fibră. Urâtul, pe care până acum îl detestase pentru că dădea realitate lucrurilor, i-a devenit acum drag tocmai din acest motiv. Urâtul era singura realitate. Încăierările mitocănești, cocinile infecte, violența nudă a vieții dezordonate, chiar și ticăloșia hoților și a izgoniților erau mai vii, mai active, prin intensitatea impactului pe care-l aveau asupra lui, decât grațioasele forme ale artei și decât umbrele visătoare ale cântului. De ele avea el acum nevoie ca să poată uita. În trei zile va fi liber.

Brusc, birjarul a oprit, cu o zgâlțâială, trăsură în capătul unei alei întunecoase. Deasupra acoperișurilor joase și a coșurilor zimțate ale caselor se profilau catargele negre ale vapoarelor. Smocuri de ceață albă pluteau prin curți ca niște stafii ale pânzelor de vapor.

— Undeva pe aici, domnule, nu? l-a întrebat morocănos birjarul prin geamlâc.

Dorian a tresărit și a privit în jur.

— Aici e bine, a răspuns și a coborât în grabă, i-a dat omului suplimentul de plată promis și s-a îndepărtat cu pași rapizi în direcția cheiului. Ici-acolo strălucea câte un felinar la pupa vreunui vas comercial. Lumina tremura și se rispea

prin băltoace. O puternică strălucire roșie radia dinspre un vapor cu aburi în care se încărcau cărbuni, gata să iasă în larg. Pavajul năclăit părea o haină de ploaie din cauciuc ud.

Dorian a cotit în grabă spre stânga, întorcând mereu capul ca să se asigure că nu e urmărit. După vreo șapte, opt minute s-a oprit în fața unei case părăginite, înghesuită între două fabrici mizere. La una din ferestrele de sus ardea o lumină. S-a oprit și a ciocănit în ușă conform unui cod secret.

În scurt timp s-au auzit pași pe coridor și lanțul de la ușă a fost ridicat. Aceasta s-a deschis încet și Dorian a intrat fără să-i adreseze un cuvânt creaturii chircite, diforme, care părea să se fi turtit în umbră când a trecut pe lângă ea. În capătul holului atârna o perdea verde, răpănoasă, care se umfla și se legăna în pala de vânt care se strecurase din stradă la intrarea lui. A tras-o într-o parte și a pătruns într-o încăpere lungă și joasă, care părea să fi fost cândva un salon de dans de mahala. Becuri cu gaz agățate pe pereți aruncau jeturi de lumină orbitoare, care se reflectau distorsionat în oglinzile pătate de muște. Becurile erau înconjurate de niște apărătoare din tablă ondulată, slinoasă, care apăreau ca discuri de lumină pâlpâitoare. Podeaua era acoperită cu rumeguș gălbui, prefăcut pe alocuri în petice de noroi și pătat de băuturi vărsate. Lângă o mică sobă cu cărbuni făcuseră cerc niște malaiezi care jucau ceva cu jetoane de os și pălăvrăgeau scânteindu-și dinții albi. Într-un colț, un marinar cu capul îngropat în brațe stătea trântit peste o masă, și lângă barul țipător vopsit care ocupa o latură întregă a încăperii, ședea două femei decăzute, râzând de un bătrân care-și peria întruna mânecile paltonului, cu o expresie de dezgust.

— Crede că l-au năpădit furnicile roșii, a glumit una când Dorian a trecut pe lângă ea. Bătrânul s-a uitat îngrozit la ea și a început să scâncească.

În fundul încăperii era o scăriță care ducea într-o cameră întunecată. Când Dorian s-a repezit pe treptele șubrede, l-a și întâmpinat mirosul greu de opiu. A inspirat adânc și nările i-au vibrat de plăcere. Când a intrat, un tânăr cu păr galben lins, aplecat peste o lampă de la care își aprindea o pipă lungă, subțire, și-a înălțat ochii spre el și l-a salutat, șovăielnic, din cap.

— Adrian, ești aici? a murmurat Dorian.

— Unde în altă parte aș putea să fiu? a răspuns tânărul cu indiferență. Nimeni din grup nu mai vorbește cu mine.

— Credeam că ai plecat din Anglia.

— Darlington n-are de gând să facă vreo mișcare. Fratele meu a achitat polița. Nici George nu mai vorbește cu mine... Dar nu-mi pasă, a adăugat oftând. Atâta timp cât te poți bucura de asta de aici, n-ai nevoie de prieteni. Bănuiesc că am avut prea mulți prieteni.

Dorian a tresăltat și a privit în jur la vietățile care zăceau în cele mai fantastice posturi pe saltelele răpciugoase. Piciorarele sucite, gurile căscate, ochii holbați, încetoșați, îl fascinau. Știa bine în ce stranii paradisuri de suferință se găseau și ce infernuri le insuflau taina unei noi bucurii. O duceau mai bine decât el. Pentru că el era prizonierul gândirii. Memoria, asemenea unei oribile maladii, îi măcina sufletul. Din când în când avea impresia că ochii lui Hallward se uită la el. Și totuși, nu putea rămâne aici. Prezența lui Adrian Singleton îl tulbura. Voia să se afle acolo unde nimeni nu știa cine e. Voia să evadeze din el însuși.

— Mă duc în celălalt loc, a declarat după un timp.

— Pe chei?

— Da.

— Cu siguranță c-ai s-o găsești acolo pe mîța aia sălbatică. Aștia de aici n-o mai primesc.

Dorian a dat din umeri.

— Mi-e silă de femeile care te iubesc. Femeile care te urăsc sunt mult mai interesante. Și-apoi acolo au marfă mai bună.

— Tot un drac.

— Mie îmi place mai mult. Hai să bem ceva. Musai să iau ceva.

— Eu nu vreau nimic.

— N-are importanță.

Adrian Singleton s-a ridicat cu osteneală și l-a urmat pe Dorian la bar. Un metis cu un turban zdrențaros și o haină jerpelită i-a salutat cu un rânjel hidos când le-a împins în față o sticlă de brandy și două păhăruțe. Cele două femei s-au apropiat de ei și au început să sporovăiască. Dorian le-a întors spatele și i-a spus ceva cu voce scăzută lui Adrian Singleton. Un zâmbet strâmb, ca o lamă de pumnal malaiez, a încrețit fața uneia dintre femei.

— Suntem a naibii de fuduli în seara asta, a pufnit ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu nu-mi vorbi, a repezit-o Dorian bătând din picior. Ce vrei? Bani? Ține! Dar să nu te prind că-mi mai vorbești.

Două scânteii roșii au sclipit o clipă în ochii înfundați ai femeii, apoi s-au stins, lăsându-i inexpressivi și sticloși. A scuturat din cap și a adunat cu degete hrăpărețe monedele de pe tejghea. Partenera ei a privit-o cu invidie.

— N-are nici un rost, a oftat Adrian Singleton. Nu țin să mă întorc. Ce importanță are? Mă simt foarte fericit aici.

— Dacă ai nevoie de ceva să-mi scrii, da? i-a spus Dorian după o pauză.

— Poate.

— Adrian, noapte bună.

— Noapte bună, i-a răspuns tânărul, îndreptându-se spre scăriță și ștergându-și gura arsă cu o batistă.

Dorian s-a îndreptat spre ușa, cu o expresie îndurerată pe chip. Când a dat perdeaua la o parte, un hohot de râs respingător a izbucnit dinspre femeia care îi luase banii.

— A, uite că pleacă clientul lui Satan, a strigat ea printre sughituri, cu o voce hârâită.

— Fir-ai tu să fii! Să nu-mi spui așa!

Femeia a pocnit din degete.

— Da, îți place să îți se spună Făt-Frumos, nu-i așa? a zbie-rat după el.

Când a rostit aceste cuvinte, marinarul amorțit a sărit în picioare și a aruncat o privire sălbatică în jur. A auzit bufnitura când s-a închis ușa holului. S-a repezit afară, în urmărire.

Dorian Gray se grăbea să ajungă la chei, prin burnița mărunță. Revederea cu Adrian Singleton îl mișcase în chip ciudat și se întreba dacă dezastrul acestei vieți tinere i se datoră într-adevăr lui, așa cum sunase infama învinuire pe care i-o adusese Basil Hallward. Și-a mușcat din nou buza și, câteva clipe, ochii i se întristară. Dar, la urma urmei, de ce trebuia să-i pese lui? Viața-i prea scurtă ca să preiei povara greșelilor altora pe spinarea ta. Fiecare om își trăiește propria sa viață și plătește prețul acestei trăiri. Necazul e că trebuie să plătești prea des pentru o singură greșală. Într-adevăr trebuie să plătești iar și iar. Destinul nu-și încheie niciodată conturile în negocierile lui cu omul.

Psihologii afirmă că atunci când o natură umană e dominată de atracția păcatului, sau a ceea ce lumea numește păcat, fiecare fibră din trup și fiecare celulă din creier e impregnată de impulsuri înfricoșătoare. În asemenea momente, bărbații și femeile își pierd liberul-arbitru. Se îndreaptă, ca niște automate, spre propriul lor sfârșit. Sunt lipsiți de posibilitatea alegerii și conștiința sau e ucisă sau dacă ceva din ea supraviețuiește, nu o face decât ca să dea răzvrătirii puterea ei de fascinație și neconformării, farmecul ei. Pentru că toate

păcatele – și teologii nu obolesc să ne reamintească – sunt păcate ale nesupunerii. Când s-a prăbușit din ceruri acel spirit viguros, acel Luceafăr al răului, s-a prăbușit de fapt rebelul.

Împietrit, concentrat asupra răului, cu mintea răscolită și sufletul înfometat de răzvrătire, Dorian Gray înainta grăbit, iuțindu-și pașii pe măsură ce se apropia, dar când a cotit brusc într-un gang întunecos, pe care-l folosise adesea ca scurtătură spre locul rău famat unde se ducea acum, s-a simțit deodată înșfăcat din spate și, înainte de a avea timp să se apere, a fost îmbrâncit în zid și o mână brutală l-a strâns de gât.

S-a zbătut nebunește să-și apere viața și printr-un aprig efort a izbutit să descleșteze degetele care-l strangulau. O secundă mai târziu a auzit clicul unui revolver și a văzut licăririle unei țevi îndreptate spre capul lui și, în același timp, silueta întunecată a unui bărbat scurt și îndesat care-l înfrunta.

— Ce vrei? l-a întrebat.

— Stai locului, a răspuns omul. Dacă te miști, trag.

— Ești nebun. Ce ți-am făcut?

— I-ai distrus viața lui Sibyl Vane, a fost răspunsul. Și Sibyl Vane era sora mea. S-a sinucis. Știu. Și moartea ei ți se datorează ție. Am jurat că o să teucid. De ani întregi te caut. Nu aveam nici un indiciu, nici o urmă. Cei doi oameni care ar fi putut să mi te descrie au murit. Nu știam nimic despre tine în afara numelui de răsfăț pe care ți-l dăduse ea. În noaptea asta l-am auzit din întâmplare. Fă-ți rugăciunea, pentru că în noaptea asta o să mori.

Lui Dorian Gray i s-a făcut rău de frică.

— N-am cunoscut-o în viața mea, a bâiguit el. Nici n-am auzit de ea. Ești nebun.

— Mai bine ți-ai mărturisi păcatul, pentru că așa cum sunt de sigur că mă cheamă James Vane, la fel de sigur sunt că vei muri în noaptea asta.

A urmat un moment înfiorător. Dorian nu știa ce să spună sau să facă.

— Îngenunchează! a mârâit omul. Îți dau un minut să te împaci cu Domnul, nu mai mult. În noaptea asta mă îmbarc să plec în India, dar nu înainte să-mi închei misiunea. Un minut. Atâta tot.

Brațele lui Dorian au căzut inerte de-a lungul corpului. Paralizat de groază, nu știa ce să facă. Și, deodată, o speranță sălbatică i-a săgetat mintea.

— Oprește-te! a strigat. Câți ani au trecut de când a murit sora ta? Spune-mi repede.

— Optsprezece ani. De ce mă întrebi? Ce contează anii?

— Optsprezece ani, a repetat Dorian Gray cu o notă de triumf în glas. Optsprezece ani! Du-mă sub un felinar și uită-te la fața mea.

James Vane a șovăit o clipă, neînțelegând despre ce era vorba. Pe urmă l-a înșfăcat pe Dorian Gray și l-a tras afară din gang.

Cețoasă și pâlpâitoare cum era lumina bătută de vânt, i-a arătat totuși tânărului teribila eroare pe care o săvârșise, deoarece fața omului pe care fusese gata să-l omoare purta întreaga înflorire a adolescenței, întreaga puritate neprihănită a tinereții. Părea să fie un băiat abia trecut de douăzeci de ani, nu mai în vârstă – dacă se putea măcar vorbi de vârstă – decât fusese sora lui când își luaseră rămas-bun, cu atâția ani în urmă. Evident, nu era bărbatul care îi distrusese viața.

A slăbit strânsoarea și a pășit îndărăt.

— Doamne, Dumnezeu! a strigat. Și eram gata să te omor.

Dorian Gray a scos un suspin de ușurare.

— Erai gata să comiți o crimă îngrozitoare, omule, i-a spus, privindu-l cu severitate. Să-ți servească de lecție, ca pe viitor să nu mai iei răzbunarea în propriile tale mâini.

— Iertați-mă, domnule! a îngăimat James Vane. M-am lăsat înșelat. O vorbă scăpată la întâmplare în blestemata aceea de crâșmă m-a împins pe o pistă greșită.

— Mai bine du-te acasă și descotorosește-te de revolverul acela, ca să nu dai de necaz, l-a sfătuit Dorian.

Apoi s-a răsucit pe călcăie și a pornit mai departe pe stradă.

James Vane a rămas locului, îngrozit. Tremura din creștet până-n tălpi. După un timp, o umbră neagră care se prelinse pe lângă zidul ud, a ieșit în lumină și s-a apropiat de el pe furiș. A simțit o mână pe brațul lui și s-a întors cu o tresărire. Era una dintre femeile de la bar.

— De ce nu l-ai omorât? a șuierat femeia, aproape lipindu-și fața ei răvășită de fața lui. Când ai zbughit-o afară de la Daly am știut că-l urmărești. Prostule! Trebuia să-l omori. Are bani căcălău și-i mai rău decât răul.

— Nu-i omul pe care-l caut eu, și n-am nevoie de banii lui. Eu vreau viața cuiva. Și omul a cărui viață o vreau trebuie să aibă acum vreo patruzeci de ani. Țasta era doar un băiat. Slavă Cerului că nu mi-am mânjit mâinile cu sângele lui.

Femeia a scos un râs amar.

— Doar un băiat! l-a îngânat ea. Vai, omule, sunt optsprezece ani de când Făt-Frumos a făcut din mine ceea ce sunt.

— Minți, i-a strigat James Vane.

Femeia a ridicat o mână spre cer.

— Jur în fața lui Dumnezeu că spun adevărul.

— În fața lui Dumnezeu?

— Să mă trăsnească dacă mint. Omul ăsta-i cel mai ticălos din toți care vin aici. Se spune că s-a vândut diavolului pentru un chip frumos. S-au făcut optsprezece ani de când l-am cunoscut. Nu s-a prea schimbat de atunci. În schimb, eu, da, a adăugat ea hlizindu-se grețos.

— Juri că-i adevărat?

— Jur, a sunat un ecou răgușit din gura ei pleoștită. Da' să nu mă spui lui, a scâncit. Mi-e frică de el. Hai, dă-mi niște biștari să am unde dormi la noapte.

Vane a tras o înjurătură și s-a repezit în colțul străzii, dar Dorian Gray dispăruse. Când a întors capul, dispăruse și femeia.

Capitolul 17

O săptămână mai târziu, Dorian Gray stătea în sera de la Selby Royal, discutând cu drăgălașa Ducesă de Monmouth, care, împreună cu soțul ei, un bărbat de șaizeci de ani cam hodorogit, se numărau printre invitați. Era ora ceaiului și lumina domoală a înaltei lămpi cu abajur de dantelă, așezată pe masă, reliefa delicatele porțelanuri și argintul cizelat al serviciului de ceai. Ducesa oficia ritualul. Mâinile ei albe se mișcau elegant printre cești, și buzele ei pline, roșii, zâmbeau la ceva ce-i șoptise Dorian. Lordul Henry zăcea tolănit într-un fotoliu de răchită acoperit cu o husă de mătase și îi urmărea. Pe un divan de culoarea piersicii ședea Lady Narborough, prefăcându-se a fi interesată de poliloghia ducelui despre ultimul gândac brazilian pe care-l adăugase la colecția lui. Trei tineri îmbrăcați în smochinguri bine croite serveau doamnelor prăjiturile care însoțeau ceaiul. Grupul de invitați era alcătuit din douăsprezece persoane și a doua zi urmau să mai sosească și alți oaspeți.

— Ce tot șușotiți acolo? a întrebat Lordul Henry, întinzându-se ca să-și pună ceașca pe masă. Bănuiesc, Gladys, că Dorian ți-a vorbit despre planul meu de a reboteza totul. E o idee încântătoare.

— Harry, eu nu vreau să fiu rebotezată, a replicat ducesa, privindu-l cu ochii ei superbi. Sunt perfect satisfăcută de

numele meu și sunt convinsă că și domnul Gray e satisfăcut de numele lui.

— Gladys dragă, nu v-aș schimba numele pentru nimic în lume. Amândouă sunt perfecte. Eu mă refeream în primul rând la flori. Ieri am tăiat o orhidee ca să mi-o pun la butonieră. Era un specimen de o culoare admirabilă, stropită, la fel de ispititoare precum cele șapte păcate capitale. Într-un moment de nesăbuiță l-am întrebat pe unul dintre grădinari ce nume avea floarea. M-a informat că era un exemplar de Robinsoniana, sau ceva la fel de respingător. E o tristă realitate, noi am pierdut facultatea de a da nume frumoase lucrurilor. Or numele înseamnă totul. Pe mine nu mă irită niciodată acțiunile oamenilor. Mă irită doar cuvintele. Ăsta-i motivul pentru care detest realismul vulgar în literatură. Omul care numește lucrurile direct, adică spune despre o sapă că e o sapă, merită să fie trimis la sapă. E singurul lucru care i se potrivește.

— Și atunci cum ar trebui să te numim pe tine, Harry? a întrebat ducesa.

— Numele lui e Prințul Paradox, a răspuns Dorian.

— Îl recunosc pe loc! a exclamat ducesa.

— Nici nu vreau să aud! a protestat Lordul Henry râzând. De o etichetă nu poți scăpa niciodată. Refuz titlul.

— Prinții nu au voie să abdice, a sunat avertismentul de pe buzele frumoase.

— Deci vrei să-mi apăr tronul?

— Da.

— Eu proclam adevărurile de mâine.

— Prefer amăgirile de azi.

— Gladys, mă dezarmezi, a răspuns Lordul, adoptând atitudinea ei îndărătnică.

— Te dezarmez doar de scut, nu și de lance, Harry.

— Niciodată nu mă războiesc cu frumusețea, i-a răspuns cu o mișcare a mâinii.

— Asta-i greșeala ta, Harry, crede-mă. Prețuiești mult prea mult frumusețea.

— Cum poți spune așa ceva? Admit că, după părerea mea, e mai bine să fii frumos decât bun. Pe de altă parte, sunt oricând gata să recunosc că e preferabil să fii bun decât urât.

— Așadar, urâtenia e unul dintre cele șapte păcate capitale? Cum rămâne cu comparația ta cu orhideea?

— Urâtenia este una dintre cele șapte virtuți capitale, Gladys. Tu, ca o vajnică membră Tory, nu trebuie să le subestimezi. Berea, Biblia și cele șapte virtuți capitale au făcut din Anglia noastră ceea ce este.

— Nu-ți place țara noastră?

— Trăiesc în ea.

— Ca să o poți satiriza cât mai bine.

— Ai dori să-mi însușesc verdictul Europei asupra Angliei?

— Ce se spune despre noi?

— Că Tartuffe a emigrat în Anglia și și-a deschis o prăvălie.

— Asta îți aparține, Harry.

— Ți-o ofer ție.

— N-aș putea-o folosi. E prea adevărată.

— Nu trebuie să te temi. Compatrioții noștri nu se recunosc niciodată într-o descriere.

— Sunt practici.

— Mai curând vicleni decât practici. Când își fac bilanțul, cântăresc în talerele balanței prostia cu bogăția și viciul cu ipocrizia.

— Și totuși am realizat lucruri mărețe.

— Lucrurile mărețe ne-au fost impuse fără voia noastră, Gladys.

— Dar le-am purtat povara.

— Numai până la Bursă.

- A scuturat din cap.
- Eu cred în rasa noastră.
 - Reprezintă supraviețuirea celor înfiți, cu tupeu.
 - Are capacitate de dezvoltare.
 - Decăderea mă fascinează mult mai mult.
 - Și ce-i arta?
 - O maladie.
 - Dragostea?
 - O iluzie.
 - Religia?
 - Un substitut monden pentru credință.
 - Ești un sceptic.
 - Nici gând. Scepticismul e primul pas spre credință.
 - Ce ești tu?
 - A defini înseamnă a limita.
 - Dă-mi un fir.
 - Firele se rup. Te-ai rătăci în labirint.
 - Mă derutezi. Hai să vorbim despre altcineva.
 - Gazda noastră e un subiect fermecător. Cu ani în urmă a fost botezat Făt-Frumos.
 - Nu-mi mai aminti de asta! a strigat Dorian.
 - Amfitrionul nostru e cam răutăcios în seara asta, a răspuns ducesa, roșind ușor. Crede că Monmouth s-a însurat cu mine din motive pur științifice, a considerat că a găsit în mine cel mai pur specimen de fluture modern.
 - Mă rog, sper că n-o să înfigă ace în dumneata, ducesă, a râs Dorian.
 - O, asta o face camerista mea când e supărată pe mine.
 - Și de ce se supără, doamnă ducesă?
 - Pentru motivele cele mai inofensive, domnule Gray, te asigur. De obicei pentru că vin la nouă fără zece și-i spun că trebuie să fiu gata îmbrăcată până la opt și jumătate.
 - Ce lipsă de înțelegere! Ar trebui să-i dai preaviz.

— Nu cutez, domnule Gray, pentru că ea îmi inventează pălăriile. Îți amintești de pălăria pe care am purtat-o la *garden-party* dat de Lady Hilstone? Nu-ți amintești, dar e draguț din partea dumitale să pretinzi că da. Ei bine, ea mi-a făcut-o din nimic. Toate pălăriile frumoase sunt făcute din nimic.

— Ca și toate reputațiile frumoase, Gladys, a intervenit Lordul Henry. Orice efect interesant pe care-l produce cineva îi aduce pe loc un dușman. Ca să fii popular, trebuie să fii o mediocritate.

— Nu și în ce privește femeile, a ripostat ducesa, scuturând din cap. Or femeile guvernează lumea. Te asigur că noi nu suportăm mediocritățile. Noi, femeile, după cum a spus cineva, iubim cu urechile, așa cum voi, bărbații, iubiți cu ochii, dacă măcar iubiți.

— Eu am impresia că numai asta facem tot timpul, a comentat Dorian.

— Ah, domnule Gray, înseamnă că niciodată nu iubiți cu adevărat, a răspuns ducesa cu o amărăciune simulată.

— Draga mea Gladys, cum poți afirma așa ceva! a protestat Lordul Henry. Dragostea romantică trăiește prin repetare, și repetarea convertește apetitul în artă. De altfel, de fiecare dată când te îndrăgostești este pentru prima oară. Faptul că obiectul dragostei e mereu altul nu alterează unicitatea pasiunii. Nu face decât s-o intensifice. În viață nu putem avea, în cel mai bun caz, decât o singură mare experiență, dar secretul vieții este să reproduci acea experiență cât mai des posibil.

— Chiar și dacă te-a rănit, Harry?

— Mai cu seamă dacă te-a rănit.

Ducesa s-a răsucit în scaun și s-a uitat la Dorian Gray, cu o ciudată expresie în priviri.

— Dumneata ce părere ai, domnule Gray? l-a întrebat.

Dorian a șovăit o clipă, pe urmă și-a lăsat capul pe spate și a râs:

— Eu sunt întotdeauna de acord cu Harry, ducesă.
— Chiar când nu are dreptate?
— Harry are întotdeauna dreptate, ducesă.
— Și filozofia lui te face fericit?
— Eu n-am căutat niciodată fericirea. Cine are nevoie de fericire? Eu nu caut decât plăcerea.

— Și ai găsit-o, domnule Gray?

— Adeseori. Chiar prea des.

Ducesa a oftat:

— Eu, una, caut liniștea, a spus ea, și dacă nu mă duc să mă îmbrac pentru cină, nu o să am liniște în seara asta.

— Dă-mi voie să-ți aduc niște orhidee, i-a propus Dorian ridicându-se și îndreptându-se spre seră.

— Flirtezi cu el în mod scandalos, i s-a adresat Lordul Henry verișoarei sale. Ar trebui să fii mai prudentă. E foarte fascinant.

— Dacă n-ar fi, n-ar exista bătălie pe el.

— Deci grecii se luptă cu grecii?

— Eu sunt de partea troienilor. S-au luptat pentru o femeie.

— Și au fost înfrânți.

— Există și lucruri mai rele decât prizonieratul.

— Galopezi cu frâul liber.

— Ritmul dă viață, a ripostat ea.

— Diseară o să-mi notez replica asta în jurnalul meu.

— Ce anume?

— Că un copil care s-a ars iubește focul.

— Eu nici măcar nu m-am pârlit. Aripile mele sunt neatînse.

— Pentru că le folosești la orice în afară de zbor.

— Curajul a trecut de la bărbați la femei. E o experiență nouă pentru noi.

— Ai o rivală.

— Pe cine?

Lordul Henry a râs.

— Pe Lady Narborough, a șoptit el. Pur și simplu îl adoră.

— Îmi creezi aprehensiuni. Apelul la antichitate e fatal pentru noi, romanticele.

— Romantice! Deții toate metodele științei.

— Bărbații ni le-au predat.

— Dar nu vi le-au explicat.

— Ne-au privit doar ca sex, l-a provocat ea.

— Sfincși fără secrete.

S-a uitat la el, zâmbind.

— Ce mult întârzie domnul Gray! Hai să ne ducem să-l ajutăm. Încă nu i-am spus ce culoare are rochia mea.

— Ah, trebuie să-ți asortezi rochia după florile lui, Gladys.

— Ar însemna o capitulare prematură.

— Arta romantică începe cu punctul ei culminant.

— Trebuie să-mi las o porțiță de scăpare, pentru retragere.

— Așa cum procedau pașii¹?

— Pașii s-au adăpostit în deșert. Eu n-aș face-o.

— Femeile nu au întotdeauna de ales, a răspuns Lordul Henry. Dar chiar în clipa aceea s-a auzit din partea mai îndepărtată a serei un geamăt înăbușit și zgomotul surd al unei căderi grele. Toată lumea a sărit în picioare. Ducea a rămas împietrită de groază. Lordul Henry, cu spaimă în ochi, și-a făcut drum printre palmierii stufoși și l-a găsit pe Dorian Gray prăbușit cu fața în jos pe dalele de piatră, într-un leșin vecin cu moartea.

A fost imediat transportat în salonul albastru și culcat pe o canapea. În scurt timp și-a revenit și s-a uitat în jur cu o expresie mirată.

— Ce s-a întâmplat? Ah, îmi aduc aminte. Harry, aici sunt în siguranță?

A început să tremure.

¹ În Antichitate, pașii se retrăgeau continuând să tragă în urmăritori.

— Dragul meu Dorian, pur și simplu ai leșinat. Asta-i tot. Probabil să te-ai extenuat. Ai face mai bine să nu cobori la cină. O să-ți țin eu locul.

— Ba nu, o să cobor, a răspuns, opintindu-se să se ridice. Prefer să cobor. Nu vreau să fiu singur.

S-a dus în camera lui și s-a îmbrăcat. S-a așezat la masă afișând o veselie nebună, forțată, dar, din când în când, îl străbătea un fior de groază, la amintirea faptului că văzuse, lipită de geamul serei, ca o batistă albă, fața lui James Vane care îl urmărea.

Capitolul 18

A doua zi nu a mai ieșit din casă, și-a petrecut cea mai mare parte din timp în camera lui, bolnav de spaima sălbatică a morții și totuși indiferent față de viață în sine. Îl apăsa conștiința că e hăituit, prins într-o capcană, descoperit. Dacă draperia flutura ușor, suflată de vânt, se speria. Frunzele moarte care, în cădere, se lipeau de sticla geamurilor, îi evocau hotărârile lui zadarnice și regretele dureroase. Când închidea ochii, revedea fața marinarului iscodind prin sticla aburită de ceață a ferestrei și ghearele spaimii se înfingeau din nou în inimă.

Dar poate că numai fantezia lui era cea care invocase în noapte răzbunarea și-i înfățișase formele hidoase ale pedepsii. Viața reală e un haos, dar imaginația are în ea o incontestabilă logică. Imaginația e cea care asmute remușcărilor să muște păcatul de picior. Imaginația silește fiecare crimă să-și clocească propria-i diformă înfăptuire. În lumea faptelor reale răul nu e pedepsit și binele nu e răsplătit. Succesul aparține celor tari, eșecul celor slabi. Asta e. Și apoi, dacă vreun intrus ar fi dat târcoale casei ar fi fost zărit de servitori sau de paznici. Dacă s-ar fi descoperit urme de picioare în straturile de flori, grădinarii l-ar fi observat imediat. Da, nu a fost decât o fantezie. Fratele lui Sibyl Vane nu s-a întors ca să-l ucidă. A plecat cu vaporul lui să se scufunde în cine știe ce mare înghețată. În ceea ce-l privea pe omul ăsta, cel puțin, nu exista nici o

primejdie. Marinarul nu știa cine e, nici n-ar fi putut să știe. Masca tinereții îl salvase.

Și totuși, dacă a fost doar o iluzie, era cumplit să știi că propria ta conștiință poate plăsmui asemenea fantome înfricoșătoare, cu forme vizibile, și le poate face să se miște în fața ta. Ce viață o să mai fie asta dacă, zi și nopte, fantomele iscate de crima lui aveau să-l urmărească de prin ungherele tăcerii, să râdă de el de prin locuri neștiute, să-i murmure în ureche în timpul unui ospăț, or să-l deștepte din somn cu degete de gheață. În timp ce asemenea gânduri se răspândeau în creier, obrații i-au pălit de frică și a avut senzația că aerul devenise mai rece. Ah! În ce clipă de sălbatică nebunie își omorâse prietenul! Cât de lugubră era simpla amintire a acelei scene! Vedea din nou totul. Fiecare amănunt monstruos îi revenea în minte cu o sporită încărcătură de oroare. Din tenebroasa grotă a timpului, cumplit și înfășurat în culori sângerii, se înălța spectrul păcatului său. Când Lordul Henry a venit să-l vadă la ora cinei, l-a găsit plângând de i se sfâșia inima.

Abia în cea de a treia zi și-a luat inima în dinți și a ieșit din casă. Se pare că era ceva în aerul cristalin, cu mireasma de brad a acelei dimineți de iarnă, care i-a readus voioșia și arzătoarea lui sete de viață. Însă această voioșie nu se datora numai condițiilor fizice ale mediului înconjurător. Propria lui natură se revoltase împotriva excesului de suplicii care încercase să-i muteze și să-i năruie perfecțiunea calmului său. Așa se întâmplă întotdeauna cu temperamentele subtile și gingaș cizelate. Pasiunile puternice fie pârjolesc, fie capitulează. Ori distrug omul, ori se distrug ele însele. În schimb, suferințele superficiale și iubirile superficiale supraviețuiesc. Marile iubiri și marile suferințe sunt sufocate de propria lor plenitudine. Pe de altă parte, se convinsese singur că a fost victima

unei imaginații exacerbate de spaimă, și acum își privea temerile cu milă și cu un strop de dispreț.

După micul dejun s-a plimbat o oră prin grădină cu ducesa, după care a traversat parcul cu șaretă ca să se alătore partidei de vânătoare. Promoroaca era presărată peste plante ca o sare. Cerul arăta ca o cană de metal albastru răsturnată. O pojghiță subțire de gheață tinea lacul împrejmuț de păuriș.

La colțul păduricii de pini, l-a zărit pe Sir Geoffrey Clouston, fratele ducesei, scoțând din pușcă două cartușe folosite. A sărit din șaretă și i-a cerut îngrijitorului să ducă iapa acasă. Pe urmă, croindu-și drum printre tufele de ferigi uscate și vegetația mărunță, s-a apropiat de oaspetele lui.

— Ai avut baftă, George?

— Nu prea, Dorian. Cred că cele mai multe păsări au luat-o spre câmpul deschis. Probabil că după prânz, când o să mergem prin alte locuri, o să iasă mai bine.

Dorian a pornit-o alături de el. Aerul înțepător, aromat, străfulgerările cafenii și roșii care clipeau prin pădure, strigătele răgușite ale gonașilor care rupeau tăcerea și izbucnirea bubuielilor de puști îl fascinau și îi infuzau senzația unei fericite libertăți. Era cuprins de nepăsarea bucuriei, de indiferența veseliei.

Deodată, dintr-o grămăjoară de ierburi uscate, aflată la vreo douăzeci de metri în fața lor, a țâșnit un iepure, cu urechi lungi și drepte, negre în vârf, și cu picioarele dindărăt opintindu-se agil. O zbughise spre un desiș de arini. Sir Geoffrey și-a dus pe loc pușca la umăr, dar mișcările vietății aveau o grație care l-a fermecat în chip straniu pe Dorian. A strigat pe loc:

— Nu-l împușca, Geoffrey! Lasă-l să trăiască.

— Nu fi stupid, Dorian! a râs vânătorul și, când iepurele dădea să sară în desiș, a tras. S-au auzit deodată două strigăte,

țipătul de durere al iepurelui, care e răscolitor, și un strigăt de om în agonie, care-i și mai sfașietor.

— Dumnezeule mare, am rănit un gonaș! a exclamat Sir Geoffrey. Ce idiot trebuie să fie omul ăsta să se așeze tocmai în bătaia puștii. Opriți tragerile! a strigat cât îl ținea gura. A fost rănit un om.

Șeful paznicilor a venit alergând, cu un băț în mână.

— Unde, domnule? Unde e? striga.

Focurile încetaseră pe întreaga linie.

— Aici, i-a răspuns furios Sir Geoffrey îndreptându-se în grabă spre pădure. De ce naiba nu-ți ții oamenii în spate? Mi-a stricat tot cheful de vânătoare pe ziua de azi.

Dorian i-a urmărit în timp ce pătrundeau în desișul de arini, călcând în picioare hățiturile și dând la o parte ramurile copacilor. După câteva momente au reapărut, târând după ei în soare un corp uman. S-a întors cu spatele, cuprins de groază. Avea impresia că nefericirea se ținea după el, oriunde se ducea. L-a auzit pe Sir Geoffrey întrebând dacă omul e mort și a auzit și răspunsul afirmativ al paznicului. I s-a părut că păduricea s-a populat dintr-odată cu chipuri omenеști. Răsunau ropotul a miriade de pași și rumoare de voci. Un fazan impozant, cu pieptul de aramă, s-a înfoiat bătând din aripi prin crengile de deasupra capului său.

După câteva momente care, în starea lui de tulburare i s-au părut a fi ceasuri întregi de chin, a simțit o mână pe umăr. A tresărit și a privit în jur.

— Dorian, i s-a adresat Lordul Henry, cred că ar trebui să-i anunț că partida de vânătoare încetează pentru ziua de azi.

— Aș vrea să înceteze pentru totdeauna, Harry, a răspuns cu voce amară. Întreaga întâmplare e odioasă și crudă. Omul e... ?

Nu era în stare să-și termine propoziția.

— Mă tem că da. A primit întreaga șarjă în piept. Probabil că a murit pe loc. Hai să mergem acasă.

Au înaintat unul lângă celălalt, în direcția șoselei, vreo cincizeci de metri, fără să-și vorbească. La un moment dat, Dorian a întors capul spre Lordul Henry și i-a spus oftând din greu:

— E semn rău, Harry, un semn foarte rău.

— Ce anume? A, te referi la accidentul ăsta, presupun. Dragul meu, nu se poate face nimic. A fost vina omului. De ce s-a expus în bătaia puștii? Și apoi, pe noi nu ne atinge cu nimic. E neplăcut pentru Geoffrey, desigur. Nu se cade să tragi în gonași. Lumea o să comenteze că-i vorba de un țintaș aiurit. Ceea ce Geoffrey nu e; el trage foarte bine. Dar nu are nici un rost să mai discutăm despre chestiunea asta.

Dorian a clătinat din cap.

— E un semn rău, Harry. Simt că urmează să se întâmple ceva îngrozitor unuia dintre noi. Poate că mie, a adăugat, trecându-și mâna peste ochi, cu un gest îndurerat.

Omul mai în vârstă a râs.

— Singurul lucru îngrozitor din lume este *l'ennui*¹. Țăsta-i singurul păcat pentru care nu există iertare. Dar noi nu suntem amenințați să trecem prin el, decât dacă toți ai noștri o să discute la cină numai despre chestia asta. Va trebui să-i avertizez că e un subiect tabu. Cât despre semne rele, nu există așa ceva. Destinul nu ne trimite soli. E prea înțelept sau prea hain ca să ne transmită avertismente. Și apoi, ce naiba ți s-ar putea întâmpla ție, Dorian? Ai tot ce-și poate dori un om pe lume. Nu cred să existe cineva care n-ar fi fericit să facă schimb de locuri cu tine.

— Nu cred să existe cineva cu care n-aș fi eu fericit să schimb locul, Harry. Nu râde. Îți spun adevărul. Țăranul ăsta nenorocit care a murit acum e mai fericit decât mine. Nu mi-e frică de moarte. Așteptarea morții mă sperie. Aripile ei sinistre par să fâlfâie în aerul de plumb din jurul meu.

1 Plictiseala (fr.).

Dumnezeule! Nu vezi un om care se mișcă acolo, îndărătul copacilor, urmărindu-mă, așteptându-mă?

Lordul Henry s-a uitat în direcția indicată de mâna tremurândă, înmănușată.

— Ba da, a răspuns zâmbind. Îl văd pe grădinar așteptându-te. Presupun că vrea să te întrebe ce flori dorești să aranjeze pe masă în seara asta. Ai devenit absurd de nervos, dragă. Când ne întoarcem în oraș, va trebui să-l consulți pe medicul meu.

Dorian a suspinat ușurat când l-a văzut pe grădinar apropiindu-se. Omul și-a dus un deget la pălărie, s-a uitat o clipă la Lordul Henry, apoi a scos din buzunar o scrisoare pe care i-a dat-o stăpânului său.

— Înălțimea Sa a spus să aștept răspunsul, a mormăit el. Dorian și-a vârât scrisoarea în buzunar.

— Spune-i Înălțimii Sale că vin îndată acasă, a răspuns cu răceală.

Omul a făcut cale întoarsă, apoi s-a îndreptat rapid în direcția casei.

— Ce le mai place femeilor să facă lucruri hazardate! a comentat Lordul Henry. E una dintre calitățile lor pe care o admir cel mai mult. O femeie e în stare să flirteze cu cine vrei sau nu vrei, atâta timp cât e un altul care s-o vadă.

— Ce-ți mai place ție, Harry, să spui lucruri hazardate. În cazul de față greșești amarnic. Îmi place ducesa foarte mult, dar nu o iubesc.

— Și ducesa te iubește foarte mult, dar te place mai puțin, așa că vă completați de minune.

— Asta-i bîrfă curată, Harry, și nu există nici un temei de bîrfă.

— Temeiul fiecărei bîrfe este certitudinea existenței unei imoralități, a răspuns Lordul Henry, aprinzându-și o țigară.

— Harry, tu ești gata să sacrifici pe oricine de dragul unui paradox.

— Lumea merge la altar de bunăvoie, a sunat răspunsul.

— Aș dori să pot iubi, a oftat Dorian Gray cu o adâncă notă de patos în glas. Dar se pare că mi-am pierdut pasiunea și am uitat cum e dorința. Sunt prea concentrat asupra propriei mele persoane. Personalitatea mea a devenit o povară pentru mine. Aș dori să evaderez din mine, să plec, să uit. A fost o prostie din partea mea că am venit aici. Cred că o să-i trimit o telegramă lui Harvey să-mi pregătească iahtul. Pe un iaht ești în siguranță.

— În siguranță împotriva cui, Dorian? Ai vreun necaz? De ce nu-mi spui despre ce e vorba? Știi bine că te-aș ajuta.

— Nu pot să-ți spun, Harry, i-a răspuns cu tristețe în glas. Presupun că-i doar un rod al imaginației mele. Accidentul acela nefericit m-a răsturnat. Am un presentiment îngrozitor că ceva de felul ăsta o să mi se întâmple și mie.

— Ce aiureală!

— Sper să fie așa, dar nu pot să mă împiedic să simt ce simt. Ah, uite-o pe ducesă arătând ca zeița Artemis într-o toaletă făcută la comandă. Ai văzut că ne-am întors acasă, ducesă?

— Am aflat totul, domnule Gray. Bietul Geoffrey e teribil de deprimat. Și se pare că i-ai cerut să nu împuște iepurele. Ce curios!

— Da, e foarte curios. Nu știu ce m-a făcut să-i cer să nu tragă. O simplă toană, probabil. Iepurele era una din cele mai drăgălașe vietăți. Regret că ți s-a spus despre omor. E un subiect respingător.

— Un subiect plictisitor, a intervenit Lordul Henry. Nu are nici o conotație psihologică. A, dacă Geoffrey ar fi făcut-o deliberat, cât de interesant ar fi fost! Aș vrea să cunosc pe cineva care a comis o crimă adevărată.

— Oribil din partea ta, Harry, a protestat ducesa. Nu-i așa, domnule Gray? Harry, domnul Gray se simte din nou rău. E pe punctul să leșine.

Dorian s-a ținut în picioare cu efort și a zâmbit.

— N-am nimic, ducesă, nervii mei sunt la pământ. Asta-i tot. Cred că am mers prea mult în dimineața de azi. N-am auzit ce a spus Harry. Era ceva foarte rău? Va trebui să-mi povestești altă dată, pentru că acum mă duc să mă întind puțin. Mă scuzați, da?

Ajunseseră la scara mare care lega sera de terasă. Când ușa de sticlă s-a închis după Dorian, Lordul Henry s-a întors și a privit-o pe ducesă cu ochii lui lascivi.

— Ești foarte îndrăgostită de el? a întrebat-o.

Nu i-a răspuns pe loc, ci a continuat să contemple peisajul.

— Aș vrea și eu să știu, a răspuns după un timp.

Lordul a scuturat din cap.

— Cunoașterea ți-ar fi fatală. Nesiguranța dă tot farmecul. Ceața face ca lucrurile să fie frumoase.

— În ceață poți rătăci drumul.

— Toate drumurile duc în același loc, dragă Gladys.

— Care anume?

— Deziluzia.

— În viața mea a însemnat un *début*.

— Ți-a venit cu coroană pe cap.

— M-am săturat de frunzele de fragi¹.

— Îți vin bine.

— Numai în public.

— Ți-ar lipsi dacă le-ai pierde?

— Nu m-aș despărți nici măcar de o frunză.

— Monmouth are urechi.

— La bătrânețe auzul slăbește.

— A fost vreodată gelos?

1 Coroana de ducesă e împletită din frunze de fragi din aur.

— Aș fi dorit să fie.

Lordul Henry s-a uitat în jur, ca și cum căuta ceva.

— Ce cauți? a întrebat ea.

— Butonul de apărare al floretei tale. L-ai pierdut.

Ducesa a râs.

— Dar port încă masca.

— Sub care ochii tăi apar și mai frumoși.

A râs din nou. Dinții ei păreau semințe albe într-un fruct roșu.

Sus, în camera lui, Dorian Gray zăcea întins pe o canapea; fiecare fibră din trup îi zbârnâia de panică. Viața devenise brusc o povară prea hidoasă pentru el. Îngrozitoarea moarte a nefericitului gonaș împușcat în pădure ca un animal sălbatic i se părea că prefigurează moartea lui. Aproape leșinase când Lordul Henry făcuse, întâmplător, acea glumă cinică.

La ora cinci și-a sunat valetul și i-a dat dispoziții să-i pregătească valiza pentru expresul de noapte spre Londra, și trăsura să-l aștepte la ușă la opt treizeci. Hotărâse să nu mai petreacă încă o noapte la Selby Royal. Era un loc de rău augur. Moartea pășise pe acolo în plină zi. Iarba din pădure fusese împroșcată cu sânge.

După aceea i-a scris o notă Lordului Henry, informându-l că se întoarce în oraș să-și consulte medicul și rugându-l să preia el misiunea de amfitrion în absența lui. În timp ce introducea scrisoarea în plic, s-a auzit o bătaie în ușă și valetul l-a anunțat că șeful paznicilor dorește să-i vorbească. Dorian s-a încruntat și și-a mușcat buza.

— Trimite-l aici, a spus după o pauză.

De îndată ce a intrat omul, Dorian a scos dintr-un sertar carnetul de cecuri și l-a așezat în fața lui.

— Bănuiesc că ai venit să discuți despre nefericitul accident de azi-dimineață, nu-i așa, Thornton? l-a întrebat, luând în mână un condei.

— Da, domnule.

— Sărmanul om era căsătorit? Are o familie care depindea de el? a întrebat Dorian cu o mină plictisită. Dacă da, n-am să-i las să se zbată în sărăcie și o să le trimit orice sumă de bani consideri că e necesară.

— Nu știm cine e, domnule. De asta mi-am luat îngăduința să vin să vă spun.

— Nu știi cine e? Ce vrei să spui? Nu era unul dintre oamenii dumitale?

— Nu, domnule. Nu l-am văzut în viața mea. Pare să fie un marinar, domnule.

Dorian a scăpat condeiul din mână și a simțit că inima a încetat o clipă să-i mai bată.

— Un marinar? a strigat. Ai spus că-i marinar?

— Da, domnule, pare să fi fost un soi de marinar, cu amândouă brațele tatuată și felul ăsta de chestii.

— Ați găsit ceva asupra lui? a întrebat Dorian, aplecându-se în față și uitându-se la om cu ochi sfredelitori. Ceva care să indice numele lui?

— Niște bani, domnule, nu prea mulți, și un pistol. Nici un fel de nume. Pare însă un om cumsecade, domnule, dar cam necioplit. E marinar, așa credem.

Dorian a sărit în picioare. O speranță sălbatică încolțise în el. Se crampona nebunește de ea.

— Unde-i cadavrul? a întrebat. Repede! Trebuie să-l văd!

— E într-un grajd gol de la fermă. Oamenii nu vor să țină așa ceva în casă. Zic că un cadavru aduce ghinion.

— La fermă! Du-te acolo rapid și așteaptă-mă. Cere-i unui băiat de la grajduri să-mi aducă imediat calul. Nu! Mă duc eu singur la grajduri. Economisim timp.

În mai puțin de un sfert de oră, Dorian Gray galopa cât putea de repede. Copacii păreau să alunece pe lângă el într-o procesiune spectrală și umbre fantastice i se așterneau în cale. La un moment dat, iapa a sărit speriată într-o parte în fața

unui stâlp de barieră, cât pe-aici să-l trântească. A șfichiuit-o pe grumaz cu biciușca. Spinteca aerul amurgului ca o săgeată. Pietrele zburau de sub copitele ei.

În cele din urmă a ajuns la fermă. Doi oameni trebăluiau prin curte. Dorian a sărit din șa și a aruncat frâiele unuia din ei. În grajdul cel mai îndepărtat clipea o lumină. Ceva îi spunea că acolo trebuie să fi fost depozitat cadavrul și a alergat într-un suflet până la poarta grajdului și a încercat închizătoarea.

Pe urmă a rămas o clipă nemișcat, simțind că se află pe muchia unei descoperiri care avea să-l ferească sau să-i năruie viața. În cele din urmă a împins ușa și a intrat.

Pe un maldăr de saci, în colțul cel mai îndepărtat, zăcea cadavrul unui bărbat îmbrăcat într-o cămașă ieftină și niște pantaloni albaștri. Fața îi era acoperită cu o batistă murdară. O lumânare grosolană, vârâtă în gâtul unei sticle, sfârâia la căpătâi.

Dorian Gray s-a cutremurat. A simțit că nu-i în stare să înlătore batista cu mâna lui, și l-a chemat pe unul din grăjdari.

— Dă jos chestia aceea de pe fața lui, vreau să-l văd, a spus, încleștând un par, ca să nu se prăbușească.

Grăjdarul s-a executat și Dorian s-a apropiat. Un chiot de bucurie i-a scăpat de pe buze. Omul care fusese împușcat în desiș era James Vane. A rămas locului câteva minute, cu ochii fixați pe cadavru. Când a călărit înapoi spre casă, ochii îi jucau în lacrimi. Știa că acum e în siguranță.

Capitolul 19

— N-are nici un sens să-mi spui mie că ai de gând să devii un om bun, îl contrazicea Lordul Henry, în timp ce-și înmuia degetele albe într-o cupă de aramă roșie plină cu apă de trandafiri. Așa cum ești, ești perfect. Te rog să nu te schimbi.

— Nu, Harry, a răspuns Dorian Gray scuturând din cap. Am comis prea multe fapte rele la viața mea. Nu vreau să mai fac și altele. Am început de ieri faptele mele bune.

— Unde ai fost ieri?

— La țară, Harry. Am locuit într-un mic han, de unul singur.

— Dragul meu, la țară oricine poate fi om bun. Pentru că acolo n-ai tentații. Asta-i explicația de ce oamenii care locuiesc în afara orașelor sunt atât de necivilizați. Nu-i deloc ușor să ajungi la civilizație. Există doar două căi pe care o poți dobândi. Prima presupune să fii cultivat, a doua să fii viciat. Oamenii de la țară nu au posibilitatea să fie nici una, nici alta.

— Cultura și viciul, a repetat Dorian. Am cunoscut câte ceva din ambele. Acum mi se pare îngrozitor ca aceste două noțiuni să poată opera împreună. Am un nou ideal, Harry. Vreau să mă schimb. Cred că m-am și schimbat.

— Încă nu mi-ai povestit ce faptă bună ai făcut. Sau parcă ai spus că ai făcut mai multe? a întrebat Lordul în timp ce dăruia în farfuria lui o mică piramidă roșie de căpșuni și le

presăra cu zahăr alb ca zăpada dintr-o lingură perforată, în formă de scoică.

— Ție pot să-ți spun, Harry. E ceva ce n-aș putea povesti altcuiva. Am cruțat pe cineva. Sună a vanitate, dar tu înțelegi ce vreau să spun. Era foarte frumoasă și semăna miraculos cu Sybil Vane. Cred că asta m-a atras în primul rând la ea. Ți-o amintești pe Sybil, nu? Ce multă vreme pare să fi trecut de atunci! Desigur, Hetty nu făcea parte din clasa noastră. Era pur și simplu o fată dintr-un sat. Dar am iubit-o cu adevărat. Sunt convins că am iubit-o. În toată această minunată lună mai, alergam s-o văd de două, trei ori pe săptămână. Ieri ne-am întâlnit într-o livadă. Merii înfloriți își scuturau petalele în părul ei și ea râdea. Urma să plecăm împreună în dimineața de azi, în zori. Și dintr-odată m-am hotărât s-o las ca o floare neîntinată, așa cum am găsit-o.

— Cred că ineditul unei asemenea emoții ți-a pricinuit o reală plăcere, Dorian, l-a întrerupt Lordul Henry. Dar pot să-ți prezic sfârșitul acestei idile. I-ai dat sfaturi bune și i-ai frânt inima. Asta-i începutul transformării tale.

— Harry, ești îngrozitor! N-ar trebui să spui lucruri atât de urâte. Inima lui Hetty nu s-a frânt. Firește că a plâns și așa mai departe. În schimb a fost salvată de rușine. Poate să-și ducă viața, precum Perdita, în grădina de mentă și gălbenele.

— Și să plângă după un Florizel¹ infidel, a răspuns Lordul Henry, lăsându-se pe speteaza scaunului. Dragă Dorian, astea-s toane de puștan. Crezi că fata asta se va mai mulțumi vreodată cu un bărbat de categoria ei? Bănuiesc că într-o zi o să se mărite cu un căruțaș bădăran sau cu vreun plugar morocănos. Ei bine, după ce te-a cunoscut și te-a iubit pe tine, nu va putea decât să-și disprețuiască soțul și să fie nefericită. Din punct de vedere moral, nu pot spune că apreciez marea

¹ Perdita și Florizel – perechea de îndrăgostiți din *Poveste de iarnă* de W. Shakespeare.

ta renunțare. Chiar ca un simplu început, e precară. Și apoi de unde știi că Hetty nu plutește în clipa asta într-un heleşteu argintat de stele, înconjurată de nuferi, ca Ofelia?

— Harry, nu mai suport! Tu îți bați joc de toate și pe urmă sugerezi cele mai cumplite tragedii. Îmi pare rău că ți-am povestit. Și nu-mi pasă de cele ce-mi spui. Eu știu că am procedat drept. Sărmana Hetty! Azi-dimineață, când am trecut călare pe lângă fermă, i-am văzut fața albă la fereastră, ca o ramură de iasomie. Hai să nu mai vorbim despre asta și nu încerca să mă convingi că prima faptă bună pe care am făcut-o de ani de zile încoace, primul mic sacrificiu personal pe care l-am cunoscut vreodată e, în realitate, un soi de păcat. Vreau să fiu mai bun și am să reușesc să fiu bun. Mai bine vorbește-mi despre tine. Ce mai e prin oraș? N-am mai fost de zile întregi pe la club.

— Încă se discută despre dispariția lui Basil Hallward.

— Credeam că s-au săturat de subiectul ăsta, a ripostat Dorian, turnându-și puțin vin și încruntându-se ușor.

— Dragul meu, se vorbește numai de șase săptămâni, or, publicul britanic nu-i capabil de efortul mintal de a dezbate mai mult de un subiect o dată la trei luni. Totuși, în ultima vreme au avut noroc. Au fost pe tapet divorțul meu și sinuciderea lui Alan Campbell. Acum e în prim-plan dispariția misterioasă a unui artist. Scotland Yard susține că omul într-un palton de stofă cenușie care a plecat la Paris, cu trenul de miezul nopții, la data de nouă noiembrie, a fost sărmanul Basil, iar poliția franceză declară că Basil nu a sosit la Paris. Presupun că peste vreo două săptămâni o să aflăm că a fost văzut la San Francisco. E o chestie bizară, dar despre toți cei care dispar se spune ulterior că au fost văzuți la San Francisco. Trebuie să fie un oraș încântător, care posedă toate atracțiile lumii viitoare.

— Tu ce crezi că i s-a întâmplat bietului Basil? a întrebat Dorian, studiindu-și în lumină paharul cu vin de Burgundia și minunându-se singur de calmul cu care putea discuta despre această chestiune.

— N-am idee. Dacă Basil dorește să se ascundă nu mă privește pe mine. Dacă-i mort, nu vreau să mă gândesc la el. Moartea e unicul lucru care mă sperie. O urâsc.

— De ce? a întrebat tânărul, pe un ton apatic.

Lordul Henry și-a trecut pe sub nări o cutiuță aurită cu ierburi aromate.

— Pentru că, a reluat el, astăzi poți supraviețui oricărei stări, în afară de moarte și de vulgaritate. Moartea și vulgaritatea sunt singurele două realități ale secolului al nouăsprezecelea pe care nu le poți eluda printr-o simplă explicație. Dorian, hai să ne luăm cafeaua în sala de muzică. Trebuie să-mi cânti Chopin la pian. Individul cu care a fugit nevastă-mea cânta superb Chopin. Săraca Victoria! Țineam mult la ea. Acum casa-i goală fără ea. Desigur, viața conjugală e doar o deprindere, o deprindere rea. Dar până la urmă regreți chiar și pierderea celor mai rele deprinderi. Poate că pe astea le regreți cel mai mult. Fac parte esențială din personalitatea ta.

Dorian nu a răspuns nimic, dar s-a ridicat de la masă, a trecut în camera alăturată, s-a așezat la pian și și-a lăsat degetele să rătăcească pe clapele de fildeș alb și negru. După ce s-a adus cafeaua, s-a oprit și, privindu-l pe Lordul Henry, a întrebat:

— Harry, ți-a trecut vreodată prin minte că poate Basil a fost asasinat?

Lordul Henry a căscat.

— Basil era foarte popular și purta întotdeauna un ceas ieftin, Waterbury. De ce să fi fost omorât? Nu era îndeajuns de inteligent ca să aibă dușmani. Firește, în pictură era genial. Dar un om poate să picteze ca Velásquez și totuși să fie cât

se poate de bleg. Basil era într-adevăr bleg. Nu mi-a trezit interesul decât o singură dată, când mi-a mărturisit, cu mulți ani în urmă, că nutrește o admirație exaltată pentru tine și că tu erai spiritul dominant al artei lui.

— Basil mi-era foarte drag, a declarat Dorian cu tristețe în glas. Dar nu se bănuiește că ar fi fost ucis?

— O, au apărut niște speculații în unele ziare. Dar mie mi se pare improbabil. Știu că în Paris există unele locuri fioroase, dar Basil nu era genul de om care să le frecventeze. Era lipsit de curiozitate. Asta era defectul lui cel mai mare.

— Harry, cum ai reacționa dacă ți-aș spune că eu l-am omorât pe Basil? a întrebat interlocutorul mai tânăr.

Și după aceea l-a urmărit cu intensitate pe lord.

— Aș spune, dragul meu prieten, că tu încerci să joci un rol care nu ți se potrivește. Orice crimă e vulgară, după cum orice vulgaritate e o crimă. Tu, Dorian, nu ai putea comite o crimă. Îmi pare rău dacă-ți rănesc vanitatea cu spusele mele, dar te asigur că așa stau lucrurile. Crimele aparțin exclusiv claselor de jos. Nu-i condamn câtuși de puțin. Îmi imaginez că pentru ei crima e ceea ce e arta pentru noi, adică pur și simplu o modalitate de a-ți procura senzații extraordinare.

— O modalitate de a-ți procura senzații? Crezi, deci, că un om care a săvârșit o dată o crimă ar putea să o repete? Nu-mi spune așa ceva.

— O, orice poate deveni o plăcere dacă o repeți destul de des, a replicat Lordul Henry râzând. Asta-i unul dintre cele mai importante secrete ale vieții. Totuși aș spune că omorul e întotdeauna o greșeală. Nu trebuie să faci niciodată un lucru despre care să nu poți discuta după un dineu. Dar hai să-l lăsăm în pace pe bietul Basil. Aș dori să pot crede că a avut parte de un sfârșit atât de romantic cum sugerezi tu, dar nu pot. Cred mai curând că a căzut dintr-un omnibus direct

în Sena și conductorul a mușamalizat întâmplarea. Da. Așa
aș vedea eu sfârșitul lui. Parcă îl văd cum zace pe spate sub
apele verzi și ambarcațiunile trec peste el, iar algele lungi i
se împletesc în păr. Știi, nu cred că ar mai fi realizat opere
valoroase. În ultimii zece ani pictura lui a intrat în declin.

Dorian a oftat și lordul a traversat încăperea și s-a dus să
mângâie capul unui curios papagal de Java, o pasăre mare,
cu penaj cenușiu, creastă și coadă roz, care se balansa pe o
vergea de bambus. Când au atins-o degetele lui cu vârfuri
ascuțite, scoarța albă a pleoapelor încrețite s-a lăsat peste
ochii de sticlă neagră și pasărea a început să se legene în față
și în spate.

— Da, a continuat Lordul Henry, întorcându-se spre
Dorian și scoțându-și batista din buzunar, pictura lui a de-
căzut. Aveam impresia că pierduse ceva. Pierduse un ideal.
Când el și cu tine ați încetat să mai fiți prieteni, a încetat și
el să mai fie un mare artist. De ce v-ați separat? Bănuiesc că
te plictisea. Dacă-i așa, atunci n-o să ți-o ierte niciodată. E
un obicei al plicticoșilor. Apropo, ce-i cu portretul acela
splendid pe care ți l-a făcut? Nu cred că l-am mai văzut
vreodată din ziua în care l-a terminat. O, îmi aduc aminte,
mi-ai spus cu ani în urmă că l-ai trimis la Selby și că s-a rătăcit
ori a fost furat pe drum. Nu l-ai mai recuperat? Ce păcat! Era
într-adevăr o capodoperă. Îmi amintesc că am vrut să-l cum-
păr. Ce-aș mai dori să-l fi avut! Ținea de perioada cea mai
bună a lui Basil. De atunci încolo, opera lui a devenit acel
amestec curios de pictură proastă și intenții bune, care îndri-
tuiește un om să fie considerat un artist britanic reprezentativ.
Ai dat anunțuri în legătură cu tabloul? Ar fi trebuit s-o faci.

— Am uitat, cred că am făcut-o, a răspuns Dorian. Ade-
vărul este că nu mi-a plăcut niciodată. Regret că i-am pozat
pentru el. E o amintire pe care o detest. Dar ce ți-a venit să

discuți despre tablou? Îmi amintea de două versuri curioase dintr-o piesă – din Hamlet¹ cred – cum erau?

*...sau ești doar o spoială a durerii
Chip fără suflet?*

Da, așa suna.

Lordul Henry a râs.

— Dacă cineva tratează viața din punct de vedere artistic, înseamnă că, de fapt, creierul este inima lui, a rostit, cufunându-se într-un fotoliu.

Dorian Gray a clătinat din cap și a însăilat câteva acorduri la pian.

*Ești doar o spoială a durerii
Chip fără suflet...*

Omul mai vârstnic l-a privit cu ochii pe jumătate închiși.

— Ia spune-mi, Dorian, a întrebat el după o pauză, ce-i folosește unui om dacă dobândește totul, o lume întreagă, și în schimb pierde – cum sunau cuvintele? – își pierde sufletul?

Muzica a sunat deodată discordant, Dorian Gray a tresărit și s-a uitat fix la prietenul lui.

— De ce-mi pui întrebarea asta, Harry?

— Dragul meu, a replicat Lordul Henry, înălțându-și, mirat, sprâncenele, te-am întrebat pentru că m-am gândit că poate o să-mi dai un răspuns. Asta-i tot. Duminica trecută am trecut prin Park și lângă Marble Arch se strânsese o mică gloată de oameni jerpeliți, care-l ascultau pe un vulgar predicator de stradă. Când am trecut pe lângă ei l-am auzit pe om răcnind către public întrebarea pe care ți-am pus-o

¹ *Hamlet*, act IV, scena 7, *Opere*, trad. Leon Levițchi și Dan Duțescu, Editura Minerva, București, 1986.

eu. Am găsit-o cam dramatică. Londra e bogată în efecte de genul ăsta. O duminică umedă, un predicator creștin necioplit, într-o haină de ploaie, un cerc de fețe bolnăvicioși de palide, sub un acoperiș denivelat de umbrele care picură, și o frază admirabilă lansată în vânt de o voce stridentă, isterică – era o întrebare foarte bună în felul ei, foarte sugestivă. M-am gândit să-i spun profetului că arta are un suflet, dar că el nu are. Mi-e teamă însă că nu m-ar fi înțeles.

— Nu, Harry. Sufletul are o teribilă realitate. Poate fi cumpărat și vândut, scos la mezin. Poate fi otrăvit sau perfecționat. În fiecare dintre noi există un suflet. Știu.

— Ești chiar atât de sigur de lucrul ăsta, Dorian?

— Foarte sigur.

— Ah! Atunci e vorba de o iluzie. Lucrurile de care ești absolut sigur nu sunt niciodată adevărate. Asta e fatalitatea credinței și lecția iubirii romantice. Ce solemn ești! Nu mai fi atât de serios. Ce te interesează pe tine, sau pe mine, superstițiile erei noastre? Nu, dragă: noi am renunțat să mai credem în suflet. Cântă-mi ceva. Cântă-mi o nocturnă, Dorian, și în timp ce cânti, spune-mi cu voce scăzută cum ți-ai păstrat tinerețea. Probabil că deții tu un secret. Eu sunt doar cu zece ani mai în vârstă decât tine și arăt ridat, uzat și îngălbenit. Tu însă ești minunat, Dorian. Parcă niciodată n-ai arătat mai fermecător ca în seara asta. Îmi aduci aminte de ziua în care te-am văzut pentru prima oară. Erai cam obraznic, foarte timid și absolut extraordinar. Te-ai schimbat, bineînțeles, dar nu ca înfățișare. Aș vrea să-mi încredințezi secretul tău. Aș face orice ca să-mi recapăt tinerețea, orice în afară de exerciții fizice, de sculatul devreme dimineața și de a deveni respectabil. Tinerețea! Nimic nu se compară cu tinerețea. E absurd să vorbești despre ignoranța tinerilor. Singurii oameni ale căror păreri le ascult acum cu respect sunt

cei mult mai tineri decât mine. Se pare că mi-au luat-o înainte. Viața le-a revelat lor cea mai recentă minune a ei. În ce-i privește pe vârstnici, eu îi contrazic întotdeauna. Din principiu. Dacă le ceri o părere asupra ceva care s-a petrecut ieri, îți servesc solemn părerile la modă în 1820, când se purtau gulere înalte și țepene, oamenii credeau în orice și nu știau absolut nimic. Ce frumoasă e piesa asta pe care o cântă! Mă întreb dacă Chopin a compus-o în Majorca, acolo unde marea plângea în jurul vilei lui și spuma sărată îi bătea în geam. E încântător de romantică. Ce binecuvântare că ni s-a lăsat măcar o singură artă care nu e imitativă! Nu te opri! În seara asta doresc muzică. Am impresia că tu ești tânărul Apollo și eu sunt Marsias¹ care te ascultă. Am și eu supărări ale mele, Dorian, pe care nici măcar tu nu le cunoști. Tragedia bătrâneții nu constă în faptul că ești bătrân, ci în cel că ești tânăr. Uneori sunt uluit de propria mea sinceritate. Ah, Dorian, ce fericit ești tu! Ce viață minunată ai avut! Ai băut din toate cupele până la fund. Ai strivit strugurii de cerul gurii tale. Nimic nu ți-a rămas ascuns. Și pentru tine nimic nu a însemnat mai mult decât sunetul unei muzici. Nu te-a știrbit. Ai rămas același...

— Nu sunt același, Harry.

— Ba da, ești același. Mă întreb cum va arăta restul vieții tale. Nu-l strica prin renunțări. În momentul de față ești perfect. Nu deveni incomplet. Acum ești fără cusur. N-are rost să negi din cap, știi bine că așa ești. Și, Dorian, nu te amăgi singur. Viața nu-i guvernată de voință sau de intenții. Viața e o chestiune de nervi și de fibre și de celule lente în care își face ascunziș spiritul, iar pasiunile își deapănă visele. E posibil ca tu să te crezi în siguranță și să te consideri puternic. Dar

1 Cântăreț din fluier care l-a provocat pe Apollo la o întrecere de muzică.

un anumit colorit al unei încăperi sau cerul unei dimineți, un anumit parfum care ți-a fost drag cândva și îți trezește amintiri gingașe, un vers dintr-un poem uitat pe care l-ai întâlnit din nou, o cadență dintr-o muzică pe care ai încetat să o mai cânti – da, Dorian, de asemenea frânturi depind viețile noastre. Browning scria undeva despre lucrurile astea, iar propriile noastre simțuri continuă să le imagineze. Sunt momente în care mireasma de liliac alb mă străbate subit și trebuie să retrăiesc cea mai ciudată lună din viața mea. Aș vrea să schimb locul cu tine, Dorian. Oamenii ne-au blamat pe amândoi, totuși pe tine te-au adorat întotdeauna și întotdeauna te vor adora. Tu ești tipul de om pe care-l caută epoca noastră, și pe care se teme că l-a găsit. Sunt atât de bucuros că tu n-ai făcut niciodată nimic, n-ai sculptat niciodată o statuie, n-ai pictat un tablou, n-ai produs nimic în afară de propria-ți persoană. Viața a fost arta ta. Te-ai transpus pe muzică. Zilele tale sunt sonetele tale.

Dorian s-a ridicat de la pian și și-a trecut mâna prin păr.

— Da, viața a fost minunată, a murmurat, dar nu mai am de gând să duc aceeași viață, Harry. Și nu trebuie să spui lucrurile astea extravagante despre mine. Tu nu cunoști totul despre mine. Cred că, dacă ai cunoaște, și tu mi-ai întoarce spatele. Râzi. Nu râde!

— De ce te-ai întrerupt din cântat, Dorian? Întoarce-te la pian și dăruiește-mi încă o dată nocturna. Privește la luna imensă, de culoarea mierii, care atârnă în aerul nopții. Și ea așteaptă să o farmeci și, dacă ai să cânti, o să vină mai aproape de pământ. Nu vrei? Atunci hai să mergem la club. A fost o seară încântătoare și trebuie să o încheiem încântător. E cineva la clubul White care dorește grozav să te cunoască – tânărul Lord Poole, fiul mai mare al lui Bournemouth. Ți-a și copiat cravatele și m-a implorat să ți-l prezint. E adorabil și îmi amintește de tine.

— Sper că nu, a replicat Dorian cu tristețe. Dar în seara asta sunt obosit, Harry. N-o să merg la club. E aproape unsprezece și vreau să mă culc devreme.

— Mai stai. Nu ai cântat niciodată atât de frumos ca în seara asta. A fost ceva miraculos în tușeul tău. Ai fost mai expresiv ca oricând.

— Pentru că am de gând să devin un om bun, a răspuns Dorian zâmbind. M-am și schimbat în oarecare măsură.

— Pentru mine nu te poți schimba, Dorian. Tu și cu mine vom fi întotdeauna prieteni.

— Și totuși tu m-ai otrăvit odată cu o carte. N-am să ți-o iert niciodată. Harry, promite-mi că nu mai împrumuți cartea aceea nimănui, niciodată. Face mult rău.

— Băiete dragă, chiar începi s-o faci pe moralistul. În curând ai să te alături convertiților sau revivaliștilor¹, propovăduind și sperându-i pe oameni cu toate păcatele de care tu te-ai plictisit. Ești mult prea fermecător ca să cazi în așa ceva. Și apoi nu are nici un sens. Tu și cu mine suntem ceea ce suntem și vom fi ceea ce vom fi. Cât despre actul de a fi otrăvit de o carte, nu există așa ceva. Arta nu are nici o influență asupra acțiunii. Arta anihilează dorința de a acționa. E superb de sterilă. Cărțile pe care lumea le numește imorale sunt cărțile care arată lumii propria ei rușinoasă disoluție. Asta-i tot. Dar nu o să ne apucăm acum să discutăm literatură. Vino mâine pe aici. La ora unsprezece vreau să călăresc. Am putea călări împreună și după aceea te duc la dejun la Lady Branksome. E o femeie foarte plăcută și dorește să te consulte în legătură cu niște tapiserii pe care vrea să le cumperi. Te rog să vii. Sau preferi să dejunăm cu mica noastră ducesă? Mi-a spus că nu te-a mai văzut de mult. Te-ai plictisit cumva de Gladys? Mi-am închipuit că așa se va întâmpla.

¹ Mișcare ce milita pentru reactivarea artei gotice și a misticismului.

Limba ei de femeie deșteaptă te calcă pe nervi. Mă rog, în orice caz, să fii mâine la unsprezece aici.

— Trebuie neapărat să vin, Harry?

— Desigur. E splendid acum în Park. Nu cred că am mai văzut atâta liliac din anul când te-am cunoscut pe tine.

— Bine. Am să fiu aici la orele unsprezece. Noapte bună, Harry.

Când a ajuns la ușă, a ezitat o clipă, ca și cum ar mai fi avut ceva de spus. Pe urmă a oftat și a ieșit.

Capitolul 20

Era o noapte frumoasă, atât de caldă încât și-a dezbrăcat pardesiul și l-a luat pe braț, apoi a renunțat și la fularul de mătase albă pe care-l purta în jurul gâtului. Când se îndrepta spre casă, fumând o țigară, doi tineri, în ținută de seară, au trecut pe lângă el. L-a auzit pe unul din ei șoptindu-i celui-lalt: „Ăsta-i Dorian Gray“.

Și-a adus aminte cât de încântat era când lumea îl arăta, se holba la el sau vorbea despre el. Acum însă, se săturase să-și tot audă numele. Jumătate din farmecul satului, pe care îl vizitase atât de des în ultima vreme, consta în faptul că nimeni nu știa cine e. Fetei pe care o ademenise să-l iubească îi spusese în repetate rânduri că e sărac, și ea îl crezuse. O dată îi mărturisise că e un păcătos și ea izbucnise în râs și-i răspunsese că păcătoșii sunt întotdeauna foarte bătrâni și foarte urâți. Ce râs avea fata aceea! Ca un sturz cântător. Și ce drăgălașă era în rochiile ei de pânză și pălăriile cu boruri mari. Ea nu știa, dar avea tot ce pierduse el.

Când a ajuns acasă, l-a găsit pe valet așteptându-l. L-a trimis la culcare, apoi s-a târât pe o canapea din bibliotecă și a început să rememoreze unele din spusele Lordului Henry.

Să fie adevărat că nu te poți schimba niciodată? Tânjea deseori după puritatea neprihănită a adolescenței lui – adolescența lui roz-albă, cum o definise cândva Lordul Henry. Știa că se degradase, că își impregnase mintea cu desfrâuri

și imaginația cu orori, știa că avusese o influență nefastă asupra altora și că încercase o bucurie specială la gândul că era cum era și că dintre tinerii care au trecut prin viața lui, i-a adus la dezonoare tocmai pe cei mai luminoși și mai promițători. Dar toate acestea să fie ireversibile? Oare să nu mai existe nici o speranță pentru el?

Ah! În ce moment infernal de trufie și de patimă s-a rugat ca portretul să preia povara zilelor lui, iar el să păstreze splendoarea neîntinată a tinereții veșnice. Toată prăbușirea lui pornise de aici. Ar fi fost mult mai bine dacă fiecare păcat pe care l-a săvârșit ar fi atras după el pedeapsa sigură și neîntârziată. Pedepsirea aduce purificare. Nu: „Și ne iartă nouă greșelile noastre“, ci „Și ne pedepsește pentru greșelile noastre“, asta ar trebui să fie ruga omului către un Dumnezeu mai drept.

Oglinda curios sculptată, pe care i-o dăruise Lordul Henry cu atâția ani în urmă, stătea acum pe masă și amorașii cu piciorușe albe râdeau în jurul ei, ca și altădată. A luat-o, așa cum făcuse în noaptea aceea de groază, când a observat pentru prima oară schimbările survenite în fatalul portret și, cu ochii împânziți de lacrimi, s-a privit în adâncurile ei șlefuite. Cândva, cineva care l-a iubit profund, i-a scris o epistolă demențială care se încheia cu următoarele cuvinte de idolatrie: „Lumea s-a schimbat pentru că tu ești făurit din fildeș și din aur. Arcuirea buzelor tale rescrie istoria“. Frazele acestea i-au revenit în minte și le-a repetat, iar și iar, ca pentru sine. După care a simțit că-și urăște propria frumusețe și, aruncând oglinda pe jos, a zdrobit-o sub călcâi, până n-au mai rămas decât așchii de argint. Frumusețea lui îl dusese la ruină, frumusețea și tinerețea pentru care se rugase. Dacă n-ar fi existat aceste două elemente, viața lui ar fi fost fără pată. Frumusețea lui nu fusese decât o mască, iar tinerețea o ironie. Ce e tinerețea? Un anotimp verde și crud, un anotimp al capriciilor superficiale și al gândurilor maladive. De ce a ținut să-i poarte livrea? Tinerețea îl năruise.

Mai bine să nu se gândească la trecut. Nimic nu putea schimba trecutul. Trebuia să se gândească la el și la viitorul lui. James Vane era ascuns într-o groapă fără nume în cimitirul din Selby. Alan Campbell se împușcase într-o noapte în laboratorul lui, dar nu dezvăluise secretul pe care fusese forțat să-l afle. Agitația pricinuită de dispariția lui Basil Hallward avea să se potolească în scurt timp. De pe acum se mai calmase. Deci era în absolută siguranță. De altfel, moartea lui Basil Hallward nu-i apăsase prea mult conștiința. Moartea vie a propriului său suflet îl tulbura cel mai mult. Basil pictase portretul care i-a distrus viața. Nu-i putea ierta acest lucru. Portretul purta întreaga vină. Basil îi spusese niște lucruri care nu puteau fi îndurate și pe care, totuși, le suportase cu răbdare. Omorul fusese, pur și simplu, rodul unui moment de nebunie. Cât despre Alan Campbell, sinuciderea acestuia era un act care-i aparținea. El alesese s-o facă. Nu-l privea cu nimic pe Dorian.

O viață nouă! Asta își dorea. Asta aștepta. Firește, făcuse primul pas. În orice caz, cruțase o tânără. Pe viitor n-o să mai ducă niciodată inocența în ispită. O să fie bun. Când s-a gândit la Hetty Merton, s-a întrebat dacă portretul din camera încuiată s-o fi schimbat. Precis nu mai era atât de respingător cum fusese. Poate că, dacă viața lui va fi pură, or să dispară și semnele pasiunilor vinovate de pe chipul portretului. Poate că au și dispărut unele urme ale răului. O să se ducă să vadă.

A luat lampa de pe masă și s-a repezit sus. Când a deblocat ușa, un zâmbet de bucurie flutura pe chipul lui atât de tânăr, și i-a zăbovit apoi pe buze. Da, o să fie bun și obiectul acela hidos pe care-l ținea ascuns n-o să-l mai terorizeze. Simțea că i se și luase povara de pe umeri.

A intrat liniștit, a încuiat ușa după el, așa cum obișnuia, și a tras jos draperia purpurie de pe portret. Un strigăt de

durere și de indignare a țâșnit din el. Nu se produsese nici o schimbare, doar că în ochi apăruse o expresie de viclenie, iar în jurul gurii ridul curbat al ipocriziei. Obiectul continua să fie dezgustător – mai dezgustător decât înainte, dacă e posibil așa ceva – și boarea aceea roșie de pe mână era mai strălucitoare și mai asemănătoare cu sângele proaspăt vărsat. Dorian a început să tremure. Să fi fost doar vanitatea care l-a împins spre singura lui faptă bună? Sau poate că dorința de o senzație inedită, cum sugerase Lordul Henry, cu râsul lui zeflemitor? Sau acea pasiune de a juca un rol, care ne obligă uneori să facem lucruri mai bune decât le-am face noi înșine? Sau poate că toate acestea la un loc. Și de ce era pata roșie mai mare decât fusese înainte? Părea să se fi întins, ca o boală oribilă, până peste degetele zbârcite. Apărea sânge și pe picioarele pictate, de parcă picurase – ba chiar era sânge și pe mâna care nu ținuse cuțitul. Trebuia să mărturisească? Să fi însemnat că trebuie să mărturisească? Să se predea, să fie condamnat la moarte? A râs. Era o idee infernală. Chiar dacă ar mărturisi, cine l-ar crede? Nu exista nicăieri vreo urmă a omului mort. Tot ce-i aparținuse fusese distrus. Chiar el însuși arsesse ce rămăsese jos. Lumea ar spune că, pur și simplu, înnebunise. Și dacă ar persista în povestea lui, l-ar închide într-un ospiciu. Totuși, datoria lui era să mărturisească, să sufere dizgrația publică, să se căiască în mod public. Exista un Dumnezeu care le cerea oamenilor să-și recunoască păcatele atât pe pământ cât și în cer. Nimic din ce-ar face nu l-ar izbăvi până n-o să-și mărturisească singur păcatul. Păcatul lui? A înălțat din umeri. Moartea lui Basil Hallward însemna foarte puțin pentru el. S-a gândit la Hetty Merton. Era o oglindă nedreaptă oglinda asta a sufletului său, la care se uita acum. Vanitate? Curiozitate? Ipocrizie? Să nu fi însemnat nimic altceva renunțarea lui? Și totuși fusese ceva în plus. Cel puțin așa gândea el. Dar cine ar fi putut spune?... Nu. Nu a fost nimic mai mult. Din vanitate crușase fata. Din

ipocrizie purtase masca bunătății. Din curiozitate făcuse un sacrificiu de sine. Acum recunoștea.

Dar omorul acela – o să-l hăituiască toată viața? Trecutul o să-i fie mereu o povară? Oare trebuia într-adevăr să mărturisească? Niciodată! Nu exista decât o singură dovadă împotriva lui. Portretul însuși – portretul era dovada. Va trebui să-l distrugă. De ce oare îl păstrase atâta vreme? Cândva îi făcuse plăcere să-i urmărească transformările și îmbătrânirea. Dar în ultima vreme nu mai resimțise asemenea plăcere. Îl ținea treaz noaptea. Când pleca de acasă era obsedat de spaima ca nu cumva să-l descopere alți ochi. Îi colorase pasiunile cu melancolie. Însăși simpla lui amintire îi zădărniciise multe momente de bucurie. Fusesse ca o conștiință pentru el. Da, fusesse conștiința. O să-l distrugă.

S-a uitat în jur și a zărit cuțitul cu care îl înjunghiasse pe Basil Hallward. Îl frecase în repetate rânduri, până nu mai rămăsese urmă de pată pe el. Era strălucitor, scânteia. Așa cum îl ucisese pe pictor, o să ucidă și opera pictorului și tot ce semnifica ea. O să ucidă trecutul, și când trecutul o să fie mort, o să fie el liber. O să ucidă această monstruoasă viață a sufletului, și când va scăpa de hidoasele ei muștrări, o să cunoască liniștea. A luat cuțitul și a străpuns portretul.

S-a auzit un urlet și o bufnitură. Urletul era atât de sfâșietor, încât servitorii s-au trezit speriați și au ieșit din camerele lor.

Doi domni care treceau prin piațeta de jos s-au oprit și și-au ridicat privirile spre partea de sus a casei. Au pornit mai departe până au întâlnit un polițist, împreună cu care s-au întors la locul cu pricina. Polițistul a agitat de câteva ori clopotul de la ușă, dar nu i-a răspuns nimeni. Casa era cufundată în întuneric, în afară de o singură fereastră la ultimul etaj. După un timp, polițistul s-a îndepărtat și s-a adăpostit sub un portal de unde supraveghea casa.

— Cine locuiește aici, domnule polițist? a întrebat cel mai în vârstă dintre cei doi domni.

— Domnul Dorian Gray, domnule.

Cei doi s-au uitat unul la celălalt și au pornit mai departe, cu un zâmbet disprețuitor. Unul dintre ei era unchiul lui Sir Henry Ashton.

Înăuntru, în aripa de serviciu, servitorii pe jumătate îmbrăcați șușoteau între ei. Bătrâna doamnă Leaf plângea și își frângea mâinile. Francis era livid ca moartea.

După vreun sfert de oră l-au luat pe vizitiu și pe unul dintre lachei și au urcat scara. Au bătut la ușă dar n-au primit nici un răspuns. Au strigat. Liniște desăvârșită. În cele din urmă, după ce s-au chinuit zadarnic să forțeze ușa, s-au urcat pe acoperiș și și-au dat drumul pe balcon. Ferestrele au cedat ușor, zăvoarele fiind vechi.

Când au intrat au găsit pe perete un superb portret al stăpânului lor, așa cum îl văzuseră ultima oară, în toată splendoarea tinereții și frumuseții. Pe podea zăcea un mort, în ținută de seară, cu un cuțit înfipt în inimă. Era bătrân, zbârcit și avea un chip respingător. Numai după ce i-au examinat ținutele și-au dat seama cine era.

Cuprins

Introducere

Dorian Gray, de la Dorian la Gray	5
<i>Cuvântul traducătorului</i>	21
PORTRETUL LUI DORIAN GRAY	25